

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLELET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLE MAGAZINJA

ÁLDOTT KARÁCSONYT ÉS
ISTEN KEGYELMEIBEN GAZDAG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK
MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK!

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLELET
SZERKESZTŐSÉGE
IX. ÉVFOLYAM 3-4. szám
2022. ŐSZ-TÉL
Ára: 1200 Ft

■ JANUÁR

1. V ⊕ **Vízkereszt előtti vasárnap – Az Úr körülmetélése – Nagy Szent Bazil fp. – 5. hang** – *Polgári újév*

2. H Eü. – Szilveszter fp.
 3. K Eü. – Malakiás pr., Gordiusz vt.
 4. Sz Eü. – A 70 apostol, Teoktisztoz szé.
 5. Cs Vízkereszt előestje – Teopemptosz és Teonász vtk., Szinklétika sza. – *Királyi imaórák – Böjti nap*
6. P ⊕ **Istenjelenés (Vízkereszt)**
 7. Szo ⊕ Keresztelő János pr. – Uü. – Vízkereszt u. szombat
8. V **Vízkereszt utáni és Pümkösd u. 28. vasárnap – Uü.**
 – **György szé.** – (Domnika sza.) – **6. hang**
 9. H Uü. – Polieuktosz vt. – (Eusztrátiosz szé.)
 10. K Uü. – Nisszai Gergely fp., Dometiánosz fp. – (Markiánosz szé.)
 11. Sz + Teodóziosz szé. – Uü.
 12. Cs Uü. – Tatjana vtnő – (Eupraxia sza.)
 13. P Uü. – Hermilosz és Sztratonikosz vtk., A sínai és raithi vtk.
 14. Szo ⊕ Az Istenjelenés ünz.

15. V **Pümkösd u. 30. vasárnap – Pál rem., János rem. – 7. h.**

16. H ⊕ Péter ap. bilincsei
 17. K + Antal rem.
 18. Sz P Atanáz és Cirill fpk.
 19. Cs Makáriosz rem., Arzéniosz fp. – (Eufrozina sza.)
 20. P + Eutim szé.
 21. Szo Hitvalló Maximosz szé., Neofitosz vt.
22. V **Pümkösd u. 32. (Zakeus) vasárnap – Timóteus ap., Anasztáziosz vt. – (Mánuel fszvt.) – 8. hang**
 – *„Isten igéje” vasárnap*
 23. H Kelemen fszvt., Agatangelosz vt.
 24. K Xénia sza.
 25. Sz + Nazianzi Gergely fp.
 26. Cs Xenofon szé. és tsai.
 27. P P Aranyszájú János fp. ereklyéinek átvitele
 28. Szo Efrém szé.

29. V **Vámos és farizeus vasárnapja**
 – (Ignác fszvt. ereklyéinek átvitele) – **1. hang**

30. H + **A három főpap** – (Ipoly fszvt.)
 31. K Cirusz és János ingy. orv. vtk.

■ FEBRUÁR

1. Sz Találkozás eü. – Trifón vt.
2. Cs ⊕ **Az Úr találkozása Simeonnal**
 3. P Uü. – Simeon és Anna prk.
 4. Szo Uü. – Izidor szé.

5. V **Tékozló fiú vasárnapja – Uü. – (Ágota vtnő) – 2. hang**

6. H Uü. – Bukolosz fp.
 7. K Uü. – Partheniosz fp., Lukács szé.
 8. Sz Uü. – Tivadar nvt., Zakariás pr.
 9. Cs ⊕ Találkozás ünz. – (Nikéforosz vt.)
 10. P Karalamposz fszvt.
 11. Szo *Halottak emlékezete* – (Balázs fszvt.)

12. V **Húshagyó vasárnap** – (Meletiosz fp.) – **3. hang**

13. H Martiniánosz szé.
 14. K Auxentiosz szé.
 15. Sz Onezimosz ap.

16. Cs Pamfilosz és tsai. vtk.
 17. P Tivadar nvt.
 18. Szo ⊕ A vezeklő atyák – (Leó fp.)

19. V **Vajhagyó vasárnap** – (Arkhipposz ap.) – **4. hang**

20. H Leó fp. – **A Nagyböjt kezdete** – *Szigorú böjt*
 21. K Timóteus szé. – (Eusztrátiosz fp.)
 22. Sz Az eugénioszi vtk. ereklyéinek megtalálása – *Böjt*
 23. Cs Polikárp fszvt.
 24. P Taráziosz fp. – *Böjt*
 25. Szo + Ker. János pr. fejének I. és II. megtalálása – Tivadar nagyvér-tanú

26. V **Nagyböjt 1. vasárnap – Az igazhitűség (ortodoxia) vasárnapja** – (Porfiriosz fp.) – **5. hang**

27. H Prokópiosz szé.
 28. K Bazil rem., Kasszián szé.

■ MÁRCIUS

1. Sz Eudokia sza. – *Böjt*
 2. Cs Teodótosz fszvt.
 3. P Eutrópiosz, Kleonikosz és Baziliskosz vtk. – *Böjt*
 4. Szo *Halottak emlékezete* – (Gerázimosz rem.)

5. V **Nagyböjt 2. vasárnapja – Palamasz Gergely főpap**
 – (Konón vt.) – **6. hang**

6. H Az amórioni 42 vt.
 7. K A kerszoni fszvtk.
 8. Sz Teofilaktosz hv. fp. – *Böjt*
 9. Cs P A szevasztei 40 vt.
 10. P Kodrátosz és tsai. vtk. – *Böjt*
 11. Szo *Halottak emlékezete* – (Szofróniosz fp.)

12. V **Nagyböjt 3. vasárnapja – Kereszthódolás**
 – (Teofán szé., Dialógus Gergely fp.) – **7. hang**

13. H Nikéforosz fp. ereklyéi
 14. K Benedek szé. – (Sándor fszvt.)
 15. Sz Agápiosz és tsai. vtk. – *Nemzeti ünnep*
 16. Cs Szabin fszvt.
 17. P Elek szé. – *Böjt*
 18. Szo *Halottak emlékezete* – (Cirill fp.)

19. V **Nagyböjt 4. vasárnapja – Klimakosz (Létrás) János szé.**
 – (Krizánt és Dária vtk.) – **8. hang**

20. H A szávamostori 20 vt.
 21. K Jakab hv. fp.
 22. Sz Bazil fszvt. – **NAGY HÓDOLÁS** – *Böjt*
 23. Cs Győző és tsai. vtk.
 24. P Az Örömhírvétel eü., Zakariás szé. – (Artemón fszvt.) – *Böjt*
25. Szo ⊕ **Az Istenszülő örömhírvétele – Akathisztosz szombat**

26. V **Nagyböjt 5. vasárnapja – Az Örömhírvétel ünz., Gábor főangyal** – (Egyiptomi Mária sza.) – **1. hang**

27. H Matróna vtnő
 28. K István és Hiláion szé. atyák
 29. Sz Márk fszvt. és tsai. – *Böjt*
 30. Cs János szé.
 31. P Hipátiosz fszvt. – *Böjt*

FÜLÖP METROPOLITA

*Ki jelent meg a betlehemi barlangban?
Kit láttak az egyszerű szívű pásztorok?
Kinek hoztak ajándékot a bölcsék?
Énekükkel kit dicsőítetek az angyalok?*

Aki csak kicsit is ismeri a betlehemi történetet, akár a gyermekek is – már akik járnak hittanra, vagy legalább annak idején a szüleik –, a kérdésre, hogy ki született karácsonykor, kit tettek a jászolba, ki az, akinek a születésnapját ünnepeljük, tudják, tudjuk a választ: Jézus.

De vajon tudjuk-e, kicsoda Jézus? Ki az Emberfia? Ki az Isten Fia? És ha erre még mindig hittanos ismereteink alapján meg is tudnánk felelni, a legesleglényegesebb kérdésre tudjuk-e a választ: Nekem kicsoda Jézus? Az én karácsonyomba ki érkezik el? Tudok-e felelni arra, hogy változik-e attól az életem, hogy Jézus belépett oda, hogy otthonom, életem része lett? Roppant fontos, életbevágóan fontos ez a kérdés. Kell tudnom felelni arra, hogy énhozzám ki érkezik meg karácsonykor. Ez a kérdés szembesít engem azzal, hogy miért élem az életem, hogy miért úgy élem, ahogyan élem. Kérdés, amely mellett nap mint nap elszáguulunk, föltötte elröpülünk, s így mindvégig megválaszolatlan marad. Visz az élet, s nem is tudjuk, hova, sőt, nem csak visz magával, de pörög, pörget minket is, s egyszerűen nincs idő, nincs arra mód, hogy körültekintés végett akár csak egy pillanatra is megtorpanjunk, megálljunk és föltekintünk: Merre is, hova is?

Ki jön el hozzánk karácsonykor?

Talán a karácsony? Esetleg az majd megállásra késztet? A világ tökéletesen gondoskodik arról, hogy ilyenkor még nagyobb fordulatszámom pörögjünk, a megszokott teendőkhöz még több tennivalót odarakjunk. Aki karácsonyi megállásról beszél, az vagy süket és vak, vagy kaján és rosszindulatú. Nem merek hát beszélni a megállásról. Csak ezt a kérdést teszem föl. Ki érkezik?

Ünnepelhetek-e úgy, hogy erre a súlyos, minden mást háttérbe szorító kérdésre nem válaszolok? Mondhatom-e azt, hogy nekem mindegy, nem számít, engem nem érdekel? Várhatok-e arra, hogy csak legyünk túl az ünnepen, hogy jöhessenek újra a „nyugodtabb” napok? Persze. Mondhatom, tehetek így is, mint oly sokan meg is teszik. Ám, ha e kérdést félresöpöröm, akkor az egész ünnepet le-söpörtem az asztalról. E kérdés megválaszolás nélkül nem tudok ünnepelni. Ugyanis Krisztus nélkül nincs ünnep. Az életembe belépő Jézus nélkül elveszíti jelentőségét a betlehemi történet, a bájos jászol, a csillogó karácsonyfa, az ajándékok tömkelege.

Jézus nem csak az események főszereplője, **Jézus maga az ünnep. Jézus maga az életemet átalakító erő.**

Ezért nagy kérdés, hogy tudok-e ünnepelni, hogy beengedem-e az ünnepet a szívembe, beengedem-e Jézust az életembe.

Nem biztos, hogy tudjuk, kicsoda ő. Nem biztos, hogy megértjük, hogy mit is ünnepelünk a születésekor. Nem biztos, hogy fölfogjuk Jézus istenségét és emberségét. Egyáltalán nem biztos. Semmi sem biztos, csak egyedül egyetlen egy dolog: hogy Jézus jön és megszületik.

Így tehát mégis, aki egy picit is meg tud állni, aki egyetlen percre le tud térdelni, bele tud pillantani a jászolban fekvő Istenember gyermeki tekintetbe, annak szívébe egy pillanat alatt beköltözik az ünnep. Annak számára eltűnnek a kérdések és kérdőjelek. Egyetlen felkiáltó jel lesz ő maga, mihelyst e megrendítő pillanat hatása alatt önkéntelenül is az angyalok dicsőítő énekébe kapcsolódik. Ez az ünnep, ez a pillanat, ez a mindent átalakító, jelentéktelennek látszó esemény, hogy Jézus megszületik az életünkbe. Ha nem is tudom, hogy kicsoda ő, ha nem is értem az ünnep üzenetét, ha nem is fogom föl, hogy mi történik velem, de elmondhatom, ott vagyok az ünneppen, az ünnep itt van a szívemben, ott vagyok, ahol az Isten, ahová Isten leszáll, hogy velem legyen.

ELŐSZÓ

- 1 Fülöp metropolita: Ki jön el hozzánk karácsonykor?

LÉLEK

- 4 Fülöp metropolita: A mennyei és földi javakról
6 Görföl Tibor: Beszélgetés Fülöp metropolitával, Atanáz és Ábel püspökkel
12 Fülöp metropolita: A család tűzhely és szentély
14 Ferenc pápa üzenete a missziók világnapján
17 Heidl György: Kozmikus örömjongás
18 Véghseő Tamás: Tökéletes népet készíteni az Úrnak...
50 éve hunyt el Dudás Miklós püspök
22 Lezajlott az első metropoliai gyűlés
27 Hekler Melinda: Őszintén a szerzetesi hivatásról
28 Tóthné Espán Margaréta: Nem az idő, hanem érzelmeink megélése segít feldolgozni a gyászt
32 Legeza Jozsó atya megtért teremtőjéhez
33 Ferenc pápa üzenete az ifjúsági világnapra
36 Király András: Egyházi gimnáziumok csaptak össze Fülöp atya vezetésével a televízióban
38 Tóthné Espán Margaréta: Újszentelt papjaink első szolgálati éve
48 dr. Bory Endre: Fejezetek a Görögkatolikus Egyház és a MÁV Miskolci Üzletvezetőség közös történetéből
50 Király András: Amerikai film készül a görögkatolikus cigánypasztorációról
58 Obbágy Lacus: Képzelt riport helyett – a XX. ifjúsági gyalogos zarándoklat, ahogyan én láttam
62 Ivancsó Bazil: Észak-Déli Mária maraton – negyedik harmad
66 Bereczki Szilvia: A jogtudományok doktora lett Csaba testvér nevelt gyermeke
69 A Miskolci Egyházmegye centenáriumi zarándoklata Rómába

ÉRTÉK

- 72 Trauttwein Éva: Ivancsó Bazil, a sportzarándok pap
76 Vándor Ilka – Király András: Országos cigánypasztorációs konferencia Máriapócscon
80 Demkóné Ács Katalin: Élményvonások az ecsetvonások mellé – Beszámoló a nyíracsádi ikonfestő táborról
82 Ökumenikus zarándoklat Rómába
83 Tanári díjat kapott a nyírszőlősi egyházközség tagja
84 Megszentelt élet a keresztény egység szolgálatában – 50 évnyi tanúságtétel
86 Király András: Szemináriumok labdarúgó-tornája
90 Terdik Szilveszter: Az Istenszülő kenyerere
93 Rangos elismerést kaptak a hodászi szociális intézmény munkatársai
94 Ivancsó Bazil: 150 éve történt – két karácsony a jég fogságában
98 Pavelczak-Kiss Gábor Tibor: Alternatív közgazdaságtan és szemlélet a mai korban, avagy a túlélés egyetlen esélye
102 Legeza József: Könyvespolc mellett
104 Ivancsó Bazil: Apollo-17 – Visszatérés Isten nevében
108 Ivancsó Bazil: A Szentföld érdekességei XIX.
111 Fekete István: Roráte
112 H. Varga Eszter: Helyek a Krisztussal és egymással való találkozásra
114 Obbágy Lacus: Katar nélkül is katarizisban – radaron a magyar futballválogatott 2022-es éve
119 „Élet a Lélekben” – szeminárium indul Budapesten
120 A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola képzési kínálata a 2023/2024. tanévre
122 Gyerekoldalak
127 Nevelőszülő munkatárs kerestetik
128 Ez történt 2022. nyár-ősz
134 Wass Albert: Angyalka

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA
SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT
FELELŐS KIADÓ: KOCSIS FÜLÖP ÉRSEK-METROPOLITA

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +3642/597-607

INFORMÁCIÓ:

GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU

SZÁMLASZÁM: 10702064-72479962-51100005 CIB
(GÖRÖGKATOLIKUS METROPÓLIA SAJTÓ- ÉS MÉDIAKÖZPONT)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

SZERKESZTŐ: TÓTHNÉ ESPÁN MARGARÉTA, VÁNDOR ILKA

FOTÓK: BAKOS ZOLTÁN, DOBOS KLÁRA,
DOMOKOS ÉVA, GERNER ATTILA, KIRÁLY ANDRÁS,
H. VARGA ÉSZTER, ZADUBENSZKI NORBERT,
POLYÁKNÉ TÓTH NÓRA, SZABÓ SÁNDOR,
VARGA B. BERNADETT, TRESTYÁNSZKY CSABA

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMI PRINT KFT., NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ ÉS SZEMLÉLET
MEGRENDELHETŐ POSTÁN A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN
VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN

A GOROGHIR@GOROGKATOLIKUSMETROPOLIA.HU CÍMÉN.

RENDELÉSSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2022

A mennyei és földi javakról

Mondta az Úr ezt a példabeszédet: egy gazdag embernek bőséges termést hozott a földje. Akkor így gondolkodott magában: mit tegyek? Nincs hová gyűjtsem a termésemet. Majd ezt mondta, ezt fogom tenni: lebontom magtáraitam, nagyobbakat építek, és odagyűjtöm minden termésemet és javamat. Azután azt mondom lelkemnek: lelkem van sok javad, sok esztendőre eltéve, nyugodjál, egyél, igyál, vigadozzál. Az Isten azonban ezt mondta neki: „Esztelen, még az éjjel számon kéri tőled lelkedet. Kié lesz, amit felhalmoztál?” Így jár az, aki kincset gyűjt magának ahelyett, hogy Istenben gazdagodnék. (Lk 12, 16-21)

tudja továbbadni az ő saját jóságát. Erre való a gazdagság. S ha erre használjuk, akkor az Isten nem marad ki sem a munkánkból, sem a gondolkodásunkból.

A példabeszéd vége világít meg mindent. Azt mondja, **így jár az, aki kincset gyűjt ahelyett, hogy az Istenben gazdagodnék.** Nem Isten szerinti gazdagságról beszél csupán, hanem *Istenben* való gazdagságról. Mert az a dolgunk, hogy az Isten minél erősebben jelen legyen bennünk.

Nem csak beengedni kell az életembe, a gondolkodásomba, hanem minél mélyebben kell, hogy jelen legyen a gondolkodásomban és az életemben.

Tudatosan kell beengedni oda, ahonnan ki tudnám szorítani. És nem csak egyszer, hanem az életem arra való, hogy minél jobban jelen legyen benne az Isten. S a jó tetteimmel tudom gazdagítani az Isten jelenlétét az életemben, a gondolataimban, a környezetemben hozzásegíték másokat is ahhoz, hogy az Isten jelen legyen az életünkben.

Az Úristentől minden évben kapunk egy emlékeztetőt. Amikor lehullanak a levelek, amikor a fák elveszítik egész esztendőben pompázó ékességüket, óhatatlanul eszébe jut az embernek, hogy minden elmúlik; hogy amit épített, az mind-mind csak itt, a földi időben értékelhető. Magtáraink egyszer úgyis összeomolnak, és nem marad meg semmi más, csak az, amit az ember a szívében gyűjtött.

De hát miért baj az, hogyha az ember racionálisan gondolkodik? Sok a termés, nyilván nagyobb csűröket kell építeni. Rossz az, ha az ember racionálisan gondolkodik?

Az egyik esti zsoltárban úgy imádkozunk: *elveszed lélegzetüket, és a porba visszatérnek.* Még lélegezni sem tudnak az Isten nélkül. Csak az ember hiszi, hogy tud lélegezni, tud létezni az Isten nélkül.

Nyilván nem. De ha Isten nélkül gondolkodik, az már nagyon rossz.

Milyen az a gazdagság, amiből nem marad ki az Isten? Szent Erzsébet azt írja naplójában: „a vagyonnal nem tudjuk gyarapítani belső értékeinket. Arra való, hogy jót tegyünk vele.”

Az Isten mindenütt jelen van. A filozófia azt mondja, nem létezik olyan pont, olyan lény, olyan létező, amelyben ne volna jelen az Isten. Csak egyetlen egy hely van, ahonnan ki lehet szorítani az Istent, az az emberi szív.

A gazdagság nem bűn. Sőt, áldás lehet belőle, hogyha az Istent nem hagyjuk ki belőle.

Nincs fű, fa, virág, föld, csillag, ahol ne lenne jelen az Isten. Csak az ember tudja szabad akaratából kizárni az Istent a gondolkodásából, az életéből. Gondolhat a fűre, fára, virágra, földre, égre, csillagokra az Isten nélkül, de ettől még nem zárja ki belőle az Istent, csak a saját gondolkodásából.

Hogyha valóban arra használjuk, amiért adta: hogy sok jót tegyünk, hogy mi is úgy viselkedjünk, ahogy az Isten, aki megajándékoz bennünket, és ezzel a gazdagsággal

Egyedül az ember képes arra, hogy kizárja az Istent. De hát mire megy vele? A létezők mind-mind az Istentől nyerik létüket.

AZ ATYÁTÓL ÖRÖKTŐL FOGVA SZÜLETETT FIÚNAK
ÉS AZ UTÓBBI IDŐKBEN A SZŪZTŐL SZEPLŐTELENŰL
MEGTESTESÜLT KRISZTUS ISTENNEK ÖRVENDEZVE KIÁLTSUK:
KI HATALMUNKAT FŐLEMELÉD,
SZENT VAGY TE, MI URUNK!

Beszélgetés Fülöp metropolitával, Atanáz és Ábel püspökkel

Az éppen idén júliusban 90. életévét betöltő Keresztes Szilárd nyugalmazott püspökön kívül mindhárom görögkatolikus főpásztor szerzetes. Melyek a keleti szerzetesség sajátosságai, és hogyan egyeztethetők össze a püspöki hivatallal?

ATANÁZ PÜSPÖK: A keleti szerzetességet ugyan egyetlen átfogó elnevezéssel jelöljük, mégis sokféle formát foglal magában. A magyar görögkatolikus püspökök is többféle szerzetesi formát képviselnek, ám mindhármunk esetében egységes a szerzetes elnevezés. A szerzetesség egyik legalapvetőbb kritériuma a nőtlenség, és a keleti egyházban annak ellenére, hogy nős embereket szenteltek és szentelnek pappá, a püspököket nőtlen emberek közül választották és választják (bár rendkívüli esetben özvegy férfiak is megkapták egy-egy egyházmegye irányításának feladatát). A keleti egyház ezen szokását a Szentszék is tiszteletben tartja, és a püspöki kinevezéseknél a legutóbbi időkben egyértelműen érvényre jutott az a keleti elv, mely szerint szerzeteseknek kell az egyházmegye élére kerülniük. Ugyanakkor nagyon nehezen kapcsolódik össze a szerzetesség és a püspöki hivatal, hiszen a szerzetesség gyakorlatilag nem a hivatalra készít fel, hanem csak lelki előkészületet biztosít hozzá.

FÜLÖP METROPOLITA: Csak egyetérteni tudok a mondottakkal, hiszen magam is úgy vélem, hogy a szerzetességnek a lelkiség áll a középpontjában. Amikor fölismerem szerzetesi hivatásomat, teljesítéssel meg voltam győződve arról, hogy már megérkeztem oda, ahová Isten hív, nevezetesen a dámóci monostorba, ahol Atanáz atyával

elkezdtek monasztikus szerzetesi életünket, és meg sem fordult a fejemben, hogy változás következhetne be az életformámban. Legyen szabad a dámóci szabályzatból (typikonból) fölleveníteni egy mondatot, amely maga is a Vita consecrata kezdetű apostoli buzdítást idézi: „A keleti monasztikus eszményt követjük, előtérbe helyezve a megtérést, az önmegtágadást, a szívbeli töredelmet, a belső béke keresését, a folytonos imádságot, a böjtölést és a virrasztást, a lelki küzdelmet és a csöndet, az Úr jelenlétében átélt húsvéti örömet és az ő végső eljövételé-

nek várását, az önfeláldozást és a saját javak felajánlását, a cenobium szent életközösségében”. Ezek a szavak talán túlságosan hivatalos hangvételűek, de tömörségükben pontosan összefoglalják, amire törekedtünk, s törekszem ma is. A püspöki szolgálat során mindez ebben a formában már nem élhető meg teljesen, de a lelkiséget, amely áthatja mindazt, amit felsoroltam, továbbra is követnünk kell.

ÁBEL PÜSPÖK: Ha szabad kissé egyszerűbben megfogalmaznom, amit gondolok, a virágoskerthez hasonlítanám a szerzetességet. A keleti és a nyugati szerzetesség közötti különbséget abban látom, hogy a nyugati szerzetességet inkább a tevékeny, aktív életforma jellemzi, a keleti szerzetesség viszont nagyobb hangsúlyt helyez a visszavonulásra és a szemlélődésre. Pontosan ezért hasonlítom a kétféle szerzetességet kétféle virágoskerthez: a keleti olyan, mint a természetben kialakuló vadréteg, amelyen a különböző virágok egymás szomszédságában nőnek, hiszen a keleti szerzetességtől sem idegen például zárndokházak fenntartása, betegek ellátása vagy gyerekek nevelése, de

e tevékenységek egyazon szeretetesség keretei között folynak. A nyugati szeretetesség „virágoskertjében” pedig különböző parcellák vannak, s míg egyes rendek a szegénységet domborítják ki, mások a betegápolást vagy a tanítást tartják feladatuknak, azaz mintha a virágok itt elkülönítve lennének csoportosítva. A gyökere persze mindkét fajta szeretetességnek ugyanaz. De az még a keleti szeretetességen belül is egyéni kérdés, hogy a szerzetes miként tudja megélni a püspöki hivatalt: ebben óhatatlanul az ember személyisége is tükröződik.

Nemcsak a szeretetesség, hanem a teológiai gondolkodás területén is mutatkoznak különbségek a keleti és a nyugati kereszténység között, például a szentháromságtan, az egyháztan vagy a megváltástan terén. Hogyan dolgozhatók fel ezek az eltérések nyugati környezetben?

FÜLÖP METROPOLITA: A magam részéről termékeny lehetőséget látok abban, hogy a magyar egyházban – ha nem is ismeretlen, de kevésbé előtérben álló – lelkiséget, teológiai szemléletmódot és természetesen liturgikus hagyományt tudunk képviselni. Úgy vélem, sajátos jellegzetességeink hangsúlyozása megerősíthet bennünket önazonosságunkban. Ez ugyanakkor nehézségek forrását is jelenti, mert a keleti identitás sokszor megmarad az elmélet szintjén, és néhány kivételtől eltekintve a görögkatolikus papság a parókiális életben nem hangsúlyosan képviseli a keleti lelkiséget. A szertartások végzésének köszönhetően természetesen a keleti szemléletmód így is hat a papságra, sőt a hívekre is, de nem mindig figyelhető meg, hogy ez a szemléletmód magát a lelkipásztori tevékenységet is áthatja. Kevesen hiszik el például, hogy a zsolozsma imádkozásával igen sok embert meg lehetne szólítani, és egyszerűbb imaórák bevezetésére fogékonyak lennének az emberek. Egy szervezőlelkészség munkáját én mindig ezzel kezdeném, a gyakorlatban mégis könnyebbnek tűnik „misézohelyeket” kialakítani, és erről a pontról már jóval nehezebb továbblépni az imádság keleti világának meghonosítása felé.

A hiányosságok oka talán az elmúlt évtizedekben kialakult papnevelésben keresendő. Hiába hangsúlyoztuk ugyanis a keleti egyház értékét, szépségét, a lelkiség és a lelkipásztori gyakorlat területén ebből már nem sok minden érvényesült. Komoly feladatot jelent tehát annak előmozdítása, hogy a keleti lelkiség és a keleti életmód egyházunk mindennapjaiban is meghatározó legyen. Meggyőződésem szerint pontosan ez a hivatásunk a Kárpát-medencében: nekünk ezzel kell gazdagítanunk a magyar egyházat.

ATANÁZ PÜSPÖK: Az említett három teológiai terület (szentháromságtan, egyháztan, megváltástan) közül a keleti szentháromságtan integrálható katolikus közegben, feltéve, ha zárójelbe tesszük a Fliouénak (vagyis a Szentlélek Atyától és Fiútól való származásának) kérdését, ezzel kapcsolatban ugyanis nincs olyan közismert megoldás, amelynek révén a keleti egyház vonatkozó tanítását tudomásul vehetné a nyugati kultúrkör. Ugyanakkor probléma, hogy a szentháromságtan nagy általánosságban nem vált ki érdeklődést a hívő emberekből. Az elmúlt tíz évben például nekem szinte senki nem tett fel kérdést a Szentháromsággal kapcsolatban. Hiába tanítjuk már meg az óvodásokat is a

keresztvetésre, maga a szentháromságtan nem vet fel kérdéseket az emberekben, s éppen ezért nem is érzékelek komolyabb feszültséget ezen a téren.

A bizánci egyházképpel viszont már jelentős problémák vannak, s a mai nyugati kultúrkörben visszataszító az a bizánci jelleg, amely napjainkban Kirill patriarchánál látható, sőt egyes ortodoxok számára is elfogadhatatlan. A keleti egyházkép a II. Vatikáni zsinat óta elvileg Nyugaton is integrálható, de a bizánci, az a sajátosan imperialisztikus jellegű egyházkép, amelyet említettem, már nem.

Ami a megváltástant illeti, mióta a nyugati teológia kikerült a skolasztika szűk ketrecéből, megvan a lehetőség arra, hogy a keleti liturgiában és a patrisztikus tanításban megjelenő hangsúlyok a katolikus szellemiségben is szerephez jussanak Magyarországon is. Úgy vélem, az elmúlt fél évszázad során a

nyugati egyház nagyfokú nyitottságnak adta tanújelét, és kedvező fejleményei voltak a keleti megváltástan befogadásának. Amióta viszont a nyugati keresztény szellem továbblépett a liberalizmus irányába, olyan zsákutcák nyíltak meg, amelyekben a keleti megváltástanak már nem lehet helye.

ÁBEL PÜSPÖK: Magyarországon jól észlelhető, hogy mi, görögkatolikusok egy nagy római katolikus közösség részei vagyunk, s ezért igen nagy szükség van arra, hogy párbeszédet folytassunk egymással. Úgy tapasztalom, hogy görögkatolikus és római katolikus részről egyaránt jelentős a párbeszédre való készség, de még hosszú időre van szükség ahhoz, hogy egyáltalán megismertessük a keleti gondolkodás egyedi vonásait, s elérjük, hogy a párbeszéd során a különbözőségek beilleszthetők legyenek egy nagyobb egészbe. Nagyon fontos feladatunk, hogy elmondjuk, mit hogyan gondolunk és teszünk, s ez iránt nagyfokú nyitottság észlelhető római katolikus részről. Ahogyan már szó volt róla, a papjainkra hosszú évtizedeken át nagy hatással volt a római katolikus környezet, a római katolikus teológia és a római katolikus hagyomány, s nekünk ma pontosan az a feladatunk, hogy a saját hagyományainkat a kölcsönös megértés igényével domborítsuk ki.

FÜLÖP METROPOLITA: Ha szabad visszatérnem röviden a szentháromságtan kérdéséhez, véleményem szerint a saját hagyományainknak köszönhetően (kezdvé a keresztség gyakoriságától) talán több lehetőségünk van arra, hogy a Szentháromság jelenlétének érvényt szerezzünk a lelkipásztori gyakorlatban és az egyházi életben. Az a benyomásom, hogy a mi papjaink azért nemcsak Szentháromság vasárnapján beszélnek az isteni személyekről, hanem sokkal gyakrabban, s ezt valóban nyomatékosítanunk is kell. Szentháromságtani hangsúlyok az ikonok tiszteletében és a közösségi életben egyaránt felfedezhetők, s ezeknek a papképzésben és a teológiai oktatásban jelentős figyelmet kell szentelnünk. És ha kiegészíthetem valamivel Ábel atya szavait: úgy kell párbeszédbe bocsátkoznunk, hogy közben nem bizonytalanodhatunk el saját önazonosságunkban és hagyományainkban. Az a feladatunk, hogy a keleti egyházat jelenítsük meg a magyar valóságban, és tudnunk kell, hogy sok mindentől nem szabad engednünk. Ortodox közegekben a papok nyugodtan megtehetik, hogy rózsafüzér-társulatot szerveznek, hiszen ez mákszemnyit sem ingatja meg keleti önazonosságukat, de görögkatolikus közegekben ez már nem annyira egyértelmű, könnyen előfordulhat, hogy a hívők a keleti hagyományok helyett a latinok felé kezdenek fordulni.

Többször szóba hozták már a papképzés kérdését. A görögkatolikus papság nős életformája és a görögkatolikus közösségek földrajzi koncentrációja miatt egyaránt lehetnek egészen különleges feladatai a papnevelésnek. Melyek ezek?

FÜLÖP METROPOLITA: Fontos, hogy a papképzésben még hitesebben adjuk át a keleti lelkiséget és teológiát, s bár vannak ezt célzó erőfeszítéseink, tennivalónk is van még bőven. Úgy kell megismertetnünk a keleti szellemiséget, hogy az életszerű legyen – meggyőződésem, hogy az igazán mély teológia valóban életszerű. Nem értek egyet azokkal, akik a képzésben azt tartják a legfontosabbnak, hogy a növendékek megtanul-

janak bánni az emberekkel, programokat tudjanak szervezni, és pszichológiai ismeretekre tegyenek szert. A teológiai és a „gyakorlati élet” nem két különböző út, amelyet valahogyan ki kell békíteni egymással. A keleti teológia nagyon is életszerű, s közvetlenül hatni tud az élet tényleges valóságára. Sokan azt hangsúlyozzák, hogy a növendékeket főként a mai világ által feltett kérdések és a mai kihívások megválaszolására kell felkészíteni – szerintem ez téves egyoldalúság. Természetesen tudnunk kell, hogy milyen a világ, amelyben élünk, de alapvetően Istent kell közvetítenünk. S minél személyesebb az istenismeretünk, minél mélyebb kapcsolatban vagyunk Istennel, annál inkább eligazodunk ebben az általa teremtett világban. Ezért a papnevelésben a gyakorlati életre hivatkozva ne szorítsuk háttérbe a teológiai és lelkiségi képzést. Időnként felvetik, hogy alapjaiban meg kellene változtatnunk a papképzést, és javaslatok is születtek a gyökeres átalakításra (például ne bentlakásos legyen, hanem parókiákon formálódjanak a növendékek). Szerintem azonban nincs szükség strukturális változtatásra, mert maga a rendszer nem helytelen. Sőt, a propedeutikus (előkészítő) évvel meg is hosszabbítjuk azt, hogy a fiúk egy közösségben éljenek, imádkozzanak, tanuljanak. Az ekkor megszereshető lelkiségi és liturgikus tapasztalatok talán soha többé nem ismétlődhetnek meg a növendékek életében: nem lesz alkalmuk arra, hogy más férfiakkal együtt kórusban énekelve, több pappal, ünnepélyesen végezzék a szertartásokat. Ennek pedig olyan formáló ereje van, mint semmi másnak. A legfontosabb tehát, hogy az imádság embereivé váljanak a növendékek, mert hiába lesznek jó közösségsszervezők vagy bibliatudósok, az imádság lelkülete nélkül nem fogják tudni továbbadni másoknak a keleti lelkiséget.

ATANÁZ PÜSPÖK: Az elmúlt fél évszázadban a szemináriumi előjárók között is mindig voltak nős emberek. A szeminárium közvetlen közelében ma is folyamatosan szem előtt van nyolc-tíz papcsalád, amelynek tagjaival heti rendszerességgel találkoznak a növendékek, és a saját szűkebb környezetükben is megfigyelhetik azt a házaspári életformát, amelyre különböző fokozatokban fel tudnak készülni. A képzésben természetesen ezzel a dimenzióval is foglalkoznak az előjárók, de én a papnevelés komplex jellegét tartom szem előtt: mindenre fel kell készülnie annak, aki Jézus Krisztus szolgálatára vállalkozik, s éppúgy be-

hatóan meg kell ismernie a Szentírást, mint a világ kihívásait. Nem tudok említeni tehát olyan prioritásokat, amelyek miatt háttérbe szorulhatna a hagyományos papképzés többi szempontja. A szellemi és a lelki felkészülés egyaránt fontos, sőt nem kevésbé a fizikai felkészülés is: vagyis ma éppolyan fontos, mint harminc évvel ezelőtt, hogy a szemináriumnak jó focicsapata legyen, vagy a növendékeink kirándulások során is fel tudják fedezni a természetet és Isten teremtményeit. Teret kell engednünk az udvarlásnak, de tartózkodnunk kell attól, ami az előző században sokak életét tönkretette: nem kerítők vagyunk, akik mindenáron párt keresünk a nősülésre készülő növendékeknek, mert ez megbosszulja magát. A papképzésnek mégis szerves részét alkotja, hogy bizonyos szűrőfolyamatokon a növendékek jövődi házastársának is keresztül kell menniük.

ÁBEL PÜSPÖK: Kevesen tudják, hogy a képzés során a jövődi házastárs bemutatásának is megvan a külön alkalmá: a harmadéves növendék az előjáróknak és a püspöknek bemutatja a választottját. A képzés során a jövődi papnékat is megpróbáljuk megismertetni a papcsaládok életével, s igyekszünk bevezetni őket abba, hogyan tudják megélni a papfeleségek sajátos hivatását.

A növendékek ettől függetlenül is igen sokféle programon vehetnek részt: teológiai tanulmányaik mellett bekapcsolódnak a cigánypasztorációba, részt vesznek gyermekvédelmi hálózatunk munkájában, megismerik a lakásotthonokban nevelt gyermekek életét, megismerkednek gazdasági feladatokkal és a pályázatok világával. Fontos feladatuk, hogy benyomást szerezzenek a betegápolásról, az idősgondozásról és a karitatív tevékenységformákról. A teológiai tanulmányok mellett is igen sokrétű tehát a szemináriumi képzés. Egyébként nem is csak a papképzés folyamatát emelném ki, hanem a képzést megelőző hivatásgondozást és hivatásápolást. A Nyíregyházi Egyházmegyében voltak évek, amikor senki nem jelentkezett papnak, máskor pedig csupán egy-két jelentkezőnk volt. Ezért át kellett gondolnunk a hivatásgondozást, és el kellett töprengenünk azon, hogy hová helyezzük a hangsúlyokat.

A liturgikus reform régóta napirenden van a görögkatolikus egyházban. Hogyan viszonyulnak ehhez a fajta megújuláshoz?

FÜLÖP METORPOLITA: A magam részéről, mint már utaltam rá, megelégednék azzal, ha a liturgikus „reform” abban állna, hogy liturgikus formáink a hívők mindennapi kenyerévé válnának. Olyan változtatásokat és módosításokat tudok pártolni, amelyek elősegítik ennek elérését. Természetesen fontos, hogy a szertartásokat mindenki megfelelően és szabályosan végezze, és ne terhelje meg őket önállóan összetekolt imádságokkal. De a leglényegesebb, hogy a hívek felismerjék, milyen sokat kaphatnak a hagyományos liturgikus cselekmények révén, s ehhez képest másodlagos az a kérdés, hogy pontosan milyen módosításokra van szükség.

ATANÁZ PÜSPÖK: Én egészen egyszerűen ellenzem a reformációt, és nem tudom pártolni azt a fajta átalakítást, amelyre a kérdés utal. Maga a katolikus egyház feladatunkká tette, hogy térjünk vissza liturgikus hagyományunkhoz, de az az Európát elárasztó radikális reformáció, amely fél évezreddel ezelőtt alakult ki, és ma is terjedőben van, nem iránymutató számunkra. A II. Vatikáni Zsinat kijelentette, hogy azokban az esetekben, amikor a korviszonyok vagy személyi körülmények miatt helytelenül eltértünk a hiteles liturgikus hagyománytól, kötelesek vagyunk helyreállítani azt. Az elsődleges tehát ez a fajta helyreállítás, és csak ezután tudunk továbblépni. Mivel azonban a reformáció egyházszakadást hozott magával – nemcsak Európában, de Keleten is, ahol a Nikon-féle liturgikus reform az óhitűek tömeges elszakadását eredményezte –, sem a reform, sem a reformáció kifejezést nem tartom helyesnek a liturgikus megújulással kapcsolatban. Ezt annak ellenére is mondom, hogy rendelkezésre álló energiáim tetemes részét a zsinaton elrendelt liturgikus helyreállításnak szenteltem.

ÁBEL PÜSPÖK: Elsősorban a papjaink életében tartom fontosnak a hagyományainkhoz való visszatérést. Mindenekelőtt a (mint már említettük, annak idején nem feltétlenül ilyen szellemű képzésben részesült) papjainkkal kell megismertetnünk, hogyan változott a liturgikus hagyomány a történelem folyamán,

milyen idegen elemekkel egészült ki, s miért értékes, ha a külsőleg ráakódott tényezőktől megszabadulva visszatérünk eredeti valóságához.

Elkerülhetetlen, hogy szóba hozzuk az Ukrajna ellen indított orosz háborút és a kárpátaljai görögkatolikus közösségek részleges szétszóródását. Hogyan ítélik meg ezt a rémisztő helyzetet?

ÁBEL PÜSPÖK: A Nyíregyházi Egyházmegye földrajzi fekvésénél és kárpátaljai származásomnál fogva gyakran teszik fel nekem ezt a kérdést, bár Atanáz és Fülöp püspök atyák ugyanúgy a szívükön viselik a kárpátaljai görögkatolikus egyház sorsát, mint én. Mindannyian új helyzettel szembesültünk, amelyre egyáltalán nem voltunk felkészülve, és el sem tudtuk képzelni, hogy bekövetkezhet ilyesmi. Úgy látom, hogy a kárpátaljai helyzetet kettősség jellemzi. Egyrészt jelenleg nyugalom figyelhető meg, a háború szinte egyetlen bombatámadást leszámítva elkerülte a térséget. A háborútól sújtott régiókból igen sokan menekültek Kárpátaljára, és a határ másik oldalán talán sokkal több menekült van, mint Magyarországon. A menekültek nagy részét Kárpátalján a görögkatolikus egyház próbálja segíteni és támogatni, míg a Nyíregyházi Egyházmegye ellátásában jelenleg talán csak 150 olyan ember van, aki nem tudja, hogyan alakul a sorsa, és bizakodik a helyzet rendeződésében. Ezzel együtt is viszonylagos nyugalom uralkodik a határ másik oldalán, s miután a férfiak jelentős része megpróbált biztonságos körülmények közé menekülni a háború elől, a papjaink igencsak kivették a részüket az emberek támogatásából és a karitatív szolgálatból. Az emberek dolgoznak, söpriük az utcát,

vásárolni járnak, ha éppen fel vannak töltve az üzletek polcai. A nyugalomba ugyanakkor bizonytalanság vegyül, hiszen nem tudni, mit hoz a jövő, és milyen következményei lesznek a háborúnak. Ezzel párhuzamosan megnőtt a templomba járók száma, és egyre többen fordulnak Istenhez a nehéz helyzetben. Még a határmenti településeken is érzékelhető, hogy az átköltöző családok révén többen vannak a templomokban, s a kárpátaljai hívek talán még meg is erősítik hitükben az anyaországiakat. Ugyanez tapasztalható Kárpátalján is.

FÜLÖP METROPOLITA: Én úgy látom, hogy a kárpátaljai magyar görögkatolikus és a Munkácsi Egyházmegye görögkatolikus közössége jelenleg igen rossz, szinte kilátástalan helyzetben van. Nagyon sokan elmenekültek, és alig van esély arra, hogy nagy számban visszatérjenek, akik egyszer már elköltöztek. Vajon ki folytatja majd a ruszin hagyományú munkácsi egyházmegye életét? Nagyon nehéz bármilyen reményt táplálni ezzel kapcsolatban. Az elmúlt években komoly esély mutatkozott arra, hogy Kárpátalján két új egyházmegye alapításával Ferenc pápa metropolitát hozzon létre, s szinte már csak az volt a kérdés, hogy sajátjogú vagy a nagy, ukrainai görögkatolikus egyházba tagozódó metropolia jöjjön-e létre. Mivel azonban nagyon sokan elmenekültek, és a papság viszonyai is megváltoztak, ez az alapítás már egyáltalán nincs karnyújtásnyira, szemben azzal, ami mindeddig lehetségesnek tűnt. Főként a sajátjogú metropolia létrejötte tűnik immár szinte lehetetlennek.

A rendkívül buzgó vallásosságú menekültek lelkipásztori ellátása azonban nehézségeket is támaszt, mivel az ukrán anyanyelvűek nehezen birkóznak meg a magyar nyelvvel, s talán a magyar kultúrába sem tudnak egyik pillanatról a másikra integrálódni. Ezek a nehézségek annak ellenére is megmaradnak, hogy az utóbbi időben három ukrán anyanyelvű bazilita szerzetes is részt vesz lelkipásztori gondozásukban. Szintén nehézség forrása, hogy az ortodoxok és a görögkatolikusok közötti feszültség is átplántálódott a menekülthullámokkal együtt.

ATANÁZ PÜSPÖK: Ebben az évben én nem jártam Kárpátalján, de három évtizeddel ezelőtt, amikor gyakran megfordultam a határ másik oldalán, azt tapasztaltam, hogy két generáció kiiktatása után teljesen a nulláról éledt újra a kárpátaljai görögkatolikus egyház, s ezért nagyon bízom benne, hogy ez ismét lehetséges lesz. Nem biztos, hogy visszatérnek a korábbi ruszin hagyományok, de maga a görögkatolikus egyházi élet reményeim szerint majd visszatér. És ahogyan a Magyarországon élő ukrán papoktól azt kérjük, hogy tanuljanak meg magyarul, nem tehetünk mást, mint hogy Kárpátalján tevékenykedő egykori növendékeinket arra buzdítjuk, tanuljanak meg rendesen ukránul.

Az ortodoxiához fűződő viszony nyilván kulcskérdés. A háború kirobbanása óta Kirill pátriárka háborúpárti magatartása bírálatok keresztjébe került. Mennyiben befolyásolja ez a magyar görögkatolikusok és az ortodoxia viszonyát?

ATANÁZ PÜSPÖK: Ezek a tényezők mélységesen befolyásolják, hangsúlyozom: mélységesen befolyásolják a kapcsolatunkat. Nem lehet közösen építkezni olyan egyházi személyekkel, akik támogatják a tömeggyilkosságot. Ezen a ponton egy bizonyos kapcsolatrendszer megszakad. Ahol a krisztusi Evangéliumot tömegmészárlásnak és egy ország lerombolásának ideológiai alátámasztására használják fel vagy degradálják, ahol ideológiai manővereket hajtanak végre, ott megáll az ész, fennakad a szó, és vége szakad a párbeszédnek.

ÁBEL PÜSPÖK: Úgy vélem, mi Magyarországon próbálunk jó kapcsolatot ápolni az ortodoxiával, és természetesen nemcsak az orosz ortodox egyházzal, bár a háború kapcsán mostanában főként az oroszokról hallunk. Az ukrán ortodox egyházzal és

egyházakról is beszélnünk kell. A Bartholomaiosz pátriárka által elismert és talán az ukrán állam támogatását is élvező önálló ortodox egyháznak lehetősége lett volna arra, hogy közvetítsen a Moszkvához tartozó és a függetlenséget támogató ortodox csoportok között, hiszen ebbe tagozódott be az 1990-ben újraalapított ukrán autokefál ortodox egyház, és most azt látjuk, hogy a korábban Moszkvához hű ortodox püspökök is csatlakozni kívánnak az Epifanyij metropolita által vezetett – vagyis a konstantinápolyi patriarchátus által is elismert – ortodox egyházhoz, mert a háború hatására belátták, hogy Ukrajna területén lehetetlen Moszkva-pártinak maradni. Vagyis nemcsak a görögkatolikus egyház és az ortodox egyházak kapcsolatáról kell beszélnünk, hanem az ukrainai ortodox közösségek viszonyáról is, és nagy érdeklődéssel várjuk, hogyan fog rendeződni a belső ukrán ortodox viszonyrendszer, mert az ortodoxiához fűződő kapcsolatunkat is ennek fényében kell újragondolnunk.

Visszafordíthatatlan szakadások keletkeznek?

ATANÁZ PÜSPÖK: Úgy látom, hogy visszafordíthatatlan szakadások támadnak a keleti ortodox egyházak testén belül. Ezekért a szakadásokért valaki számot ad majd az Úr félelmetes ítélőszéke előtt. Bartholomaiosz pátriárka sem mentes a felelőségtől, de mindannyian látjuk, kik a főszereplők, akik nagyon is kivették részüket a háború támogatásában. Számomra ugyanakkor nem egyértelmű, hogy az ukrán ortodox egyházak között valóban jelentős közeledés, sőt fúzió valósulna meg. Igaz, hogy az ukrán ortodoxia jelentős része elszakadóban van Moszkvától, de ez még nem jelenti azt, hogy egyesülni fog a Bartholomaiosz által jóváhagyott egyházzal. Még nem tudjuk, mi lesz a vége a folyamatnak, de bizonyos, hogy fenntartásokkal kell kezelnünk a különböző híradásokat.

ÁBEL PÜSPÖK: A teljes képhez az is hozzátartozik, hogy az Ukrajna területén működő orosz ortodox egyház tagjai egyre több támadásnak vannak kitéve, templomokat vesznek el tőlük, mint a kommunizmus idején, festékekkel öntenek le papokat, és szertartásokat gyaláznak meg. Ezeknek az atrocitásoknak is szerepük volt a Moszkvától való eltávolodásban.

FÜLÖP METROPOLITA: Nem vonható kétségbe, hogy Bartholomaiosz pátriárkát jó szándék vezette, amikor elismerte az önálló ukrán ortodox egyházat, és valószínűleg nem gondolt arra, hogy ezzel egy ilyen szörnyű háború kirobbanásához is hozzájárul. A helyzet természetesen bonyolult, s nemcsak Ukrajnával, de a konstantinápolyi pátriárkával kapcsolatban sem lehet elhallgatni például az amerikai befolyást. Bár nehéz, törekednünk kell rá, hogy ítékezés nélkül és körültekintően tájékozódjunk és cselekedjünk.

Ilyen körülmények között mit tud tenni a görögkatolikus közösség azért, hogy maga Krisztus vonzó és megragadó lehessen az emberek számára?

FÜLÖP METROPOLITA: A keleti egyház nagyon mélyen épít a hiteles antropológiára. Azért nevezem hitelesnek, mert a ki nyilatkoztatáson alapul. Éppen ezért hatalmas lehetősége van arra, hogy segítsen a mai, teljesen talajvesztett és célt tévesztett embereknek. Hatalmas felelősségünk tehát, hogy miként tudunk segítséget nyújtani a tévelygőknek, keresőknek: nem más egyházak kárára kell megnyernünk embereket, hanem az a dolgunk, hogy életre váltsuk az erre a hiteles keleti antropológiára épülő keleti teológiát és lelkiséget.

ÁBEL PÜSPÖK: Én ezt a nagyon gazdag keleti lelki irodalom megismertetése által tudom elképzelni. Napjainkban is sokat meríthetünk a szentatyák értékes tanításaiból.

ATANÁZ PÜSPÖK: Eszembe jut az Apostolok Cselekedeteiből az a mozzanat, amikor egyesek a görögökkel is szóba álltak. Az a tény, hogy szóba állunk görögökkel, szóba állunk ukránokkal, szóba állunk ruszinokkal vagy a menekültekkel, ugyanúgy üdvösségtörténeti jelentőségű lehet, mint kétezer évvel ezelőtt. Tesszük, amit tenni tudunk, de a gondviselő Isten fogja nemcsak megítélni, de rendbe is tenni a kialakult helyzetet.

Az interjú megjelent a Vigilia 2022/7. számában.

A család tűzhely és szentély

A család eredeti jelentésében a cselédek összessége. Ez elsősorban a saját gyermekeket jelentette. Némely nyelvjárásunkban még ma is cseléd a pulya, lurkó, kölyök, poronty, csimota stb, vagyis a gyermek a családban. Uralkodóvá vált városias kultúránkban ma már szinte botránkoztatónak tűnik, ha valaki a gyermeket cselédnek mondja. Holott szépen rávilágít egy teljes harmóniában működő emberi közösség egységére. A cseléd nemcsak az ura parancsait váró szolga, hanem az, aki cselekszik, aki dolgozik, aki tevékenykedik a közösségért. A cselédsor ma már megalázó élethelyzetet jelent, holott régen egy jómódú családban egy sor cseléd volt, azaz jó pár gyermek, akik munkájukkal gazdagították az egész közösséget. Megfordult világunkban ma azokat, akiknél sok gyermek van, őket inkább szegényebbeknek tartják, mert hisz úgy tűnik, nem jut annyi az anyagi javakból. Régen azért volt gazdagság a sok gyermek, mert az anyagi javakban sokat tudtak létrehozni. Ma az anyagi javak egyszerűen csak vannak, úgy gondoljuk, járnak nekünk, s méltatlankodunk, akárcsak részleges hiányuk miatt. Holott a sok cseléd, sok gyermek nemcsak az anyagi javak megtermelésében jelent gazdagságot, hanem – ami ennél sokkal fontosabb – az érzelmi kincsek gyűjtésében is. A sok gyermek, a nagycsalád érzelmi gazdagságot jelent. S ez a legtöbb, amit ember embernek nyújthat.

Csöppnyi büszkeséggel, de még inkább nagy hálával gondolok arra, hogy egy fölmérés szerint Magyarországon a görögkatolikus családokban a legnagyobb a gyermekek száma. Persze, sajnos, ez csak tizedes számokban mérhető, de mégis valamire utal. Ha nem is végeztem átfogó kutatást, hogy mi lehet ennek az oka, arra gondoltam, tanulságos lehet, ha mégis igyekszünk valamelyest föltární ezt a jelenséget. Több minden is eszünkbe juthat.

Történelmi tény, hogy a görögkatolikusok legnagyobb számban Magyarország észak-keleti területein éltek, amely egyben az ország egyik legszegényebb része is volt évszázadokon át, és sajnos ma is. Ez volt jellemző erre a területre még a Nagy-Magyarország idejében is, s az itt élő népek, elsősorban a ruszinok többnyire a jobbágsorban (cselédsor?) lévő közé tartoztak. Nemességük alig volt, politikai érdekképviseletük szinte semmi. S ez nemcsak a lakosságra vonatkozott, hanem az őket lelkiileg vezető papságra is. A papjaik tehát területi és nemzeti hovatartozásuk miatt is a szegényebbek közül valók voltak, ráadásul a családjukat is el kellett tartaniuk. Teljesen osztoztak a híveik sorsában, nem ritkán maguk is jobbágmunkát végeztek, hogy fenn tudják tartani magukat, és sokszor népes családjukat.

Hogy ez szégyellnivaló múlt vagy büszkeséggel teljes örökség, most nem fontos. A tény azonban a kérdésfölvetés szempontjából azért lényeges, mert ismert, de azért igen érdekes szociológiai jelenség szerint a szegényebb sorsú emberek családjában kimutathatóan magasabb a gyermekek száma. Ennek okait sem tisztem most megfejteni, megállhatunk a megállapítás-

nál, ha a görögkatolikusok a szegényebb rétegekből kerültek ki nagy számban, ez indokolhatja, hogy családjaikban is nagyobb a gyermekek száma.

Ugyanakkor ma már aligha lehet olyan megállapítást tenni, hogy a görögkatolikusok átlagban szerényebb körülmények között élnek, mint más felekezetű honfitársaik. Valószínű, inkább csak a múlt hat ezen a téren. Annál is inkább, mert a keleti egyházhoz tartozó hívekre az átlagnál erősebben jellemző a múlt őrzése, a hagyományok ápolása. Ha régen sok gyermek volt – mondjuk, a szegénység miatt – ez bizonyos mértékben magával hozhatja, hogy most is több gyermek legyen. Sajnos a múltnak ez a vonzása ma már egyre kevésbé érezteti erejét, de valamelyest mégis. S ebből kibontható egy másik tény, amely szintén hatással lehet a görögkatolikus családokban lévő gyermekek számára. A szokások, a hagyományok őrzése.

Hisz a hagyományok követése nem csak ebben a szociológiai jelenségben érhető tetten. Ennél sokkal erősebben hat a hétköznapi és vallási élet más területein. A keleti egyházra alapvetően jellemző a hagyományok tisztelete, azoknak féltő őrzé-

se. Például a liturgiakutatók azt mondják, hogy mai formájában azért ilyen hosszúak a keleti egyház szertartásai, mert az idők során újabb és újabb imák csak mindig hozzáadódtak, de az elődöknek nem volt szívük elvenni belőlük, elhagyni bármit is. Így aztán szépen több órára duzadt egyik-másik szertartásunk. De nem szenvednek ettől, ez nem teher számukra, hanem épp ellenkezőleg, nagy áldásként élik meg, és mélyítő erővel hat az egyéni lelkiéletükre azoknak, akik ezeken részt vesznek.

A hagyományok tehát megmaradnak, még ha sokszor át is átalakulnak, változnak a változó élettel. Változnak, de megmaradnak. A keleti emberek megtartják ezeket, ezek pedig megtartják a keleti embereket. Ezeknek a szokásoknak hatalmas megtartó ereje van. Amelyik családban élnek az őseitől átvett hagyományok, azokban jobban él a még ősi igazság: az elszakíthatatlanság. Isten a családot egynek, az emberiség legkisebb egységének gondolta el. A család egyik legfontosabb feladata tehát, hogy egyben maradjon. Nyilván a halál sem szakítja szét ezt a természetes köteleket, csak átalakítja. Egyszerűbb családtag kerül a mennybe, akiről idővel időről időre, átköltözésük napján, illetve meghatározott napokon, például halottak szombatján megemlékezünk. Így duzzad a család, mint az egyre bővülő liturgia. Senki nem marad ki belőle, mindig csak adódik hozzá. Ha együtt élünk ősszel, a halotti megemlékezésbe az újabb és újabb nemzedékeket is bevonjuk, akkor egyre inkább elszakíthatatlanná válik ez az összetartó erő, ez a rokoni kötelék.

A sokgyermekes család pedig mindezt láthatóvá, hétköznapi módon érzékelhetővé teszi. Az újabb és újabb testvérek születésével egyre bővül a kör, egyre több oldalról és többféle módon érkezik a szeretet és a szeretetigény. A sokgyermekes családban mindenki tudja, mennyire fontos ez a kötelék. Egzisztenciális ismeret születik arról, hogy összetartozunk.

A családi szertartások sokat segítenek abban, hogy ezt az összetartozást ébren tartsuk, hogy a rég meghalt elődökkel, a jelenben zsvajgó porontyokkal, a még meg nem született jövevényekkel egy közösséget alkossunk. Talán ez is jellemző a

görögkatolikus családi életre: a szertartásosság. Ha a templomban mintát kapunk, akkor azt önkéntelenül is követjük az otthonainkban. Egyszer egy kislegény néhány napot együtt töltött velünk a monostorban. Lelkesen bekapcsolódott minden imádságunkba. Később a szülei nevetve mesélték, hogy hazatérve megkövetelte, hogy minden étkezés előtt ugyanazokat a hosszú, énekelte imádságokat végezzék, mint amit a szerzetes atyáknál látott. Jó, ha a templom liturgikus légköre hat a hétköznapi életünkre. De tudatossá is tehetjük azt. Föl is építhetjük családi életünk szertartásait. Hosszú időn át ható, életfogytiglan tartó köteleket építhetünk ki ez által.

A világba teremtett ember homo liturgicus, szüksége van a szertartásokra. Ezeket nem kitalálni kell, hanem átvenni, hűséggel hordozni. A XXI. század sajátos feladata pedig, hogy az elfelejtett ősi ismereteket újra föl kell fedezni, újra meg kell tanulni. A családnak ma már nincs tűzhelye, a mély szimbolikával rendelkező tűzzel a gyermekek alig találkoznak. S hogy lehet tűz nélkül családi tűzhely? Ha a régi kályhák, kemencék, vaskonyhák a legtöbb helyen nem is építhetők vissza, a családi szertartásokkal a tűhely melegét mégis vissza lehet, vissza kell hozni. Az ősről való megemlékezés az emberi élet sajátossága. Az állatvilág ezt nem ismeri. Csak az Isten képére teremtett ember tud arról, hogy mekkora közösségnek a része, hogy a családi köteléke micsoda mélységekre vezet el, honnan eredezteti, hová futtatja ki. A családi szertartásokban he-

lye kell, hogy legyen az elhunytakról való megemlékezésnek, de éppen úgy a szentek érezhető jelenlétének, az angyalok segítő gondoskodásának, s mindezeket keresztül és mindezeket túl, mindezek által és mindezekben az Isten végtelen és kimeríthetetlen szeretetének. Keleti egyházunk segíti ezeket a szertartásokat, gesztusokat, szavakat, színeket, illatokat ad hozzá. Semmit nem kell kitalálni. Csak haza kell hozni a templomot az otthonba. Össze kell kötni az évezredek szertartásait a hétköznapi családi élettel, a világ minden pontján életüket odaadó szerzetesek izzó mélységgel megélt imádságait a családi és egyéni imákkal. Még van kitől, még van mit megtanulni,

újra fölfedezni, újra hazahozni. Mélyen összefügg a szentek közössége a sokgyermekes családi közösséggel. Ha azt akarjuk, hogy gyermekeink boldogságban éljenek és nőjenek föl, ha azt szeretnénk, hogy már itt a földön legyen előzük a mennyi boldogságból, akkor adjuk meg nekik ezt a sokszínű köteleket, ajándékozunk nekik sok testvért! A nagycsaládos tapasztalaton keresztül vezessük be őket az egyház nagy családjába! Hadd szerezzenek tapasztalatot a szentek közösségéről, az angyalok körülvevő, segítő szeretetéről. Hadd éljék meg már születésük pillanatától fogva, sőt már az előtt kilenc hónappal, hogy világrajövetelükkel Isten ölelő karjaiba érkeznek, s onnan soha ki nem hullnak, e megtartó, végtelen szeretet végigkíséri őket létrejöttüktől az örökéletig. Ez a család semmivel föl nem cserélhető értéke és ajándéka.

Ferenc pápa üzenete a missziók világnapján

AZ EGYHÁZ 1926 ÓTA MINDEN ÉV OKTÓBER UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNAPJÁN MEGTARTJA A VILÁGMISSZIÓ NAPJÁT. OKTÓBER 23-ÁN A MAGYAR TEMPLOMOKBAN IS A MISSZIÓKÉRT, ILLETVE A HITHIRDETŐKÉRT IMÁDKOZNAK, ÉS A PERSELYPÉNZT AZ EVANGELIZÁCIÓ JAVÁRA FORDÍTJÁK. A MISSZIÓS VILÁGNAPRA FERENC PÁPA **TANÚIM LESZTEK** (APCSEL 1,8) CÍMŰ ÜZENETÉVEL FORDULT A HÍVEKHEZ, MELYET AZ ALÁBBI-AKBAN ADUNK KÖZRE.

Kedves Testvéreim!

Ezek a szavak a feltámadt Jézusnak a tanítványaival folytatott utolsó beszélgetésében hangzottak el, közvetlenül Jézus mennybemenetele előtt, amint azt az Apostolok cselekedetei leírja: „*Megkapjátok a Szentlélek rátok leszálló erejét, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, s egész Júdeában és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig*” (ApCsel 1,8). Ez a mottója a 2022-es missziós vasárnapnak is, amely világnap minden évben arra emlékeztet bennünket, hogy az egyház természeténél fogva missziós. Az idei év alkalmat ad arra, hogy megemlékezzünk néhány, az egyház élete és küldetése szempontjából fontos évfordulóról: 400 évvel ezelőtt alapították meg a Hitterjesztési Kongregációt (Propagande fide) – ez ma az Evangelizáció Dikasztériuma, kétszáz évvel ezelőtt pedig a Hitterjesztés Művét, amely a Szent Gyermekség Művével és a Szent Péter Apostol Művével együtt száz éve kapta meg a „pápai” címet.

Vegyük sorra a három kulcskifejezést, amely összefoglalja a tanítványok életének és küldetésének alapját: „*tanúim lesztek*”, „*a föld végső határáig*” és „*erőt kaptok a Szentlélektől*”.

1. „TANÚIM LESZTEK”

– *Felhívás minden keresztényhez a Krisztusról szóló tanúságtételre*

Ez a középpontja, a lényege Jézus tanításának, amelyet a tanítványoknak a világban való küldetésüket illetően adott. Minden tanítvány Jézus tanúja lesz, hála a Szentléleknek, akit majd megkapnak, vagyis kegyelemből válnak tanúvá. Bárhová is menjenek, bárhol is legyenek. Ahogyan Krisztus az első küldött, azaz az Atya misszionáriusa (vö. Jn 20,21) és mint ilyen az ő „*hűséges tanúja*” (vö. Jel 1,5), úgy minden keresztény arra hivatott, hogy Krisztus misszionáriusa és tanúja legyen. Az egyháznak, Krisztus tanítványi közösségének pedig nincs más küldetése, mint a világ evangelizálása a Krisztusról szóló tanúságtétel által. Az evangelizáció az egyház lényegéhez tartozik.

A teljes szakasz elmélyült újraolvasása rávilágít néhány olyan vonatkozásra, amely a Krisztus által a tanítványokra bízott küldetés szempontjából mindig aktuális: „*Tanúim lesztek*”. A többes számú alak hangsúlyozza a tanítványok missziós hivatásának közösségi, egyházi jellegét. Az egyházban és az egyház nevében végzett misszióra minden megkeresztelt ember

meghívást kapott: a missziót tehát nem egyénileg, hanem közösen végzik, közösségben az egyházi közösséggel, nem pedig saját kezdeményezésre. És még ha valaki egy nagyon különleges helyzetben egyedül végzi is az evangelizációt, azt mindig az őt küldő egyházzal közösségben teszi és kell tennie. Szent VI. Pál pápa a szívemnek oly kedves *Evangelii nuntiandi* kezdetű apostoli buzdításában így tanított: „*Az evangelizáció sohasem egyéni, másoktól független feladat, hanem mindig az egész egyházé. Éppen ezért, ha valahol egészen eldugott helyen egy ismeretlen igehirdető, katekéta vagy lelkipásztor hirdeti az evangéliumot, összegyűjti néhány hívét vagy kiszolgáltatja a szentségeket, akkor is mindig az egyház nevében cselekszik. Munkája szoros kapcsolatban áll magával az egyházzal. Szervezetileg is az egyházhoz tartozik, de még sokkal inkább fűzik a kegyelem láthatatlan, szoros szálai az egész egyház evangelizációs munkájához*” (*Evangelii nuntiandi*, 60). Nem véletlen, hogy az Úr kettesével küldte misszióba tanítványait; a keresztények Krisztusról szóló tanúságtétele mindenekelőtt közösségi jellegű. Ezért egy közösség létezése, bármily kicsi is, a küldetés teljesítéséhez elengedhetetlen.

Másodszor, a tanítványok arra kapnak meghívást, hogy *személyes életüket a misszió jegyében éljék*: Jézus nemcsak azért küldte őket a világba, hogy a missziót teljesítsék, hanem mindenekelőtt azért, hogy *megéljék*; nemcsak azért, hogy tanúságot tegyenek, hanem mindenekelőtt azért, hogy Krisztus tanúi legyenek. Ahogy Pál apostol igazán megható szavakkal mondja: „*Testünkben folyton-folyvást viseljük Jézus szenvedését, hogy egyszer Jézus élete is megnyilvánuljon*”.

testünkön” (2Kor 4,10). A misszió lényege az, hogy tanúságot tegyünk Krisztusról, vagyis az Atya és az emberiség iránti szeretetből vállalt földi életéről, szenvedéséről, haláláról és feltámadásáról. Nem véletlen, hogy az apostolok azok között keresték azt, aki Júdás helyére lép közösségükben, akik hozzájuk hasonlóan tanúi voltak Jézus feltámadásának (vö. ApCsel 1,21–22). Krisztus – pontosabban a feltámadt Krisztus – az, akiről tanúságot kell tennünk, és akinek életét tovább kell adnunk. Krisztus misszionáriusainak nem az a feladata, hogy önmagukat hirdessék, hogy kiválóságukat, meggyőző erejüket vagy vezetői képességeiket megmutassák. Sokkal inkább a lehető legnagyobb megtiszteltetésben részesíti őket azzal a megbízással, hogy szóval és tettel őt jelenvalóvá tegyék, és üdvösségének örömhírét mindenkinek örömmel és nyitottsággal hirdessék, ahogyan az első apostolok is.

Ezért az igazi tanú végső soron a „vértanú”, az, aki Krisztusért életét adja, és ezzel viszonozza azt az ajándékot, amelyet ő adott nekünk önmagából. „Az evangélizáláshoz az első motiváció Jézus szeretete, amelyet megkaptunk, az a tapasztalat, hogy ő megmentett bennünket, mely arra készítt, hogy egyre jobban szeressük őt” (Evangelii gaudium, 264).

Végül, ami a keresztény tanúságtételt illeti, mindig érvényes marad Szent VI. Pál pápa megállapítása: „A mai embert inkább érdeklik a tanúk, mint a tanítók, és ha mégis hallgat a tanítókra, azért teszi, mert ők egyben tanúk is” (Evangelii nuntiandi, 41). Ezért az evangéliumnak megfelelő keresztény élet tanúságtétele alapvető fontosságú a hit továbbadása szempontjából. Másrészt továbbra is ugyanolyan szükséges feladat Krisztus személyének és üzenetének hirdetése is. VI. Pál így folytatja: „Nélkülözhetetlen az igehirdetés, az evangéliumi üzenet szóbeli tolmácsolása [...]. A beszéd mindig időszerű lesz, különösképpen akkor, ha Isten erejét hirdeti. Érvényes marad Szent Pál elve: »A hit a hallásból fakad« (Róm 10,17). A hallott szó vezet el a hithez” (uo., 42).

Az evangélizációban tehát a keresztény élet példája és Krisztus hirdetése összetartozik. Az egyik a másikat szolgálja. Ez az a két tüdő, amellyel minden közösség-

nek lélegeznie kell ahhoz, hogy missziós legyen. Ez a Krisztusról szóló teljes, következetes és örömteli tanúságtétel minden biztonnal a harmadik évezredben is az egyház növekedését biztosító vonzerő lesz. Ezért arra hívok mindenkit, hogy nyerjük vissza a bátorságot, a nyitottságot, vagyis az első keresztényekre jellemző *parrhéziát*, hogy Krisztusról az élet minden területén szavakban és tettekben is tanúságot tegyünk.

2. „A föld végső határáig”

– A világméretű evangélizációra szólító küldetés örökérvényűsége

A feltámadt Úr arra hívja tanítványait, hogy tanúi legyenek, és tudatja velük, hová küldi őket: „Jeruzsálembé, s egész Júdeába és Szamariába, sőt egészen a föld végső határáig” (ApCsel 1,8). A tanítványok küldetésének egyetemes jellege itt világosan kirajzolódik, kiemelve a „centrifugális” földrajzi mozgást, szinte koncentrikus körökben, a zsidó hagyományban a világ középpontjának tekintett Jeruzsálemtől Júdea és Szamaria, valamint „a föld végső határai” felé. Nem térítésre, nem hívek toborzására küldi őket, hanem az örömhír hirdetésére; a keresztények sosem új tagokat akarnak toborozni. Az Apostolok cselekedetei erről a misszionáriusi mozgásról beszél: gyönyörű képet fest az egyházzal, amely „útra kel”, hogy betöltse hivatását, tanúságot tegyen Krisztusról, az Úrról, vezetettve az isteni gondviselés által a konkrét élethelyzeteken keresztül. Az első keresztényeket ugyanis valóban üldözték Jeruzsálemben, ezért szétszéledtek Júdeában és Szamariában, és mindenütt tanúságot tettek Krisztusról (vö. ApCsel 8,1.4).

Valami hasonló történik napjainkban is. A keresztényüldözés, a háború és az erőszak miatt sok keresztény kényszerül hazájából más országokba menekülni. Hálásak vagyunk ezeknek a testvéreknek, akik nem zárkoznak el a szenvedéstől, hanem a befogadó országokban tanúságot tesznek Krisztusról és Isten szeretetéről. Szent VI. Pál erre buzdította őket, tekintettel „azok felelősségére, akik emigrációban élnek, és az evangélium hirdetői lehetnek új hazájukban, mely nekik otthont adott” (Evangelii nuntiandi, 21). Egyre in-

kább megtapasztaljuk, hogy a különböző nemzetiségű hívek jelenléte gazdagítja a plébániákat, erősíti egyetemességüket és katolicitásukat. Ezért a bevándorlók lelkipásztori gondozása olyan missziós tevékenység, amelyet nem lehet elhanyagolni, és amely segíthet a helyi híveknek is, hogy újra felfedezzék a keresztény hit örömét, amelyet kaptak.

A „föld végső határáig” kijelentésnek Jézus tanítványai számára mindenkor felhívásnak kell lennie, és újra meg újra arra kell ösztönöznie őket, hogy a megszokott területeken túl is tanúságot tegyenek Jézusról. A modern kor nyújtotta lehetőségek ellenére még mindig vannak olyan földrajzi területek, ahová Krisztus misszionárius tanúi nem jutottak el Jézus szeretetének örömhírével. Igaz az is, hogy Krisztus tanítványai küldetésük során nem találkozhatnak olyan emberi valósággal, amely idegen lenne számukra. Krisztus egyháza mindig „mozgásban volt, van és lesz” új földrajzi, társadalmi és egzisztenciális horizontok felé, hogy megközelítse a „határvidékeket” és az emberi helyzeteket, hogy tanúságot tegyen Krisztusról és az ő szeretetéről az összes nép, kultúra és társadalmi osztály minden embere előtt. Ebben az értelemben a misszió mindig *missio ad gentes* lesz, ahogy azt a II. Vatikáni Zsinat tanította, mert az egyháznak mindig túl kell lépnie saját határain, hogy tanúságot tegyen Krisztus mindenkit átölelő szeretetéről. Ebben az összefüggésben szeretnék megemlékezni a számtalan misszionáriusról, akik egész életük folyamán „kiléptek önmagukból”, és Krisztus szeretetét élték meg konkrét formában a sok férfi és nő számára, akikkel találkoztak.

3. „Megkapjátok a Szentlélek rátok leszálló erejét”

– *Mindig engedjük, hogy a Lélek erősítsen és vezessen bennünket!*

Amikor a feltámadt Krisztus rábízta tanítványaira a küldetést, hogy tanúi legyenek, megígérte nekik az ezzel a felelősséggel járó kegyelmet is: „megkapjátok a Szentlélek rátok leszálló erejét, és tanúim lesztek” (ApCsel 1,8). Valóban, az *Apostolok cselekedetei* szerint, a Szentlélek leszállása Jézus tanítványaira volt az az esemény, amely a meghalt és feltámadt Krisztusról szóló első tanúságtételt lehetővé tette egy kerügmaticus igehirdetés formájában, Péternek a Jeruzsálem lakóihoz intézett úgynevezett missziós beszédével. Így vette kezdetét a világ evangelizálásának korszaka Jézus tanítványai által, akik korábban gyengék, félénkek és zárkóztak voltak. A Szentlélek megerősítette őket, bátorságot és bölcsességet adott nekik, hogy tanúságot tegyenek Krisztusról minden ember előtt.

Ahogy „nem mondhatja senki: »Jézus az Úr«, csak a Szentlélek által” (1Kor 12,3), úgy egyetlen keresztény sem tehet teljes és igaz tanúságot Krisztusról, az Úrról a Lélek ihletése és segítsége nélkül. Ezért Krisztus minden misszionárius tanítványa arra hivatott, hogy felismerje

a Lélek munkájának alapvető jelentőségét a mindennapokban, hogy vele éljen, és folyamatosan befogadja a tőle érkező erőt és ihletet. Különösen akkor, amikor fáradtnak, motiválatlannak és elveszettnek érezzük magunkat, nem szabad megfedelkednünk arról, hogy imádságban a Szentlélekhez forduljunk, aki – szeretném még egyszer hangsúlyozni – alapvető szerepet játszik a misszionáriusi életben, és hagyjuk, hogy ő, az új erő és öröm isteni, kimeríthetetlen forrása felfrissítsen és megerősítsen bennünket, hogy Krisztus életét másokkal meg tudjuk osztani. „*A Szentlélek örömeinek befogadása kegyelem. Ez az egyetlen erőnk, amellyel hirdethetjük az evangéliumot, hogy az Úrba vetett hitet megvalljuk*” (Üzenet a Pápai Missziós Művekhez, 2020. május 21.). A Lélek tehát a misszió igazi főszereplője: ő az, aki a megfelelő időben, a megfelelő módon nyelvünkre adja a megfelelő szót.

A Szentlélek működésének fényében szeretnénk a 2022-es missziós évfordulókat is értelmezni. A Hitterjesztési Kongregáció („Propagande fide”) 1622-es megalapítását az a vágy motiválta, hogy a missziós tevékenységet új földrajzi területeken előmozdítsák. Ez gondviselészerű felismerés volt! A kongregációnak nagy szerepe volt abban, hogy az egyház evangelizációs munkája valóban egy, a világi hatalmaktól független küldetés legyen, hogy megalapíthassa azokat a részegyházakat, amelyek ma is oly elevenek. Reméljük, hogy a kongregáció, amint az elmúlt négy évszázadban, ezután is a Lélek fényével és erejével folytatja, és egyre intenzívebbé teszi az egyház missziós tevékenységének koordinálására, szervezésére és élénkítésére irányuló munkáját.

Ugyanaz a Lélek, aki az egyetemes egyházat vezeti, hétköznapi férfiakat és nőket is rendkívüli küldetésre ösztönöz. Például egy fiatal francia nő, *Pauline Jaricot* pontosan kétszáz évvel ezelőtt alapította meg a Hitterjesztés Egyesületét; akinek boldoggá avatását ebben a jubileumi évben ünnepeljük. Bár szegényes körülmények között élt, engedelmeskedett Isten sugallatának, hogy szervezzen imahálót és gyűjtést a misszionáriusok javára, amellyel a világi hívők tevékenyen részt vehetnek az egészen „a föld végső határáig” terjedő misszióban. Ebből a zseniális gondolatból született a *missziós világnap*,

melyet minden évben megtartunk, és amelynek adományai a világ minden plébániájáról a pápa missziós tevékenységét támogató alapba folynak be.

Ebben az összefüggésben megemlékezem *Charles de Forbin-Janson* francia püspökről is, aki megalapította a Szent Gyermekség Művét a gyermekek missziójának előmozdítására, a „*gyermekek evangelizálják a gyermekeket, gyermekek imádkoznak a gyermekekért, gyermekek segítik a gyermekeket az egész világon*” mottóval. Továbbá megemlékezem *Jeanne Bigard* asszonyról, aki létrehozta a Szent Péter Apostol Művét a missziós országokban élő papnövendékek és papok támogatására. Ezt a három missziós művet pontosan száz évvel ezelőtt ismerték el „pápai” címmel. Végül pedig a százötven évvel ezelőtt született *Boldog Paolo Manna* a Szentlélek ihletésére és vezetésével megalapította a ma Pápai Missziós Unió néven ismert intézményt, hogy a papokat, szerzeteseket és szerzetesnőket, valamint Isten egész népét érzékenyítse és ösztönözze a misszióra. VI. Pál pápa maga is tagja volt ennek a szervezetnek, amelynek pápai elismerését megerősítette. Nagy történelmi érdemeik miatt említem ezt a négy pápai missziós társaságot, és azért is, hogy meghívaljak titeket: ebben a különleges évben velük együtt örüljétek az egyetemes egyház és a helyi egyházak evangelizációs misszióját támogató munkájuknak. Remélem, hogy a részegyházak ezekben a művekben megbízható eszközt találnak arra, hogy Isten népe körében táplálják a misszionáriusi szellemet.

Kedves testvéreim, továbbra is az az álom, hogy az egész egyház missziós egyház lesz, és a keresztény közösségek misszionáriusi tevékenységének új korszaka jön el. Megismétlem Mózes kívánságát, amelyet Isten úton lévő népének tett: „*Bárcsak az egész népet prófétává tenné (...) az Úr!*” (Szám 11,29). Igen, legyünk mindannyian valóban azok az egyházban, akivé a kereszttség által váltunk: próféták, tanúk, az Úr misszionáriusai! A Szentlélek erejében és a föld végső határáig. Mária, missziók királynője, könyörögj értünk!

*Kelt Rómában,
Lateráni Szent Jánosnál.*

Ferenc

Kozmikus örömujjongás

Az egyházi hagyomány megőrizte Nazianzoszi Szent Gergely, Konstantinápoly püspöke 380. december 25-én elmondott ünnepi beszédét. A szentbeszéd felér egy rövid teológiai összeggel, hiszen szó van benne Isten természetéről, a Szentháromságról, az angyalok és az érzékelhető világ megteremtéséről és az ember megalkotásáról.

Gergely beszél a bűnről és arról is, hogy a megtestesülés által miként vezette vissza önmagához Isten a tőle eltávolodott embert.

Bár elvontnak tűnő teológiai kérdésekkel is foglalkozik, beszéde csöppet sem unalmas. Finoman cizellált retorikai mestermű, amelyet teljesen átítat az öröm és az ujjongás hangja. A szónok célja a hallgatóság érzelmi és értelmi „fölrázása”, felébresztése egy mély álomból. Szeretné, ha ki-kí önmagára vonatkoztatná mindazt, ami a Szentírás elbeszélése szerint Isten földi megjelenésekor történt. Sőt, azzal sem elégszik meg, hogy egyszerűen fölrázza hallgatóságát, és öröme hangolja a jelenlévőket, hanem egyenesen azt szeretné, hogy hallgatói ujjongva táncra perdüljenek. Hiszen, ha eljött hozzánk az Ige, ha velünk lakozik Isten, akkor túlaradó az öröm. Akkor velünk is az történik, ami Jánossal, aki Erzsébet és Mária találkozásakor megérezte Jézus jelenlétét, és „*rúgkapálni kezdett anyja méhében*” (Lk 1,41).

Igen, Erzsébet méhében a kis János „rúgkapált”. A fordítók általában ódzkodnak attól, hogy a Lukács elbeszélésében szereplő igét (eszkirtészen) szó szerint fordítsák, így egyszerűen „ujjongani”-t mondanak. Holott mind az eredeti görög, mind pedig a neki megfelelő latin ige az egész testet átható önfeléd ujjongást, felugrást, ugrándozást jelent. Ha pedig Gergely püspök szerint erre az örömteli „ugráásra” még nem vagyunk képesek a megtestesült Ige közelében, mert nem észleljük olyan közvetlenül a jelenlétét, mint anyja méhében János, akkor legalább Dávid táncát járjuk el, aki a frigyláda hordozásakor „*teljes erejével táncolt az Úr előtt*” (2Sám 6,14). Így örvendjünk a mi misztikus frigyládánk, Mária előtt, aki méhében hordozza Isten Fiát! És amikor a pásztorokkal együtt dicsérjük a megtestesült Urat, és az angyalokkal zengünk neki himnuszt, egyszersmind bekapcsolódunk a főangyalok körtáncába is.

„Hányféle ünnepe van Krisztus minden egyes misztériumának! Ámde valamennyinek ugyanaz a célja: az én tökéletesítem és újjáteremtésem, visszatérésem az első Ádámmal. Most már azonban fogadd születését, és ujjongva ugrándozz! Ha nem is úgy, ahogyan János már anyja méhében, de legalább mint Dávid a frigyszekrény átvitelénél. És tiszteld az összeírást, amely által feliratkozol a mennybe, és tiszteld a születést, amely által feloldozódsz a születés bilincseitől, tiszteld a kicsit Betlehemben, aki a Paradicsomot hozta el neked, és hódolj a jászol előtt, amelyből az Értelem táplál téged, az értelem híján valót. Mint az ökör, ismerd meg Gazdádát, szólít fel Izajás, és mint a szamar Urának jászolát, légy azok közül való, akik megtisztultak, vagy akiket visszavezetett az Ige törvénye azok közé, akik alaposan megemésztik törvényét, és alkalmasak az áldozatbemutatásra. Vagy talán még tisztátalan vagy, és a táplálékra, az áldozatra alkalmatlan, s a pogányok közé tartozol. Fuss a csillag után, hozz ajándékot a mágusokkal, aranyat, tömjént, mirhát, mint királynak és Istennek, és annak, aki meghal érted! Dicsőítsd a pásztorokkal, zengj neki himnuszt az angyalokkal, táncold körbe a főangyalokkal együtt! Legyen ez a mennyei és földi hatalmasságok közös ünnepe!” (Nazianzoszi Szent Gergely, 38. beszéd, részlet)

Az Ige megtestesülésének misztériuma nem csak az embereket perdíti táncra, nem csupán az angyalokat fakasztja dalra. Karácsonykor az egész teremtés dalolva és táncolva ünnepli a teremtménnyé lett Teremtőt. Antiochiai Szent Ignác azt írja egyik levelében, hogy Jézus születésekor az egész kozmosz énekel és körtáncot jár. Ennek az éneknek és körtáncnak Isten csöndje a végső alapja. Isten csöndjében a megváltás misztériumai öröktől fogva el voltak rendelve, majd felharsantak, megnyilvánultak az időben. Ez kimondhatatlan, szokatlan, megdöbbentő újdonságot jelentett az angyalok és az egész kozmosz számára. Az angyali rendek örömeiket énekelnek, az égitegek pedig ujjongó körtáncot lejtnek Krisztus csillaga körül. Amiképpen az Egyház Jézus Krisztusban dicsőíti az Atyát, úgy az égitegek kórusa körülvézi Krisztus csillagát, és az Ige megtestesülésékor a földi és a mennyei ének együtt zeng a szeretet hangnemében.

„E világ fejedelme előtt rejtve volt Mária szüzessége, szülése és ugyanígy az Úr halála is. Három felharsanó misztérium, amely végbement Isten csöndjében. Hogyan mutatkozott meg tehát az angyali rendeknek? Felragyogott az égen egy minden csillagot meghaladó csillag, és a fénye kimondhatatlan volt, újdonsága megdöbbenést keltett. A többi csillag pedig a Nappal és a Holddal együtt kórust alkotott a csillag számára, melynek fénye mindegyiket felülmúlta. Tanácstalanság lett úrrá, vajon honnan jött ez a hozzájuk nem hasonlító új dolog.” (Antiochiai Szent Ignác levele az efezusiakhoz, részlet)

Tökéletes népet készíteni az Úrnak...

50 ÉVE hunyt el
Dudás Miklós püspök

ÖTVEN ÉVE, 1972. JÚLIUS 15-ÉN HUNYT EL
DUDÁS MIKLÓS HAJDÚDOROGI PÜSPÖK,
A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI
FŐISKOLA ÉS A PAPNEVELŐ INTÉZET ALAPÍTÓJA.

A Hajdúdorogi Egyházmegye második püspöke 1939 tavaszán első körlevelét ezekkel a szavakkal kezdte: „Első főpásztori szózatomban kormányzati programom gyanánt ugyanazt jelöltem meg, ami az Úr nagy Előhírnökének, Keresztelő Szent Jánosnak Istentől kijelölt életprogramja volt: »Parare Domino plebem perfectam« – tökéletes népet készíteni az Úrnak (Luk 1,17). Ehhez kértem egyházmegyéim nagyontisztelendő papságának segítségét, s ezt a segítséget kérni, sürgetni, szorgalmazni meg nem szünhetek mindaddig, míg hívő népünk a vallás-erkölcsi tökéletességnek arra a fokára el nem jut, melyet a Jó Pásztor, Krisztus Urunk tőlünk elvár.”

A kép bal szélén Dudás Miklós hajdúdorogi megyéspüspök

A Szent Lukács evangéliumából kölcsönzött merész célkitűzés jól illett a mindössze 37 éves szerzetes-püspök fiatalos lendületéhez. Magasra tette a lécet önmaga előtt. Átérezte felelősségének súlyát, megértette az akkor ezernyi nehézséggel és kihívással küzdő magyar görögkatolikus egyház sorskérdéseit, és azokra válaszként nem apró kompromisszumokat akart megkötni, nem a túlélésre rendezkedett be, hanem bízva a gondviselő Istenben és a pócsi Szűzanya pártfogásában, nagyívű programot alkotott, mellyel nem kevesebbet, mint a tökéletességet célozta meg.

1959-ben, püspökké szentelésének 20. évfordulóján a nagybetűs programról és a „szent tervekről” Dudás püspök azt írja, hogy azok romjain ülve Jób szavait ismételve: „Az Úr adta, az Úr elvette. Áldott legyen az Úr neve”. Önmagát már nem a kereszt magasra emelő, a népet tökéletességre vezető főpásztorként látja, hanem magányos kereszthordozóként, aki a Golgotára súlyos keresztet hordozva egyedül, mindenkitől elhagyva botorkál. Magányosan, de mégse hitehagyottan. Hite és bizalma a Gondviselésben töretlen, a keresztben nemcsak a jelen szenvedését, hanem a jövőbeli üdvösséget is látja: „*In cruce salus*”. Az üdvösség a keresztben van – írja papjainak.

Közismert, hogy Dudás Miklós püspök főpásztori programját az 1945 után fokozatosan kiépülő és az ország vezetését magához ragadó kommunista párt rombolta le. Ami keveset a püspök a háborús időkben építeni tudott (Nyíregyházán püspöki székház a Sóstói út elején, Hajdúdorogon tanítóképző), azt a hatalom új birtokosai azonnal elvették, s a püspök néhány év leforgása alatt eszközeitől megfosztva, sokszorosan megalázva és megfélemlítve, teljesen kiszolgáltatott helyzetben találta magát.

Egymást követték a fájdalmas események: Mindszenty bíboros letartóztatása, az egyházi iskolák államosítása, a szerzetesrendek – köztük a Dudás püspök számára oly kedves bazilita rend – működésének betiltása. Az egyházellenes propaganda, a papság

elleni gyűlölet felszítása a napi rutin részévé vált. Megteremtették a félelem és a bizalmatlanság légkörét, amiben minden azt az üzenetet közvetítette, hogy a hitnek és az egyháznak a népi demokráciának nevezett új rendszerben nincs jövője.

„*A demokrácia egyik fő ellensége Dudás görögkatolikus püspök is*” – jelentette ki Rákosi Mátyás a Minisztertanács 1948. június 4-én tartott ülésén, majd néhány nap múlva egy titkos külügyminisztériumi dokumentum így fogalmaz: „*A vatikáni hatás politikai síkon nemcsak a római katolikus, hanem természetesen a görögkatolikus egyházon keresztül is megnyilatkozik. Amennyiben Magyarországon egy életképes magyar görögkeleti egyház létesülne, ez a faltörő kos szerepet töltheti be a görögkatolikus egyházzal szemben, és lehetővé tenné annak felvetését, hogy a gör. kat. egyház visszatérjen az óhitű egyház kebelébe, illetve az Unió felbontassék. (Ez történt Nyugat-Ukrajnában és folyamatban van Lengyelországban, valamint Kárpát-Ukrajnában.)*”

A szavakat hamarosan tettek is követték: Dudás püspököt kihallgatásokra hurcolták, börtönnel fenyegették, megfélemlítették, s Moszkvából megérkezett egy ortodox pap, akinek egyik feladata a magyar görögkatolikus egyház felszámolása volt.

Mit tett ekkor Dudás Miklós püspök?

Létrehozta azt a papnevelő intézetet és a hittudományi főiskolát, ami jellegénél fogva az egyház jövőjéről szól, hiszen az újabb és újabb papi nemzedékek képzését szolgálja. Vagyis a jövőt kezdte építeni a kilátástalanság és jövőtlenség idején. Bár az egyház ellenségei megpróbálták ezt a tettet is ellene és az egyház ellen fordítani, a jövő őt igazolta. A görögkatolikus egyház túlélte minden nehézséget és válságot, s a krízis legmélyebb pontján megszülető papnevelő intézet és hittudományi főiskola ma is betölti hivatását.

Dudás Miklós püspök az általa alapított nyíregyházi szeminárium tanáraival és első hallgatóival 1950-ben

1940-ben, Szegeden

A szeminárium és a főiskola megalapítása mellett Dudás Miklós püspöknek volt még egy, talán kevésbé látványos, mégis döntő jelentőségű tette. Összefogta és vezette a papságot. A kommunista hatalom ugyan sikeresen szembe fordította vele a papság egy részét, s kénytelen volt kompromisszumokat is kötni, de az irányítást mindvégig megtartotta. Amikor a Magyar Görögkatolikus Egyház felszámolásával megbízott orosz ortodox pap küldetése végén sikertelenségének okairól adott számot jelentésében, elsősorban azt emeli ki, hogy Dudás püspök erős kézzel vezeti az egyházat, és vasfegyelmet tart. Éppen ezért a magyar görögkatolikusok „*nagyon kemény diónak látszanak*” – írja megbízóinak.

Dudás Miklós püspök vezetői erényeinek jelentőségét akkor értjük meg igazán, ha felidézzük 1939-ben történt kinevezésének körülményeit. Kevésbé ismert tény, hogy Miklósy István püspök 1937 őszén bekövetkezett halála után a Szentszék Takách Bazil püspököt, az 1924 óta az Egyesült Államokban szolgáló főpásztort kívánta a Hajdúdorogi Egyházmegye élére állítani. Majd másfél évig tartó, fordulatossá váló tárgyalások után végül XII. Piusz pápa a fiatal bazilita szerzetes mellett döntött.

Miért van ennek jelentősége? Takách Bazil püspök 23 évvel idősebb volt Dudás Miklós püspöknél, s súlyos betegség után 1948. május 13-án Pittsburgh-ben meghalt. Vagyis pontosan akkor

Dudás Miklós (b) és Dudás Bertalan 1928-ban

Püspökszentelésének ezüstjubiléumán a Magyar Katolikus Püspöki Kar tagjaival a nyíregyházi püspökség udvarán (1964)

fejezte be földi életét, amikor Magyarországon Rákosiék elhárították a görögkatolikus egyház felszámolását. Nem nehéz elképzelni, milyen sors várt volna a magyar görögkatolikusokra, ha ebben a válságos időszakban főpásztor, erőskezű vezető nélkül maradtak volna...

Nem túlzás ezért azt mondani, hogy Dudás Miklós püspök az isteni gondviselés embere volt. A magyar görögkatolikusok szövényes, meghökkenítő fordulatokkal, éles kanyarokkal teletűzdelt történelmi útját vizsgálva azt láthatjuk, hogy nem ő volt az első (és nem ő az utolsó), akit a maga emberi gyengeségeivel, gyalglóságával és hibáival együtt Isten arra rendelt, hogy egyházunk megmaradását, javát és jövőjét biztosítsa.

2021-ben a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola aulájában gránit emléktáblát helyeztünk el az alapító püspökre, az első rektorokra és tanároknak emlékezve. Az emléktáblán Dudás Miklós püspök már idézett jelmondata áll: „*Tökéletes népet készíteni az Úrnak*”. Kőbe véstük ezt a jelmondatot. Kőbe véstük és az intézmény bejáratánál helyeztük el, hogy mindazok, akik belépnek a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola épületébe – papnövendékek, hittanár- és kántor szakos hallgatók, tanárok, a főiskolai munkatársai – nap mint nap szembesüljenek ezzel a célkitűzéssel, és nap mint nap lássák, hogy a lécezt magásra kell tenni.

VI. Pál pápával 1969-ben

Püspökké szentelését követően 1939-ben

Püspökké szentelésének ezüstjubiléuma Nyíregyházán, 1964.

A Sóstói úti püspöki palota építése Nyíregyházán 1942 novemberében

GÖRÖGKATOLIKUS
METROPÓLIA

Lezajlott az első metropóliai gyűlés

Máriapócson zajlott október 20–23. között a metropóliai gyűlés, amelyre az ország minden pontjáról csaknem százán jöttek össze papok és világiak egyaránt.

Ahogy Fülöp metropolita mondta, a gyűlés legfőbb eleme a tanácskozáson túl az imádság volt, amelyet egy sajátos, háromnapos lelkigyakorlathoz hasonlított. A gyűlés szervesen illeszkedett a Ferenc pápa által meghirdetett szinódusi út folyamatába. Az elmúlt esztendő során mindhárom egy-

házmegyében különböző csoportok beszéltek át a világegyházat és a magyar görögkatolikus egyházat érintő kérdéseket. Ezek összegzése – amelyet Rómába is elküldtek – szolgált alapul a metropoliai gyűlésnek is. Ahogy a Szentatya is hangsúlyozta a Szentlélekre való figyelem fontosságát, Fülöp metropolita is kiemelte, hogy a metropoliai gyűlés a Szentlélekre hagyatkozik, rábízunk, hogyan vezet tovább görögkatolikus egyházunkat.

A kétnapos gyűlés során a résztvevők előadásokon keresztül ismerhették meg a metropolia elmúlt hét esztendejét, fontosabb rendezvényeit, eredményeit, intézményeit, lelkipásztori munkáját, liturgikus életét, az azokat szabályozó Liturgikus Instrukciót, a szinódusi út során beérkezett vélemények összegzését, amely egyszersmind a metropoliai gyűlés fő anyagát is alkotta. Sok kérdés fogalmazódott meg ezek alapján egyházunk közeli és távoli jövőjét illetően.

A gyűlés tagjai kilenc csoportra oszlottak, hogy átbeszélgék a hallottakat, ezek alapján megfogalmazva személyes véleményüket és kérdéseiket az egyház jelenére és jövőjére vonatkozóan. Minden csoportnak egy egyházi és világi vezetője volt. Az ő feladatuk volt a csoportmunkáról másnap délelőtt beszámolni a püspök atyák és a többiek előtt.

Este a Lautitia Vegyeskar hangversenye varázsolta el a gyűlés résztvevőit, mindnyájuk számára emlékezetessé téve ezt a különleges napot.

Szombaton Ábel atya számolt be arról, hogy görögkatolikus egyházunk milyen módon szervezte meg a segítséget a háború menekültjeit támogatva, és szó volt arról is, hogy a hazánkba érkezett ukrán görögkatolikusoknak milyen lelki és lelkipásztori segítséget tudunk nyújtani. Ezek után Fülöp metropolita

atyá tartott előadást a népszámlálás jelentőségéről. Bemutatta azt a honlapjainkon is megtalálható térképet, amely településekre lebontva mutatja, hogy hol hány görögkatolikus él az országban.

Ezzel együtt arra is utalt, hogy az újabb közösségek létrejötte még akkor is gyümölcsöző lehet, ha egyelőre nem kaphatnak saját papot, de a hívek buzgó imádsága idővel talán újabb hivatásokat is terem. A két püspöki előadás után a kilenc csoport vezetői számoltak be arról, hogy az előző napon milyen gondolatok, vélemények fogalmazódtak meg a kiscsoportos beszélgetések során. Mindazok a szempontok, gondolatok, kérdések, amelyek ezekben a beszélgetésekben megfogalmazódtak, valójában a jövő egyházának feladatai lesznek.

Délben megérkezett metropóliai gyűlésünk két rendkívüli vendége is, Mario Grech bíboros, a püspöki szinódus titkára, és Michael Wallace Banach apostoli nuncius.

A délután folyamán fórum keretében volt lehetőség kötetlen beszélgetésre, amelynek során a jelenlévők kérdéseket tettek fel a három püspök atyának, majd Grech bíboros beszélt a szinodusi út lényegéről, kiemelve, hogy a szinodalitás az egyháznak alkotóeleme. A bíboros atya készségesen válaszolt a jelenlévők kérdéseire.

Vasárnap ünnepélyes Szent Liturgiával zárult a metropóliai gyűlés, melyen részt vett a bíboros úr és nuncius úr is. A homíliát Grech bíboros mondta.

Mario Grech bíboros beszéde Máriapócsra

A püspöki szinódus titkára a Vatikánból érkezett Máriapócsra, hogy részt vegyen a metropoliai gyűlés második napján. Vasárnap a gyűlés zárásaként a résztvevő atyák és püspökök Szent Liturgiát végeztek kegytemplomunkban. Grech bíboros homíliáját teljes terjedelmében közöljük, Verdes Miklós atya fordításában.

Krisztusban kedves Testvérek!

A Szent Liturgián imént hallott evangéliumi szakaszban (Lk 7,11–16) egy temetési menettel találkozunk Naim városában. Az ezt megelőző evangéliumi elbeszélés pedig egy római századosról szól, aki szükséghelyzetében Jézust hívja segítségül. Pogány lévén nem érzi méltónak magát arra, hogy személyesen szólítsa meg, ezért zsidó küldötteket küld az Úrhoz, hogy meggyőzzék: foglalkozzon haldokló szolgájával.

Itt, Naimban viszont senki nem kéri Jézus beavatkozását: nem a reményvesztett és egyetlen fia elvesztése miatti fájdalomába zárkózott édesanya kéri Jézustól, hogy változtassa meg a sorsát, nem a gyászmenetben haladó, szemüket az édesanyára és a koporsóra szegező résztvevők kéri Jézust, hogy avatkozzon közbe. Nem is tanítványai járnak közben mesterüknél, hogy tegyen újabb csodát, ahogy máshol

is tette. Itt maga Jézus az, aki szembesül a szívbemarkoló jelenettel, ő az, aki észreveszi az egyetlen fiát, azaz a jövő minden reményét elvesztő anya könnyeit.

Az evangéliumi szakaszban két menet található, ha tetszik, két „liturgikus körmenet”. Az egyik Jézusé. Nincs egyedül, követik őt tanítványai és nagy sokaság. Jézus járja Galilea útjait, hogy „Isten országának örömhírét” hirdesse minden városban. Ezért küldte őt az Atya (vö. Lk 4,43), és senki nem tarthatja őt vissza. Jézus nem sokkal korábban jelentette ki: „Boldogok vagytok, akik most sírtok, mert nevetni fogtok” (Lk 6,21). De most az élet menete, amely az értük közelivé váló Isten országát hirdeti, összetalálkozik egy másik menettel. A halál menetével, az élet kudarcának menetével, minden remény elvesztésének menetével. Egy özvegyasszony, aki egyetlen fiát viszi, hogy eltemessék, és akit szintén nagy tömeg kísér. Biblikus szempontból nagy jelentőségű a tény, hogy e történet főszereplője egy nő,

egy özvegyasszony. Az elhunyt az ő egyetlen gyermeke, az egyetlen esély arra, hogy ő majd utódot támaszthasson a korábban elhunyt férjnek, a törvény előírása szerint. Egy özvegyasszony számára egyetlen fiának elvesztése azt jelentette, hogy a jövő minden esélye elveszett. Ebben az értelemben ez az özvegyasszony minden olyan embert megjelenít, akik számára az életben nincs már semmi remény, akik immár csak a halált látják maguk előtt.

Találkozik itt az élet menete a halál menetével. De mi is történik ebben a találkozásban, amely radikálisan megváltoztatja az események menetét? Egy pillantás, Jézus pillantása az, ami a halál menetét az élet menetévé teszi, amely a jövő hiányát a remény helyévé változtatja. Jézus rátekin az asszonyra, és ahogy a szöveg mondja „*megesett rajta a szíve*” (Lk 7,13). Az evangéliumok nagyon fontos kifejezéséről van szó, amely Jézus életének jelentős pillanataiban újra és újra visszaköszön. Ez a kifejezés – „*megesett rajta szíve*” – azért fontos, mert Jézus életét közvetlenül kapcsolja Isten arcának a Szentírásban megjelenő kinyilatkoztatásához. Jézus együttérző, „együttzenvedő” tekintetében Isten irgalmával, együttérzésével, „együttzenvedésével” találkozunk. Jézus együttérző tekintete, – amellyel az özvegyasszony könnyeire néz –, megváltoztatja ezt a halállal kapcsolatos történetet. Benne táruul fel Isten irgalmas tekintete, amellyel az emberiség könnyeire néz, hogy gondoskodjon róla, hogy megmentse és megszabadítsa őt a halál szolgaságából (vö. Kiv 2,25).

Kedves Testvérek! Tegyük fel a kérdést: mit mond ma nekünk ez a szakasz Lukács evangéliumából? Ez a két menet vajon valahol nem az emberiség képe? Nyilván most is lehetséges, hogy valaki a pogány századoshoz hasonlóan segítségért fordul Jézushoz, közeledik hozzá, hogy üdvösségét kérje, de lehetséges az is, hogy sokaknak az özvegyasszonyhoz hasonlóan nincs erejük kérni, nincs hitük reagálni a fájdalomra. Vannak férfiak és nők, akik remény nélkül haladnak, akik a jövő semmilyen lehetőségét nem látják, könnyes arccal, saját fájdalmukba zárkózva. De őket is eléri Isten irgalmas tekintete, amely Jézusban jelenvalóvá válik. Az emberiség egy része sír és fohászodik, de a másik része – talán éppen mellettünk – csendben sír, saját fájdalmába zárkózva. E csendes és szenvedő embereket is eléri Isten irgalommal teli tekintete, amely megszabadít a haláltól, és visszaadja a jövő reménységét.

Vajon nem ez az egyház képe? Vajon nem Jézus tanítványainak közössége az egyház, amely egyszerre címzettje és folytatója az Úr irgalmas tekintetének? Vajon az egyetlen egyházban most megélt szinodális folyamatot nem értelmezhetjük ezen evangéliumi szakasz fényében? Az *Egy szinodális Egyházért* című előkészítő dokumentumban ezt olvashatjuk: „egy olyan egyház, amely képes közös-

ségre és testvériségre, részvételre és a feladatok megosztására, amely hűséges mindahhoz, amit hirdet, egy ilyen egyház tud valóban a szegények és elesettek mellett állni, és hangod adni számukra” (*Egy szinodális Egyházért*, 9. pont).

Mindinkább szinodálissá való egyháznak lenni azt jelenti, hogy az „élet menetévé” válunk, mely Jézusból, tanítványaiából és nagy sokaságból áll, és képes arra, hogy találkozzon a halál mai meneteinek könnyeivel, hogy reményt adjon. A szinodusi folyamatot elindító beszédében a Szentaty a „közelség egyházáról” beszélt, amely „magára veszi korunk törekénységét és szegénységét, ápolja a sebeket, és Isten balsamával gyógyítja a megtört szíveket” (Október 21-ei beszéd, 9. pont). Az ilyen egyház képes az élet liturgiájá-

nak ünneplésére, az ilyen Egyház képes a halál meneteit a reménység körmeneteivé alakítani.

Kedves Testvérek! Mi is, a magunk törekénységeivel és sebeivel, sokszor a halál menete vagyunk, amely várja, hogy Jézus rátekintsen mindannyiunkra, hogy reményt adjon számunkra. Az ő tekintete nélkül nincs esélyünk a jövőre. Ugyanakkor egyszermind Jézus menete is vagyunk, az ő egyháza, amely rátekinthet a csendes és fájdalmakkal teli emberiségre – amely kérni sem tud, és amelynek Isten Országának örömhírét kell hirdetnünk. A mi tekintetünk is képes lehet arra, hogy a halál menetét az élet menetévé változtassa, ha valóban észre vesszük az emberiség könnyeit. És tanítványként, az Úr tanítványaiként pontosan ez a hivatásunk: legyünk az Ő tekintetének meghosszabbítása a világban. Az itt, a földön általunk bemutatott Szent Liturgia közösségben van az égi Liturgiával, hogy mi is Isten elérhetetlen fényének ragyogása lehessünk, amely arcunkat a szeretett Fiú képére formálja át. Forduljunk Mária-hoz, e máriapócsi kegyhely királynőjéhez, akit annyira keresnek és tisztelnek az ideérkező népek! Ő a szinodális asszony, aki Jézussal és Isten hűséges népével vándorol. Ne féljünk e szinodális úttól, az élet menettől! Mária, Isten elérhetetlen fényének ragyogása biztos vezetők

Őszintén a szerzetesi hivatásról

A JEZSUITA ROMA KOLLÉGIUM ÉS SZAKKOLLÉGIUMBAN A SZERZETESI HIVATÁSRÓL TARTOTTAK KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉST FÜLÖP METROPOLITA ATYA ÉS ATANÁZ PÜSPÖK ATYA RÉSZVÉTELÉVEL. AZ EST MODERÁTORA A KOLLÉGIUM TANULMÁNYI VEZETŐJE, D. NAGY DÁNIEL VOLT.

A beszélgetés kezdetén az atyák arról meséltek a fiataloknak, miért és hogyan lettek görögkatolikus papok. Érdekesség, hogy mind a ketten nős papnak készültek, Fülöp atya kifejezetten azért választotta a görögkatolikus teológiát a római katolikus-sal szemben, mert éppen udvarolt egy lánynak, és nem akart választani közte és papi ambíciói, elhívása között. *„Végül aztán hosszú vívódás után egy mély lelki imaélmény hatására tudtam eldönteni, hogy a nőtlen papság az én utam.”*

Bár Atanáz atya fejében sem fogalmazódott meg a szemináriumi jelentkezéssel egy időben a nőtlen papi pálya gondolata, Pannonhalmán a bencés környezet elültette benne a szerzetesség gondolatát. *„Amikor megszületett bennem a vágy, akkor erre sem a görögkatolikus egyház, sem én nem volt felkészülve, így egy évtizedet kellett várni, hogy ez beérhessen”* – emlékezett vissza a miskolci püspök.

Ehhez a beéréshez nem kis mértékben járult hozzá, hogy a Gondviselésnek hála Fülöp és Atanáz atya Rómában tanulmányaik során összetalálkoztak, és közös kollégiumukban minden nap együtt végezték a görög zsolozsmát. Fülöp atya szerint Atanáz atya volt rá akkora hatással, hogy az elindította a görögkatolikus szerzetesség felé. Mivel a rendszerváltás előtt a magyarországi szerzetesrendek nagy részét feloszlatták, 1989 után először csak ők ketten voltak keleti rítusú szerzetesek Magyarországon.

Fülöp atya ezen az estén sokat beszél római katolikus gyökereiről, hogy szinte a jezsuitáknál nőtt fel, lelkesen gondol rá vissza, mennyire elhivatottan énekeltek testvéreivel a korban oly divatos gitáros beat énekeket. Aztán a szeminárium hozott ezzel kapcsolatban változást az életében: *„Volt arról egy mély megéltésem, hogy a görögkatolikus liturgikus szövegek teológiai tanítások, hiszen ugyanazt tanuljuk, amit éneklünk, mint amit imádkozunk. Nálunk a lelkiség, a teológia és a Liturgia fantasztikus egységet alkot, ami nem könnyen adja meg magát, de én ebbe a szemináriumban teljesen beleszerelmesedtem.”* Ott következett el – mondja – az én Liturgikus megtérésem.

A beszélgetés második felében az atyák cigánypasztorációs elkötelezettségükről vallottak.

A roma szakkollégiumok intézménye abból indult ki – magyarázta Fülöp érsek-metropolita, hogy cigány fiatalok jártak össze, egyszer a jezsuitákhoz mentek, egyszer Máriapócsra, aztán Forrai Tamás vetette fel az ötletet, hogy miért nem csinálunk nekik egyetemi kollégiumot, és Balog Zoltán miniszterként mellénk állt. Fülöp atyához sokáig nem tartozott roma szakkollégium Debrecenben, de mindig elment a találkozókra, és amint lehetősége volt rá, létrehozott egyet ő is.

11 éve egyszerre négy roma szakkollégium alakult: Debrecenben a református, Budapesten a jezsuita, Nyíregyházán az evangélikus, Miskolcon a görögkatolikus egyház fenntartásában.

Az est moderátora, D. Nagy Dániel a beszélgetés végén a roma szakkollégiumok jövőjét firtatja. Arra kíváncsi, az előttünk álló nehéz időkben is lehet-e úgy működtetni ezeket, ahogy eddig.

Orosz Atanáz püspök atya szerint valóban nehéz kihívások előtt állunk, de a görögkatolikus szakkollé-

giumoknál alaposan alakítja hozzáállását a közösséggel kapcsolatos kollégiumi, szemináriumi és szerzetesi tapasztalat is. *„Volt olyan elgondolás, hogy virtuális kollégiumot kellene csak működtetni, de nekünk a vérünkben van, hogy közösséget csak testi közelségben lehet megélni, és hosszú éveken át csiszolódni kell egymáshoz, hogy ebből valami jó gyümölcs szüretelhető legyen. Így a jövőben sem szeretnénk tágítani az eredeti elgondolástól, hogy roma és nem roma fiatalok az egyetemi kollégiumokban igyekezzenek együtt lakni, élni, beszélgetni és tanulni. Ehhez igyekszünk az utolsó pénzünk árán is valamilyen keretet biztosítani a jövőben is”* – fejtette ki a miskolci püspök.

Nem az idő, hanem érzelmeink megélése segít feldolgozni a gyászt

HÁROM KÜLÖNBÖZŐ LEXIKONBAN KERESTEM MEG A GYÁSZ FOGALMÁT. A MAGYAR NYELV ÉRTELMEZŐ SZÓTÁRA SZERINT A GYÁSZ: A SZERETETT SZEMÉLY „HALÁLÁN ÉRZETT BÁNAT, FÁJDALOM”. A MAGYAR KATOLIKUS LEXIKON SZINTÉN A HALÁLHOZ KÖTI, KIEMELVE A GYÁSZ KÜLSŐ JELEIT (RUHÁZAT, MAGATARTÁS). A MAGYAR NÉPRAJZI LEXIKON SZÓCIKKE A HAGYOMÁNYOK IRÁNYÁBÓL KÖZELÍTI MEG A FOGALMAT, MINT „A HALÁL BEÁLLTÁTÓL MEGHATÁROZOTT IDEIG, AZ EGYÉNI FÁJDALMAT KIFEJEZŐ” MAGATARTÁSI FORMA. EZEK AZ ÉRTELMEZÉSEK MIND IGAZAK, UGYANAKKOR NEM FEDIK EGÉSZEN A GYÁSZ FOGALMÁT.

Ha a pszichológia irányából közelítjük meg a kifejezést, akkor a gyász olyan folyamat, melyet valamilyen veszteség indít el az emberben. Hogy mik ezek a veszteségek, hogyan segíthetünk önmagunknak és másoknak a gyászfeldolgozásban, s mit okoz, ha elakadunk a folyamatban, arról Sütőné Görgényi Mónika mentálhigiénés lelkigondozót kérdeztem, aki a Nyíregyházán működő Kikötőben egyéni és csoportfoglalkozások keretében foglalkozik gyász- és veszteségfeldolgozással.

Mit is értünk pontosan gyász alatt?

A gyász a veszteségre adott természetes emberi reakció. Mindazoknak a gyakran merőben ellentétes érzelmeknek az összessége, amelyeket egy nagy változás vagy életünk addigi megszokott rendjének felborulása okoz. Általában a halál és a válás a legegységesebb veszteségek, azonban több mint negyven fajta életeseményt követhetnek a gyász érzései. Ezek közé sorolhatjuk például a munkahely elvesztését, tanulmányok befejezését, iskolakezdést, költözést, bizalomvesztést, nyugdíjazást, egy barátság megszakadását, sőt a betegséget is, amikor az ember elveszíti teste felett a kontrollt.

A felsoroltak között alapvetően pozitív dolgok is szerepelnek.

Amikor egy fontos kapcsolat, élethelyzet vagy állapot véglegesen megváltozik az életünkben – még akkor is, ha pozitív irányba –, az veszteséget jelent. Ilyen lehet akár egy függőség befejeződése (alkohol-, drog-, társfüggőség). De vannak ún. normatív krízisek is, amelyek várhatóak az ember életében, amikor például a felnőtt gyermekek elköltöznek (üres fészek), nyugdíjba vonulás stb. A gyászt maga a változás váltja ki, és ahogy említettem, sokszor egymásnak ellentmondó érzelmek is kísérhetik. Ilyen az is, amikor a kisgyermek óvodába megy. Ez alapvetően örömteli esemény, de azt ő maga gyásznak élheti meg, hiszen megváltozik az élete. A napjai jelentős részét már nem édesanyjával tölti otthon a megszokott kis fészekben, hanem számára új, még idegen közösségben. Gyászként élheti ezt meg az édesanya is, miközben az érzése között természetesen ott van az öröm is. Hasonló vegyes érzelmeket élhet meg az is, aki hosszú ideig ápol valakit, s amikor meghal a szerette, fájdalmat, szomorúságot érez, de mindemellett megjelenhet a felszabadultság is. Ezekkel az egymásnak ellentmondó érzésekkel gyakran küzdenek a gyászolók, büntudatuk, lelkiismeret-furdalásuk van. Miközben ezek teljesen természetes emberi reakciók.

Van behatárolható lefolyási ideje a gyász folyamatának?

A gyász nagyon összetett folyamat. Sok gyászoló a gyászév letelte után ijedten tapasztalja, hogy még mindig ugyanúgy érzi magát, megrekedt. Vannak, akik évtizedekig gyászolnak, mert nem dolgoznak az érzéseikkel, elfojtják azokat. Mivel minden ember és minden emberi kapcsolat egyedi, ezért minden gyász is egyedi. Egy közös tényező van minden gyászfolyamatban, mégpedig a belső munka. És ez valóban munka. Ha ez hiányzik, akadályozhatja a felépülést. Amikor valaki szorongással vagy lelkiismeret-furdalással gondol vissza arra, akit vagy amit gyászol, azt feldolgozatlan gyásznak tekintjük.

Mikor tekinthetjük feldolgozottnak a gyászt?

A feldolgozatlan gyászt majdnem mindig az okozza, hogy azt kívánjuk, bárcsak valamit másképpen, többet vagy jobban tettünk, mondtunk volna. Azt gondolom, hogy ha az elvesztett személyre

idealizálás vagy irreális kritikák nélkül, a valós kapcsolatra már jó érzéssel, békességgel tudunk visszagondolni, akkor az a gyász feldolgozottnak tekinthető.

A gyerekek hogyan élik meg a veszteségeket?

A gyász tabu, sajnos „tiltott témái” a beszélgetéseknek. Azt gondoljuk, ha nem beszélünk róla, akkor az nincs is. Ezzel leginkább azt tanuljuk meg, hogyan kerüljük el, mert féltjük tőle magunkat és a szeretteinket, főleg a gyerekeket. A gyerekek másolják, utánozzák a felnőtteket. Ha valakit gyerekként a veszteségében beküldenek a szobájába, hogy ott sírjon egyedül, akkor azt tanulja meg, hogy azzal egyedül kell megküzdenie. Megtanulja, s szülőként ezt adja majd tovább a gyermekének. Miközben szülőként mintát kell adnunk, hogy szabad szomorúnak lenni, szabad sírni, szabad megélni az érzéseinket. Ha a családtagok nem beszélnek a gyászról, mert féltik a gyereket, attól még a gyerek gyászol. Magányosan, egyedül. A felnőtt akkor tud neki segíteni, ha ott van mellette, lehetőséget adva az érzelmi kommunikációra. Fontos az is, hogy legyünk világosak a veszteséget illetően. Ne virágnyelven beszéljünk velük a halálról, hanem az ő szintjükön. Tájékozódjunk ezekről a szakirodalmakban. Mert ha azt mondjuk, hogy a nagymama csak elment valahová, akkor a gyerek vissza fogja őt várni. 9 éves kor körül kialakul a reális felfogás, hogy a halál a földi élet végét jelenti, nem visszafordítható. Mindenképp kérdezzük meg, hogy ott akar-e lenni a temetésen, segítsünk neki, mondjuk el, hogy a szertartáson mi történik, mit lát majd.

Mivel segíthetünk legbiztosabban egy gyászolónak?

A legtöbb, amit tehetünk, hogy meghallgatjuk, jelen vagyunk számára. Inkább arra helyezném a hangsúlyt, hogy mit ne tegyünk. Ne mondjunk olyanokat, hogy ne szomorkodj, ne sírj, foglald el magad, pótolj valamivel, majd az idő megoldja... Bármilyen jó szándékkal mondjuk is ezeket a tanácsokat, nem segítenek. Mert ha azt mondom valakinek, hogy ne legyen szomorú, azzal azt üzenem, hogy ne érezze azt, amit érez. Ez teljesen lehetetlen. Ha lehet, azt se mondjuk, hogy legyen erős, mert ezzel azt érthetjük el, hogy majd a végtelenségig erősen tartja magát, és az ilyen elvárások miatt nem enged közel magához az érzéseit.

Mivel nem talál megértésre a gyászoló, bezárkózik, és viszi tovább magányosan a gyászát. És az sem igaz, hogy az idő mindent megold, mert az idő önmagában nem kezd semmit a helyzettel. Dolgozni kell a gyászunkon. Ne mondjuk azt se, hogy tudom, mit érzel, mert nem tudhatjuk, legfeljebb emlékezhetünk arra, hogy hasonló helyzetben mi mit éreztünk.

Az egyik félnek beszélnie kell az érzéseiről, a másiknak pedig meghallgatni őt, hagyni, hadd jöjjenek a könnyek, és ha úgy van, lehet együtt sírni. Amit még fontosnak tartok, csak akkor kérdezzük meg valakitől, hogy hogyan érzi magát, ha van időnk végighallgatni. Egy gyászolónak ez nagy segítség, még akkor is, ha már huszadszor mondja el, mi történt. Teret kell adni a gyásznak!

A sírás képes feloldani a feszültséget az emberben. Miért gondoljuk mégis, hogy nem szabad sírni?

Talán mert nem igazán tudunk mit kezdeni egy síró emberrel. Tehetetlennek érezzük magunkat. Talán mert saját magunknak sem tudjuk megengedni, hogy sírjunk, hogy szomorúak legyünk. Hisz Jézus is megsíratta barátját, Lázárt, pedig tudta, hogy feltámasztja. És igen, vannak élethelyzetek, amikor nincsenek szavak, amikor egy ölelés többet mond minden szónál. Bátorítanám magunkat ebben, nagy erő van benne!

Ha mi magunk vagy egy másik ember feldolgozatlan gyással küzd, az hogyan ismerhető fel?

Vannak, akik egyértelműen úgy érkezik, hogy tisztában vannak lelkiállapotuk okával. Azonban lelkigondozóként gyakran tapasztalom, hogy a „nem tudom, mi van velem” érzéssel keresnek meg az emberek. A beszélgetések során felszínre jönnek a veszteségek, melyeknek létezéséről gyakran nem is tudnak. Hiszen oly sok veszteség érhet bennünket életünk során.

A beszélgetéshez viszont legalább két ember kell. Milyen problémákat okozhat a feldolgozatlan gyász?

A halálesetek vagy más veszteségek, melyek feldolgozatlanul maradnak, negatívan befolyásolhatják az életünket. A gyászról elég sok pszichológiai leírás és információ áll rendelkezésünkre, és vannak úgynevezett gyászreakciók (hullámzó hangulat, alvásproblémák, koncentrációs zavar, csökkent vagy megnövekedett étvágy, dühkitörések, fáradékonyság). Az e téren végzett kutatások azonban azt bizonyítják, hogy minden gyászfolyamat egyedi, nincsenek abszolút igazságok. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a feldolgozatlan gyász nem egyenlő a depresszió diagnózisával. Bár tüneti átfedések vannak, fontos a megkülönböztetésük. Az egyik ilyen fontos különbség, hogy míg a depressziós ember képtelen az öröme, addig a gyászoló képes rá.

Hogyan tudjuk jó irányba terelni a gondolatainkat?

Önmagában már az is fontos lépés, ha valaki nem fojtja el az érzéseit, megengedi önmagának azt, ami van. Hiszem, ha ezeket az érzéseket és a gyászunkat imádságba is tudjuk vinni, áldás lesz a folyamaton. A Jóisten adja az erőt, mi pedig a munkát.

Magára a halálra fel lehet készülni? Gondolok itt egy súlyos balesetre vagy betegségre, amikor nagy az esélye annak, hogy elveszítünk valakit.

Az anticipációs gyász azt jelenti, hogy betegség esetén a hozzátartozók már előre foglalkoznak az esetleges halál tényével. Richard Rohr ferences szerzetes szerint minden veszteség, minden búcsú a halált gyakorolja. „Ha úgy érzed, hogy hatalmas veszteség ért, az csak azért lehet, mert olyan gazdagon megáldott az élet” – üzeni nekünk Elisabeth Kübler Ross. Ami számomra azt jelenti, hogy a veszteségeinken keresztül szembesülünk azzal, hogy mennyi áldás van az életünkön. Vagyis figyelmeztet, hogy éljük meg a jelen Isten jelenlétében, vegyük észre az apró örömeket, a kincseket. Mert egyedül a jelen a miénk, a tegnap már a múlt, a holnap pedig még ismeretlen.

Tavaly indult Nyíregyházán, a Szent Miklós Házban a Kikötő, ami pszichológiai tanácsadásban és lelkiezésben is segítséget nyújt. Ősszel gyászfeldolgozó csoport is indult. Gyakran találkozik itt feldolgozatlan gyással?

A lelki válság hátterében gyakran áll feldolgozatlan gyász. A gyászfeldolgozás során megtanuljuk, hogy mi is a gyász valódi

természete, hogy mi az, ami segít és mi az, ami nem segít a feldolgozásban. Elérhetőek egyéni és csoportfoglalkozások is, utóbbi előnye, hogy a gyászoló magányossága csökkenthető, és a sorstársakkal kiépített kapcsolat is segít a feldolgozásban.

Szívből kívánom mindannyiunknak a lelki békét és az életörömet, érdemes dolgozni érte!

KÁNTORT KERESÜNK!

A Miskolc-belvárosi Görögkatolikus Parókia állást hirdet székesegyházunk főkántori és karnagy feladatainak ellátására.

Szertartásainkat szerető, elkötelezett katolikus személy jelentkezését várjuk.

SZAKMAI KÖVETELMÉNYEK: zenei alapképzettség, kántori képesítés, gyakorló vallásos élet. Előnyt jelent a kórusvezetői képesítés, valamint a hitoktatói végzettség.

A pályázati kérelemhez a következőket kérjük csatolni:

- keresztlevél, • parókusi/papi ajánlás,
- önéletrajz, • képesítések igazolása (diploma, oklevél).

ÉRDEKLÖDNI, felvilágosítást kérni a következő elérhetőségeken is lehet:
30/219-7586; szemerszki.m@gmail.com
(Szemerszki Mihály parókus atya)

A pályázat benyújtását követően, egyeztetett időpontban személyes meghallgatásra kerül sor.

A munkakörbe tartozó feladatok:

- a székesegyházi szertartásokon való kántorizálás
- énekkar vezetése
- besegítés az egyházközség irodai munkájába

Illetmény és juttatások: megegyezés szerint

A pályázatokat a következő címen lehet benyújtani:

**Miskolc-Belvárosi Görögkatolikus Parókia,
3526 Miskolc, Szeles u. 43.**

buzatergorkat.miskolc@gmail.com

LEGEZA JOZSÓ ATYA MEGTÉRT TEREMTŐJÉHEZ

Fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy életének 69., papságának 41. évében Legeza József atya december 2-án halhatatlan lelkét visszaadta Teremtőjének.

FÁJDALOMMAL, MERT BETÖLTHETLEN ŪRT HAGY MAGA UTÁN – DE MEGNYUGVÁSSAL, MERT BIZONYOSAK VAGYUNK, HOGY A MENNYEI ATYA KELBÉRE ÖLELTE ŐT. A MONDÁS SZERINT, AKIT BŐJTBN, VAGY ELSŐPÉNTEKEN SZÓLÍT MAGÁHOZ AZ ŪR, AZ NAGYON KEDVES SZÁMÁRA. JOZSÓ ATYA KARÁCSONY BŐJTJÉBEN, ELSŐPÉNTEKEN HUNYT EL...

Súlyos betegségeit példamutató tartással és türelemmel viselte, az erről írt gondolatai most is aktuálisak:

„A szenvedés nem passzív, terméketlen, meddő, kiesett idő, hanem életünk legproduktívabb, leggyümölcsözőbb, legaktívabb időszak lehet, ha megtanulunk Isten oldalán járni.”

Jozsó atyát Timkó Imre püspök szentelte pappá 1981. augusztus 6-án Nyíregyházán. Négyévnyi nyíregyházi szolgálatot követően a tizenhét évig budai Fő utcai, majd húsz évig újpesti parókusként szolgáló, súlyos betegségeit is hittel és derűvel leküzdő Jozsó atya – ahogy mindenki ismeri – évtizedek óta hívők ezreit vonzotta szentbeszédeivel, lelkigyakorlataival, melyek mindig bővelkedtek irodalmi párhuzamokban.

1991-es újra indulása óta a Görögkatolikus Szemle Könyvespolc mellett című rovatában, és a Görögkatolikus Szemlélet magazinban is rendszeresen közölte irodalmi témájú írásait, melyekben a művek és az evangéliumi tanítás közötti párhuzamokra és az Istenben való élet összefüggéseire mutat rá. Összegyűjtött írásai – rovatával azonos címmel – két kötetben jelentek meg.

A magyar görögkatolikus közösségeket évtizedek óta szolgáló lelkipásztori tevékenysége, valamint szépirodalmi témájú ismeretterjesztő írásai elismeréseként Jozsó atya a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetését vehette át 2021. március 15. alkalmából.

Jozsó atya idén június 26-án vonult nyugdíjba.

A Görögkatolikus Szemle szerkesztősége, egykori és jelenlegi munkatársai, a budapesti görögkatolikusok és az egész görögkatolikus egyház hálásan köszöni Legeza József négy évtizedes lelkipásztori szolgálatát, magával ragadó előadásait és írásait, melyekkel gazdagította az Egyházat. Kevesen voltak képesek olyan egyszerű szavakkal olyan mélyre hatni az emberek lelkében; olyan kiemelkedő példát mutatni szenvedésből, istenhitből, az Istenre hagyatkozásból, mint Jozsó atya.

„Tanúságtevőknek kell lennünk. Soha nem volt könnyű kereszténynek lenni, ha valaki komolyan vette a hitét, és megpróbált aszerint élni. Nincs mese, szentté kell válnunk.” (Részlet a Magyar Kurírnak adott interjúból, 2022. április 15.)

Ferenc pápa üzenete az ifjúsági világnapra

NOVEMBER 20-ÁN TARTOTTA AZ EGYHÁZ A 27. IFJÚSÁGI VILÁGNAPOT. FERENC PÁPA EZ ALKALOMRA ÍRT ÜZENETÉT OLVASHATJUK.

A panamavárosi ifjúsági világtalálkozó mottója ez volt: „Íme, az Úr szolgálója, törtéjék velem szavaid szerint” (Lk 1,38). Az eseményt követően új cél – Lisszabon, 2023 – felé vettük az irányt, és folyamatosan engedjük szívünkben visszhangozni Isten útra szólító sürgető meghívását. 2020-ban Jézus szavain elmékedtünk: „Ifjú, mondom neked, kelj föl!” (Lk 7,14). Tavaly Pál apostol alakja inspirált bennünket, akihez a feltámadt Úr így szólt: „Kelj fel, és állj talpra! Azért jelentem meg neked, hogy terjesztője és tanúja légy annak, amit láttál, és amit még ezután fogsz látni” (ApCsel 26,16). Az út Lisszabonig hátralévő szakaszát a názáreti Szűzzel együtt járjuk végig, aki az angyali üdvözlés után rögtön „felkelt, és sietve útnak indult” (vö. Lk 1,39), hogy rokona, Erzsébet segítségére legyen. A három téma közös igéje a „felkel”, amely – jó, ha ezt észben tartjuk – a „feltámad” és az „életre kel” jelentéssel is bír.

Ezekben a nehéz időkben, amikor a világjárvány által már próbára tett emberiséget most a háború drámája gyötri, Mária mindenki előtt – különösen előttetek, akik hozzá hasonlóan fiatalok vagytok – feltárja a közeledés és a találkozás útját. Remélem, és szilárdan hiszem is, hogy az az élmény, amelyet jövő augusztusban Lisszabonban sokan átélnek majd, új kezdetet jelent számotokra, fiatalok, és veletek együtt az egész emberiség számára.

Mária felkelt

Az angyal híradása után Mária foglalkozhatott volna önmagával, figyelmét egészen leköthette volna az új állapota miatti aggodás és félelem. Ő azonban teljesen rábízta magát Istenre, és mindenekelőtt Erzsébetre gondolt. Felkel, és kilép a napfényre, ahol élet és mozgás van. Bár az

angyal váratlan üzenete mint egy „föld-rengés” dönti össze terveit, nem engedi, hogy úrrá legyen rajta a bénultság, mert benne él Jézus, a feltámadás ereje. Ő már testében hordozza a feláldozott és mégis élő Bárányt. Felkel, és elindul, mert biztos abban, hogy az életére nézve Isten tervei a legjobb tervek. Mária Isten temploma lesz, a mozgásban lévő Egyház képe, az Egyházé, amely elindul és szolgál, az Egyházé, amely elviszi az örömhírt mindenkihez!

A feltámadt Krisztus jelenlétét saját életünkben megtapasztalni, vele, az élővel találkozni a legnagyobb lelki öröm, a fény kiáradása, amely utána már senkit sem hagy „nyugton”. Azonnal mozgásba hozza az embert, és arra készíti, hogy megossza a hírt másokkal is, és tanúságot tegyen a találkozás örömről. Ez az, ami az első tanítványokat a feltámadás utáni napokban sietségre készítette: „[Az asszonyok] gyorsan otthagyták a sírt, és félelmükben meg nagy örömmükben is siettek, hogy megvigyék a hírt a tanítványoknak” (Mt 28,8).

A feltámadásról szóló leírások gyakran használnak két igét: felébred és felkel. Az Úr e szavakkal hív meg bennünket, hogy lépünk ki a fényre, hagyjuk, hogy ő vezessen bennünket, és lépünk ki minden zárt ajtónk mögül. „Ez jelentős kép az Egyház számára. Az Úr tanítványaiként és keresztény közösségként mi is arra kapunk meghívást, hogy gyorsan felkeljünk, hogy belépünk a feltámadás dinamizmusába, és hagyjuk, hogy az Úr vezessen bennünket azokon az utakon, amelyeket ő akar mutatni nekünk” (Homília Szent Péter és Pál apostolok főünnepén, 2022. június 29.).

Az Úr anyja példakép az útra kelő fiatalok előtt, akik nem üldögélnek a tükör előtt saját képmásukat bámulva, és akiket nem „ejtenek rabul” a közösségi oldalak. Mária teljesen kifelé fordul. Ő a húsvéti asszony, aki állandó „exodusban” van, aki önmagától a nagy Másik, maga Isten felé tart, és más emberek, testvérei és nővérei felé, különösen azok felé, akiknek szükségük van rá, ahogyan rokonának, Erzsébetnek.

...és sietve útnak indult

Milánói Szent Ambrus Lukács evangéliumához írt kommentárjában úgy fogalmaz, hogy Mária sietve útra kelt a hegyekbe, „mert örült az ígéretnek, és a szívből jövő öröm lendületével kívánta a jámbor szolgálatot végezni. Hová máshová sietett volna most, Istennel eltelve, mint felfelé? A Szentlélek kegyelme nem ismer lassú, nehézkes lépéseket.” Mária sietsége nem más, mint a kötelességtudó szolgálat, az örömteli igehirdetés és a Szentlélek kegyelmére való azonnali válasz készség igyekezete.

Mária hagyta, hogy megérintse idősebb rokona szüksége. Nem hátrált meg, nem maradt közömbös. Többet gondolt másokra, mint saját magára. Ez pedig dinamizmust és lelkesedést adott életének. Mindannyian megkérdézhettek magatokat: hogyan reagálok a körülöttem jelen lévő szükségletekre? Azonnal kifogást találok, vagy érdeklődő vagyok, és rendelkezésre állok? Természetesen nem tudjátok a világ összes problémáját megoldani. De talán elkezdhetitek a hozzátok legközelebb állók problémáival, saját környezetetek kihívásaival. Valaki egyszer azt mondta Teréz anyának: „Amit teszel, az csak egy csepp az óceánban.” Erre ő azt válaszolta: „De ha nem tenném meg, az óceán egy cseppel kevesebb lenne.”

alapos megismeréséig és megértéséig. Ez a hozzáállás az iskolában, a munkahelyen és a mindennapi élet más területein is tapasztalható. Azok a dolgok, amelyeket ilyen sietséggel teszünk, aligha fognak gyümölcsöt hozni. Fennáll a veszélye annak, hogy terméketlenek maradnak. Így olvassuk a Példabeszédek könyvében: „A szorgalmas tervei biztos nyereséget szereznek, de aki elsieti a dolgát – a rossz sietség! –, az inségbe jut” (Péld 21,5).

Amikor Mária végül megérkezik Zakariás és Erzsébet otthonába, csodálatos találkozás történik! Erzsébet megtapasztalta Isten csodálatos beavatkozását, Isten ugyanis fiúval ajándékozta meg idős korában. Minden oka meglenne arra, hogy először magáról beszéljen, de nem saját magával van eltelve, hanem tárt karokkal fogadja az ifjú rokont és méhének gyümölcsét. Amint meghallja Mária köszöntését, Erzsébet eltelik Szentlélekkel. A Léleknek ezek a meglepetései és „ránk törései” akkor történnek, amikor igazi vendégszeretetet tanúsítunk, amikor a vendéget és nem önmagunkat helyezzük a középpontba. Ezt látjuk Zakeus történetében is. Lukács evangéliumában (19,5–6) azt olvassuk: „Amikor Jézus odaért (ahol Zakeus volt), felnézett, és megszólította: »Zakeus, gyere le hamar! Ma a te házában kell megszállnom.« Erre az gyorsan lemászott, és boldogan fogadta.”

Sokunknak volt már ilyen váratlan találkozása Jézussal: először megtapasztaltuk benne a közelséget, az elfogadást, az előítélet- és elítélésmentességet, s azt az irgalmas tekintetet, amelyet másoktól még sosem láttunk. És nem csak ezt: azt is éreztük, hogy Jézusnak nem elég, hogy távolról figyeljen bennünket, hanem velünk akar lenni, és meg akarja osztani velünk az életét. Ennek az élménynek az öröme arra indított, hogy sietve befogadjuk őt, hogy vele akarjunk lenni, és egyre jobban meg akarjuk ismerni. Erzsébet és Zakariás befogadta Máriát és Jézust! Tanuljunk meg ettől a két idős embertől, mit jelent a vendégszeretet! Kérdezzétek meg szüleiteket, nagyszüleiteket, közösségeitek időseit, hogy mit jelent számukra vendégszeretőnek lenni Istennel és embertársaikkal szemben! Hasznos lesz számotokra, ha meghallgatjátok az előttek járók tapasztalatait.

Konkrét és sürgető szükség esetén gyorsan kell cselekedni. A világon hány és hány ember vár arra, hogy valaki oda lépjen hozzá és gondjaiba vegye?! Hány idős embernek, betegnek, rabnak, menekültnek van szüksége együttérző tekintetünkre, látogatásunkra, egy testvérre, aki áttöri a közöny falait?!

Milyen „igyekezett” hajt benneteket, kedves fiatalok? Mitől éreztek késztetést az indulásra, olyannyira, hogy nem tudtok egyhelyben megmaradni? A világvágy, a háború, az elvándorlás kényszere, a szegénység, az erőszak és az éghajlati katasztrófák által érintett emberek közül sokan felteszik maguknak a kérdést: Miért velem történik ez? Miért pont én? Miért most? Emberlétünk központi kérdése tehát: Kiért vagyok? (vö. Christus vivit szinódus utáni apostoli buzdítás, 286).

A názáreti lány sietsége azok sietsége, akik rendkívüli ajándékokat kaptak az Urától, és nem tudják nem megosztani azokat, nem hagyják, hogy a megtapasztalt mérhetetlen kegyelem ne áradjon szét. Azoknak az igyekezetéről van szó, akik tudják mások szükségleteit a sajátjuk elé helyezni. Mária az olyan fiatalok példája, akik nem pazarolják idejüket mások figyelmének vagy elismerésének keresésére – mint akik manapság a közösségi média „like”-jaitól függenek –, hanem igyekeznek megtalálni azt a valódi kapcsolatot, amely a találkozás, a megosztás, a szeretet és a szolgálat gyümölcse.

Mária az angyali üdvözet, az első útra kelés óta nem szűnik meg téren és időn át felkeresni gyermekeit, akiknek gondoskodó segítségére van szükségük. Ha Istennel együtt járjuk, akkor utunk egyenesen testvéreink szíve felé vezet. Hány

és hány tanúságtételt hallunk olyan emberektől, akiket Mária, Jézus anyja, aki egyben a mi anyánk is, „meglátogatott”? A föld hány és hány távoli pontján látogatta meg népét az évszázadok során Mária jelenések vagy különleges kegyelmek útján? Alig van hely a földön, amelyet még nem látogatott meg. Isten anyja népe körében jár, gondoskodó gyengédségtől vezetve, magára vállalva az emberek félelmeit és sorscsapásait. Bárhol legyen is egy neki szentelt kegyhely, templom vagy kápolna, gyermekei nagy számban özönlenek oda. Hányféle megnyilvánulása van a népi jámborságnak! Zarándoklatok, ünnepek, könyörgések, az otthonokban kitett szentképek és még sok más ad konkrét példát az Úr anyja és népe közötti élő kapcsolatra, akik meglátogatják egymást!

A jó sietség mindig felfelé és embertársainkhoz vezet

A jó sietség mindig felfelé és embertársainkhoz vezet. De létezik rossz sietség is, például amely felületes életre készít, arra, hogy mindent félvállról vegyünk, hogy elkötelezettség és odafigyelés nélkül éljünk, és ne adjuk bele magunkat igazán abba, amit csinálunk; sietve élünk, tanulunk, dolgozunk vagy találkozunk másokkal, vagyis anélkül, hogy a fejünkkel, pláne hogy a szívünkkel jelen lennénk. Ez személyes kapcsolatainkban is megtörténhet: a családban, amikor soha nem hallgatjuk meg igazán a többieket, vagy nem szentelünk nekik időt; a barátságokban, amikor elvárjuk a barátunktól, hogy szórakoztasson, és kielégítse igényeinket, de azonnal elhagyjuk őt és más barátot választunk, amikor nehéz helyzetbe kerül, és neki lenne szüksége ránk; sőt, a párkapcsolatban, a jegyesek között is, mivel keveseknek van türelme eljutni egymás

Kedves fiatalok, itt az ideje, hogy újra konkrét találkozásokra kerüljön sor, amikor valóban befogadjuk azokat, akik valamilyen különböznek tőlünk, ahogyan ez a fiatal Mária és az idősebb Erzsébet között is történt. Csak így tudjuk legyőzni a távolságokat – generációk, társadalmi rétegek, etnikumok, különféle csoportok és osztályok között –, sőt, legyőzni a háborúkat is. A fiatalok mindig a megosztott emberiség új egységének reményét hordozzák. De csak akkor tudják meg is valósítani azt, ha részei a közös emlékezetnek, ha ismerik az idősebbek drámáit és álmait. „Nem véletlen, hogy a háború egy olyan időszakban tért vissza Európába, amikor a múlt században háborút átélt nemzedék eltűnően van” (Üzenet a nagyszülők és az idősek II. világnapjára, 2022). A fiatalok és az idősek összefogására van szükség ahhoz, hogy ne felejtjük el a történelem tanulságait és győzedelmeskedjünk korunk polarizálódása és szélsőséges jelenségei fölött.

Efzusiaknak írt levelében Pál ezt tanítja: „Most ti, akik »távol« voltatok, Krisztus Jézusban »közel« kerültetek, Krisztus vére árán. Ő, a mi békességünk a kettőt egyé forrasztotta, és a közük emelt válaszfalat ledöntötte, az ellenségeskedést kiküszöbölte saját testében” (Ef 2,13–14). Az emberiség kihívásaira Isten válasza mindenkor Jézus. És Mária ezt a választ hordozza a szíve alatt, amikor Erzsébethez megy. Mária legnagyobb ajándéka idős rokonának, hogy elviszi neki Jézust. Természetesen a konkrét segítsége is nagyon értékes. De semmi sem tölthette volna el Zakariás házáat olyan örömmel és értékkel, mint Jézus jelenléte az élő Isten tabernákulumává vált Szűz méhében. Azon a hegyvidéken Jézus a puszta jelenlétével, szavak nélkül mondja el első „hegyi beszédét”: csendben dicséri a kicsinyeket és alázatosakat, akik Isten irgalmára bízzák magukat.

Az én üzenetem nektek, fiatalok, az a nagy üzenet, amelyet az Egyház hordoz: Jézus! Igen, ő maga, az ő végtelen szeretete mindannyiunk iránt, a megváltás és az új élet, melyet ő adott nekünk. Mária pedig a példa arra, hogy miként tudjuk életünkbe befogadni és mások felé közvetíteni ezt a mérhetetlen ajándékot, hogy mi magunk is Krisztusnak,

az ő irgalmas szeretetének, a szenvedő emberiség iránti nagylelkű szolgálatának hordozóivá váljunk.

Mindnyájan együtt Lisszabonba!

Mária egy olyan fiatal lány volt, mint sokan közülünk. Egy volt közülünk. Tonino Bello püspök így írt róla: „Szűz Mária, [...] jól tudjuk, Isten arra rendelt, hogy nyílt tengeren hajózz. De ha mégis ráveszünk arra, hogy a part közelében evez, nem azért tesszük, hogy a mi egyszerű, parközei hajóztatásunk szintjére kényszerítsünk, hanem mert, ha ennyire közel látunk téged nyomorúságunk partjaihoz, tudatára ébredhetünk annak, hogy mi is arra kaptunk meghívást, hogy hozzád hasonlóan kimerészkedjünk a szabadság óceánjára” (Korunk asszonya, Mária, Szent István Társulat, Budapest, 2004, 12).

Portugáliából, ahogyan e trilógia első üzenetében felidéztem, a 15. és a 16. században sok fiatal – köztük sok misszionárius – indult el ismeretlen tájak felé, azzal a céllal is, hogy ismereteiket és tapasztalataikat Jézusról megosszák más népekkel és nemzetekkel (vö. Üzenet a XXXV. ifjúsági világnapra, 2020). És Mária éppen ezt a földet kívánta meglátogatni a 20. század elején, amikor Fatimából minden nemzedéknek hirdette Isten szeretetének erőteljes és lenyűgöző üzenetét, amely megtérésre és igazi szabadságra hív. Megismétlem szívélyes meghívásomat mindannyiótok felé, hogy vegyetek részt a fiatalok földrészeket összekötő zarándoklatán, amely jövő augusztusban a lisszaboni ifjúsági világtalálkozón

éri el csúcspontját; illetve emlékeztetek benneteket, hogy november 20-án, Krisztus Király ünnepén a részegyházakban világszerte megünnepeljük az ifjúsági világnapot. Ebben a tekintetben a Világiak, Család és Élet Dikasztériumának nemrégiben megjelent dokumentuma – Lelkipásztori irányelvek az ifjúsági világnap megünnepeléséhez a részegyházakban – nagy segítség lehet mindazoknak, akik az ifjúságpasztorációban tevékenykednek.

Kedves fiatalok, az az álmom, hogy az ifjúsági világtalálkozón ismét megtapasztaljátok az Istennel és testvéreitekkel való találkozás örömét. A távolságtartás és elszigeteltség hosszú időszakai után Lisszabonban – Isten segítségével – újra felfedezzük majd, milyen örömet ad a népek és a nemzedékek közötti testvéri ölelés, a megbékélés és a béke ölelése, egy új misszionáriusi testvériség ölelése! A Szentlélek ébressze fel szívetekben a vágyat, hogy talpra ugorjatok, és szítsa fel benneteket a szinodális együttthaladásnak és a hamis határok leküzdésének az örömét! Itt az ideje, hogy felkeljünk! Sietve keljünk fel! És mi is, miként Mária, hordozzuk magunkban Jézust, hogy őt mindenkihez elvihessük! Haladjatok tovább életeteknek ebben a gyönyörű szakaszában, és ne szalasszátok el azt, amit a Szentlélek végbe akar vinni benneték! Szívemből adom áldásomat álmaitokra és lépteitekre.

Kelt Rómában, 2022. augusztus 15-én, a Boldogságos Szűz Mária mennybevételének főünnepén.

Ferenc

Egyházi gimnáziumok csaptak össze Fülöp atya vezetésével a televízióban

SZOKATLAN MŰSORT LÁTHATTUNK NOVEMBERBEN A TELEVÍZIÓBAN: GIMNÁZIUMOKNAK VEZETETT MŰVELTSÉGI VETÉLKEDŐT FÜLÖP METROPOLITA. NÉHÁNY HÓNAPPAL EZELEŐTT MÁR MEGOSZTOTTUNK NÉHÁNY KÉPET A FORGATÁSRÓL, AKKOR AZONBAN MÉG NEM ÁRULTUNK EL TÖBBET. A RÖVID BEHARANGOZÓ VIDEÓBÓL KIDERÜLT: GIMNAZISTÁK SZÁMÁRA SZERVEZETT MŰVELTSÉGI VETÉLKEDŐT A METROPÓLIA, MELYET AZ EWTN KÉPERNYŐJÉN LÁTHATOTT A NAGYKÖZÖNSÉG. A MŰSOR KULISSZÁI MÖGÉ FÜLÖP ATYA ENGED BEPILLANTÁST.

✠ Hogyan jött az ötlet?

Kedves barátom, a Keresztény Élet főszerkesztője, Czoborczy Bence keresett meg, hogy az általuk kitalált és eddig három évadot megélt Mélyvíz című televíziós vetélkedő következő évadát szívesen átadná nekünk, görögkatolikusoknak. Sajtós munkatársaim egyből föllelkesedtek, hogy ezzel tovább tudjuk erősíteni az emberekben azt, hogy a katolikusoktól, nevezetesen a görögkatolikusoktól nem kell félni, nem csodabogárként vagy szentfazekakként kell ránk tekinteni, hanem, hogy mély hitünk és szertartása-

inkhoz való ragaszkodásunk mellett mi is szeretünk mókázni, sportolni, fiatalokkal foglalkozni. Kezdetben szó sem volt arról, hogy én fogom vezetni a játékot, ezt is a munkatársaim javasolták időközben. Először ódzkodtam a gondolattól, de aztán meggyőztek, és utólag mondhatom, nagyon élveztem a forgatást, de azt hiszem, elárulhatom, hogy nagyon elfáradtam a végére. Nem titkolt szándékunk volt az is, hogy hátha más egyházmegyék is kedvet kapnak, és további egyházi vezetőket láthatunk a vízközmester szerepében a következő évadokban.

✠ Mikor és hogyan készült a műsor?

Több mint egy éves munka gyümölcse, amit a képernyőn láthattunk. Sajtó- és Médiaközpontunk két kollégája vette kézbe a szervezést: egyikük a koncepciót, másikuk a technikai megvalósításon dolgozott. Eredetileg tavaly forgattunk volna az adásokat, de az idő rövidsége és a koronavírus-járvány miatt halasztani kellett. Folyamatosan konzultáltunk a munkatársakkal és az ötletgazdával, hol Zoom-on keresztül, hol Budapesten, hol Debrecenben, hol Nyíregyházán. Időközben világhósszá vált, hogy az idő hiánya

miatt nem tudunk 13 fordulós évadot forgatni, mint ahogy azt a Keresztény Élet tette korábban, csak 3 fordulóra és egy döntőre lesz kapacitásunk. Lassan összeállt a tíz témakör és a rengeteg kérdés. Ezeket gimnáziumi tanárokkal és a műsor korábbi kvízmesterével is átbeszéltük. Nem könnyű ennyi kérdést összeállítani. Kellenek könnyű, nehéz, és beugratós kérdések is, melyek megmozgatják a játékosok és a nézők agyát egyaránt. Az egyik témakör kifejezetten a keleti kereszténységgel és a görögkatolikus egyházzal kapcsolatos, melyhez segédanyagokat biztosítottunk. Ezáltal a versenyző diákok közelebről is megismertek a keleti kereszténységgel. Újabb fejtörést okozott, hogy a Keresztény Élet stúdiója már kicsinek bizonyult a ma elvárt minőségű technikához. Ekkor jött az EWTN vezetőjének, Jakab Péternek a nagylelkű felajánlása: forgassuk le a vetélkedőt az ő stúdiójukban! Így történt,

hogy júniusban az EWTN stúdiójában készült a vetélkedő felvétele.

✠ Meséljen a forgatásról!

Nekem viszonylag könnyű dolgom volt, mert a munkatársaim intéztek mindent. Nyíregyházán három gimnazista csoporttal kamerák előtt csináltunk egy próbadást, hogy lássuk, milyen is lesz valójában. Összeállították a forgatókönyvet, az EWTN áldozatos munkatársai elhozták a díszletet a Keresztény Élet szerkesztőségéből, berendezték a stúdiót (ami két napos munkát jelentett: rengeteg építés, beállítás, kábelek, kamerák, fények, képernyők, stb.). Rendszerint a forgatás előtti napon nyílt időm a kérdések és a forgatókönyv tanulmányozására, a kérdéseket és válaszokat az autóban gyakoroltuk el a forgatásra menet – a válaszokhoz bőséges háttérinformációt is kaptam. Június elején két nap alatt

forgattuk le a négy adást: a három fordulót és a döntőt. Hajnalban keltünk, és kora reggel már a budapesti stúdióban voltunk. Azt hiszem, a gimnazisták is élvezték a versenyt, és természetesen senki nem távozott üres kézzel: minden csapat kapott ajándékot – az első három helyezett utazást nyert.

✠ Mi alapján választották ki a résztvevőket?

Szerettünk volna ökumenikus jellegű vetélkedőt, ezért római- és görögkatolikus, református és evangélikus gimnáziumokat hívtunk meg az ország minden régiójából. A fordulók előtt és után alkalmam nyílt közelebről is megismerni a versenyzőket. Volt olyan résztvevő például, aki megbetegedés miatt előző este ugrott be a csapatba. Magam is meglepődtem, milyen okosak, intelligensek és színesek a mai fiatalok.

A Fülöp metropolita által vezetett

Mélyvíz műveltségi vetélkedő

minden fordulója megnézhető
a Görögkatolikus Médiaközpont
YouTube-csatornáján.

(youtube.com/gorogkatolikusmediakozpont)

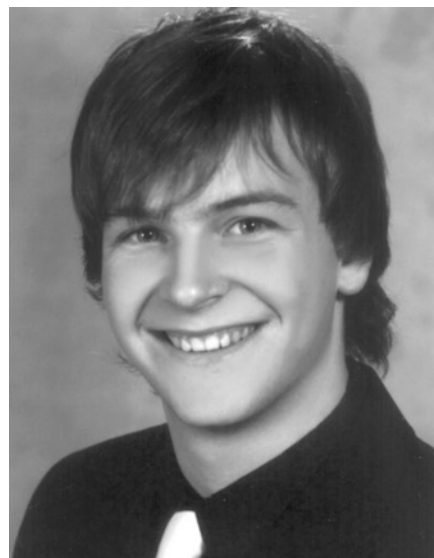
Újszentelt papjaink első szolgálati éve

HÁROM EGYHÁZMEGYE. HÁROM ÉLETÚT. HÁROM FIATAL. MI A KÖZÖS BENNÜNK? MINDHÁRMAN HAMAR KAPCSOLATBA KERÜLTEK ISTENNEL ÉS A TEMPLOMMAL, S KORÁN MEGFOGALMAZÓDOTT BENNÜNK A GONDOLAT, HOGY A PAPI HIVATÁST VÁLASZTJÁK. A NYÍREGYHÁZI, A MISKOLCI ÉS A HAJDÚDOROGI EGYHÁZMEGYE EGY-EGY FIATAL PAPJA MESÉL ARRÓL, HOGYAN INDULT, ALAKULT SZEMÉLYES ISTENKAPCSOLATA, MIÉRT VÁLASZTOTTA A PAPI HIVATÁST ÉS MILYEN TAPASZTALATOKAT SZERZETT A FELSZENTELÉSE ÓTA ELTELT EGY ÉVBEN.

Szaplonczay Márk

A szülői példa volt az iránytű a boldogsághoz és a hivatáshoz

Szaplonczay Márk Nyíregyházán született 1991-ben. Édesapja, Szaplonczay Miklós harminc éve szolgál a Szegedi Görögkatolikus Parókia áldozópapjaként. Márk itt töltötte egész gyermek- és ifjúkorát, így megtapasztalta, milyen egy szórványban lévő görögkatolikus közösség tagjának lenni. Bár kamaszkorában sokakhoz hasonlóan az ő hitéletében is voltak bukkánók, a szüleitől látott jó példa, a sok elmélkedés, ima és némi biztatás hatására végül ő is a papi hivatást választotta.

KAMASZKORI LÁZADÁSBÓL ÉRETT HIT

Édesapád pap, s végül te is az lettél. De milyen volt egy pap fiaként felnőni?

Mindig különleges helyzetben lévőnek éreztem magam emiatt, és büszkeséggel beszéltem arról, hogy papcsaládban élek. Egyszerre volt természetes és különleges számomra, hogy naponta mentünk liturgiára, még akkor is, ha a hétköznapi szertartásokon sokszor csak a család vett részt. Édesapám harminc éve szolgál Szegeden, ami szórvány egyházközösség. Otthon amatt volt különleges, hogy görögkatolikus vagyok, mert ez a vallás Szegeden unikumnak számít. Amikor pedig részt vettem a központi görögkatolikus eseményeken, zarándoklatokon, Görögtűz táborban, ott az volt különleges, hogy messziről, kis kö-

A ROSSZ ÉLMÉNY IS LEHET MEGERŐSÍTŐ HATÁSÚ

Ez a jó út végül a szeminárium irányába vitt.

2010-ben érettségiztem. Négyféle szakra is jelentkeztem, de a szemináriumba nem, mert nem tartottam magam elég érettnek. Egy átímadkozott böjti időszak után egy atya azzal biztatott, hogy hosszú a papképzés, és ez idő alatt méltóvá érhetek erre a hivatásra. Innen visszatekintve igaz volt. Tizenegy évet vártam a szentelésre, és ha nem is éreztem magam akkor sem egészen méltónak, az biztos, hogy már nem az a tizenéves fiatal voltam, mint akkor.

Mik a legjobb és a kevésbé kedves emlékeid a szemináriumról?

Rengeteg jó élményt szereztem. A legtöbb a közösséghez, a barátokhoz kötődik. Szerintem jó, ha egy fiatal ilyen közösségben tudja kibontakoztatni mindazt, ami lelki és szellemi értelemben benne van. Voltak, akiket időközben elbocsátottak az évfolyamról, mert láthatóan nem találták meg a helyüket a szemináriumban. A legfájdalmasabb az volt, amikor egy-egy barát mondta, hogy ez mégsem az ő útja. Ilyenkor bennem is felmerült a kérdés, hogy én vajon jó helyen vagyok-e, de végül ezek is csak megerősítettek abban, hogy ha neki nem is, de nekem ez az utam.

Természetesen voltak nehézségek is. A szemináriumban minden nevelő elhivatottan tette a dolgát, de előfordultak súrlódások közöttünk. A második év végén volt egy beszélgetésem Fülöp püspök atyával. Soha nem kaptam annyi dicsőretet egy előljárótól sem, mint akkor tőle. Elmondta, hogy jók az eredményeim, szívesen segíték másoknak, értékes munkát végzek a közösségben, a lelki életem is igen aktív, jó pap lesz belőlem. Ugyanakkor azt érzik, csak túlélni akarom a szemináriumot, hogy pap lehessen. Hogy érjen kicsit a hozzáállásom, úgy döntöttek, nem egy, hanem két szociális évre küldenek el. Ekkor újra eszembe jutott az a „nem vagyok méltó” gondolat, de visszagondolva csodálatos élményekkel gazdagodtam abban a két évben. Először Loppianóban a Fokoláre közösségnél töltöttem néhány hónapot. Aztán Cegléden egy alapfokú művészeti

községből jöttem, de ha távol is élünk, egy nagy család részei vagyunk. Ezt a szörványidentitást vittem magammal tovább.

Előfordult azért néha, hogy nem volt kedved templomba menni?

Igen, és ezt a szüleim elfogadták. Nem volt nyomásgyakorlás a részükről. A család életének olyan szerves részét képezte a vallásosság, hogy ebből alkalomadtán ki is tudtunk lépni, ha éppen más teendő miatt nem tudtunk ott lenni a szertartáson. Volt olyan erős az istenkapcsolatom, hogy ez nem okozott bennem büntudatot, félelmet.

Természetes is volt számodra, hogy milyen pályát választasz?

Gyerekkoromban orvos, régész, meg sok más egyéb akartam lenni, és ezek között ott volt a papság is. Vonzó volt számomra a Jóisten szeretetének kisugárzása, az az életforma, az a boldogság, amit édesapámtól láttam, és amiben felnőttem. Amikor például éppen katona akartam lenni, azt úgy kötöttem össze a vallással, hogy akkor majd tábori lelkész leszek. Később is mindig az aktuális istenkapcsolatom határozta meg, hogy hová akar tartani az életem. A papság mellett szinte az utolsó pillanatban döntöttem. Hetedikes koromtól a Pannonhalmi Bencés Gimnáziumba jártam. Nagyon sokat kaptam az ottani előljáróktól, tanároktól. Viszont bennem is megvolt a tinédzserkorra jellemző ellenállás, ami a házirendet és a vallásgyakorlást is érintette. Szerettem ministrálni, fogékony voltam a vallá-

si dolgokra, középiskolásként mégis úgy éreztem, hogy egyre távolodom Istentől. A görögkatolikus identitásom ugyan erősebb lett, de csak azért, mert mondhatni ez volt részemről a római katolikus közeggel szembeni ellenállás. Mindez odáig vezetett, hogy a 12. osztályt már Szegeden, egy állami gimnáziumban fejeztem be. Ott teljesen más közeg fogadott. Az osztálytársaim közül senki nem volt megkezesztelve. Volt egy ateista osztálytársam, aki meggyőződéssel állította, hogy nincs Isten, és hogy halálunk után semmivé válunk. Én ezzel valahogy nem tudtam egyetérteni. Elkezdtem rajta gondolkodni, kutatni a válaszok után, egy idő után pedig már inkább elmélkedtem, majd imádkoztam, és gyakorlatilag így alakult ki a valódi, érett hitem.

A pap gyerekére mindig sok tekintet szegeződik... Hogy tolerálta ezt a lázadást a környezet, főleg a családod?

Valóban érződött, hogy nagyobbak az elvárások és ezzel együtt nagyobbak a csalódások is, ha nem a tőlem elvártak megfelelően cselekedtem. Pannonhalmán elsősorban nem tanulmányi téren volt velem probléma, hanem a hozzáállásom és a magatartásom miatt. A tanárim, a nevelőim mind azt próbálták éreztetni velem, hogy több van bennem. Édesapám végtelenül türelmes volt. Ő azt akarta, hogy a fiai jól érezzék magukat, találják meg a boldogságot az életben. A szüleink iránytűt adtak a kezünkbe, ami egyrészt segített, hogy ne a hedonizmusig élvezzük az életet, másrészt pedig segített visszatalálni a jó útra.

iskolában dolgoztam. Segítettem bírósági határozatokat készíteni, táncórát tartottam, szigeteltem, tehát elég sokrétű volt a munkám. Fél évet töltöttem Budapesten, a Vakok Batthyány Intézetében. Felejthetetlen élmény volt halmozottan sérült gyerekekkel foglalkozni. Később a Szegedi Görögkatolikus Parókia Szent Rozália Szolgálatánál voltam egy idősebb bácsi gondozója. Pár hetet töltöttem Franciaországban, a taizé közösségnél. Az ottlétem megszakította, hogy engem is beválasztottak a 2014-ben Prágában tartott európai taizé találkozó szervezőcsapatába. A közösséggel ezután is kapcsolatban maradtam. Buszokat szerveztem az éves találkozókra, és egy ilyen alkalommal ismertem meg Bázelen a feleségemet, Nikit. A szociális évek végét Észak-Angliában, Borbankhallban egy idősek otthonában és Nápolyban töltöttem.

Mivel teltek a maradék szeminárium-ban töltött évek?

Harmadévesként aszkétaduktorként voltam, vagyis az elsőévesekért feleltem, és én lettem a Damaszkuszi Szent János Önképző Kör elnöke is. Kulturális programokat, színházlátogatást, szónok- és szavalóversenyt szerveztem, én szerkesztettem a kispapok lapját, az Élet és Világosságot. A következő években főduktornak és

a hallgatói önkormányzat elnökének is megválasztottak. Közben levelező tagozaton vittem egy ötéves pedagógiai képzést, a teológiai diplomám megszerzése után pedig Rómában, a Pápai Szalézi Egyetemen tanultam pasztorálteológiát ifjúsági pasztoráció szakirányban.

„MINDENT SZERETEK, AMI A PAPSÁGHOZ TARTOZIK”

2020. augusztus 9-én szenteltek diakónussá, s ez az alkalom több szempontból is érdekes volt...

Máriapócon volt a szentelésem, mégpedig úgy, hogy 6-án volt a bátyám, Máté esküvője, másnap pedig az unokatestvérem házasodott meg. Nyolcadikán történt a bátyám, 9-én pedig az én diakónusszentelésem. Nagyon vártam már a püspöki kézrátételt. Ekkor már házas ember voltam, a szerelmemet, Nikit július 10-én vettem feleségül. Úgy éreztem, révbé értem, és nagy reményekkel vártam a szolgálatomat, amit Nyíradonyban kezdem el. Itt három iskolában hitoktattam, diakónusi, kántori, lelkipásztori kiegészítő feladatokat láttam el. Tavaly felpörögtek az események. Május 17-én megszületett a kislányunk, június 6-án szenteltek pappá, június 16-án szereztem meg a harmadik diplomámat, és 22-én már Debrecenbe költöztünk. Egy hónap leforgása alatt lettem apa, és szenteltek pappá, államvizsgáztam, és kezdtem el a Debreceni Görögkatolikus Parókián a szolgálatomat, ahová a szenteléskor kaptam kinevezést.

Debrecenben mik a teendőid?

Segédlelkész vagyok, rengeteg lelkipásztori feladatot látok el. Tavaly az első autista kisgyerektől a tizenegyedikes gimnazistáig öt állami és egyházi iskolában tanítottam hittant. Ettől az évtől már nemcsak a Szent Bazil Oktatási Központ debreceni autista telephelyének, hanem a Szent Efrém Óvodának is én vagyok a lelkivezetője.

A családjában több görögkatolikus pap is van. Előfordul, hogy megosztják egymással a tapasztalatokat?

Rendszeresen szoktunk papi dolgokról beszélgetni. Sokszor keresem meg

édesapámat lelkipásztori témákban. A bátyámra mindig számíthatok, ha az egyházjog területéhez tartozó kérdésem van. A nagybátyámat pedig liturgikus kérdésekben szoktam kérdezni. Ő volt a kézvezető az első Szent Liturgián, vagyis a primícián, amit Szegeden végeztem. Debrecenben nagyon sok tapasztalatot szereztem. Jó érzéssel tölt el, amikor engem kérdeznek liturgikus vagy lelkipásztori kérdésben a családtagjaim. De a papság mellett azt is hivatásomnak érzem, hogy jó férj és jó édesapa is legyek. Ebben sokat segít a feleségem, Niki, és kislányunk, Mirabella, aki nevéhez híven egy kis csoda.

Figyelembe véve a papságra való felkészülést és a szentelésed óta eltelt közel másfél évet, mit tartasz a hivatásod legszebb és legnehezebb oldalának?

A legszebb az oltár előtt végezni a Szent Liturgiát. Nagyon szeretem a szentségek kiszolgáltatását is. Hála Istennek több százszor volt már alkalmam gyóntatni, megadni a bűnökért való feloldozást katolikus testvéreimnek. De nagy lelki élményt jelent a betegek látogatása, az elsőáldozókkal való foglalkozás is. Mindent szeretek, ami a papsághoz tartozik. Debrecenben minden papi feladatból akad bőven, hiszen ez egy 11 ezer fős egyházközség. Itt nem lehet soha eleget tenni és dolgozni, mert mindig van újabb és újabb feladat, kihívások és teendők, de igyekszem Isten segítségével megtenni, ami tőlem telik.

Gergely Tamás

Együtt örülni az örvendezővel és együtt sírni a sírókkal

Gergely Tamás 1994-ben született. A Zemplén megyei Rudabányácskán olyan közösségben nőtt fel, melyben meghatározó fontossággal bírt és bír ma is a vallás. Sokáig ministránsként segédkezett a szertartásokon. Sátoraljaújhelyen érettségizett, majd a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola hallgatója lett. 2021. július 18-án szentelték pappá. Szentelése után Miskolc-Belvárosban segédlelkészként szolgált, jelenleg pedig Kenézli görögkatolikus egyházközségének helyettes lelkésze.

A VALLÁSOS MINDENNAPOKTÓL A SEMINÁRIUMIG

Több mint egy éve szolgálsz már áldozópapként. Mikor, hogyan alakult a személyes istenkapcsolatod?

Rudabányácskán nőttem fel, ami egy hegyekkel körülvett, szláv ajkú falucska. A közösség mindennapjainak egyik meghatározó tényezője a vallás volt. Az ünnepek, egyházi hagyományok alakították az időnket. Nálunk nem volt kérdés se a gyerekek, se a felnőttek számára, hogy szombat este vecsernyére megyünk, vasárnap pedig ott vagyunk az utrenyén és a liturgián. És ez nemcsak az én családomra volt jellemző, hanem az egész közösségre. A mai napig is magas a szertartások látogatottsága. Tehát annyira átszötte

a mindennapjainkat az istenkapcsolat, hogy nincs is kiemelkedő kezdőpontja az életemben. Egyszerűen ebben nőttünk fel. Ritkán szakadtunk ki a közösségből. Gyerektáborokba, hittanra is együtt jártunk a helybéliekkel. A parókia közege megadta nekünk azt a közösséget, amire vágytunk.

A kapcsolódási pont tehát viszonylag korán megvolt. Mikor lett ebből a pap-ság melletti döntés?

Azt viszonylag korán elhatároztam, hogy nekem tetszik a papbácsi munkája. Volt a középiskola kezdetén egy időszak, amikor azt mondtam, hogy nem, nem leszek pap, mert az olyan ciki... De később emellett döntöttem. Máriapócsra voltam, és ott „megbeszéltük” a Szűzanyával, hogy ha a Jóisten engedi, akkor pap leszek. Egy ideig

nem mondtam el senkinek, de a közvetlen környezetemben élők már sejtették. Az érettségihez közeledve mondtam ki nyíltan, hogy a hittudományi főiskolára megyek. Addig kicsit talán félttem felvállalni. Meglepő módon mégis nagyon jól fogadták a hírt az iskolában, sőt, még komoly teológiai témákban is kérdeztek tőlem.

A papnövendékek jelentős része egyházi intézményben érettségizik. Te viszont állami iskolából érkeztél. Érezted ennek hátrányát?

Én voltam az egyetlen a kurzusban, aki állami iskolába járt. Én magam is azt hittem, hogy ez hátrány lesz, de végül nem volt semmilyen hátulütője. Nagyon összetartó kurzusunk volt, ez segített át a kezdeti nehézségeken. Hárman voltunk olyanok az évfolyamon, akik korábban nem voltak kollégisták. Nálunk ekkor történt meg egyfajta otthonról, szülőkről való leválás, mert iskola után már nem hazamentem, hanem a kissemináriumban kellett berendeznem a külön kis életemet. A tapasztalt kollégistáknak köszönhetően könnyen átlendültünk ezen. A papnevelő

intézetben van egy úgynevezett nulladik év, aminek pont egymás és a szertartások megismerése, a papnövendékek tudásának egy szintre emelése a célja. Számomra ez az időszak sok érdekességet hozott, mert odahaza teljesen más szövegeket énekeltünk, eltérő dallamvilággal. Rudabányáckán a mai napig is a Krajnyák-féle énekeskönyvből, a Zbornyikból énekelik a szertartásokat. Ezért gyakorlatilag újra kellett tanulnom azokat a szövegeket, dal-
lamokat, amiket addig tudtam.

„A SZÍVÜNK EGY DARABKÁJÁT A SEMINÁRIUMBAN HAGYTUK”

A nulladik és két tanulmányi év után a papnövendékek egy időre elhagyják a szemináriumot, hogy a szociális szférában is tapasztalatokat szerezzenek. Mivel telt ez az év?

A szociális év első felét Szlovákiában töltöttem. Nagygéresben az idősek otthona, Perbenyikben pedig a parókia szolgálatába álltam. Az idősekkel való foglalko-

zás, törődés mindig közel állt a szívemhez. Olyan családban nőttem fel, ahol négy nemzedék lakott együtt, és odahaza a legtöbb család ma is hasonlóan él. Az ember ezáltal sokkal jobban megtanulja, hogyan viszonyuljon az idősekhez. Rövid ideig egy drog- és börtönrehabilitációs központban is megfordultam a Tátrában, egy Zakovce nevű faluban. Erre inkább kihívásként tekintettem. Végül pedig Seelyebre kerültem, ahol Papp Zoltán atya volt a mentorom. A helyi és a homrogdi iskolákban voltam hitoktató, délutáni nevelő. Nagyon sok tapasztalatot szereztem hátrányos helyzetű felnőttekkel és gyerekekkel kapcsolatban. Megtapasztaltam, hogyan kell viszonyulni a nehézsorsú emberekhez, hogyan kell megpróbálni felemelni, segíteni őket.

Sokféle tapasztalattal a hátad mögött tértél vissza a szemináriumba. Hasonlóan tartalmaz időszak következett?

A hátralévő évek gyorsan elteltek. Ez idő alatt ismerkedtem meg a feleségemmel, Eszterrel. A kapcsolatunk akkor és azóta is az életem egyik meghatározó pontja. Mindig támogatjuk egymást, az ő személye nagyon sok erőt ad a hivatásom megélésében. Még elsöben kaptuk a megtisztelő felkérést Kaskötő Miklós kurzustársammal, hogy énekeljünk a Damján Kórusban, és ez végigkísérte a szemináriumi éveket. A kórus légköre, közössége, maga az éneklés és a karitatív cél nagyon sok erőt adott nekem. Sikerült egy lemezt is kiadnunk. A 4. évfolyamon a hallgatói önkormányzat elnöke, a következő évben pedig a szeminárium főduktora voltam. Mindig volt mit csinálni, soha nem unatkoztam. Nagyon vártuk az ötödik év végét. Láttuk, hogyan hagyták el előttünk a szemináriumot a „nagyok”. Mire mi is odakerültünk volna, hogy a végzős terveinket megvalósítsuk, jött a Covid-járvány. Előbb bezártságban éltünk, aztán el kellett hagynunk a szemináriumot. Még most is nehéz visszagondolni erre az időszakra. Kimaradtak az életünkből a végzős hagyományok, és ez mély nyomot hagyott bennünk. A szívünk egy darabkáját a szemináriumban hagytuk, és a mi szívünkben is örökre ott lesz egy darabka a szemináriumból. Megmaradnak a barátságok, az őszinte kapcsolatok, a reggeli kávézások, a küzdelmes diákévek emléke.

PAPSZENTELÉS A SZÜZANYA KÖZBENJÁRÁSÁVAL

A „küzdelmes diákévek” után Miskolcra kerültél. Milyen volt rögtön az egyházmegye központjában kezdeni a tapasztalatszerzést?

2020. július 4-én volt az esküvőnk, augusztus 29-én pedig a miskolci székes-egyházban diakónussá szenteltek. A kinevezésemet is ide kaptam. A diakónus-szentelés nagyon emlékezetes, meghatározó pontja az életemnek. Orosz Atanáz püspök úr a prédikációjában arról beszélt, hogy az egyház egyszerre gyászol és gyarapszik. A szentelésem reggelére halt meg ugyanis az akkori parókusom, Szilágyi Gábor atya. A szertartáson érezhető volt, hogy Isten egyik kezével ad, a másikkal elvesz. Miskolcon a székesegyház diakónusa voltam, illetve hitoktattam is. Püspök úr mellett pedig bejártam az egész egyházmegyét. Nagyon sok papi temetésen is szolgáltunk. Éreztem, hogy mi is az egyház valójában: olyan közösség, ami a keresztelestől a temetésig jelen van az életünkben, s a végén átkísér a Mennyei Atya házába. Emellett alapvetően Miskolc nagysága és mozgalmassága is érdekes tapasztalat volt. Pici faluból érkezett emberként először el sem tudtam képzelni, milyen lesz egy ekkora városban élni. De túllendültünk rajta, emberi kapcsolatokkal, barátságokkal és sok tapasztalattal gazdagodtunk. És itt született meg tavaly, az Istenszülő születésének ünnepén az első gyermekünk, Andris.

A nyüzsgő nagyváros után aztán ismét vidékre kerültél.

2021. július 18-án, a Miskolci Egyházmegye búcsúján püspök úr kézzeljele által kaptam meg az áldozópapi rend szentségét Máriapócscon. Gyerekkoromból sok Máriapócscon történt papszentelésre emlékeztem, és mindig az járt a fejemben, milyen szép lenne, ha a Jóisten megadná, hogy itt szenteljenek. Hiszen innen, a Szűzanyától indult a hivatásom, és arra vágytam, hogy itt is teljesedjen be. A Szűzanya közbenjárásával sikerült is. Hiszem és vallom, hogy egyetlen Mária által Jézushoz irányuló kérelem sem lesz meghallgatatlan imádság. Csak a kárpátaljaiakat hiányoltam nagyon. Az ő gyalogos zarándoklatuk minden évben akkor van,

amikor a Miskolci Egyházmegye búcsúja. Bár a szentelésemkor a Covid-járvány jelenléte kevésbé volt érezhető, mint a diakónusszenteléskor, de ők a korlátozások miatt nem lehettek jelen.

Ez év január 1-jén kerültem Kenézlőre mint helyettes lelkész. Ez egy csendes, 1200 fős település, ahol 80-90 görögkatolikus család él. A közösség ugyan kicsi, 200-250 fős, de az emberek nagyon odaadóak, kitartanak a hitük mellett. Két filiája van: Viss és Zalkod. Mindkettőben nagyjából 20-20 görögkatolikus család él. Nagy szeretettel fogadtak bennünket. Érkezésünk előtt fél évig nem élt pap a településen, amit nehezen viseltek. Hogy újra van papjuk, azt azzal hálálják meg, hogy lelkesen részt vesznek a vasárnapi és a hétköznapi szertartásokon is. Úgy érzem, itt sokkal inkább együtt tudunk élni az Isten alkotta világgal, mint Miskolcon. Van egy kutyánk, vannak tyúkaink és egy kis kertünk, a saját magunk által termelt zöldségeket fogyaszthatjuk. Együtt műveljük tovább a teremtést Istennel. Abszolút úgy érezzük, hogy megtaláltuk itt a helyünket, és hálásak vagyunk, amiért Kenézlőre kerültünk.

Ha már Kárpátalját említetted, az Ukrajnában dúló háború hogyan érintett téged és a közösséget?

A háború kitörésének másnapján már érkeztek adományok a parókiára – pléd, tartós élelmiszer stb. –, azzal a szándékkal, hogy juttassuk el Kárpátaljára. Meg-

mozdult az emberekben valami akkor. Megtapasztaltuk a szegény asszony két fillérjét, mert ez nagyon egyszerű és szegény vidék, mégis nagy szívvel adtak az emberek tartós élelmiszert, ruhaneműt, és meglepően magas összeggel zárult a hívek körében a menekültek támogatására indított anyagi gyűjtés is. A faluban is lakik egy kárpátaljai család. A közösség és én is igyekszem segíteni nekik, amiben csak tudunk. Emellett természetesen, mióta kitört a háború, azért imádkozunk az egyházközösségben, hogy a Jóisten ebből a rosszból is valami jót hozzon ki, mert biztosan nem véletlen, hogy megengedte ezt, és soha nem hagy el bennünket.

LITURGIÁBÓL FORRÁSÓZÓ HIVATÁS

A szentelésed óta eltelt egy év. Mik voltak a legemlékezetesebb élmények, pillanatok?

Most volt az első olyan egyházmegyei búcsú, amin már papként tudtam imádkozni. Feltöltött ez az élmény. Ha Máriapócsra indulunk, mindig azt mondjuk, hogy hazamegyünk. Márpedig otthon mindig feltöltődik az ember.

Elmondhatatlan örömet jelent számomra minden egyes liturgia, amit valamilyen szándékra mutatok be. Úgy érzem, tevékenyen közreműködök ilyenkor abban, hogy a hívek megtapasztalhassák Jézus Krisztus kegyelmét. De ilyenkor eszembe jut, hogy Uram, nem vagyok méltó. A liturgia így nevei a papot. Alázatossá teszi, hogy méltóvá válhasson az Isteni

Liturgia és minden más szertartás bemutatására. Miskolcon bőven volt alkalmam a szertartások végzésére, és Kenézlőn is igyekszünk minden szertartást elvégezni. A szentelés után a székesegyház káplánja lettem. Mozgalmas liturgikus életet élünk, s úgy érzem, papságom a liturgiából források.

Sok gyakorlati tapasztalatot szereztél ebben az évben. Ezek fényében hogyan gondolsz vissza a szemináriumi évekre, az ott megtanultakra?

Elég gyakorlatias ember vagyok, főleg a liturgia terén. A szemináriumban is jelen volt a liturgikus nevelés, de azért vannak olyan gyakorlati dolgok, amiket diakónusként, káplánként tanul meg az ember. Aztán ott vannak az olyan témák, mint a morális teológia vagy a dogmatika. Egy papnak tisztában kell lennie az egyház tanításaival, mert sokan kérdeznek. Néha meg is lepődöm rajta, milyen teológiai kérdést tud feltenni például egy idős néni. Ezekre azonnal tudni kell a választ, amit nyilvánvalóan a szemináriumban tanultunk meg. Ha akkor és ott nem is értettük, miért kell nekünk ezt megtanulni, mikor fogjuk mi ezt használni, később akár prédikáció, akár a gyónás szentségének kiszolgáltatása vagy az áldozópapi élet bármelyik szegmensében megtapasztaljuk, hogy mégis milyen jó, hogy ezeket megtanultuk.

Mindezek alapján mit tartasz a papságod legjobb és legnehezebb mozzanatainak?

A legjobb az Isteni Liturgia bemutatása és az Eucharisztia végzése. Ez a legszebb ajándék, amit kaphattam az életben. A legnehezebbek pedig a halálesetek. Miskolcon és Kenézlőn is sok temetés volt. A hozzátartozókkal beszélgetve sokszor érzem azt, hogy nem tudok olyan vigasztaló szót mondani, ami megnyugtatja őket. Igyekszem Isten akaratát közvetíteni a hozzátartozók felé, bár úgy érzem, az ember kicsit maga is meghal, amikor együtt gyászol a családdal. Mégis fel kell állni, mert sokszor előfordul, hogy a temetés után rögtön keresztlőre kell menni. Egy papnak tudnia kell együtt örülni az örvendezővel és együtt sírni a sírókkal. Ennek a megtanulása komoly munka számomra.

Rádi Dávid

Hogyan épül Isten országa itt a földön?

Rádi Dávid Mátészalkán született 1991. november 23-án. Nagydoboson járt általános iskolába, az érettségit pedig Debrecenben, a Szent József Gimnáziumban szerezte meg. 2011-ben lett a Görögkatolikus Papnevelő Intézet papnövendéke. Tanulmányai alatt mindennek kereste a pozitív oldalát, mert úgy gondolja: ha az ember megteszi a kellő erőfeszítéseket a jó eredményért, ahhoz a Jóisten a sikerhez szükséges kegyelmet is megadja. A szemináriumot 2018-ban fejezte be. A Nyírlugosi Görögkatolikus Egyházközségben először lelkipásztori kiségitő munkatársként, majd diakónusként, papszentelése óta pedig segédlelkészként szolgál.

AZ EMBER ADJA A MUNKÁT, A JÓISTEN A KEGYELMET

Van, aki vallásos családba születik, és van, aki később kerül kapcsolatba Istennel. Rád melyik az igaz?

Nagyapám görögkatolikus áldozópap volt. Gyerekként nagyon sok időt töltöttem a parókián a nagyszüleimmel, sokszor alig akartam hazamenni. Nagyon szerettem a templomban lenni, ministrálni, így kívülről és testközelből is sok minden láttam és tapasztaltam.

Már akkor eldöntötted, hogy pap szeretnél lenni?

Inkább úgy fogalmaznék, hogy azt éreztem, ez egy jó dolog. Szerettem a templomi környezetet és nyugalmat. Szinte ott-hon éreztem magam benne. Szerettem az egyház vérkeringésében lenni, de később belegondoltam ennek a munka részébe is: egy papnak temetni, énekelni, szerepelni, prédikálni kell. Kicsit féltem ezektől és sokáig nem mertem kimondani magamnak sem, hogy pap akarok lenni. Csak a gimnázium utolsó előtti évében, 12. osztályosként mondtam ki nyíltan. Urbán Evariszt atya nagyon sokat foglalkozott velem. Hittan fakultációt is tartott nekem nagyon profi szinten, és ezzel már tulajdonképpen a felvételre is készített.

Hogyan teltek az első évek a szemináriumban? Volt, amit különösen kedveltél, és ami nehezen ment?

A miénk volt az első olyan évfolyam, ami Nyíregyházán töltötte a nulladik, előkészítő évet. Tizenötön kezdtük el, és az eredeti csoportból nyolcan fejeztük be a szemináriumot. Nagyon szerettem ezeket az éveket. Sok mindent megtanultam és sok mindennel megismerkedtem. Tanulni sokkal többet kellett, mint a gimnáziumban. Az összes érettségi könnyebb volt, mint a szemináriumban egy-egy vizsga. Nagyon szerettem Pregitzer Fruzsina színésznő foglalkozásait, aki beszédművelést tanított nekünk. Eleinte nehezen ment, a tanárnő sokat várt tőlünk, de aztán nagyon megszerettem és rájöttem, hogy aki tényleg odatette magát a tanulásban, az csak profitálhatott ebből a tantárgyból. Nagyon szerettem azt is, hogy elegánsan kellett megjelennünk az órákon, mert még nem volt reverendánk. Nagyon tetszettek a szertartások. A zsolnárokat nulladikban szerettem meg az imaórákon keresztül. Azóta is gyakran imádkozom ezeket és ez sok mindenben segít ma is. A Jézus-imával már a gimnáziumban megismerkedtem, de szintén a nulladik évben sikerült jobban megismernem és elmélyülnöm benne.

Bármilyen szakon is tanuljon valaki, egy-egy tantárgy esetében megfordulhat a fejében, hogy miért is kell neki ezt tanulnia. Volt ilyen tapasztalat is?

Mindig igyekeztem megfelelni az elvárásoknak. Meg kell tanulni az anyagot, fel kell készülni a vizsgára, mert ez kell ahhoz, hogy tovább tudjak haladni a ta-

nulmányaimban és a hivatásom felé. Félreértés ne essék, sohasem voltam kitűnő tanuló, ismerem a korlátaimat. A hozzáállásra akarom felhívni a figyelmet. Igyekeztem hosszútávban gondolkodni, és úgy nézni minden feladatra, hogy ez nem teher, nem szenvedés, hanem majd hasznos lesz valamikor a későbbiekben. Úgy gondolom, ha valaki szenvedésnek tartja a tanulást (vagy bármit), akkor az is lesz. De ha úgy tekintesz rá, hogy ezt meg kell csinálni, még ha később csak egy csipetnyit is tudsz profitálni belőle, akkor már nemcsak hasznos volt, de több is leszel tőle, mert megküzdöttél magaddal és a feladattal. Úgy gondolom, nem a tantárgyra vagy a tanárra kell haragudni, hanem bele kell állni a feladatba, és akkor a Jóisten megadja a kegyelmet, hogy sikerüljön is. De ha az ember rögtön negatívan áll a tantárgyakhoz, akkor gátolja önmagát és a kegyelem működését is. Minden nézőpont kérdése és én mindig igyekeztem jó szemszögből nézni a dolgokat.

HASZNOS TAPASZTALATOK KÜLÖNBÖZŐ SZÍNTEREKEN

Két év után a papnövendékek kiszakadnak egy időre a szemináriumból. Mi alapján választottad ki a szociális év helyszíneit?

Nem akartam olyan helyre menni, ahová mindenki más is megy. Kicsit különködni akartam, és valami egyedit csinálni. Volt parókusom, Feczák László atya által Kecskemétre kerültem, a Karol Wojtyła

Barátság Központba. Ez egy olyan intézmény, ahol szegényeknek adnak minden nap egy tál ételt, és különböző kulturális programokat is szerveznek a támogatók által, hogy nekik is legyen mit enniük, és legyen kulturális életük. Ott voltam közöttük, beszélgettem velük, imákat vezettem, elkísértem őket a programokra, meghallgattam az emberek kisebb-nagyobb bajait. Azzal próbáltam szolgálni őket és a Jóistent, hogy segítettem, amiben csak tudtam. Fél évet itt töltöttem, fél évet pedig Szlovákiában, a nagykaposi idősök otthonában. Nagy szeretettel fogadtak. Sok mindent kipróbáltam itt is: segítettem a kerti munkában, az udvar körül, a

konyhán, néha már-már ápoló is voltam. De elsősorban természetesen az ima és a lelkeségi feladatok miatt számítottak rám. Segítettem a helyi parókusnak, Kecskés Barnabás atyának a Szent Liturgiákon kántorizálással, ministrálással. Nagyon gyorsan eltelt ez az év, és mindeközben sok jó emlékekkel gazdagodtam.

Mivel teltek a következő évek?

Fura volt visszamenni a civil életből és a nagy szabadságból a szemináriumba. De ekkor kezdődtek csak az igazi tanulmányok, mert az első évek inkább alapozó jellegűek. A tanulás mellett rengeteg

programunk is volt. Segédkeztem a Damján-táborban, zárandoklatokon. Próbáltam mindenbe belekóstolni, kipróbálni, hogyan mozog ezekben a közegekben, milyen hatással vannak rám, és mit tudok én a személyemen keresztül átadni a Jóistenből.

Az utolsó év nehéz volt. Szükségem volt a nyelvvizsgára, amire kettő hónap alatt fel is tudtam készülni. A szeminárium éve alatt több csoporttársammal együtt elkezdtek a hittanár-nevelőtanár szakot, így sokszor a szombatokat is a Szent Atánáz főiskolán töltöttük. Emiatt több vizsgánk is volt az utolsó évben, de nagy összefogással készültünk a szigorlatokra, az államvizsgára, és hála Istennek sikeresen vettük is az akadályokat. 2018-ban fejeztem be a szemináriumot, 2019-ben pedig a hittanár-nevelőtanár szakot. Utána a nyírlugosi egyházközség életébe kapcsolódtam be, valamint az iskolában és az óvodában tanítottam hittant.

AZ ÖRÖMHÍRT TOVÁBBADNI PAPKÉNT ÉS HITTANÁRKÉNT

Hogyan alakult az életed, a feladataid a diakónus- és papszentelésed óta?

Nyírlugoson szenteltek diakónussá 2021. szeptember 19-én. A papszentelésem három hónappal később, december 27-én történt Nagydoboson, ahol nagyapám huszonöt évig szolgált parókusként. Érdekesség és Isten kegyelme, hogy napra pontosan 30 évvel azelőtt keresztelt meg nagyapám ebben a templomban. Nyírlugoson maradtam, előbb diakónusként, a papszentelés után pedig segédlelkész-ként. Továbbra is hittant tanítok. A feladataim köre annyiban nőtt, hogy már diakónusként is aktívabb részvétellel lehettem jelen a szertartásokon. Papként is próbálok mindenben segíteni a parókusomnak, Ignác András atyának. A nyírlugosi egyházközségnek van egy filiája is Szabadságtelepen. Felváltva végezzük ott a vasárnapi Szent Liturgiát, hogy mindketten találkozzunk a hívekkel. Megosztjuk a hétköznapi szertartásokat, ünnepek alkalmával az utrenyéket, vecsernyéket is. Mindenben segítünk egymásnak, amivel tudunk. Sokszor azzal is, hogy egyikünk a szertartást vezeti, a másik pedig kántorizál. Nagyon pozitívnak és emberségesnek tartom ezt a feladatmeg-

foglalkozunk. Mindig van mit csinálni. Ha van is nehézség a papi hivatásban, azt inkább csak pillanatnyinak mondanám, amikor egyszerre sok a program. De nem panaszkodom, mert mindig kapok erőt a Jóistentől, hogy ha el is fáradok, utána tudjak menni tovább. Tudom, hogy ha iskolai vagy óvodai szinten sikerül valami, az nem miattam, miattunk van, hanem egyrészt a gyerekek miatt, akik szívesen jönnek, szerepelnek, másrészt a szülők miatt, akik mellénk állnak ezekben a feladatokban, és mindenben segítenek. Részei az egyházközösség vérkeringésének, és úgy gondolom, ennek köszönhetően épül Isten országa és az Egyház és itt a földön.

Mi a papi jelmondatod?

Papi jelmondatnak a Jézus imát választottam: „*Uram Jézus Krisztus, könyörülj rajtam, bűnösön*”. Sokat gondolkodtam, hogy mi lehetne, sok kedvenc zsoltárversem van, amin keresztül mindig erőt kaptam a Jóistentől, de szívem mélyén rájöttem, hogy a megnyugvást és Isten közelségét mindig is ez az ima fogja adni számomra. A mondat első fele egy hitvallás, a másik pedig az, hogy elismerjük: kicsinyek és esendők vagyunk, irgalom csak Jézustól jöhet számunkra. Aki ezt ismételteti magában, tehát imádkozza, nem felejt el ezeket. Ő már megmenekül a bűnöktől, mert lelkileg Istennel akar lenni, és vele lenni jobb és több, mint a pillanatnyi érzéki valóság örömeit gyűjteni, amelyek sohasem tudnak betölteni egy úrt az ember lelkében. Miért? Mert az a rész Istené.

osztást. Nyírlugoson Szent Péter és Pálról elnevezett egyházi iskola és óvoda is működik. Mindkét intézményben tartunk hétindító imaórát, adunk némi elmélkednivalót a hétre a gyerekeknek. Énekelni és imádkozni tanítjuk őket. Ezeket is heti váltásban tartjuk. Közösen szervezünk zárándoklatokat, közösen készítjük a gyerekeket az elsőáldozásra. Felkészítem/felkészítjük őket hittanversenyre, Karácsonyi műsorra, Anyák napi műsorra. A gyerekekkel külön foglalkozásaim is vannak. Például az idei templombúcsúnkon püspök atya látogatott el hozzánk. Ez alkalomból kórust szerveztem. A gyerekek énekeltek az antifónákat, tropárt, kontákat. Nálunk a vállalkozó kedvű hittanos gyerekek éneklék az Evangélium előtt lévő apostoli szakaszt is. Van egy jelenleg nyolc fős, de mindig bővülő, lelkes

kis csapatunk. Minden héten előkészítem nekik az apostoli szakaszt, közösen átvesszük, elénekeljük, begyakoroljuk.

Fiatalként féltél a papsággal járó bizonyos feladatoktól. Diákként aztán igyekeztél mindig megragadni a dolgok pozitív oldalát. Most, közel egy évvel a papszentelésed után mit tartasz a hivatásodban a legszebbnek, és mi az, ami esetleg nehézséget okoz?

A legszebb az, hogy Jézus örömhírét hirdetem. Hirdetem az iskolában, a templomban, és hirdetem a temetési szertartáson is, hiszen a feltámadásra próbálok felhívni az ott lévő emberek figyelmét a prédikációban. Szeretem a tanítást is. Ott vannak az intézményeink, a filiánk, a szeretetszolgálat, ahol idős gondozással

**ROSKOVICS IGNÁC
FESTŐMŰVÉSZ.
EGY ELFELEDETT ÉLETMŰ
CÍMMEL JELENT MEG
TERDIK SZILVESZTER
ÚJ KÖNYVE**

Az Északkelet-Magyarországról, görögkatolikus papcsaládból származó Roskovics Ignác (Szalók, 1854 – Budapest, 1915) festőművész a 19. század végén a hazai festőtársadalom elismert és megbecsült tagjának számított, aki budapesti, majd müncheni és római tanulmányok után a magyar fővárosban oltárképeivel és zsánerfestményeivel aratott szakmai sikereket. Festményeit gyakran közölték a kor közkedvelt sajtóorgánumai, műveinek reprodukciói számos polgári otthon falát díszítették. Kiemelkedő szakmai elismerést hoztak számára a kecskeméti nagytemplom falképei és a budai Várpalota Szent István-terme díszítéséhez készített, Árpád-házi szenteket és uralkodókat ábrázoló kartonjai, amelyeket aztán a pécsi Zsolnay gyárban pirogránit képként is megalkottak.

Élete utolsó évtizedében időnként teljes vakságot is okozó szembetegséggel küzdött. Ebben az időszakban a Rózsák terei görögkatolikus templom ikonosztázanak festményein dolgozott. Kortársai a művész tehetsége mellett nagyra értékelték társasági szerepvállalását, a Roskovicssal kapcsolatos anekdoták, tréfás történetek napjainkig tovább élnek.

Könyvünk célja, hogy Roskovics Ignác életműve, amelynek emléke az elmúlt száz évben alaposan megkopott, újra visszanyerje az őt megillető helyet a korszak művészetével foglalkozó szaktudósok és a művészet iránt fogékony közönség érdeklődési horizontján. Bízunk abban, hogy a kötet tanulmányozása arra is készíti majd az olvasót, hogy a zömében a magyar fővárosban koncentrállódó emléanyagot lehetőleg személyesen is felkeresse, megtekintse, néhány percre fellebbentve a feledés fátylát.

*Terdik Szilveszter:
Roskovics Ignác festőművész. Egy elfeledett életmű. Collectanea Athanasiana, VI. Ars Sacra byzantino-carpathiensis, 3. Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza (2022)*

**KAPHATÓ
KEGYTÁRGYBOLTJAINKBAN
ÉS A SZENT ATANÁZ
GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI
FŐISKOLÁN.**

Fejezetek a Görögkatolikus Egyház és a MÁV Miskolci Üzletvezetőség közös történetéből

A MÁV egykori Üzletvezetőségi – ma Igazgatósági – székháza építésének előzményei

A Miskolci Szemere Bertalan utca 37. szám alatti épület helyén a XIX. században – többek között – a tapolcai apátság serfőző műhelye és a Báránka (Arany Bárány, Báránka, Mind-szenti Vendégfogadó) nevű fogadó állt. A helyükre 1892-ben építették fel a munkácsi görögkatolikus püspökség neobarokk palotáját. A megbízó Firczák Gyula, (1836–1912) a munkácsi görögkatolikus egyházmegye püspöke volt, a terveket a miskolci építész, Blau Gyula (1855–1917) készítette. Az építkezés gyorsan haladt, a kezdés után alig három hónappal, 1892. augusztus 5-én már tető alatt állt a ház. Firczák Gyula egy 1906-ban írt leveléből tudjuk, hogy Baross miniszter rábeszélése folytán ment bele a palota építésébe. A palota részben saját alapokból, részben kölcsönpénzből épült.

A palota az 1890-es évek végén

A MÁV XIX. századi Miskolci Irányító Szervezete

1859. május 24-én érte el Miskolcot a gőzvontatású vasút. A Tiszavidéki Vasúttársaság Szolnok–Debrecen vonalát ekkor hosszabbították meg Nyíregyházán és Szerencsen át Miskolcig. A vasúttársaság elvárta, hogy Miskolc városa ingyen engedje át a pályaudvar létesítésére szükséges földterületet, a városnak azonban nem volt erre földje, a magánföldbirtokosok pedig nem voltak hajlandók az ingyenes átadásra. A Vasúttársaság így az üzemi épületeket és az indóházat magában foglaló pályaudvart a városon kívül helyezte el. Az állomás és a város így két kilométer távolságra volt egymástól. A vontatási, pálya-, forgalmi, műhely- és egyéb szakszolgálat az állomásnál létesült irodákban kapott helyet. A kiegyezés után a magyar kormány egyre nagyobb léptekkel fejlesztette a vasúti közlekedést, egyre több új vonal nyílt, pl. 1870-ben a Hatvan

Firczák Gyula munkácsi püspök

és Miskolc közötti. E folyamat részeként a magánvasutak egy részét államosították. 1880-ban került sor a Tiszavidéki Vasúttársaság államosítására. A növekvő vonalhálózat nagyobb irányítási létszámot, magasabb irányítási szintet igényelt. 1880. november 25-én alakult meg a MÁV Miskolci Üzletvezetősége, melyhez akkor 519 km vasútvonal tartozott. Az irodákat a belvárosban bérelték a Kazinczy/Szemere utcában.

1886. január 10-én átszervezés miatt megszüntették a MÁV Miskolci Üzletvezetőséget, vonalait Budapestről irányították.

Miskolc szeretne volna visszakapni a vasúti regionális üzletvezetőséget, végül Baross Gábor közlekedési miniszter az ugyanezért küzdő másik két várossal (Kassa, Debrecen) szemben Miskolcot választotta.

1892. május 1-jén a vonalhálózat lényeges bővülése miatt ismét létrejött a MÁV Miskolci Üzletvezetősége, az ott dolgozók munkafeltételeinek biztosítása megkövetelte a méltó elhelyezésüket. Először ideiglenes módon bocsátott részükre irodákat a polgármester, de egyre inkább szükségessé vált a végleges elhelyezés.

A város és Firczák püspök közötti 1892. május másodikán kelt megállapodást a Kereskedelemügyi Minisztérium 1892. szeptember 28-án jóváhagyta, ennek eredményeként kapott helyet 1893-ban a püspöki székházban a vasúti üzletvezetőség négy osztálya Görgey László MÁV-üzletvezető vezetésével. Görgey 1910-ig, országgyűlési képviselővé választásáig állt az intézmény élén. A MÁV Igazgatóság máig lakja az épületet. A bérleti díj 9750 Ft volt az 1260 m²-es, 140 ablakos épületért.

A XX. század elején a MÁV és a Püspökség intenzív levelezést folytatott egymással az épület megvásárlása érdekében. 1905 novemberében a MÁV az épület megvásárlását kezdeményezte.

1905. december 1-én a püspök felajánlotta annak lehetőségét, hogy tárgyaljon a MÁV vezetőivel a bérlemény megvásárlásról, ehhez meghallgatja a székeskáptalanját és a bérpalota építésére kölcsönt adó takarékpénztár véleményét.

A MÁV érdeklődött a városnál is, hol lehetne palotát építenie. Az 1906. március

16-án kelt levelében Szentpáli István polgármester a Széchenyi és Újvilág utca, a Búza tér és Szeles utca keresztezésénél, a Csabai kapuban ajánlott fel területet.

1906. július 30-án kelt levelében Firczák Gyula nem zárkózott el a bérleti szerződés meghosszabbításától. Szeptemberben hosszútávú, 15-25 éves bérleti szerződést javasolt. A bérleti díj mellett az esetleges adókat is a bérlő fizetné meg, ha az épület adókötelessé válna. Felvetette azt is, hogy eladná az épületet a MÁV-nak. 32 évi részletfizetést ajánlott fel, az addigi bérleti díjat alig meghaladó éves részletekben.

1907-ben a MÁV Igazgatóság – a mai Vezérgazgatóságnak megfelelő irányítási szint – tájékoztatta a püspököt, hogy a Miskolci ÜV. jár el az adásvételi szerződés előkészítésével.

Az 1893-tól bérelt épületet végül 1908-ban vette meg a magyar állam. 1908. május 1. napján fizették ki a vételár utolsó részletét Budapesten. Az Üzletvezetőség ehhez 210 000 korona hitelt vett fel.

Az épület sarkán, a felső részen az 1930-as évek közepéig a görögkatolikus püspöki címer volt látható, ezután a magyar címer. Ma a MÁV emblémája látható a helyén. A sarkon Aszalay Gyula első világháborús emlékműve áll, amelyet 1936-ban, országos ünnepség keretében lepleztek le. „A M. Kir. Államvasutak Miskolci Üzletvezetőség hősi halottainak emlékére 1914–1918” felirattal készült márványtábla 155 miskolci áldozat nevét sorolja fel. A tábla alatt helyezték el 1992-ben az 1956-os forradalom vasutas résztvevőinek és mártírjainak emléktábláját. A keleti homlokzaton, a főbejáratól balra Szemere Bertalan emléktáblája helyezkedik el, míg a jobb oldali részen a MÁV Igazgatóság újjáalakulásának 100. évfordulójára (1882–1992) emlékező tábla van.

1969. február 5-én engedélyezte az akkori Városi Tanács VB az emelet ráépítését. Az épület homlokzatát fennállása alatt többször is felújították, legutóbb 2017–18-ban.

A MÁV-székház napjainkban

Amerikai film készül a görögkatolikus cigánypasztorációról

2018 szeptemberében az Amerikai Egyesült Államokban élő görögkatolikusok számára szervezett zárandoklatot a Chicago külvárosában, Whitingben szolgáló Andrew Summerson atya felesége, Laura Ieraci („ejtsd: jerácsi”). A kéthetes zárandoklat során fölkeresték a görögkatolikuság bölcsőjének számító Kárpát-medence legfontosabb görögkatolikus helyszíneit. E sorok írója a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán találkozott a csoporttal, amikor Véghseő Tamás atya mutatta be az épületet Milan Lach püspöknek és az amerikai híveknek.

Nyíregyházi tartózkodásuk alatt fogadta őket Ábel püspök is, aki mindenképpen meg szeretett volna mutatni nekik egy érdekes helyet. „Ilyet még nem láttatok” – mondta. A csoport tanakodott, hogy eltérjenek-e a programtól, de Ábel püspök meggyőzte őket. Így jutottak el Hodászra, ahol megismerkedtek Sója Miklós munkásságával és örökségével, a cigány egyházközséggel és annak intézményeivel. Amerikai testvéreinkre nagy hatással volt a látogatás, hiszen ők addig nem tudták, vagy vannak keresztény cigányok, azt pedig végképp nem, hogy bárhol is végeznék cigány nyelven a Szent Liturgiát.

A látogatás olyan nagy hatással volt Laura tisztelendő asszonyra – aki egyébként újságíró –, hogy azóta érlelődött benne a gondolat, hogy valamilyen formában az amerikaiaknak is meg kellene mutatni Sója Miklós bácsi örökségét és munkásságának ma is látható gyümölcsét. Hamarosan pályázat útján támogatást nyert az Amerikai Katolikus Püspöki Kartól dokumentumfilm-forgatásra, a járvány miatt azonban két évig várnia kellett a munkálatokkal. Az elmúlt két év kutatással, tanulmányozással telt, mely során közelebbről megismerkedtek Sója Miklós életével és munkásságával, a magyarországi demográfiai helyzettel, a görögkatolikus iskolarendszerrel, és Balogh Győző atya cigánypasztorációról írt doktori disszertációjával. A kutatásban segítségükre volt Fülöp metropolita, Ináncsy-Papp Ágnes, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanára, Domokos Zsolt érseki titkár és e sorok írója, aki a stáb tolmácsa, sofőrije és produkciós koordinátora volt.

Laura és Andrew atya

Az utazással végül ez év nyaráig kellett várniuk: augusztus 29-én, a reggeli órákban érkezett meg a ferihegyi repülőtérre a háromtagú stáb: Laura tisztelendő asszony, Andrew atya, és az operátor, David Bratnick. A fiatalember büszke arra, hogy 100%-ig görögkatolikus vér csörgedezik az ereiben, ugyanis negyedrészt magyar, negyedrészt ruszin, negyedrészt szlovák, negyedrészt lengyel. Andrew atya a Whitingi Istenszüllő-templom parókusa. Most 36 éves, és 14 éves korában tért meg. Külön kérte püspökétől, hogy római tanulmányai alatt a Russicumban lakhasson, hogy még jobban megismerje a Kárpát-medencei görögkatolikus nyelvét, dallamvilágát, liturgiáját. Zeneileg és teológiailag igen képzett, öt nyelven beszél, és sok magyar papot ismer, akikkel egyidőben tanult Rómában.

Első állomásunk Hajdúdorog volt, ahol a főegyházmegye gyermekvédelmi központja által ellátott gyerekek nyárbúcsúztató napját rendezték. A közös ebédet követően két fiatallal beszélgettünk, akik elmondták, mit jelent számukra a nehéz családi környezetből való kiszakadás, mit kaptak a görögkatolikus gyermekvédelemtől, és milyen terveik vannak. Ezt követően Tóth Lóránt diakónus, a Hajdúnánáson és Hajdúdorogon tevékenykedő Szent Anna Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ lelki vezetője mesélt a központ felépítéséről, munkájáról. A gyermekvédelemben olyan gyerekek kerülnek, akiket sürgősen kellett kiemelni a családi környezetükből. „Sajnos sok az olyan eset, amikor a gyermek élete forog kockán, súlyos fizikai és lelki trauma éri őket. Az ilyen esetekben nagyon nehéz, és nagyon lassú

folymat elérni a gyerekek bizalmát. Előfordul, hogy csak évek múltán fogadja el a gondozott gyermek, hogy nálunk biztonságban van, ránk számíthat, mi Krisztus feltétel nélküli szeretetét közvetítjük felé” – mondta Lóri atya.

A napjaink imaórával kezdődtek – hol a máriapócsi bazilikában, hol az autóban végezve. Gyönyörű, többszólamú imádságunkat angol, magyar, ukán és görög nyelven végeztük.

Másnap Hodászra látogattunk el, hogy tanúi legyünk annak az örökségnek, mely Sója Miklós bácsi több évtizedes munkájának gyümölcse. A faluban két görögkatolikus egyházközség van: a magyar és a cigány. Kanyó Árpád parókus atya reggeli közben mutatta be röviden a két egyházközség működését, majd a templom körül dolgozó munkások meséltek Sója Miklós bácsiról. Férfiak, nők egyaránt könnyes szemmel mesélnek róla. „Ha ő nem lett volna, én ma nem lennék sehol” – mondja egy hölgy. „Ő adott cipőt ránk, azt sem tudtuk, mi az a lábbeli!” – teszi hozzá egy másik. „Olyan nekem, mintha az édesapám lenne!” – mondja egy úr fűkaszával a vállán. A három munkás a templomba betérve cerhári nyelven énekelt az ikonosztáz előtt. A Boldog Ceferino Intézet foglalkoztatja őket, megteremtve a munka lehetőségét a helyieknek. Mivel szorít az idő, megkérjük őket, hogy délután adjanak interjút. „Négyig dolgozunk, de érjenek ide háromra” – mondja egy alacsony asszony, amin mindannyian jót derülünk.

Lehetne inkább akkor holnap reggel az interjú? – kérdezzük. „Jaj, ne jöjjenek olyan korán. Jöjjenek tízre vagy tizenegyre!” – „De hát nyolckor kezdődik a munka!” – szól ekkor Árpi atya mosolyogva. „Jaj, tisztelendő úr, korán van az nagyon!” – „Itt már cigány időszámítás van” – magyarázza nekünk nevetve, hatalmas derűtséget keltve.

Néhány percre van a központtól a valamikor Kolerásnak nevezett egykori cigánytelep. Többségében rendes portákat látunk. „Sajnos nem mindenhol ilyen jó a helyzet” – mondja Árpi atya. A többségben mély nyomott hagyott Miklós bácsi, de vannak, akik nem járnak templomba, és ez meglátszik az életükön is. „Itt azok a legtisztábbak és legrendesebbek, akik hívők.”

A templom körül egész kis görögkatolikus központ van: óvoda, közösségi ház, tanoda, idősek otthona, anyák átmeneti otthona. Az óvodások gazdag tízóraival és népviseletbe öltözve műsorral fogadnak bennünket. Izgatottak, hiszen nem minden nap jönnek hozzájuk Amerikából. A kisgyerekek egymás kezét fogva énekelnek cerhári és magyar nyelven egyaránt. Fekete hajú cigány kisfiú a szőke magyar kislánnyal. A gyermeki ártatlanság nem tesz különbséget. Kűszködnöm kellett, hogy ne sírjam el magam... Bárcsak ezt tapasztalnánk az országban a felnőttek között is! Bárcsak ne lenne kuriózum a béke ezen kis szigete! Ez a kis óvodai csoportszoba, ezek a kisgyerekek nem is tudják,

milyen ajándék ők a társadalomnak, a szeretetre, békére, Isten és törvény előtti egyenlőségre vágyó fölötteteknek. Ajándékot is kapunk tőlük. Nem tudom megállni, hogy meg ne öleljem a szívcskét nekem átnyújtó cigány kislányt. Papírra le nem írható érzések törnek föl belőlem.

Az idősotthonban is hasonlót tapasztalunk, amikor ezt firtatjuk. „Nem foglalkozom én avval, hogy cigány, vagy nem cigány, nincs is ilyen. Mind emberek vagyunk” – mondja egy néni. „Hanem, ha fiatalabb lennék, nem engedném el magát!” – teszi hozzá huncut mosollyal, és hangos dalolásba kezd. Vendéglátóink finoman kifelé terelnek bennünket, mondván, az éneklésnek estig sem lesz vége. Itt is rengeteg finomság vár ránk az asztalon.

A görögkatolikus egyház programjának fontos részét képezik a tanodák. Hodászon a tisztelendő asszony és munkatársai minden nap azon dolgoznak, hogy a gyerekek iskola után ne az utcán csavarogjanak, hanem értékesen töltsék az idejüket. Gyakori jelenség, hogy éhesek iskola után. Itt enni-inni adnak nekik, fejlesztik készségeiket, segítenek a lemaradóknak, mentorálják a fogékonyabbakat, leckét írnak és játszanak velük, gyakorlatiaságra nevelik őket (pl. postára, boltba járnak), becsempészve az életükbe a hitet, vallást. Áldozatos és nehéz munka ez, de annál fontosabb. A szülők vagy dolgoznak, vagy nem tudják megadni nekik azt a figyelmet és törődést, amire valójában szükségük volna, itt igyekeznek mindezt biztosítani.

A hagyományok háza közösségi házként funkcionál, itt van Lakatos Sándor irodája is. Ő a közösség lelke és motorja – amolyan vajdaféle. Sója Miklós bácsi leghűségesebb tanítványa volt, ő tartja össze a közösséget, koordinálja a közfoglalkoztatottakat, pályázatokat, szervezi a programokat, zárandoklatokat. Most például olyan gazdag ebéddel vártak bennünket, hogy az egész napos evés után azt sem tudtuk, hová legyünk, mikor leültettek maguk közé. Kicsit úgy éreztük magunkat, mint Lacó és Tivadar Az öreg bánya titkában, mikor mindenhol étellel kínálták őket. Vendéglátóink jót derültek ezen. Ők ezt már megszokták. A cigányoknál ugyanis szokás, hogy megkínálják a vendégeket, és egyenesen sértés, ha legalább egy falatot nem fogad el az ember. Úgy tartják: akivel együtt esznek, az már közülük való. Az első fogás gazdag zöldségleves, külön tálakon hozzák mellé a húst. A mellettem ülő Andrew atya tányérjára ünnepélyesen ráhelyeztem egy csirkelebat és egy lógó tarajú csirkefejet, és elmagyaráztam neki, hogy a hodászi cigányok között az a legnagyobb megtiszteltetés, ha a díszvendég megeszi a csirkelebat és a fejet. Andrew atya mosolya szép lassan lefagyott az arcáról, és látni lehetett, ahogy a kétségeesett gondolatok cikáznak át a fején.

Győzze le undorát, vagy bántsa meg a vendéglátókat? Közben elmagyaráztam a házigazdáknak, mit mondtam angolul Andrew atyának, mire mindenki hatalmas nevetésben tört ki, csak úgy rázkódtak a hahotától! Egy asszony megmentette a még mindig sápadt Andrew atyát és elvette előle a becses fogást, aki talán sosem örült még annyira, hogy megviccelték...

Jellegzetes cigány receptek alapján készült ebédet kaptunk, ami nemcsak a test (további) gyarapodását szolgálta, de rengeteg mindent meséltek az életükről, szokásaikról, Sója Miklósról. Megkérdeztük tőlük, ők most romák vagy cigányok. „Mi cigányok vagyunk, magyar cigányok. Ha nem sértésnek szánja valaki, mi ezen nem sértődünk meg, mert mi így nevezzük magunkat. A roma szó csak a nyelvészek újítása, politikai megfontolásból terjedt el, ma divatos lett. Mi azonban cigányok vagyunk” – mondja Lakatos Sándor. Azon munkálkodnak, hogy ápolják és továbbadják Sója Miklós örökségét gyermekeiknek, unokáiknak. Nehéz és kilátástalannak tűnő feladat ez, mert – noha az anyanyelvük a lovári nyelv cerhári dialektusa: egymás közt így beszélnek, a templomban így imádkoznak – az iskolai közeg és a digitális eszközök szépen lassan elfeledtetik a fiatalabb generációval. Ugyanez igaz a kultúrára is. Ha nem ápolják, nem szorgalmazzák, egyre kevesebben veszik föl a népviseletet, fölcseréli azt a farmer és a „szöveges” pólók. A tisztelendő asszony is bátorítja az asszonyokat, hogy viseljék a kendőt, virágos szoknyát. „Ami szép és jó a kultúrájukban, azt meg kell őrizni” – mondja.

Látszik, hogy Sándor tartja össze a közösséget és tesz meg mindent, hogy a kultúrát, hagyományokat éltesse, továbbadják. Mi lesz nélküle? Lesz-e, aki a következő nemzedéket is a hit, és a hagyományok fontosságára neveli? A kérdés Damoklész kardjaként lebeg Hodász fölött: Sándor ugyanis szívbeteg, néhányan egyenesen időzített bombának tartják. A mindenható Isten bölcsességére és gyelmére bízunk a hodászi csodát.

Sándor és felesége, Gyöngyi meghatódva meséltek Miklós bácsi-val kapcsolatos gyermekkori emlékeikről.

Gyuzsi és Erika a templom közelében laknak. Gyuzsi cigány, Erika viszont szőke budapesti lány. Gyuzsi Budapesten dolgozott, amikor megismerkedtek. Erika rögtön beleszeretett, s ez a falon függő fénykép tanúsága szerint nem volt nehéz: Gyuzsi hollywoodi csillagokat megszégyenítő módon jóképű volt. Házasságukat a szeretet és a szomorúság kovácsolja össze. Mindkettejük családja ellenezte a frigvet. A cigányok hallani sem akartak magyar feleségről, Erika budapesti családja hallani sem akart cigányokról. Ők mégis kitartottak egymás mellett, és a szülők

gáncsoskodása ellenére ma is boldogok. „Csak a hit és a szeretet tartott össze bennünket” – mondja Gyszi. Röviddel első gyermekük születése után Erika Hodászra költözött a sógornőjéhez, mert férje rengeteget dolgozott építkezéseken szerte az országban. Anyósa állandó gáncsoskodása, a helyiek gúnyolódása közepette élt. A helyi cigányasszonyokkal dolgozott együtt a földken. Mindig kibeszélték a háta mögött, de egy év alatt hallás után megtanulta a nyelvüket. Egy alkalommal megint a háta mögött pusmogtak, amire ő visszaszólt nekik. Az asszonyoknak táva maradt a szája a csodálkozástól. „Te érted, amit mondunk?” – És attól kezdve befogadták őt. „Egyikük a mai napig a legjobb barátnőm” – mondja Erika. A vegyes házasság rányomta bélyegét a gyermekeik életére is. „A cigányok büdösmagyarozták, a magyarok büdöscigányozták őket. Nem találták meg az igazi identitásukat” – mondja Erika könnyeit törölgetve. „Az egyikük beszéli a nyelvünket, a másikat már nem” – teszi hozzá keserűen Gyszi. Miután gyermekeik „kirepültek”, a sok keserű sorús családot látva elhatározták, hogy nevelőszülők lesznek, és szerető családi környezetet biztosítanak a hosszabb-rövidebb ideig családjukból kiemelt gyermekeknek. Jelenleg hat kislány él náluk. Rendre, tisztaságra, tiszteletre, szeretetre nevelik őket. Olyanok, mint egy nagycsalád. Van, aki csak pár hónapig él velük, van, aki hosszú éveket. S hogy hogyan lehet „elengedni” egy gyereket, aki évek alatt a szívükhöz nőtt? „Ez a legnehezebb, de hozzászoktunk. Ez a nevelőszülőség velejárója” – mondják.

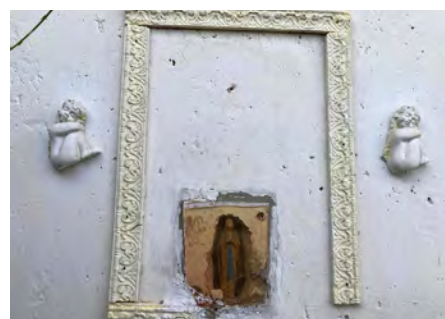
Késő estig forgattunk Hodászon, ahova másnap délelőtt is visszatértünk. A nap második felét a szomszédos Kántorjánosiban töltöttük, ahol a másik görögkatolikus cigány egyházközség található. Kerezsi János parókus otthonosan mozog a cigányok között. „Én is falusi gyerek vagyok, nem félek a munkától. Először idegenkedve fogadtak, de mikor látták, hogy be tudom fogni a lovat és tudok kaszálni, befogadtak” – mondja. Meglátogattunk egy rendkívül szegény körülmények között élő idős házaspárt. Régi szentképekkel és szobrokkal van teli egyetlen szobájuk vitrine. Templomba azóta nem járnak, mióta második fiuk is

meghalt. „Nem haragszom az Istenre, mert ez az élet rendje, de nem tudok elmenni. Valami mindig van velem, valami visszahúz” – mondják mind a ketten. „Jellemző jelenség, hogy hiába mondják az ellenkezőjét, az Istent okolják, és nem hajlandók átlépni a templom küszöbét” – mondta János atya.

Meglátogattuk a két éve Covidban elhunyt, posztumusz cigánypasztorációs kitüntetésben részesült Jackson szüleit is. Jackson, vagyis Balogh Gusztáv lelkipásztori kisegítő volt, a közösség mozdítórugója, szervezője, aki minden idejét és energiáját a gyerekekre és a rászorulóakra fordította. 42 évesen vette magához a Teremtőt. Az asztalon Jackson fényképe, előtte gertya, így imádkoztunk közösen érte. Szülei azóta nem tudnak belenyugodni elvesztésébe, és azóta nem léptek be a templomba, pedig néhány házzal arrébb laknak. János atya hívta őket, én meg megígértem, hogy a Szent Liturgia után panachidát végzünk elhunyt fiukért. Jöjjenek el, elvisszük magukat! – „Jó” – mondta Jackson édesapja. Kötélnek álltak. A templomba együtt érkeztünk autóval, ők pedig végig imádkozták a Szent Liturgiát. Amerikai vendégeink meghatódva voltak tanúi ennek a kis csodának, amikor az Istennel dacoló, gyászoló házaspár két év után velük együtt vett részt újra Szent Liturgián.

A szertartások után János atya késő estig mesélt a cigánypasztoráció kihívásairól és tapasztalatairól.

A következő nap Nyíregyházára vezetett utunk: a huszártelapi Sója Miklós Görögkatolikus Általános Iskola megnyitóján vettünk részt, ahol a gyerekek műsora mellett felszólalt a Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, az a Balogh Artúr is, aki az egyházunk ellen 2011-2014 között folytatott perben szegregációval vádolta az iskolát. „Belátom, hogy nem volt igazam, bocsánatot kérek tőletek. Nagyon szép, ami itt folyik, és hálásak lehetünk érte mindannyian.” Balogh Artúr 2021 decemberében ki is tüntette az iskolát „a romák integrálásának és segítésének területén nyújtott kiemelkedő tevékenységéért”.

Mind ő, mind az amerikai forgatóstáb megkönnyezte azt a szívből jövő tanúságtételt, amit Szokolné Nagy Ágnes, az iskola igazgatója tett az iskolában folyó munkáról a vele készített interjú során. Felvétel készült még Kovács Ricsivel, az iskola testnevelés tanárával, aki szegény cigány családban nőtt föl, de szülei támogatását élvezve egyetemet végzett. „Ricsi bácsi” azonban nem csak a tananyag miatt közönségkedvenc, hanem sportsikerei miatt is. Súlycsoportjában az ország legjobb ökölvívója, nem mellesleg Európa-bajnoki bronzérmes. Ezután Ábel atyával, a Nyíregyházi Egyházmegye püspökével készítettünk interjút, aki nem csak az egyházmegye cigánypasztorációs munkájáról, hanem saját tapasztalatairól is mesélt. Kovács Ricsit ezt követően edzés közben is megnézhattuk. Andrew atya régi álmát váltotta valóra, amikor kesztyűt húzott és ringbe szállt a magyar bajnokkal. A néhány perces barátságos küzdelem alaposan kifárasztotta, ami után még nagyobb elismeréssel adózott a sportember előtt.

Inántszy-Pap Ágnes, a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanára Sója Miklós pedagógiai örökségéről mesélt.

Utunk Apagya vezetett, ahol a sokak által csak Pócsi Bélaként ismert Beri Bélát látogattuk meg. Béláról köztudott, hogy ahol görögkatolikus búcsú, lelkeségi program van – ott megjelenik és sajátos kendőjével, keresztsjeivel és ministránsruhájával az aszisztencia élén szolgál, és teszi ezt évtizedek óta. Bélán sokan mosolyognak – emblematis alakja ő görögkatolikus egyházunknak –, de ha csak töredéke szorulna belénk abból az áhitatból, ami benne van, már többek lehetnénk – ezt támasztotta alá a szobájában tett látogatás és a vele készített interjú is. Béla félig árván nőtt föl, gimnáziumot nem végzett, titokban kezdett templomba járni, félve nevelőszülei haragjától. Elmondása szerint egy alkalommal a Napban látta a Szűzanyát, onnantól kezdve buzgón végzi az imádságokat és szertartásainkat – otthonában is.

A cigánypasztoráción kívül a görögkatolikus egyház menekültválságban kifejtett tevékenységéről is anyagot készítettek, ezért másnap a Nyíregyházi Egyházmegye Karitásának központjában

forgattunk, ahol Oláh Tamás irodaigazgató mutatta be az egyházmegyei Karitás ukrainai menekültekkel kapcsolatos tevékenységét. Ekkor érkezett Kárpátaljáról Demkó Ferenc esperes és Pösze Sándor atya, akik egy kisteherautónyi adományt vittek Tiszapéterfalvára. Elkísértük őket, és helyben győződhettünk meg tőlük a kárpátaljai helyzetről.

Másnap hajdúdorogi lakásotthonokat és a hajdúnánási leányanyaotthont látogattuk meg, ahol a gyermekvédelemben élő fiatal leányanyáknak segítenek a gyermeknevelésben és a felelős anyává válásban. Fülöp atyával ellátogattunk a dorogi cigánytelepre, mely a várostól elkülönülve fekszik a lókerti mezőn. Igazi cigánysor ez: egyetlen utcáján lerobbant önkormányzati házak sorakoznak. Az ajtó a legtöbb helyen hiányzik, koromtól feketék az ablakok, törmelék, hulladék mindenütt. Ebben a környezetben konténereivel messziről fénylik az utca közepén helyet kapó görögkatolikus központ. A gondosan elkerített és rendben tartott telken a kapuval szemben az Istenszülő és a kisdéd Jézus ikonja látható, mögötte három napelemes konténer, melyben folyóvíz, tusoló és mosógép áll a lakók rendelkezésére, és egy terem, ahol hittanórákat tartanak. A telken gyümölcsfacseteték nőnek, fű helyett lucerna nő, mert azt szeretik a lovak. Budai János diakónus atya, a telep cigánypasztorációs felelőse mesél a lakókról, az életkörülményekről és a pasztoráció nehézségeiről. Meglátogattunk néhány családot is: a lepusztult kis házak négy szobájában 15-20 fő lakik, mindegyikben egy-egy család, jellemzően rokonok. A házakban vizesblokk nincs – azt is fekvőhelyé alakították. A körülmények borzalmasak. Üde színfolt az egyik porta: tisztaságával, rendezettségével messziről kitérnek a többi közül. Az apró ház gondos kezek munkája. Farkasék laknak itt négy gyermekükkel, a legnagyobb lány elsőéves egytemista. Rettentő büszkéek rá. S hogy miként lehet ekkora kontraszt két szomszéd között, arra Farkasék így felelnek: *„Ugyanilyen szegénységben és nehéz körülmények között nőttünk föl mi is. Elhatároztuk, hogy akármilyen keményen kell is dolgozunk egész életünkben, nem hagyjuk, hogy a gyermekeinknek ugyanígy kelljen fölnőni”.*

Ez a család régóta szeretne kitörni innen, de évtizedek óta végzett közmunkájuk keresetéből nem futja rá. „Nagyon nehéz itt nekünk, mert mind a ketten közmunkából élünk, de kétszázezer forintból hatan nem tudunk megélni. Aludni sem tudunk, mert minden éjjel megy a dárídó; szemét, drog meg bűnözés vesz minket körül. Nagyon szeretnénk elköltözni innen, de nem futja rá” – mondja Gyuszi, a családapa.

Délután Máriapócsra érkeztünk, ahol a Hungaricum Vendégház tulajdonosa, Ildikó meséli el, hogyan jelölte ki az állam a vendégházat hivatalos menekültfogadó állomássá. Ildikó és családja az orosz-ukrán háború kitörése óta alig tudott vendégeket fogadni, minden kiadó lakrészét ugyanis a menekült családok lakják. Napi háromszori étellel kell gondoskodnia, a csecsemőknek pelenkáról, segítségéről a hivatalos ügyekben, egyszóval minden napját teljesen kitölti a velük való foglalkozás. „Nem is tudjuk összeszámolni, mekkora anyagi veszteséget jelentett ez nekünk eddig, de semmiért nem cserélnék el. A szívünkhöz nőttek ezek az emberek, akik közül sokan itt értesültek róla, hogy mindenüket lebombázták.” Tolmács segítségével egy fiatal édesanyával, egy idős házaspárral és két családdal is beszélgettünk. „Az egyik család kisgyermeké itt született meg, mi lettünk a keresztülők. Mindenben segítettük őket. Utólag világos, hogy azért kellett nekik a nagykövetségen elintézní az ukrán papírokat, hogy rögtön tovább állhassanak. Egyik éjszakáról a másikra szó nélkül eltűntek. Németországban kötöttek ki. Úgy érzem, mintha egy darabot téptek volna ki a szívemből” – mondja Ildikó.

Az idős házaspár ráncai mélyek, de szenvtelenül mesélik menekülésük történetét. Márciusban lesz egy éve, hogy itt élnek. Már itt voltak, amikor rokonoktól tudták meg: mindenük odalett. Kérdésünkre, hogy mihez kezdenek, ha a háború véget ér, azt mondják, hazamennek. „Hiába

nincs semmink, ott éltünk egész életünkben, ott az otthonunk” – mondják.

Vasárnap Hodászon vettünk részt cerhári nyelvű Szent Liturgián. Andrew atyát már korábban megkérték, hogy végezze a parókus atyával a Liturgiát – de nem csak az oltárnál állt, hanem több részt ő énekelt, miután egész héten gyakorolta a cerhári nyelv helyes kiejtését. A Szent Liturgiát követően Árpi atya köszöntötte a házassági évfordulójukat ünneplő amerikai házaspárt, majd cerhári dialektusban zengett az „Éljen soká”.

A bőséges ebédet követően Debrecenbe utaztunk, ahol a Szent Mikós Görögkatolikus Roma Szakkollégium igazgatója, Mező-Halász Krisztina mesélt az intézményben folyó munkáról, a hallgatók pedig személyes tapasztalataikról. Egyiküket, a nyíracádi Szent Piroksa Görögkatolikus Általános Iskolában angoltanárként dolgozó Bencét munkahelyén is meglátogattunk, majd Tuzséra utaztunk, ahol a Művészetek Házában a sokak által csak „tuzséri Teréz anyja”-ként emlegetett Tóth Veronika és munkatársai meséltek az ott folyó tehetségpoló és tanodai munkáról. Ellátogattunk a cigánysorra is, ahol egy nagy szegénységben élő családot látogattunk meg. Albert és Anikó ritkán látható szeretettel nevelik 31 éves, súlyosan autista gyermeküket. Az ifjabb Albert örökbefogadott gyermek, akiről később derült ki, hogy sérült. Az emberek cukkolták és kinevették őket, arra buzdították, hogy „adják vissza” a gyermeket. „Hogy adhatnánk vissza azt, akit a Jóistentől kaptunk?” – kérdezi Anikó aszszony. A súlyos egészségügyi problémákkal küszködő édesapa arról mesél, hogy milyen sok nehézséget és törődést igényel

egyetlen gyermekük, de olyan sok szeretetet kapnak tőle, hogy azt föl sem tudják fogni. „Mink vagyunk a leggazdagabbak a cigánysoron!” – mondja.

Ez az egyszerű család a legnagyobb szegénységben és próbatételek mellett is

olyan élő példája a szeretetnek és élő istenhitnek, hogy kispajaink képzésének részévé vált őket meglátogatni, és együtt imádkozni velük.

Nyírkátán is csodának voltunk tanúi. Nagy Zoltán, a Nyíregyházi Egyházmegye cigánypasztorációs referense Budapestről költözött haza, hogy lelkes helyiekkel és szüleivel létrehozzon egy egyesületet, amelynek segítségével felkarolhatják és segíthetik a helyi gyermekeket. Noha legnagyobb többségben cigány gyermekekkel és fiatalokkal foglalkoznak, ajtajuk mindenki előtt nyitva áll. *„Itt nem teszünk különbséget cigány és nem cigány között. Mi magyarok vagyunk és görögkatolikusok, de van, aki reformátusként jár hozzánk. Nemzeti ünnepeinken kokárdát tűzünk, a cigánytáncot népviseletben járjuk mindannyian.”* Egy romos állapotban lévő házat kaptak a falu szélén, amit közös munkával, önerőből hoztak helyre. *„Ez a kis ház senkié és mégis mindenkié.”* Az épületben minden nap foglalkoznak az iskolából betérőkkel. Tanulnak, játszanak, alkotnak velük, adományokból öltöztetik, gondozzák őket. *„Az istálló helyén tusolót hoztunk létre, sokaknak nincs otthon folyóvizük. Itt moshatnak, mosakodhatnak. Rendben tartjuk a hajukat is, sajnos sokan tetvesek”* – mondja Zoli. A nyírkátai közösségben nagyon fontos a hagyományok, a zenei kultúra ápolása. Ottjártunkkor hosszú zenés-táncos programmal fogadtak bennünket, melybe vendégeinket is bevonták, természetesen legszebb népviseletükbe öltöztetve őket. A közösen elfogyasztott, gazdag ebéd után vendégeink sokáig zenéltek együtt a tehetséges gyerekekkel.

Másnap búcsút intettünk a Nyírségnek, és Borsod felé vettük az irányt. Miskolcon a Görögkatolikus Roma Szakkollégium vezetőjével, Makkai Lászlóval és hallgatókkal beszélgettünk, majd Rakacára, a legrégebbi magyar görögkatolikus egyházközségbe, hazánk egyik legszegényebb településére érkezünk, ahol Balogh Győző atya fogadott bennünket. Győző atya nemcsak az első cigány görögkatolikus pap, hanem az első is, aki doktori fokozattal rendelkezik, doktori disszertációját a görögkatolikus cigánypasztorációról írta. Ő maga kérte Atanáz püspöktől, hogy cigány közösségbe helyezze, így került Rakacára. Megtudtuk tőle, hogy a cigánypasztoráció egyik legfontosabb eszköze az inkulturáció, vagyis a cigány hagyományok beépítése a keresztény hitbe. Azt gondoltuk, Győző atyának könnyebb lesz magát elfogadtatnia, ám éppen ellenkezőleg. *„Kétszer annyi erőfeszítésembe kerül, mint másnak, hogy elfogadjanak, pont azért, mert én is közülük való vagyok”* – mondta.

Meglátogattuk a szomszédos Rakacaszend iskoláját és óvodáját is. A kis épület egyik fele az óvoda, másik fele az iskola. Az itt dolgozók nagy szeretettel és törődéssel foglalkoznak a gyere-

kekkel. A Kilenc iskolás közül öten testvérek. *„Az édesanyjuk harminc éves, és most várja a nyolcadik gyereket”* – meséli az igazgató asszony. *„Tündéri jó az összes gyerek. De ha hazamennek, újra a koszban és szegénységben, méltatlan körülmények között találják magukat.”*

Az Istenszülő születésének ünnepén Rakacán vettünk részt Szent Liturgián, majd Tállyára érkezünk, ahol Sója Miklós fiával, Sója Szabolcs doktor úrral készítettünk interjút. Szabolcs doktor személyes emlékein keresztül mesélt a gyermekkoráról, az édesapjáról és a hodászi eseményekről.

A forgatás utolsó napjait Budapesten töltöttük, ahol előbb Székely János szombathelyi püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Cigánypasztorációs Bizottságának elnöke, majd Bángi-Magyar Anna, a Boldog Ceferino Intézet szakmai vezetője mesélt a magyar katolikus egyház cigánypasztorációs tevékenységéről, tapasztalatairól, végül Fülöp metropolita osztotta meg a saját cigányokkal kapcsolatos élményeit, s a görögkatolikus egyház pasztorációs törekvéseinek nehézségeit és gyümölcseit.

A forgatás és közös utunk zárása és csúcspontja a Farkasréti temetőben, Sója Miklós sírjánál végzett, angol nyelvű panachida volt, melynek végén Miklós bácsi boldoggá avatásáért is imádkoztunk.

Talán nem kell részleteznem, milyen fizikai fáradtságot jelentett a két héten át tartó egész napos munka, a (nap végére már angolul szoltam a magyarokhoz és magyarul az amerikaiakhoz), de azt a rengeteg lelki élményt, amit ez alatt a két hét alatt szereztem, nehéz szavakba önteni.

Hálás vagyok Sója Miklós bácsinak nemcsak azért, mert a cigányságban is

Krisztust látta, hanem azért, mert általa belülről is láthattam a cigánypasztorációs munka minden nehézségét s örömet; tanúja lehettem a szegénység legtöbbünk által sosem látott rétegeinek, és annak, hogy még ilyen szegénységben is lehet valakinek sokakat megszégyenítő hite; barátokat szereztem több cigány közösségben, és fizikailag is megtapasztalhattam Pál apostol örökérvényű intelmét: mindnyájan egyek vagyunk Krisztusban.

A film munkálatai folynak a tengeren túlon és idehaza is, amerikai premierje a jövő év folyamán várható, ősszel pedig Magyarországon is tervezik bemutatni.

Addig is gyermekeim kérésére többször el kell énekelnem, hogy szunto Del, szunto zuralo, szunto bimérimaszko, jertyiszar amenge. (Szent Isten, szent erős, szent halhatatlan, irlalmazz nekünk.)

INTERJÚ LAURA IERACI TISZTELENDŐ ASSZONNYAL, A DOKUMENTUMFILM RENDEZŐ-PRODUCERÉVEL

Miért ezt a témát és a földrajzilag távoli helyszínt választotta a dokumentumfilm témájának?

A Gondviselésnek köszönhetem ezt a témát. 2018-ban Milan Lach parmai püspökkel és férjemmel egy közép-európai zárandoklatot vezettem, azzal a céllal, hogy az amerikai görögkatolikusoknak lehetőségük nyíljon a bizánci katolikus egyház történetének és kulturális gyökereinek megismerésére. Ez a zárandoklat hozott Magyarországra, ahol Szocska Ábel nyíregyházi megyéspüspök javasolta, hogy látogassunk meg egy különleges parokiális közösséget, amely nem szerepelt az útitervben. Meglátogattuk a hodászi cigány egyházközséget, találkoztunk a hívekkel, átéltük imádságukat, liturgiájukat, megismerhettük Sója Miklós atyát, akinek küldetése, öröksége kitörölhetetlen nyomot hagyott a lelkemben. A zárandoklatunkon mindannyjunkt megérintett ez az egyházközség. Úgy éreztem, ez egy olyan élmény, amelyet fontos megosztani másokkal is egy dokumentumfilmen keresztül.

Összességében mi a tapasztalata a forgatásról?

Egyszerre volt szép és fárasztó. Fülöp metropolita figyelmeztetett, hogy két hét nem lesz elég ahhoz, hogy a cigánypasztoráció és a cigány görögkatolikus közösségek minden aspektusát lefedjem, de ez volt az egyetlen alkalom, amikor a dokumentumfilmet leforgathattuk. Öröm volt végre filmezni, mert a koronavírus miatt két évet kellett várunk a forgatásra. Ez a hosszú várakozás nem csüggesztett el, hanem még inkább fokozta a várakozásomat, és

több időt hagyott arra, hogy imádkozzam ezért a projektért, és rábízam a Mária-pócsi Szüzanyára. Imádkoztam érte, hogy segítsen összegyűjteni és dokumentálni cigány gyermekei szépségét és hitét, és biztos vagyok benne, hogy ő vezetett minket utunkon Kelet-Magyarországon. Égi édesanyánk végig kísért minket az utunk alatt: megindító és gyönyörű felvételeket készíthettünk, mindezt olyan fantasztikus szervezésnek köszönhetően, amire magunktól soha nem lettünk volna képesek. Ennek ellenére azt mondom, bárcsak több időnk lett volna több emberrel beszélni és több közösséget meglátogatni. Felejthetetlen szakmai és személyes élmény volt ez a hitről és a közösségről. Úgy érzem, őszinte barátokat szereztem a forgatás alatt. Igazi ajándék volt.

Milyennek látja a magyar görögkatolikus egyház cigánypasztorációját?

Egy szóval: szenzációs. Számomra a Magyar Görögkatolikus Egyház egy olyan egyház, amely tud együtt élni és együtt járni az emberekkel, beleértve a társadalom peremére szorultakat is, és ezt szeretettel és elfogadással teszi. Ez egy olyan egyház, amely tudja, hogyan kell felnevelni az embereket, hogy megtapasztalhassák Istentől kapott méltóságukat. Ez egy kicsi egyház, mégis nagylelkű, jól szervezett és ötletes a szolgálatában. A cigányok körében végzett kiterjedt szolgálatából azt hinné az ember, hogy ez egy hatalmas egyház munkája. Ennek a munkának csak a szívük mérete szab határt. Úgy gondolom, ez egy követendő példa más görögkatolikus egyházak számára a szociális szolgálatok létrehozásának és sikeres működtetésének módját illetően. Nem tudom eléggé dicsérni az erőfeszítéseiket.

Mi volt a legkedvesebb élménye a kéthetes forgatás alatt?

Erre a kérdésre túl nehéz válaszolni... Nagyon sok van, és mindegyiket a szívemben őrzöm különböző okokból: Sója atya hodászi parokiáján, a kortársaival töltött idő; hogy az emberek szívesen fogadtak

bennünket otthonukban; történeteik, hitelményeik meghallgatása; találkozás Sója atya fiával; imádkozni a sírjánál; találkozás tehetséges cigánygyerekekkel; ajándékba kapott cigány nyelvű Biblia; a kivételes magyar és cigány vendégszerepet – és még sorolhatnám.

Mi az, amit el fog mondani Amerikában a tapasztalatairól?

Volt már lehetőségem megosztani tapasztalataimat a Görögkatolikus Unió egyik helyi tagozatának ülésén, valamint Kanadában egy katolikus újsággal is. Amit ezeken az alkalmakon megosztottam, az a hitnek a cigány közösségekben és a különböző szolgálatokban dolgozók körében tapasztalt, kézzel fogható tanúságtétele; Sója atya figyelemre méltó története és szolgálata; a Magyar Görögkatolikus Egyház elkötelezettsége és szemlélete a cigánypasztorációban; az a tény, hogy a görögkatolikus egyház a szeretet és a sokszínűség egyháza; hogy mi Amerikában is rendkívüli eredményeket érhetünk el azzal a kevés erőforrással, amely a görögkatolikus egyházainkban van – élő példa erre a Magyar Görögkatolikus Egyház.

KÉPZELT RIPORT HELYETT

– a XX. ifjúsági gyalogos zarándoklat, ahogyan én láttam

HAZAFELÉ TARTOTTAM A XX. IFJÚSÁGI GYALOGOS ZARÁNDOKLATRÓL, AMIKOR MÁTÉ PÉTER SLÁGERE SZÓLT A RÁDIÓBAN.

*„Elmegyek, elmegyek,
milyen úton indulok, még nem tudom.
Elhagyom az otthonom,
még a jó barátoktól sem búcsúzom.
Elmegyek, elmegyek,
igen megkereslek én, bármerre jársz.
Nem tudom, hogy merre vagy,
mégis úgy érzem, hogy engem egyre vársz.”*

Tudom, hogy ez egy szerelmes dal, mégis, én egy olyan intenzív és fárasztó, de lelkiileg felemelő hét után, mint amilyen a gyalogos zarándoklat hete volt, hajlamos vagyok e sláger tartalma mögé az istenkeresést látni. Persze minden ellentmondásával együtt, hiszen ez a több mint 300 fiatal ismerte az utat, amin elindult, nagyjából sejthette is, hogy mi vár rá, s azt hiszem, különösen a lelki nap nyújthatott olyan segítséget, ami a máriapócsi megérkezéskor egyetlen zarándokban sem hagyott fikarcnyi kétséget sem: megkerestük és megtaláltuk azt a valakit, aki nagyon várt már ránk. A jó barátoktól meg csak időleges a búcsú: kevesebb mint egy év, és ott folytatjuk, ahol most abbahagytuk!

Abbahagytuk? Legfeljebb csak félbeszakítottuk, de mivel egész életünk itt a földön egyfajta zarándoklat, még csak ezt sem mondanám. Fizikai értelemben lehet, hogy a következő háromszázegynéhány napban nem fogunk lábbusszal Máriapócsra menni, köszönteni az Istenszülőt, de hogy lelki értelemben folytatnunk kell a zarándoklatot – építeni arra az alapra, amit mi magunk alkottunk meg idén is augusztus második hetében –, nos, az keresztény életünk hivatása és küldetése. Kötelességünk.

Ez a hét találkozások sorozatából állt. Kezdve az augusztus hetedik estével, amikor Tokajban találkoztunk, bezárólag a máriapócsi megérkezésig, amikor a Szűzanyával találkoztunk. Közben találkoztunk fiatalokkal, papokkal, püspökökkel, polgármesterekkel, a településeken keresztülhaladva érdeklődő arcokkal, bennünket gondoskodó szeretettel fogadó házigazdákkal, Hajdúdorogon az Apák Egyesületének tagjaival, a leveleki tónál Rúzsa Magdival, aztán Bójte Csaba testvérrel. A pócsi megérkezést követően egy Hajdúdorogról lovasszekéren érkező társasággal kezdtem beszélgetni, akik évről évre így zarándokolnak el a kegyhelyre. Öröm volt velük is megismerkedni.

A felsorolás közel sem teljes. Ám arra talán jó, hogy nosztalgiával gondoljunk rá vissza: találkozni jó!

Persze egy találkozás akkor igazán jó és eredményes, ha mindkét fél kölcsönösen örül a másinak... A zarándoklatot követő vasárnap (amikor Máriapócsra a nagybúcsút tartották) Szent Pál apostol korinthusiakhoz írt első leveléből volt előírva egy eléggé ismert szakasz. *„Isten minket, apostolokat az utolsó helyre állított, mint halálra szántakat, mert látványossága lettünk a világnak. Mindez óráig éhezünk és szomjazunk, nincs ruhánk és verést szenvedünk, nincs otthonunk és saját kezünkkel dolgozva fáradozunk. Ha átkoznak minket, mi áldást mondunk, ha üldözést szenvedünk, mi eltűrjük, ha gyaláznak minket, mi jó szóval felelünk, szinte salakja lettünk a világnak, mindennek a söpredékévé mind ez ideig.”* Ismertem ezeket a mondatokat, sokszor olvastam már, de a zarándoklat után ez az üzenet új értelmet nyert számomra. Azt is mondhatnám, hogy szívem ütött. Szent

Pál apostol szavai kemények, elkeserítőek és elgondolkodtatók: vajon megéri kereszténynek lenni? Amikor ezeket a szavakat megfogalmazta az apostol, kőkemény keresztényüldözés zajlott a világban. Ha nem is annyira látványos, de ma is hasonlókat tapasztalunk... Mint amilyen az ifjúsági gyalogos zarándoklat volt. Mert bárhogy is, de látványossága lettünk, voltunk a világnak. Ahol elhaladtunk, kíváncsiak voltak ránk, és az emberekből érzelmeket váltottunk ki. Nem mindenki örült nekünk. Volt, aki megkérdezte: *„Mind Máriapócsra gyalogolnak?”* Majd hozzátette: *„Akkor maradjanak is ott!”* Volt, aki látványosan keresztet vetett, majd még látványosabban, középső ujját felemelve adta tudunkra, mit gondol a mi zarándoklatunkról. Volt, akinek annyit mondtunk, hogy imádkozunk magáért, s azt a választ kaptuk, hogy *„értem ugyan ne imádkozzanak!”* Volt ilyen is. De volt olyan, aki lehúzta az autója ablakát, s annyit kiáltott felénk, hogy Isten áldja magukat. Volt, hogy a postás hölgy leszállt a kerékpárjáról, hogy köszöntsön bennünket: *„Isten hozta önöket!”* Sokan voltak, akik könnyekkel küszködtek, integettek, támogattak. Belőlük volt több. És az ő jelenlétük, a velük való találkozás megerősített bennünket abban: megéri küzdeni, végigcsinálni! Megéri kereszténynek lenni! Akkor is, ha néha úgy érezzük, salakjai, söpredéke vagyunk, lettünk ennek a világnak...

Erről mindenképp írni akartam, mindazonáltal óriási butaság lenne a részemről, ha negatív energiákat sugároznék, és rossz élményeket osztanék meg a Kedves Olvasóval. Hiszen ez a hét csodás volt. Már régen célba értünk, de még mindig nehezen tudok továbblépni. Persze talán nem is kell. Egy zarándoklatnak

ugyanis célja az is, hogy elkísérjen saját, személyes utadon egészen addig, míg fizikailag újra tudod kezdeni a gyaloglást. Sok olyan korábbi zárándoklatom volt, gimnazistaként, majd kispapként is, aminek a hatását, élményét, lelkületét és lendületét egy évig vittem magammal. A vízhólyagok begyógyulnak, a lábfájás elmúlik, a leégett vállról lehámlik a bőr, de a közös zárándoklás, a találkozások, a hitélmények, a könnyáztatta arcok megmaradnak. És ez a lényeg!

De hogy konkrétumokról is essen szó... „*Nem csak kenyérről él az ember*” – nos, ez a jézusi kijelentés új értelmet nyert a hajdúdorogi strandon, ahol olyan bőséges és finom lecsót vacsoráztunk, amiről csak szuperlatívuszokban lehet beszélni. Igazságtalan azonban nem szeretnék lenni: a házigazdák mindenhol szívüket-lelküket tették az ételbe, s nem először derült ki számomra: bizony bőjti időszakban is lehet ám jókat falatozni! Kálmánházán hamisgulyás várt bennünket főtt kukoricával, Ófehértón bableves fánkkal – talán még a lábujjunkt is megnyaltuk

volna, ha a gyaloglás okozta izomfájdalmak mellett fel tudtuk volna azokat emelni... Bár talán van igazság abban, hogy az éhes zárándok mindent megeszik, de ezekben a napokban valóban nem volt semmi okunk panaszkodni...

Természetesen ezek a napok nem az evésről szólnak, vagy ha igen, inkább lelki táplálékra vágytunk. Nem hiszem, hogy bárki éhes maradt volna – semmilyen értelemben. Minden hajnalban utrenyét tartottunk, aminek imádságába rengeteg fiatal bekapcsolódott (az ideai zárándoklatról nagy élmény marad számomra, és megtiszteltetésnek élttem meg, hogy a szerdai napon, a hajdúdorogi székesegyházban én végezhettem a szertartást). Útközben minden reggel parakliszt imádkoztunk – elmélkedéssel együtt nagyjából háromnegyed óráig tartott, ezalatt 4 kilométert mindig kényelmesen legyalogoltunk, és ezt az időt imádsággal tölthettük! Rendszerint a hosszabb, déli pihenőben volt imaóra is (a neve talán azt sugallná, hogy egy óráig tartott, de ez is nagyjából 15 perces imádság). Esténként minden napot vecsernyével zártunk, ami rendszerint hátborzongató élményt jelentett – természetesen pozitív értelemben. Nem lehet szavakkal leírni, milyen az, amikor több száz fiatal együtt énekl az *enyhe világoosságát*... Ezt át kell élni!

Az imádság mellett – melynek természetesen komoly szerepe volt egész héten, – esténként kikapcsolódásképp más programok is vártak ránk. Első este egy fiatal debreceni zenekar, a Heavy Brains koncertjén tombolhattunk. Hétfő este táncverseny volt, s nagyjából szabad este. Kedden a hajdúdorogi strandon hűsöltünk, s egy négy csapatos focibajnokságot szerveztünk, amin elég alapos körbeveréseknek lehettünk szemtanúi. Szerda este Nyíregyházán, a papnevelő intézet udvarán nagyon izgalmas fórumot tartottak a három püspök részvételével: a főpásztorok tabuk nélkül válaszoltak a fiatalok kérdéseire.

Csütörtökön már viszonylag hamar a leveleki tóhoz érkeztünk, ahol készülhettünk Rúzsa Magdi esti koncertjére. Voltak, akik fanyalogtak: „Csak egy Rúzsa Magdi?” Emlékszem, amikor a 2006-os tehetségkutatóban feltűnt ez a vajdasági fiatal tehetség, nem volt kérdés, hogy neki fogok szurkolni. Hála Istennek sikeres karriert futott be, ráadásul tavaly hármaskrei születtek. Feleségemmel együtt ismerjük az érzést. A szervezők összehozták vele a találkozást, óriási élmény volt bemutatni neki a lányaimat. Manapság, amikor botrányairól híres magamutogatók hazánk legismertebb celebjai, vagy amikor *Úristen* című számával tarolhat egy együttes (ők vajon hallottak a tízparancsról, hogy az Isten nevét hiába ne vedd?), vagy amikor az egyik legismertebb hazai rapper hangtechnikai problémákra hivatkozva az utolsó pillanatban lemondja a koncertjét, de az előre kifizetett, több mint 8 milliós gázsit nem adja vissza – na, ilyenkor örülök annak, hogy vannak Rúzsa Magdihoz hasonló énekesek Magyarországon. Rövid, de megható volt vele a találkozás.

A zárándoklat egyik legfontosabb napja minden évben a lelki nap, melyre most Bőjte Csaba csatlakozott hozzánk, aki Ófehértón két nagyon izgalmas előadást tartott nekünk. Mondhatom, csak a szokásos, mert Csaba testvért mindig élmény hallgatni. A harmadik elmélkedést Fülöp atya tartotta, majd kiscsoportos beszélgetések formájában reflektáltunk a hallottakra. Este a

szokásos vecsernye után akathisztoszt is imádkoztunk. A szerda esti nyíregyházi vecsernye mellett ez volt a másik legnagyobb liturgikus élményem a héten. A zárónap reggelén Szent Liturgiát végeztünk, s még ekkor is bőven volt szentgyónásra váró: bizony, Máriapócsra mindenki lelkileg felkészülve, tisztán akart megérkezni.

A XX. Ifjúsági Gyalogos Zarándoklat számomra is a huszadik volt. A kezdetektől ott vagyok, a legfontosabb nyári programom ez a hét. Eleinte kamasz gimnazistaként, aki az útját kereste. Kispapként már főleg hivatásom megerősödése céljából indultam el. Papként immár, hogy segítsen a fiatalok zarándoklatát – ahogyan annak idején a miénket is segítették. Élmény tapasztalni a generációk kicserélődését. A régiak helyett mindig jönnek újak. És amíg ez így van, az Egyháznak is van jövője! Az ideai zarándoklat azért is volt különleges és különösen izgalmas, mert az utolsó napokra régi zarándokok is csatlakoztak – immár családotul, gyerekekkel. A pap kollégák között is többen gyermekekkel együtt zarándokoltak. És ez olyan szép. Ha a Jóisten is megsegít, ezt én is szeretném megélni. Nem csak úgy, hogy babakocsiban ülve, az ő „szekerüket” tolva vesznek részt a zarándoklaton a gyermekeim, hanem már kamaszként, ahogy én is kezdtem. 14-15 év múlva, remélem, ez is megadatik majd, közel ötven évesen!

A zarándoklat előtti nosztalgikus írásomban* a mi zarándoklatunkat a Sziget fesztiválhoz hasonlítottam. Nos, eszembe jut egy másik fesztivál is, pontosabban egy róla szóló képzelte riport. A nagy sikerű, tragikus musical, a *Képzelt riport egy amerikai*

rikai popfesztiválról nyitó dala, melybe én megint nem a tűt, a heroint és a drogozó fiatalokat szeretném belelátni.

*„Menni kéne, lökdösődni,
dörgölőzni, összejönni.
lábnyomodban lépegetni,
egy levegőt lélegezni,*

*menni kéne, mindig menni,
és egy percet sem pihenni,
Menni kéne, nem kérdezni,
csak érezni, csak érezni,*

*menni kéne, minden lépést,
kipróbálni minden érzést,
Szállni kéne szárnyak nélkül,
álmodozni, álmok nélkül,*

*menni kéne, ringatózni
hópehelyként szállingózni,
menni kérne, megéhezni
vérző lábbal megérkezni.”*

Talán nem hazudok, ha azt mondom: volt, aki vérző lábbal érkezett meg Máriapócsra. Ugyanakkor igaz az is: lábnyomokban lépegettünk, egy levegőt lélegeztünk, és egy percet sem pihentünk – ám a szárnyaink és az álmaink nem hiányoztak. Ez nem képzelte riport volt, hanem valódi.

Várjuk a folytatást!

* A beharangozó és jelen írás is a lacusatya.blog.hu oldalon jelent meg.

Észak-Déli Mária maraton – negyedik harmad

Történt, hogy egy magyar szervezet előállt egy nagyszerű ötlettel: kössük össze két megtervezett zarándokútvonallal Közép-Európa legnagyobb Mária-kegyhelyeit, amelyen majd haladhat bárki, akár gyalog, akár kerékpárral, akár futva, akár lovon. Meg is valósult az ötlet: kiépült a nyugat-keleti útvonal, ez lett a Mariazell-Csíksomlyó útvonal, megtervezett állomáshelyekkel. Az észak-déli útvonal lett volna a Czesztochowa-Međugorje, ám ez nem lett kész. A két útvonalban a legszebb dolog, hogy keresztet formáz, melynek szárjai Budapesten metszik egymást.

Három a magyar igazság, negyedik a ráadás – mondják.

Isten kegyelméből, drága Szűzanyánk segítségével az elmúlt három év nyarán egy kis zarándokcsapattal három harmadra elosztva teljesítettem az észak-déli Mária-utat kerékpárral. Mindhárom harmad óriási élmény volt. Idén úgy gondoltam, ideje új lehetőségeket keresni: kössük össze az Európai Máriás Háló további kegyhelyeit kerékpárral! Így esett a választásom arra, hogy Czesztochowából észak felé folytassuk, vagyis a Fekete Madonnától elindulva a Vilniusba, a Hajnalkapu Mária-kegyképehez érkezzünk meg, 800 kilométert megtéve 8 nap alatt.

Ezt az utat is sportzarándoklatnak szántam – nem közönséges biciklitúrának –, és ezt minden résztvevő komolyan is vette. Ez azt jelenti, hogy a szokásos testi terhelés mellett bőven van lelki tartalom is: reggeli Szent Liturgia, napindító gondolatok, megállás egy-egy útszéli keresztnél vagy Mária-szobornál, ott elmondott ró-

zsafügér, betérés egy imádságra az útba eső templomokba. Az ebédszünetekben pedig beszéltem Szent Kinga életéről és legendájáról.

Június 26-án az esti órákban kisbusszal érkeztünk Czesztochowába. Már aznap este megtapasztalhattuk a lengyelek lélekemelő vallásosságát: késő estig énekeltek a kegytemplom mellett. Zarándoktársaim voltak: Koncz Ákos (Szeged), Gieszer Richárd (Budapest), Bodroghelyi Csaba (Budapest), Lehel Gábor és Dr. Földesy Éva házaspár (Budapest), Szikszai Ágota (Sajópetri). A kísérő autónkat Székely Gyöngyi (Martonvásár) vezette.

Másnap, június 27-én Szent Liturgiával kezdtük utunkat a kegytemplom egyik kápolnájában. Szűzanyánk mellett Árpádházi Szent Kinga oltalmába ajánlottuk utunkat, aki IV. Béla királyunk elsőszülött lánya volt, és V. Boleszláv lengyel

fejedelem felesége lett, ma pedig Lengyelország és Litvánia védőszentje. A Fekete Madonna-kegyképhez csak röviden és csendesen tudtunk beköszönni, mert minden nap folyamatosak a szentmisék és szentségimádások.

Az első nap 125 km várt ránk. A nap folyamán két, lelkes lengyel fiatalokból álló gyalogos zarándokcsoportba is belefutottunk, akik épp a Fekete Madonnához tartottak. A lengyelek leghíresebb kegyképét a hagyomány szerint Szent Lukács evangélista festette, és híres az arcán lévő sebekről. A kép Oporei László herceg tulajdonába került a 14. században, aki Belz váruja volt, és amikor a várát ostromolták a tatárok, eltalálta egy nyíl a Szűzanya torkát. 1430-ban a husziták elrabolták, és egy szekéren vitték el. De a lovak egy idő után megálltak, és nem voltak hajlandók továbbmenni. Ekkor a husziták ledobták a képet a földre, és egyikük kétszer rávágott a kardjával, eltalálva a Szűzanya arcát. Mielőtt harmadszorra is ütött volna, holtan esett

össze. Az évszázadok folyamán többször próbálták egyre fejlettebb restaurátori technikával eltávolítani a sebeket, ám azok újra megjelentek. Ekkor felismerték a Szűzanya óhaját, aki viselni akarja ezeket a sebeket, és felhagytak minden próbálkozással.

Szállásunk festői szépségű helyen, egy fenyőerdő és tó mellett volt.

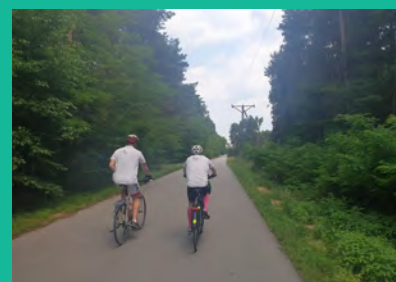
Másnap az utolsó 30 kilométert esőben tettük meg, amely noha hideg volt, az aszfalt melegétől testmeleg vízben gázoltunk. Különleges élmény volt, ahogyan a darvak, jávorszarvasok és az összes állat, amelyeket utunk során megcsodálhattunk. Ákos kulcsosomója sajnos a szállásunkon eltűnt. Kocsikulcs (Budapesten letett autóhoz), lakáskulcs, kerékpárkulcs volt rajta... Volt miért imádkozni az út további napjain.

Lengyelország igencsak kerékpáros-barát országgá fejlődött az ezredforduló óta, de talán különösen az Európai Unióhoz

való csatlakozás óta. Nagyszerű élmény volt friss levegőn, sudár fenyőfák között, kerékpárúton vagy akár forgalom nélküli közúton tekerni. Egymás után épülnek a tükörsima aszfaltutak, még az erdőkön át vezető, lakatlan vidékeken is. Noha földutakon és agyonfoltozott utakon is tekertünk, összességében elmondható, hogy sokkal jobb az utak minősége, mint a nálunk, noha itthon is folyamatosan javul a helyzet.

A plébános atyák mind kedvesek voltak a reggeli alkalmakkor, mindenütt a legnagyobb barátsággal fogadtak minket. Úgy tűnik, a nemzetközi politikai helyzet, melyen látszólag két külön oldalra kerültünk, nem ásta alá a sok évszázados történelmi barátságot. A harmadik napon elhaladtunk Varsó mellett, de a forgalom miatt kikerültük a várost.

Tapasztaltuk azt is, hogy a lengyelek nem féltik a templomaikat. Számos templom nyitva van fényes nappal, őrizetlenül. Aki betér, imádkozni tér be. Néhány helyen azért rács volt az előcsarnok és a templomhajó között, de nem ez volt az általános. Számtalan helyen óriási templomaik vannak – ez mély hitről tanúskodik. Az egyik ilyen hatalmas templomot Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére szentelték fel. Itt megálltunk rózsafüzért imádkozni. Nemzetközileg ő az egyik legismertebb magyar szent.

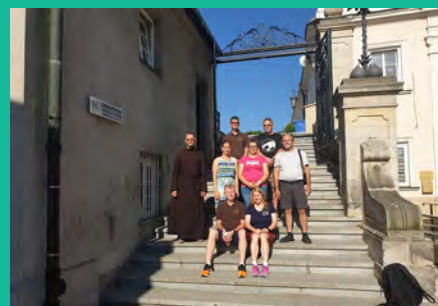
A hatodik nap estéjére érkeztünk meg Sejny-be. Ez Lengyelország északkeleti részének többségében litvánok által lakott vidéke, ahol litván konzulátus is működött. Másnap a reggeli Szent Liturgiát szálláshelyünk konferenciatermében kellett végeztük, mivel vasárnap lévén (kapaszkodjunk meg) a plébános nem tudott időpontot adni délelőttre a templomba, annyira folyamatosak a szentmisék a lengyel és litván közösségek számára. Ezen a napon végre átértünk Litvániába, ahol addig még egyikünk sem járt.

Váratlanul ért minket, hogy Litvániában az EU-tagság és az Eurózána-tagság ellenére is nagy a szegénység. Nem gondoltuk volna például, hogy még az országos főutakat is siralmas állapotban találjuk (agyonfoltozva), és rengeteg falut földút köt össze, mert nem telik aszfaltút építésére. Váratlan volt ez, mert addigra már hozzászoktunk a lengyel kényelemhez. A hitéletük viszont majdnem ugyanolyan szilárd és példaadó, mint a lengyeleké: a templomaik szépségére mindig gondot viselnek. Vasárnapi érkezésünkkor semmilyen boltot nem találtunk nyitva.

Kerékpárutakat alig találtunk, viszont nagy örömünkre alig közlekedtek az utakon; ez is meglepő volt Lengyelország belső forgalmához képest. Vajon a szegénység az oka, vagy a 2 euró fölötti

A meleggel azért továbbra is kellett küzdenünk, noha egyre északabbra haladtunk már. Tychy szintén egy nagy lengyel zarándokhely grandiózus templommal, és női szerzetesközösséggel – az ötödik napon itt tartottuk az ebédszünetünket. A szintén hatalmas templommal rendelkező Suchowola plébánosa annyira el volt ragadtatva a görögkatolikus Szent Liturgiától, hogy meg is mondta: kár, hogy elmegyünk, szívesen részt venne rajta még néhányszor, mert eddig ilyet sohasem látott.

Az ötödik napon azonban Augustównál kiadós hideg esőt kaptunk. Ott már tényleg északra voltunk annyira, hogy jelentősen lehűlt a levegő. Nem akartuk kockáztatni a megfázást, ezért az utolsó 30 kilométert autóval tettük meg. Ennyi hija maradt a 800 kilométernek, de így legalább egészségesen értünk célba. Megnéztünk viszont Wigry egykori remetetelepét. A II. világháborúban a németek földig rombolták, ez vetett véget a remetességnek. A lengyelek hamar helyreállították a remetelakokat és a templomot is, ami ma a turisták számára is látogatható.

üzemanyagárak, nem tudjuk. Alytus városkában volt a szállásunk aznap este, ez viszont igen szép volt a sok szegény falu után. Másnap a közeli templomban végeztük a Szent Liturgiát, amely az ottaninak szintén újdonság volt. A plébános atya reggelire hívott meg minket.

Szerencsésen megérkeztünk Vilniusba, ahol a legnagyobb lelki élmény volt a Hajnal-kapu Mária-kegyképe előtt magyar nyelven elimádkozni a paraklizst, amelyre addig szerintünk még nem volt példa. A Hajnal-kapu Vilnius kilenc városkapuja közül az egyetlen, ami máig fennmaradt. A benne őrzött ikon 1600 és 1625 között készülhetett, festője ma is ismeretlen. Az ikon érdekessége, hogy Szűz Máriát a kis Jézus nélkül festették meg, mellein imára összetett kezekkel. A Szűzanya ikonja előtt aranyborítás található, rajta két koronával. Az elsőt 1927-ben XI. Piusz pápa küldte, a másodikat II. János Pál pápa hozta 1993-ban, amikor felkereste a kápolnát. Az ikon nagy tisztelet tárgya mind a katolikus, mind az ortodox hívek körében. 1997-ben a vilnusi bíboros itt fogadta II. Alekszij pátriárkát.

Az este városnézéssel telt a gyönyörű óvárosban. A zarándoklatunk időpontját szándékosan úgy jelöltem ki, hogy az iskolai tanév után, de viszonylag a nyár elejére essen, lássunk fehér éjszakákat is. Két héttel a nyári napforduló után jártunk Vilniusban, ekkor már nem volt teljesen világos az éjszaka, de így is különös volt számunkra, hogy este 11 órakor még olyan világos volt, mint nálunk a kora esti órákban. Teljes sötétség csak hajnali fél 1 és 3 óra között volt, ennek ellenére nem volt gond az alvással, mivel minden nap rendszeren elfáradtunk.

Az északi éghajlat más téren is érződött: Lengyelországban épp az epret szedték mindenütt (nálunk akkor már egy hónapja véget ért az eperszezon), Litvániában a meggy és a cseresznye még zöld és éretlen volt. Boruk sincs – csak különféle gyümölcsborok –, hiszen a szőlőnek már hideg az a vidék. Az éghajlatnak megfelelően alakult a természetes növényzet is: Lengyelországban még az erdei fenyvesek voltak jellemzőek, Litvániában már a jegegye- és normann fenyvesek.

Egy rövid alvás után hajnali háromnegyed ötkor indultunk haza, mivel tudtuk, hogy hosszú lesz a hazaút. Budapestre 21 óras utazás után, másnap fél kettőre érkeztünk meg. Az imádság erejét mi sem mutatja jobban, mint hogy a Grójec-i szállásadónk addig járta a várost, és mozgatta meg minden kapcsolatát, plakátokat is kiragasztva, keresve Ákos kulcsosomóját, hogy az végül előkerült. Az autópálya egyik pihenőjébe el is hozta nekünk.

Megérte egy ekkora útra vállalkozni? Egyértelműen igen. Egymás megismerése mellett közösen imádkoztuk végig az utat, világot láttunk, megismertük a lengyelek és litvánok kedvességét és vallásosságát, így talán lelkileg is többek lettünk, hogy hazatérve magunk is éleszőkké váljunk a saját közösségeinkben. Istennek hála, egy defekten kívül nem történt semmi baj az egész út során. Pedig a lengyel-litván határvidéktől kezdve Vilniusig félttem, hogy nem kerülünk-e a NATO és az oroszok keresztútjába, mert a kalinyingrádi terület áruszállításának megtagadása miatt akkor nagyon feszült volt a helyzet.

Köszönjük jószágos Istenünknek, drága Szűzanyánknak és Árpád-házi Szent Kingának az út sikerét, lelki gazdagodását és minden élményét!

S hogy jövőre merre folytatjuk? Az még nagyon messze van, meglátjuk...

A jogtudományok doktora lett Csaba testvér nevelt gyermeke

NAGYON SZEGÉNY KÖRÜLMÉNYEK
KÖZÖTT SZÜLETETT
KOVÁSZNAI SZÁNTÓ ANNAMÁRIA,
AKI HÉTÉVESEN KERÜLT A DÉVAI
SZENT FERENC ALAPÍTVÁNY OTTHONÁBA.
OLVASNI CSAK MÁSODIKOS KORÁBAN
TANULT MEG. MOST, 23 ÉVESEN
JOGÁSZDIPLOMÁT VETT ÁT BUDAPESTEN.
A MASZOL.RO INTERNETES PORTÁL
KÉSZÍTETT VELE INTERJÚT.

Nemrégiben Bőjte Csaba Facebook-oldala is büszkén osztotta meg, hogy a jogtudományok doktorává váltál. Nem csoda, hogy örülnek a sikerednek, mert kislány korod óta a gyermekotthon egyik neveltje vagy. Mesélj magadról! Mikor kerültél a gyermekotthonba, hogyan vált a tanulás és igazságkeresés a szenvedélyeddé?

Huszonhárom éves vagyok, Kovásznán születtem. Hétéves koromban kerültem a Dévai Szent Ferenc Alapítványhoz, két testvéremmel együtt az otthonban nevelkedtünk. Kolozsi Noémi és Kolozsi István volt a nevelőink, főként nekik köszönhetem, hogy ma az vagyok, akinek ismernek. A személyiségfejlődésemben és a világról alkotott képem alakulásában ők játszottak nagy szerepet. Az első iskolai éveim ugyanis nehezebben indultak, mint a többi gyereknek: első osztályban a diáktársaim többsége már olvasgatott, volt egy alaptudásuk, amit én azután pótoltam be, hogy a gyermekotthonba kerültem. Második osztály után kezdtem például olvasni.

A nevelőim nagyon sokat segítettek, nekik köszönhetem, hogy végül sikerült ráéreznem a tanulás fontosságára, és megértenem az összefüggéseket. Ezt követően minden gördülékenyen haladt: amint behoztam a lemaradásomat, megszerettem a tanulást, és a későbbi iskolás éveim alatt mindig ott voltam az első tanulók között. A magyar- és történelemórák lettek a kedvenceim, rájöttem, hogy humán beállítottságú vagyok, ez teregetett a jog felé.

Miért pont a jogot választottad? És miért Magyarországon végezted el az egyetemet?

Mindig nagy volt az igazságérzetem, feladatomban éreztem a gyengébbek mellett kiállni, és szerettem hangoztatni az igazamat. Már nyolcadik osztályban tudtam, hogy a jog lehet a jövőm, akkor még nem a biztos elhatározás szintjén, de azért foglalkoztatott ez a hivatás. A tizedik osztály volt aztán a sorsfordító, addig reálosztályban tanultam, majd átiratkoztam filológia szakra a kovásznai Körösi Csoma Sándor Iskolába, hogy több történelmet tanulhassak. Ez tudatos döntés volt, ekkor határoztam el, hogy az egyetemen jogot szeretnék tanulni.

Érettségi után Magyarországra költöztem, ott folytattam a tanulmányaimat. Érettségi alatt különbözeti vizsgát kellett tennem történelemből, és amint sikerült, kezdtem is a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Karán. Vonzott, hogy az egyetem katolikus beállítottságú, mert számomra fontos volt az erkölcsi értékek megőrzése.

Idén fejeztem be az egyetemet, megírtam és megvédtem a diplomamunkám. Mivel minden feltételnek eleget tettem, hivatalosan is jogásszá váltam, megkaptam a doktori címet.

Biztos vagyok benne, hogy a romániai egyetemek is magas színvonalúak, de számomra hátráltató tényező volt a román nyelv, mert mint a legtöbb székely gyereknek, nekem is nehézséget okozott. Nem azért, mert nem tudnék románul, hanem azért, mert nem tudok anyanyelvi szinten beszélni románul, ami a joghoz alapvető lenne. Illetve az is közrejátszott a döntésemben, hogy első pillanattól kezdve magyarul akartam tanulni. Lehet, hogy a könnyebb megoldást választottam, de félttem, hogy ha románul kezdem el, kudarcba fulladnak a terveim.

Nemsokára jogásként kezdhetem a pályám: nagyon szerteágazó a terület, lehetek ügyvéd, dolgozhatok közigazgatásban és ha szeretnék hazaköltözni Erdélybe, akkor a magyar konzulátuson is tevékenykedhetek. Nagyon sok mindenre nyitott vagyok, egyelőre nem tudom, hogy melyik szegmens felelne meg, a decemberem a tisztázásról fog szólni, arról, hogy a szakmában is megtaláljam, ami igazán érdekel. Az egyetem alatt több területen is dolgoztam, ügyvédi irodában és közigazgatási jogban egyaránt, és mindkettőt szerettem. Ezért is nehezkesebb a döntés.

Tehát a gyermekotthon egyfajta ugródeszka volt a jövő szempontjából. A társaid többsége hasonlóan viszonyult az élethez, vagy akadtak, akiknek nem sikerült felülkerekedniük a kezdeti nehézségeken?

Olyan gyerekekkel nőttem fel, akik motiváltak voltak, meg akarták mutatni a világnak, hogy igenis többre képesek, többre hivatottak. Tény, hogy a közösségben akadt, aki időközben akadályba ütközött, és ha nem volt ott külső segítség, aki átlendíthetné, előfordult, hogy nem tudott továbblépni, megrekedt. Mégis az a tapasztalatom, hogy a többség, pont azért, mert nehezebb körülmények közül érkezett, próbált tenni az ellen, hogy visszajusson oda, ahonnan indult.

Van az a típus is, aki belenyugszik, hogy hátrányos helyzetű, elfogadja, hogy ilyennek látja a külvilág, és nem tesz azért, hogy az ítéleteken felülemelkedjen. De minden a személyiségtől függ, illetve a külső segítségtől – ha a gyerek megerősítést kap, és azt éreztetik vele, hogy értékes, ő is fontos, akkor elhiszi magáról, hogy szerethető, és valóban többre képes, mint amennyivel elindult otthonról. Nekem legalábbis ez segített azzá az emberré válnom, aki ma vagyok: megerősítést kaptam a nevelőimtől és a tanáraimtól, elhitették velem, hogy erős vagyok, értékes vagyok, és ez elegendő volt ahhoz, hogy képesnek érezzem magam bármire.

Számomra a gyermekotthon egy dobantó volt a jövő szempontjából. El sem tudom képzelni, hol tartanék ma, ha nem vesznek pártfogásukba. Nem is merek a másik oldalra gondolni... Nagyon fontos, hogy egy állam rendelkezzen hasonló intézményekkel, akár állami, akár egyházi gyermekotthonokkal, amelyek a nehézsorsúakat felemelik és elindítják. Ez alapvető kellene, hogy legyen, mert mindenki nyer azáltal, ha jó embereket nevelünk a társadalomnak.

Engem olyan szellemiségben neveltek, hogy nem szabad egymást elnyomnunk. Segítenünk kell, szeretnünk kell egymást, a gyengébbet védenünk kell. Valószínűleg ezek azok az értékek, amelyek a jog felé tereltek. Az egyetem alatt is volt lehetőségem a román államon keresztül egyfajta segítségnyújtásban részesülni, mivel továbbtanultam, nem estem ki a rendszerből, amint betöltöttem a 18. életévemet. A gyermekotthonba jártam haza ünnepek és hosszú hétvégék alkalmával vagy a nyári szünetben. Nem szakadt meg a kapcsolat, továbbra is az maradt a bázis. Ugyanúgy hazajártam, mint más gyerekek a szüleikhez. Akkor kerültem ki véglegesen a rendszerből, miután befejeztem az egyetemet.

Nehéz lehet egy gyermeknek ebben a kettősségben léteznie: van egy sötét múltja, ami a családjához kötődik, azokhoz az emberekhez, akiknek a szeretetet, a biztonságot kellene nyújtaniuk, és van egy jelenje, ami közösségben, folyamatos interakcióban alakul. Amelyben, ha sikerül lépést tartania, biztos jövő várhat rá, ugyanakkor, ha egy kicsit is lemarad, meginog az önérvényesítésben. Segített benneteket pszichológus a traumák feldolgozásában? Vagy mibe tudtatok kapaszkodni?

Ma már rendszeresen beszélek a családommal, de volt időszak, amikor nem volt túl intenzív a kapcsolattartásunk. Most már próbálok családoorientált lenni: tiszteltem őket, beszélgetek velük. De kellett idő ahhoz, hogy feldolgozzam a múltamat. Minden gyermekotthonban nevelkedő életében elérkezik az az idő, amikor át kell gondolnia, hogy mit élt meg, milyen volt a múltja, és hogyan tud továbblépni a sérüléseken.

A nevelőnők gyakran beszélt velünk a traumáinkról. Szerintem a gyermek fiatal korban nem fog vagy legalábbis nem tud beszélni az őt ért nehézségekről. Még ha lenne erre konkrét segítség, például pszichológus, akkor sem tudna egykönnyen megnyílni, mert a kisgyermek próbálja elfelejteni a rosszat, ami később, a felnőtté válás folyamán egyszer csak előbukkan, és akkor kell kezdeniük valamit azzal. Nekünk az segített a feldolgozásban, hogy esténként, ima előtt őszintén elbeszélgettünk, és ilyenkor sok minden felszínre került. Elraktároztuk a bölcsességeket, a bátorításokat, ezekhez a későbbiekben is

A sorsod mondhatni meseszerűen alakult. Hátrányos helyzetű gyermekként kerültél otthonba, ott fogalmaztad meg az álmaidat, amiket meg is valósítottál. Kellett hozzá elhatározás, önfeláldozás és céltudatosság, de ma a jogtudományok doktora vagy. Hogyan fogadta ezt a családod?

A családom büszke rám, hálásak a sikereimért. A szüleim és a testvéreim is velem együtt örültek. Visszagondolva úgy érzem, hogy nagymamának is nagy szerepe volt a jövőm alakulásában. Ő 82 éves koráig aktívan részt vett a nevelésünkben, mielőtt a gyermekotthonba kerültünk volna. Nagy szeretettel gondolok vissza rá, hálás vagyok érte, ő az az ember, akihez a gyermekkoromból a szép emlékek kapcsolódnak. Ő és az apró tettei motiváltak: láttam, ahogy a szegénységben is mindent megtett értünk, és ez elindított az igazságkeresés, a segítségnyújtás útján. Illetve már otthon, a kilátástalanságban megtanultam, hogy a legnagyobb rosszban is lehet jól, lehet emberségesen cselekedni.

Szerintem minden gyermeknek meg kell találnia a saját álmát, azt, amiért igent küzdhet, igent tehet. Még akkor is, ha senki nem hisz benne, ha látszólag a körülmények nem teszik lehetővé a megvalósítását. Semmi sem lehetetlen, ha egy kis áldozatot hozunk: az én példám legalábbis azt bizonyítja. Legyen bátorságunk megtenni az első lépéseket, mert a többi jön magától! Hiszek abban, hogy mindenhol vannak jó emberek, akik átsegítenek a bökkenőkön.

sikerült visszanyúlnunk, sok mindent magunkkal hoztunk. Tehát számunkra a külső segítség nem szakember, hanem a nevelő személyében adatott meg. Amiért mindannyian hálások vagyunk. Ma már pszichológus is foglalkozik azokkal a gyerekekkel, akiknek szükségük van szakemberre.

Egyébként a gyermekotthon és a közösség volt a legjobb dolog, ami történhetett velem. Számomra az volt csalódás és nehezen feldolgozható életesemény, amikor kiestem ebből a védőburokból. Megszoktam, hogy folyamatosan társaság veszt körül, mindig akad, akivel beszélgetni vagy játszani lehet, akivel a problémáimat bátran megbeszélhetem. Mindig volt mellettem valaki. Szerintem egy gyermekotthonban nehéz depressziósnak lenni, nekem legalábbis ez volt a tapasztalatom Kovásznán. Benne voltam az induló csoportban, és már az első naptól kezdve barátságokat kötöttünk. Évekre vagy éppen életre szólókat.

A közösségben volt egy egészséges versenyszellem, és erős volt az együvé tartozás érzése, ha valamit kitaláltunk, meg lehetett valósítani, mert mindig akadt egy cinkostárs. Ha akartam kézilabdázni, máris jelentkeztek csapattársak a meccshez, máskor röplabdáltunk, de zenekarban is játszottam, énekeltem, kórusba és tánccsoportba jártunk. Annyi programunk volt, hogy nem akadt időnk az unalomra vagy a szomorúságra. Mindenkinek volt hobbija, és ami még nagyobb: mindenkinek volt lehetősége a hobbijának élni, mert mindenben, ami jönak tűnt, és a fizikai, lelki vagy szelle-

mi fejlődésünket szolgálta, támogattak a nevelőink. Ez nagyon sok gyermeket vitt előre.

Szinte mindent az otthonban tanultam meg: ha nem a nevelőimtől, akkor a társaimtól. Amikor láttuk, hogy valaki szomorú, bizalmi beszélgetéseket folytattunk, megpróbáltuk felvidítani egymást. A múltunkat viszont nem igazán bolygattuk. Ha voltak gyengébb pillanataink, megnyíltunk egymás előtt, de megtanultunk a jövőre tekinteni, így a múlt ritkán került felszínre.

Később, az egyetemi éveim folyamán – ha valakivel komolyabb barátságom szövődött – szívesen beszéltem a történetemről, arról, hogy honnan érkeztem. De sosem használtam ezt a „lapot” arra, hogy a figyelem középpontjába kerüljek. Mindig is azt akartam, hogy önmagamért szeressenek, nem vágytam rá, hogy sajnálatból vagy öngazolásból barátkozzanak velem. Ezért nem is szerettem a sorsomról csak úgy beszélni. Megvártam, míg kialakul a bizalmi kapcsolat.

Kovácsné egyébként nagyon befogadó közösség él, a város központjában található a gyermekotthon, onnan jártunk iskolába közösen. Az osztálytársaim közül mindenki tudta, hogy gyermekotthonban élek, de soha nem éreztem emiatt kitaszítottnak magam. Nem kezeltek más-hogyan, nem csúfoltak a sorsom miatt. Nekem jó tapasztalataim vannak gyermekkoromból, nem gonoszkodtak velem a társaim miatt, hogy hátrányos helyzetű vagyok, és nem a családommal, hanem a gyermekotthonban élek.

A Miskolci Egyházmegye centenáriumi zarándoklata Rómába

2023. július 31-augusztus 5.

- 1. nap** Indulás Miskolcra a kora hajnali órákban. Folyamatos utazás Szlovénián keresztül. Koraesti érkezés a szállásra Montecatini-ben.
- 2. nap** Reggeli után utazás Rómába. A falakon kívüli Szent Pál bazilika meglátogatása, utána fürdés az Ostián, Róma rivieráján. Este a szállás elfoglalása (Termini pályaudvar közelében a belvárosban), séta lehetőség az esti fényekben fürdő városban.
- 3. nap** Reggeli után kezdődik az egész napos római városnézés. Lateráni Bazilika, Santa Maria Maggiore bazilika, San Pietro in Vincoli (Mózes szobor), Capitolium, Victor Emanuel emlékmű, Szent Kereszt kápolna, Szent Lépcső, Santa Maria in Cosmedin, Sopra Minerva, Szent Kelemen templom, Colosseum
- 4. nap** Reggeli után zarándoklatunk csúcspontja: Szent Liturgia a Vatikán magyar kápolnájában, majd Szent Péter bazilika és tér, Vatikáni múzeum, szabadprogram.
- 5. nap** Esti városnézés Rómában: Piazza Navona, Pantheon, Trevi kút, Spanyol lépcső. Kora reggeli után indulás Ravennába. A tengerparti szálláshely elfoglalása után városnézés vagy fürdési lehetőség az Adriai tengerben.
- 6. nap** Reggeli után hazaindulás, folyamatos utazás után érkezés Miskolcra az esti órákban.

Részvételi díj: 470 € /fő

amely tartalmazza az autóbussz közlekedést, idegenvezetést, szállást 5 éjszakára reggelivel, valamint a Vatikáni Múzeumba a belépőt és az idegenvezetést.

Utazás: légkondicionált autóbusszal

Elhelyezés: 2-3 ágyas légkondicionált szobákban

Egyéb költség: Róma tömegközlekedés belépők

Jelentkezni lehet: 100 € előleg befizetésével 2023. február 10.-ig

Béres Gábor
06-30-5446361

gabonet@freemail.hu

A Miskolci Egyházmegye 2024-ben ünnepli jogelődjének, a **Miskolci Apostoli Exarchátus alapításának 100. évfordulóját**. Eme jeles alkalmából alapos lelki előkészületet tervezünk, méltóan megünnepeelve az elmúlt száz év történelmét, valamint tisztelettel adózunk őseink emlékének, akik hűsége és kitartása 2015-ben meghozta gyümölcsét: megalakult az önálló Miskolci Egyházmegye.

Ünneplésünk nem múlhat el az Anyaszentegyházhoz való gyermeki kötődésünk kifejezése és megtapasztalása nélkül. Ennek egyik legfontosabb színtere az Örök Város, Péter és utódainak székhelye, katolikus egyházunk központja, Róma és a Vatikán. Egyházunk szívéhez zarándokolunk el a készület évében 2023 nyarán, hogy fölkeressük a szent helyeket, melynek sokaságából csak egy párat emelnék ki: a négy Basilica Maiort, a Szent Kereszt legnagyobb megmaradt darabját, de legfőképp Péter apostol sírját, ahol mint a Kősziklán nyugszik egyházunk lelki építménye.

A zarándoklat nem múlhat el Róma ókori és középkori épített örökségének felkeresése és a pihenés, a tengerparti felüdülés megtapasztalása nélkül sem, hogy a lélek és a test is feltöltődve, megerősödve térhessen haza az itthon maradottak épülésére.

Minden út Rómába vezet, tartja a mondas. Vezessen a mi utunk is nyáron az Örök Városba, hogy Isten kegyelmét megtapasztalva ugyanazzal a kitartással adjuk tovább hitünk örökségét utódainknak, ahogy tették azt elődeink is nemzedéken át, egységben szeretett anyánkkal, az Egyházzal.

A zarándoklat részletes programja

A MISKOLCI APOSTOLI EXARCHÁTUS MEGALAPÍTÁSÁNAK KÖZELGŐ CENTENÁRIUMA ELŐKÉSZÍTÉSÉRE A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE PÁLYÁZATOT HIRDET TUDOMÁNYOS IGÉNYŰ KUTATÁSON ALAPULÓ TANULMÁNYOKRA.

VÁLASZTHATÓ TÉMÁK:

1. A Miskolci Apostoli Exarchátus alapítását megelőző egyházi viták és szempontok
2. Papp Antal érsek szerepe a Miskolci Apostoli Exarchátus megszervezésében
3. Hogyan élte át egy borsodi (vagy csereháti, abaúji) egyházközség az Exarchátus első két évtizedét?
4. Egy-egy százéves templom, parókiaépület, útszéli kereszt vagy egyéb tárgy bemutatása
5. Zarándoklatok száz évvel ezelőtt a borsodi, csereháti, abaúji egyházközségekben
6. A prágai nuncius szerepe a Miskolci Apostoli Exarchátus létrehozásában
7. A miskolci görögkatolikus liturgikus mozgalom főszereplői és művei

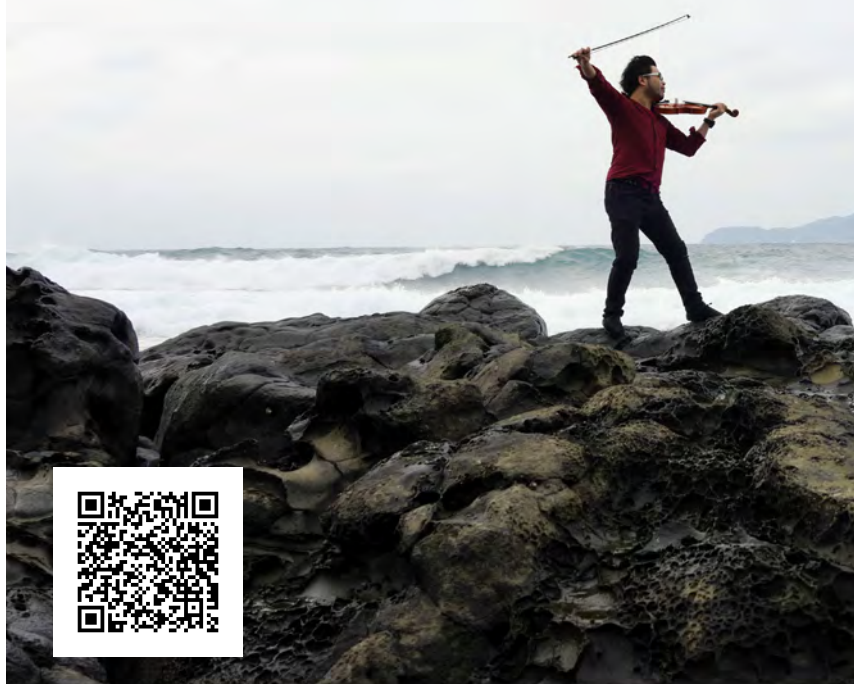
A PÁLYAMŰVEK BEADÁSI HATÁRIDEJE: **2023. április 10.**

DÍJAK: 1. díj 100 000 Ft 2. díj 70 000 Ft 3. díj 50 000 Ft

REMÉNYIK SÁNDOR

Akarom

Akarom: fontos ne legyek magamnak.

*A végtelen falban legyek egy téglá,
Lépcső, min felhalad valaki más,
Ekevas, mely mélyen a földbe ás,
Ám a kalász nem az ő érdeme.
Legyek a szél, mely hordja a magot,
De szirmát ki nem bontja a virágnak,
S az emberek, mikor a mezőn járnak,
A virágban hadd gyönyörködjenek.
Legyek a kendő, mely könnyet töröl,
Legyek a csend, mely mindig enyhét ad.
A kéz legyek, mely váltig simogat,
Legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok.
Legyek a fáradt pillákon az álom.
Legyek a délibáb, mely megjelen
És nem kérdi, hogy nézik-e vagy sem,
Legyek a délibáb a rónaságon
Legyek a vén föld fekete szívéből
Egy mély sóhajtás fel a magas égig,
Legyek a drót, min üzenet megy végig
És cseréljenek ki, ha elszakadtam.
Sok lélek alatt legyek a tutaj,
Egyszerű, durván összerótt ladik,
Mit tengerbe visznek mély folyók.*

*Legyek a hegedű, mely végtelenbe sír,
Míg le nem teszi a művész a vonót.*

KI A BÉKESSÉG ISTENE ÉS AZ IRGALMASSÁG ATYJA VAGY,
LEKÜLDTED NEKÜNK A NAGY SZÖVETSÉG
BÉKEOSZTÓ ANGYALÁT, KI ÁLTAL AZ ISTENISMERET
VILÁGOSSÁGÁRA MEGTANÍTTATTUNK.
AZÉRT ÉJJEL VIRRASZTVA DICSŐÍTÜNK TÉGED,
EMBERSZERETŐ!

Ivancsó Bazil, a sportzarándok pap

KÉSZÍTETTEM EGY ATLASZMÁSOLATOT, AMELYEN
PIROSSAL JELÖLÖM A MÁR MEGTETT UTAKAT.
VANNAK OLDALAK, AMELYEK MÁR TISZTA PIROSAK.

KÜLÖNLEGES SZÍNFOLT A SPORTOLÓ PAPOK KÖZÖTT IVANCSÓ BAZIL GÖRÖGKATOLIKUS PAP, AKI A SPORTZARÁNDOKLAT FOGALMÁHOZ KAPCSOLÓDÓAN A KERÉKPÁROS UTAK LELKI ÉS KÖZÖSSÉGI DIMENZIÓJÁT HANGSÚLYOZZA. KÖZEL HARMINCEZER KILOMÉTER VAN MÁR A HÁTA MÖGÖTT, AMIT HUSZONÖT ÉV ALATT TETT MEG KERÉKPÁRJÁN. IDEI NYÁRI ZARÁNDOKLATÁN A CZĘSTOCHOWA–VILNIUS ÚTVONALAT JÁRJA BE. TOLCSVÁN, A PARÓKIÁJÁN BESZÉLGETTÜNK.

Mikor indult az első kerékpáros útjára?

Az első kerékpáros kiránduláson még diákkoromban vettem részt, az akkor még novíciuséveiben járó Kelemen Áron OSB

hívott meg erre néhányunkat. Öt egykori és mai bencés apát-ságot kötöttünk össze az út során, a Dunántúl jelentős részét bejárva, Pannohalmától Celldömölkön, Bakonybélen, Tihanyon át Zalavárig. Tizennégy évesen nagyon megszenvedtem a Bakonyt, nekem az még nagyon mély víz volt, hiszen azelőtt soha nem jártam kerékpárral hegyvidéken, és igazán nagy távokat sem teljesítettem. A túra vége felé már igen kedveszegett voltam.

Mégsem veszette el a lelkesedését, és nem mondott búcsút a kerékpározásnak.

Valóban nem. A következő nyáron már saját szervezésű túrára indultunk osztály- és évfolyamtársaimmal, természetesen a hegyekbe. Kerestük az eldugott utakat, szép hegyi kalandokban volt részünk. Az erdészek által használt belső utakat fedeztük fel. Sok helyütt szinte harapni lehetett a levegőt, nagyon jó volt a hűvösséget adó, hatalmas fák alatt kerekezni hegynek föl, völgynek le. Ekkor végleg megerősödött bennem, hogy a kerékpározás lesz a sportom.

Hová vezettek az első útjai?

Gyerekkorom óta élt bennem a vágy, hogy világot lássak. Valom, hogy először hazánkkal kell megismerkednünk, azzal a helylyel, ahová születtünk. Sorban jöttek a nagy tájaink: először a Zemplén, majd a Bükk, a Börzsöny és a dunántúli magaslatok következtek. Újabb korszak kezdődött, amikor már papként a hittanosoknak kezdtem kerékpáros utakat szervezni. Bejártuk a Bodroghöz mindkét határ felőli oldalát, eljutottunk Kárpátaljára, felfedeztük a szabolcsi tájakat. Az észak-magyarországi régióban minden falut felkerestünk, és mára bebicikliztük Magyarország jelentős részét.

Mi jelentette a kerékpározásban a legfőbb vonzerőt?

Miközben barátságok születtek, a fiatalokkal megismertük a hazánkat. Nem autóval átsuhanva a tájon, hanem közel kerülve a természethez, az emberekhez. Kerestük a hegyeket, mert kellett a kihívás is. De nem voltak ezek brutális távok, óriási kihívások, általában csak negyven-ötven kilométer. Középiskolás gyerekeként ezt könnyen és jókedvvel meg tudtuk tenni. Délutánra megérkeztünk az úti célunkhoz, este tábortűzzel zártuk a napot. Nagyon jó hangulatú kirándulások voltak. Később görögkatolikus papcsaládok gyerekeit gyűjtöttem össze, hogy kialakuljon közöttük az összetartozás. Aztán lassanként a papi életem fontos részévé váltak ezek az utak, és idővel zarándoklattá alakultak.

Hogyan kezdődtek a hosszútávú kerékpáros zarándokutak?

2017-ben Orosz Atanáz püspök atya javaslatára indultam el a Mariazell–Csíksomlyó útra. 1369 kilométert tettünk meg. Felmerült bennem a gondolat, hogy észak-déli irányban is zarándokolhatnánk, így jártuk be három nyár alatt a Czestochowa–Medugorje útvonalat. Idén továbbmentünk, és Czestochowától eljutottunk Vilniusig.

Milyen megterhelést jelentett a Czestochowa–Vilnius táv?

789 kilométert tettünk meg nyolc nap alatt. A terep nem volt nehéz, a lengyel és a litván alföldön haladtunk át. De ehhez is

kellett erőnlét, a lelkesedés kevés, fizikailag is bírni kell. A sportzarándoklat testi-lelki kihívás, felkészültséget, odafigyelést igényel. Előzetesen azért készülni kell rá, edzeni, hogy minden reggel képes legyek felülni a nyeregbe, és letekerni a napi mintegy száz kilométert.

Ahogy kitavaszkodik, engem le se lehet rángatni a nyeregből. A kerékpár számomra a fő közlekedési eszköz, és minden út egyben készül is a nagy nyári zarándoklatra.

De nem hívnám ezeket feltétlenül edzésnek, egyszerűen szeretek kikapcsolódni, a sűrű papi munkában erre is szükség van.

Az első kilométerek után megszokja a szervezet a terhelést?

Az út kezdete, nagyjából az első száz kilométer mindig nehéz, aztán hozzászokik a test a terheléshez. De a nyereg, bármilyen puha, fel tudja törni az ember hátsóját. Ezt a negyedik-ötödik nap táján kezdjük érezni, onnantól már a párnázott ülés és nadrág sem elég. Mindenesetre a kényelmetlenségek ellenére azután is bírni kell, és szoktuk is. Reggelente hideg vízzel lezuhanyzom, így az első tíz kilométer sokkal könnyebben megy.

Testi-lelki kihívást említett. Mit jelent valójában a sportzarándoklat?

A testi vonatkozásokról már beszéltem. Emellett a lelki hozzáállás is meghatározó. Ha befelé figyelek, egy-két nap elteltével a lélek megnyílik Isten felé. Az úton szentmisét mutatok be, útközben egymást váltják a közös imádságok és a csendes tekerés, lehetőség van lelki beszélgetésre, szentgyónásra is. Fontosak a megosztások. A zarándoklat így lelki megerősödést is jelent. Azáltal is erősíti a hitéletet, hogy látjuk más népek buzgóságát.

A MÁRIA-ÚT ÁLTAL ÉRINTETT ORSZÁGOKBAN SZÁMOS HELYEN TANÚI LEHETÜNK A NÉPI VALLÁSOSSÁG SZÉP PÉLDÁINAK.

A szentmiséken mindenütt tele vannak a templomok, a kisebb településeken nyitva tartják a templomok kapuit, az emberek délutánonként egyszerűen bemennek, keresztet vetnek, letérdelnek, a Jóistenhez fordulnak, megbeszélnek vele a napjukat, így mennek haza. Ha látok olyan közösségeket, amelyek az enyémnél példaadóbban élnek, az ösztönöz, arra tanít, hogy lehetne így is, még jobban, még szebben, Istennek még inkább tetszőn élni.

Hogyan viszonyulnak az út során a természetnek való kiszolgáltatottsághoz?

Nem egyszer, nem kétszer bőrig áztunk már, ennek az életformának ez is velejárója. De bennem nem ez marad meg, sokkal inkább a természet közelségének élménye. Ha elcsendesedek, és csak arra figyelek, hogy mi van körülöttem, a madárdalra, a szél susogására, akkor a természet részének érzem magam. 2005-ben egy kispaptársammal Bécstől Máriapócsig tekertünk. Annyira törekedtünk arra, hogy zarándoklatként éljük meg az utat, annyira átímádkoztuk, hogy – nehezen mondom, de úgy gondolom, nem volt véletlen –

A JÓISTEN TEREMTMÉNYEI EGÉSZEN KÖZEL JÖTTEK HOZZÁNK, MINT EGYKOR ASSISI SZENT FERENCHEZ. HUSZONÖT-HARMINC KILOMÉTERES ÓRÁNKÉNTI SEBESSÉGGEL TEKERTÜNK, ÉS ÉNEKESMADARAK JÖTTEK MELLÉNK, KILOMÉTEREKEN ÁT VELÜNK TARTVA.

Milyen élményei vannak a saját határainak megtapasztalásáról?

Egyszer nagyon közel álltam ahhoz, hogy feladjam. A már említett Bécs–Máriapócs úton történt, 2005-ben, a harmadik máriapócsi könnyezés századik évfordulóján. Négy nap alatt kellett megtennünk a hatszáz kilométert. Az első napon, amikor már túl voltunk az aznapi táv kétharmadán, Mosonmagyaróvár környékén embertelen ellenszemet kaptunk. Akkor megfordult a fejemben, hogy itt a vége. De nem adtam fel, akármilyen kellemetlen volt is, mentem tovább, és nem bántam meg, mert a többi nap csodaszép élményeket hozott. Vezetőként a kerékpáros zarándoklatokon feladatom a csapat motiválása is. Végig egymást bátorítva, biztatva haladunk az úton. Közösen átímádkozzuk a nehézségeket, és hálát adunk a mindennapi távok után. A közös haladás, az együtt szerzett élmények, a kalandok és a közös imádság tart össze minket, s ez mindnyájunkat előrevisz.

Említette, hogy milyen fontosak a megosztások.

A sportzarándoklat közösségi élmény. Együtt haladunk, jókat beszélgetünk, megismerjük egymás örömeit, gondjait, rálátunk egymás életére, és ez lelki összerázódáshoz vezet.

Leginkább az tesz minket fegyelmeztetté, hogy összetartozunk, egy csapat vagyunk. Nem az a célunk, hogy legyőzzük a másikat, hanem hogy végig együtt maradjunk. A lemaradókat bevárjuk, megpihenünk, ha kell, lelket öntünk egymásba.

Együtt élünk át mindent, egyszerre dobban a szívünk. Nagyon jó így beérni a célba. A legnagyobb szeretettel öleljük át egymást, gratulálunk egymásnak, és mindannyiunkat eltölt a hála minden közösen átélt kalandért, nehézségért, örömért.

Fotó: Lambert Attila

Az interjú az Új Ember 2022. június 26-i számában jelent meg.

„...újulatok meg lelketekben és elmétekben...”

ORSZÁGOS CIGÁNPASZTORÁCIÓS KONFERENCIA MÁRIAPÓCSON

November 4-5-én a Máriapócsi Zarándokházaiban tartotta őszi cigánypasztorációs konferenciáját a Boldog Ceferino Intézet. A rendezvényt „24 órás gondolkodás a megújulásról” névvel is illették, melyen az imádság hangja a gitárral kísért énekszó volt, folyamatosan betöltve a zarándokház és a kegyhely környezetét.

A Boldog Ceferino Intézet a megújulás jegyében szervezett országos cigánypasztorációs konferenciát, melyre Pál apostol szavaival hívták a résztvevőket: „...újulatok meg lelketekben és elmétekben...” (Ef 4,23) „A rendezvény célja a roma csoportok lelki közösségének megerősítése, a különböző csoportok pasztorációs törekvéseinek megismerése és a mások javára végzett munka segítése” – mondta Bángyi-Magyar Anna, a Boldog Ceferino Intézet szakmai vezetője.

Az esemény több évtizedes múltra tekint vissza, korábban Gödöllőn, majd Egerben rendezték meg. Az ország számos pontjáról jönnek a résztvevők a találkozóra, amely keretében a kulturális hagyományok felelevenítésére is rendszeresen sor kerül. Hazánkban mintegy száz településen található aktív cigánypasztorációs közösségek, amelyek egyházmegyei, egyházközi vagy szerzetesrendi fenntartásban végzik szolgálatukat. Számos katolikus kötődésű civil szervezet is kapcsolódik a helyszínekhez, melyek között 95 közösségi ház és tanoda dolgozik a helyben élő családokért.

Ez alkalommal mintegy százhusz roma és nem roma résztvevő hallgatta közösen a Magyar Katolikus Egyház cigánypasztorációiban elkötelezetten tevékenykedő lelkipásztorait.

Pénteken délután – a kegykép első könnyezésének emléknapján – lovári nyelvű római katolikus szentmisét mutatott be Székely János szombathelyi megyéspüspök a kegytemplomban, melyen részt vett Palánki Ferenc debrecen-nyíregyházi megyéspüspök is.

A homiliát Szocska A. Ábel nyíregyházi megyéspüspök mondta, melyen a 102. zsoltár sorait idézte: „megújul ifjúságod, mint a sasé”.

„A természettudósok szerint minden évben van egy időszak a sasfiókák kirepülése előtt, amikor a szülők már nem hoznak eleséget a fészekbe, hanem egy határozott mozdulattal kilökik őket a fészekből. A sas ilyenkor alászáll a fiókanak, és feljebb repül vele. Ebben az időszakban önmagáról nem gondoskodik kellőképpen, nagyon fárasztó szakasza ez az életének (a fióka,

ahogy megkapaszkodik benne, sokszor megtépázza a tollazatát is), szinte beleöregszik. Amikor azonban a fiókák kirepülnek, újra megerősödik, szinte megfiatalodik. Ne a rendkívüli dolgokban keressük a megújulást, hanem a mindennapokban, a hétköznapjainkban, mert a megújulás nem feltétlenül rendkívüli esemény, amely nagy fordulattal jár és bátorságot igényel! A megújulás megtörténhet a mindennapjainkban is, azáltal, hogy tesszük a dolgunkat” – fejtette ki Ábel atya.

„Áldjad, én lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevé! Áldjad, én lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled! Ő megbocsátja minden vétked, meggyógyítja minden betegséged. Életedet megmenti a pusztulásból, megkoszorúzza irgalmas-sággal és könyörülettel. Betölti vágyaidat javaival, megújul ifjú-ságod, mint a sasé.”

„A bocsánatkérés megújító ereje és a megbocsátás öröme szintén megújulást hoz. Az igazi megújulás tehát maga a megbocsátás!” – zárta gondolatait Ábel püspök.

Ezt követően a Családvár épületében Székely János püspök, az MKPK Cigánypasztorációs Bizottságának elnöke tartott elmélkedést *Megújulás a Bibliában, megújulás a cigánypasztorációban* címmel.

Miben kellene megújulni? – tette fel a kérdést János püspök, melyre a következő válaszok érkeztek a közönség soraiból: tiszta, őszinte szó, amely az evangélium tisztaságából fakad; az igaz bűnbánat; megtérés; újrakezdet Istennel; szeretet; őszinteség; a másik elfogadása; a feltétel nélküli szeretet minden embertársunk iránt és megbocsátás.

De mit is mond erről a Biblia? Két szó van a Szentírásban az „új” kifejezésére, amelyből a magyar csak egyet használ. Az egyik a „neosz” görög szó, amely azt jelenti, hogy időben új, friss, nem régi. A „kainosz” szó pedig minőségi megújulást, új szintre lépést jelent. Mi ez utóbbi megújulást keressük. Ezt a megújulást nem az ember hozza létre, hanem ajándékként kapjuk: **az igazi megújulás Istentől van – ez az első tanítás ma. Ajándék, amelyet be kell fogadnunk.**

Az Ószövetségben a babiloni fogság története egy nagy megújulástörténet is. A zsidók fogsága a legnehezebb pillanata

a zsidóság történetének, mert akkoriban mindent elvesztettek. De a legalapvetőbb írások éppen akkoriban születtek meg, akkor gyűjtötték össze és foglalták írásba őket. A hitüket, Istent és a Bibliát azonban nem vehették el tőlük, szenvedésükben megtértek és újjászülettek. A szenvedésben megtisztulhatunk, általa megnyilhatunk Isten felé, alázatosabbak és együttérzőbbekké válhatunk.

Az újszövetségi történetben Jézus Kafarnaumba megy, egy kis faluba a nagyvárosok helyett. Péter miatt megy oda, aki később a „Szikla” lesz. Hodászra, Napkorra és minden kis településre kell egy Péter, aki miatt az Úr elmegy oda – hangsúlyozta János püspök.

A béna leengedése Péter házába a tető szétrombolásával járt. Péter azonban nem bosszankodott, befogadta Jézust, és mindenkit, aki vele jött. A háza fölé épített, bárka alakú templomban ma is megtekinthető az „ég felé nyitott” ház. Ilyen, az „ég felé nyitott” családi otthonokra van szükség, amelyben a gyerekek megérezhetik Isten közelségét.

Saul fanatikus és mérges ember volt, aki gyűlölte a keresztényeket, jelen volt István fődiakónus meggyilkolásánál is. Jézus ezt az embert szíven találja a damaszkuszi úton, amikor megszólítja: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” Ezután gyökeresen átalakul: Pál apostol lesz belőle, aki megírja a Szentírás egyik legszebb szakaszát, a Szeretethimnuszát.

A megújulás útja a fenti történetek alapján tehát: először mindig a szívedben, aztán a családban, végül a közösségedben újul meg! – összegezte az előadó.

A szinodális út kérdései kapcsán Székely püspök felvetette, hogy az atyákat képezni kell a közösségépítésre, amelyben ők nem parancsolgatnak, hanem együttműködnek. A cigánypasztorációban a szívünket e felé kell nyitni János püspök szerint, mert a cigányság szíve nyitott a hitre. Ezen a kapun pedig a pap tud átlépni, közvetíteni tud cigány és nem cigány testvérek között. János püspök kéri a cigányokat, hogy hívják maguk közé a papokat imádságaikra, együttléteikre.

Ezzel párhuzamosan az Eucharisziát is közösségibbé kell tenni, hogy a templomban megszólalhasson civil ember is. A templomban elhangzó tanúságtételek növelnék a hitelességet. Emellett az evangéliumnak meg kell jelennie cigány hagyományok köntösében a polgári társadalomban is: Legyen hitünknek egy cigány arca is! – hívta fel a figyelmet az előadó.

Az előadás végén elhangzott kérdésekben és hozzászólásokban többek között szó esett arról, hogy a cigányság önértékelésének javítása lehetne a nulladik lépés a megújulás területén. János püspök azzal a gondolattal zárta az alkalmat, hogy a híd építéséhez kell a többségi befogadó társadalom is, s hogy a híd mindkét oldalán hiteles emberekre van szükség.

A kegytemplomban tartott paraklison Kanyó Árpád hodászi parókus atya gondolatait hallgathatták meg a résztvevők: a megújuláshoz három alapvető dologra van szükség. Vagyakoznunk kell és akarnunk kell a változást, lássuk meg a lehetőségeket a változásra; harmadsorban itt és most, életünk jelen pillanatában érezzük át felelősségünket, hogy nekünk is cselekednünk kell, hogy a vágyott, Istennek tetsző megújulás megvalósuljon.

A pénteki napot a nyírkátai és a hodászi gyerekek hagyományőrző kulturális műsora és kötetlen, baráti együttlét zárta.

A második nap első előadásában dr. Balogh Győző rakacai parókus beszélt a cigánypasztorációban tapasztalható megújulás missziológiai jellegéről. Mint mondta, a misszió tudatos, belső döntésen alapuló küldetés, mely felkészülést igényel. A cigánypasztoráció kiindulópontja Isten, aki arra hív, hogy őt képviseljük cigány testvéreink között. Célja, hogy terjesszük az evangéliumot, amint azt Jézus Krisztus parancsolta: „Menjetek tehát, és tegyetek tanítványommá minden népet. Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú, és a Szentlélek nevében...” (Mt 28,16–20). A misszió tehát az Evangélium hirdetése a nem hívő közösségekben, és hitünk elmélyítése a valamilyen szinten vallásos cigányok között. A cigánypasztoráció egyik legfontosabb eszköze az inkulturáció, vagyis a cigány szokások, népi vallásosság „megszentelése”, hitünkbe való beépítése a babonák lefejtésével – mondta Győző atya.

Ezt követően Fülöp metropolita tartott interaktív előadást arról, hogyan jelenik meg a megújulás a bizánci liturgikus szövegekben. Az emberi megújulás a Krisztusba való öltözködés, a megtérés, a bűnbánat, Isten kegyelméért történő könyörgés által történik meg, mely az isteni megújulás, a feltámadás és megváltás által válik teljessé. Ezek a folyamatok mind tetten érhetők a bizánci liturgikus szövegekben. Az egyes szövegeket nemcsak kivetítőn olvashatta a hallgatóság, hanem közösen énekeltek azokat Fülöp atyával.

Radomszki Lászlóné helyettes államtitkár asszony is köszöntötte a jelenlévőket, aki maga is a Csereháton nőtt föl. Előadásának az „Egy szívvel, egy lélekkel” címet adta, mert a cigánypasztorációban közös célért történő munkálkodást ez fejezi ki legjobban – legyünk akár görögkatolikusok, római katolikusok vagy protestánsok. A magasabb ügyekért – a krisztusi egységért, társadalmi felzárkóztatásért – csak közösen tudunk munkálkodni. Elmondta, a kormány és a politika egyedül nem tud eredményeket elérni, csak a civilek segítségével, a cigánypasztorációban dolgozókra támaszkodva. Mint mondta, minden szerveződésnek, minden közösségnek jó vezetőkre van szüksége. Külön megköszönte a legjobb vezetőket: Fülöp metropolita

ta, Székely János püspök és a Boldog Ceferino Intézet áldozatos munkáját. „Mindenki annyit ér, amennyi értéket saját magából ki tud termelni” – idézte Márton Áron püspököt. „A cigányság hite nagy érték. Ápolni, óvni kell, hogy tudja táplálni hitünket és magyarságunkat.” Zárásként Székely János püspök szavait idézte: „Arra születtünk, hogy a szeretet dallamait játsszuk.”

Az előadás annyira meghatotta a konferencia résztvevőit, hogy magyar és cerhári nyelven is felcsendült az „Éljen soká!”

Ezt követően görögkatolikus Szent Liturgiát végeztek a konferencián résztvevő görög- és római katolikus atyák a bazilikában, melyen cerhári és magyar nyelven csendültek fel imádságaink a hodászi cigány egyházközség tagjainak kántorizálása mellett, akiket Lakatos Péter görögkatolikus atya, országos cigánypasztorációs referens kísért gitárral.

„Hogyan tudnánk fényt meríteni, és Isten fényében élni, hogyan lehetnének a közösségeink ragyogóbbak, sugárzóbbak?” Szentbeszédében Székely János püspök erre kereste a választ. Példaként állította az őskeresztényeket, akik lángoló hittel meghódították a Római Birodalmat, akik a borzalmas kínhalál ellenére sem tántorodtak el hitüktől. Szegénységük ellenére csak Rómában napi 1500 szegénynek adtak enni, még a rabszolgák is otthon érezték magukat közöttük. „Vajon a mi cigány közösségeinkben ott van-e a másokon való segítség, a szeretet, a megbocsátás, türelem, nagylelkűség? Vagy inkább a farkálódás, a pletyka, a rosszindulat? Hiteles-e keresztény életünk, vagy csak mondjuk, hogy keresztények vagyunk?”

Mesélt egy cigány édesapáról, aki addig imádkozott, míg kábítószerező fia megtért. „Vajon tudunk-e mi is ilyen erősen imádkozni? Megvan-e bennünk az őskeresztények hite, imádsága, hitelessége? A közösségeink akkor lesznek hitelesek, ha nem csak szavakkal hirdetjük a kereszténységet, az evangéliumot, hanem úgy is élünk mindannyian.”

Az első keresztények nem féltek a haláltól sem, bátran hirdették az Örömhírt. „Vajon mi hirdetjük-e az Evangéliumot? Merjük-e elhozni a szeretteinket a templomba, lelkigyakorlatra, zárándoklatra? Vannak helyek a világban, ahol ma is meggyilkolják a

keresztényeket, de mi messze nem vagyunk ebben a helyzetben. Merjük-e a hitünket bátran megvallani akkor is, ha nem tapsolnak meg érte?”

„Nem csak szavakkal kellene hirdetnünk a kereszténységet, a hitünket, hanem mindenekelőtt tettekkkel, a szeretet tetteivel. Tanuljunk az első keresztények lángoló életéből! Tanuljunk tőlük hitet, imádságot, bátorságot!” – zárta szentbeszédét Székely püspök atya.

Ebéd után ifj. Nagy Zoltán egyházmegyei cigánypasztorációs megbízott nyújtott betekintést a Nyíregyházi Egyházmegye cigánypasztorációs tevékenységébe, melyről azt mondta: a hivatástudatra épül, ez nemcsak munkahely, hanem elkötelezettség. A görögkatolikus papképzés fontos részévé vált a kispapok bevonása a cigánypasztorációba: rendszeresen látogatják a cigány közösségeket, tanodákat, családokat – mert szolgálatuk során szinte biztos, hogy találkozni fognak cigányokkal. Mindhárom görögkatolikus egyházmegyében aktív a tanodarendszer, ahol iskola után foglalkoznak a gyerekekkel, segítik, fejlesztik őket, sok helyen fürdeni, mosni is tudnak, és bátorítják őket a cigány kultúra gyakorlására, továbbadására. Fontosnak tartják a kis közösségek találkozóit, hogy egymástól is tanulhassanak. A fiatalokra fektetik a legnagyobb hangsúlyt, mert ők a jövő pasztorációs generációja, belőlük jó keresztényeket és jó vezetőket szeretnének nevelni, akik az egyház tanítása mellett tovább tudják gondolni a saját közösségük jövőjét. Legfőbb alapelveink tehát az ifjúság hitének megerősítése, bevonásuk az egyház vérkeringésébe; rítusunk és hagyományaink ápolása, a peremen élők evangelizálása, zárt közösségeink nyitottá tétele mindenki felé. Hiszen Jézus Krisztus azt mondta: „Szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket!”

Lakatos Péter atya rövid összefoglalója után a Lélekben megújulva tértek haza a résztvevők az ország 30 településére. A szervezők bíznak benne, hogy ezek a találkozók hozzájárulnak ahhoz, hogy kovászként meg tudjuk újítani családjaink és közösségeink életét is.

Élményvonások az ecsetvonások mellé

Beszámoló a nyíracsádi ikonfestő táborról

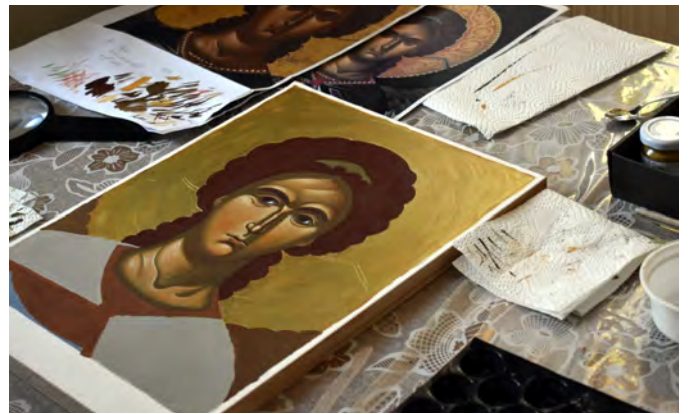
Ülve a templomban vagy otthonunk kis kápolnájában Krisztus, az Istenszülő, egy szent vagy egy ünnep ikonja előtt, eltűnik ez a világ, és belépünk abba a világba, amiben megtapasztalhatjuk Isten közelségét, szemlélhetjük a képen megjelenő teológiát, és így jobban megismerhetjük őt. Ha egyre jobban megismerjük Istent, akkor egyre jobban tudjuk szeretni, és részesei lehetünk a mennyországnak, amire ablakot nyitnak ezek a képek. Csodálatos tapasztalat az a rend, fegyelem, az a szabályrendszer, ami jellemzi az ikonográfiát.

Először vettem részt Nyíracsádon, a Tóth Elek atya által szervezett képzésen, ahol Vajda Mihály diakónus atya vezetett be bennünket az ikonfestés művészetébe Mihály főangyal alakjának ábrázolásán keresztül. Hosszú és nehéz munka az a folyamat, amelynek során a fények révén megszületik a szent alakja. Mert a színek és a rájuk festett fények segítségével jelenik meg a kép. Nagy élmény volt számomra ez a munka, amit értelemmel, kézzel, szívvel és lélekkel végeztünk. Élmény volt annak megtapasztalása, hogy nagyon fárasztó folyamatról van szó. A megfigyelés, elemzés, koncentráció, a rajz- és festéstechnika elsajátításának munkája mellett komoly folyamatok zajlanak a lelkünkben is. Az alázat, a kitartás, az újrakezdés, a tökéletesre, a jobbra, szebbre való törekvés, korlátaink elfogadása komoly lelki munkát jelent.

Nagy élmény az is, hogy ugyanaz a kép, amelyet legtöbbször átmásolva, és nem önmagunk rajza alapján alkotunk meg, végül egyedi lesz. Isten mindannyiunkat egyedinek alkotott, és az ikonfestés során kiderül az is, hogy visszafelé is igaz ez az egyediség. Mert mindenkién sajátos az a kép, amit Istenről, a mennyországról hordozunk és alakítunk magunkban, ami aztán az ikonon kifejeződik.

Sok lépés után jutunk el a kész ikonig: a tábla elkészítése – ez is több fázis –, a rajz, a színek keverése, az alapszínek felfestése, a fények felvitele az arcra, a hajra, a ruhára, a szárnyra, a háttér, a felirat és a keret elkészítése mind egy-egy lépés. Minden nap kijelöltük azt a célt, ameddig el kellett jutnunk. Ebben csodálatos vezetést kaptunk Misi atyától. Elhivatottsággal, hivatása iránti

szereettel, tudásának alázatos és önzetlen megosztásával, türelemmel és mindenkire külön figyelmet szánva tanított és segített bennünket. Köszönöm az angyalokról és az átistenülésről szóló tanítását is!

Hálás szívvel emlékezem Elek atya és felesége szeretetéről, amivel körülvettek bennünket. A lelki táplálék mellett tisztelendő asszony gondoskodott testünk táplálásáról is. Köszönjük a finom reggeliket és ebédeket, az áldozatos munkát, amivel ezeket elkészítette! Köszönjük Elek atya jókedvű jelenlétét, nyitottságát, szervezőmunkáját, hogy helyet, templomot, csendes elvonulási lehetőséget biztosított számunkra!

Végül szeretettel gondolok a társakra, az egészen fiatalokra és az idősebbekre, a közös alkotómunkára, a beszélgetésekre, a közös imádságokra. Azokra az ajándékokra, amiket egymástól kaptunk, és mindarra, amit egymástól tanultunk. Az az élmény már biztosan összekötött bennünket, hogy az ikonfestés után már egy sajátos szempontból is tudjuk szemlélni ezeket a képeket. Úgy érzem, az ecsetvonásokon keresztül egy kicsit részese lettem annak a képnek, amit festettem.

Hálát adok Istennek keleti egyházunk gazdagságáért, melynek ikonográfiája, zenéje, teológiája mélyíti hitünket, és ezeken keresztül kifejezhetjük Isten iránti szeretetünket.

Várom a folytatást!

Ökumenikus zarándoklat Rómába

nához ragaszkodott. A pápa rámutatott: a gazdagság sem menti meg az embert a szomorú élettől, ám az imádságos Istenhez fordulás boldogsághoz vezet.

A tanítás után a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke, a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye megyéspüspöke és a Hajdúdorogi Főegyházmegye érsek-metropolitája találkozott Ferenc pápával.

A püspökök egy, a II. János Pál pápa 1991-es debreceni látogatásáról készült, egyedi díszkötésű albumot nyújtottak át Ferenc pápának, amely Hapák József eseményfotóit és az akkor elhangzott beszédeket tartalmazza angol és magyar nyelven.

A pápa örömmel fogadta az ajándékot, magyarul is köszöntve a püspököket, és a rövid beszélgetés során megerősítette szándékát, hogy hamarosan ismét Magyarországra kíván látogatni.

Debrecen az egyetlen város Magyarországon, Budapesten kívül, ahol három keresztény felekezet püspökségének van székhelye. A református, a római katolikus és a görögkatolikus püspökök testvéri kapcsolatban állnak egymással a városban, aminek jele az is, hogy a három egyházfő havi rendszerességgel találkozik egy informális beszélgetésre és közös imádságra.

Ez az ökumenikus lelkület illik is a hely szelleméhez, hiszen Debrecen az a város, ahol három évtizeddel ezelőtt – 1991-ben – II. János Pál pápa elhelyezte a felekezeti megbékélést jelképező koszorút a 17. századi ellenreformáció idején üldöztetést szenvedett protestáns prédikátorok emlékművén, a gályarabok emlékoszlopán.

Fekete Károly református püspök, Palánki Ferenc római katolikus püspök és Kocsis Fülöp görögkatolikus metropolita 2017-ben, a reformáció kezdetének 500. évfordulóján, közösen látogattak el Genfbe, ahol találkoztak Olaf Fykse Tveittel, az Egyházak Világtanácsa akkori főtítkárával is. A három püspök mostani római látogatása ennek a közös ökumenikus utazásnak a folytatása, amely a Covid-járvány miatt eddig váratott magára.

A római látogatás során a püspökök 2022. szeptember 28-án részt vettek Ferenc pápa általános audienciáján is. Az ebből az alkalomból elmondott katekézisében a Szentatya az imádságot állította tanítása középpontjába. Azt hangsúlyozta, hogy az imádkozó ember kapcsolata elmélyül Istennel, és ez a boldogság igazi forrása. Utalt a gazdag ifjú bibliai történetére, aki az evangélium szerint szomorúan távozott Jézus közeléből, mert inkább nagy vagyó-

Tanári díjat kapott a nyírszőlősi egyházközség tagja

Tizenegy természettudományokat oktató középiskolai tanár vehette át a Pro Progressio Alapítvány Pécsi Eszterről, az első magyar mérnöknőről elnevezett ez évi tanári díját november 23-án Budapesten, a Műegyetemen.

A 14 évvel ezelőtt alapított, ám ettől az évtől Pécsi Eszter nevét viselő kitüntetést olyan oktatók vehetik át, akik a legtöbbet teszik a műszaki tudományos ismeretek átadásáért, népszerűsítéséért.

Czigány Tibor, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektora az ünnepségen hangsúlyozta: azért nevezték el Pécsi Eszterről a díjat, mert szeretnék, ha minél több középiskolás lány választaná a jövőben a műszaki-tudományos pályát. Közölte, büszkék arra, hogy a női hallgatók aránya a Műegyetemen immár eléri a 34 százalékot, a műszaki területen pedig a 30 százalékot. Emlékeztetett arra: 127 éve vált lehetővé Magyarországon a nők számára, hogy felsőfokú tanulmányokat folytassanak, és 1918-ban nyílt meg ez a lehetőség a műszaki, mérnöki szakokon is.

Bódis László, a Kulturális és Innovációs Minisztérium innovációért felelős helyettes államtitkára arról szólt: a tárca számára azért fontos a műszaki-tudományos tehergondozás, mert a felsőoktatási modellváltás egyik fő célja, hogy közelebb hozza egymáshoz a képzést és a munkaerőpiacot. Márpedig a munkaerőpiacon egyre inkább felértékelődnek a műszaki ismeretek.

A díjazottak között van
a nyíregyházi
Bánki Donát
Műszaki Technikum
városszerte ismert
robotikatanára,

Zsigó Zsolt,

aki a nyírszőlősi
görögkatolikus
egyházközség tagja.

SZERETETTEL
GRATULÁLUNK!

Megszentelt élet a keresztény egység szolgálatában – 50 évnyi tanúságtétel

A svájci Sankt Niklausenben zajlott a 38. Szerzetesek Nemzetközi és Felekezetek közötti Találkozója (EIRR) 2022. július 6. és 12. között. A festői szépségű hegyekben megbújó Bethanien (Betánia) kolostor vendégházában mintegy ötven résztvevő gyűlt össze Svájcból, Franciaországból, Olaszországból, Spanyolországból, Belgiumból, Németországból, Romániából, Bulgáriából és Magyarországról – magyar görögkatolikusként Fülöp érsek metropolita atya és a sajpálfalvai nővérek. Lakatos Kinga, aki a Chemin Neuf közösség magyar protestáns szerzeteseként az EIRR elnökségi tagja, a találkozó egyik házigazdája volt.

Megszentelt élet – az egység tüzhelye

Athenagorasz metropolita, a Benelux államok ortodox érseke (Konstantinápolyi Patriarchátus), egyben az EIRR elnöke nyitotta meg a találkozót, megerősítve, hogy a megszentelt élet az egység forrása. Ezt hangsúlyozta Anne Burghardnak, a Lutheránus Világszövetség főtítkárnak üzenete is, miszerint az ima, amelynek a szerzetesek életüket szentelik, minden egység és cselekvés forrása.

Kurt Koch bíboros, a Keresztények Egységét Előmozdító Pápai Tanács elnöke a résztvevőknek küldött köszöntőjében az írta, az EIRR találkozó fontos alkotórészei az ökumenizmusnak, amely a keresztény egységtörekvések lelke. Bartholomaiosz konstantinápolyi pátriárka üdvözlésében megerősítette, a monostorok, melyek az egyházi elvilágiasodás ellenpontjai, hidat képeznek Kelet és Nyugat között.

A találkozó idején a témája „A megszentelt élet a keresztény egység szolgálatában” volt. Számos jelentős gondolat hangzott el, többek között Hyacinthe Destivelle atya (Vatikán), Job Getcha érsek (Konstantinápolyi Patriarchátus), Anne-Emmanuelle nővér (Grandchamp), Gabriela anya (Vorone, bukovinai román ortodox monostor), Michel Van Parys (Chevetogne), Claude Ducarroz atya, Guido Vergauwen O.P. (Ökumenikus Tanulmányok Intézete,

Három ortodox metropolita, 2 ortodox és 4 katolikus pap, 3 protestáns lelkész, 2 ortodox diakónus, egy román ortodox monostor (Voroneţ) előljárónője volt jelen, továbbá a számos katolikus közösség mellett 4 protestáns női szerzetesközösség képviselői is eljöttek.

Ez az ökumenikus egyesület idén ünnepelte jubileumát. Ebből az alkalomból egy gazdagon illusztrált, az elmúlt 50 évet bemutató könyvet jelentetettek meg, valamint nevet is változtatott: mostantól Szinaxisnak („Synaxe”) hívják.

Fribourg) és Jean-Philippe Calame lelkész (Neuchâtel-i Evangélikus Református Egyház) előadásában.

Az alapítók, az első közösségek és Klaus barát emléke

Az egyhetes találkozón mindenekelőtt az alapítókról emlékeztünk meg: Emilianos Timiadis görög ortodox metropolitáról és Julian Garcia Hernando spanyol katolikus atyáról. Ők ismerték fel a szerzetesi élet jelentőségének fontosságát a keresztyének egységének előmozdításában. Találkozásuk gyümölcseként jött létre az ökumenikus szervezet, eredeti nevén „Encuentro International e Interconfesional de Religiosas y de Religiosos” (EIRR), amelynek keretei között az alapítók mély baráti kapcsolatokat építettek ki szerzetesközösségekkel Európa-szerte.

A Hernando atya által alapított spanyol katolikus mozgalom (Egység Misszionáriusai) és a Grandchamp-i közösség protestáns nővéreinek (az első találkozásra 1972-ben náluk került sor) dinamikus jelenléte arra is emlékeztetett bennünket, hogy az ökumenikus lendületet kezdettől fogva azok a közösségek hordozták, akiknek a hivatása a keresztyének egysége.

A Bethanien kolostor – ahol együtt élnek domonkos nővérek és a Chemin Neuf közösség tagjai –, egy kőhajításnyira van a Ranft-völgyben levő remetelaktól. Itt töltött Flüeli Szent Miklós (Klaus barát) harminc évet böjtölve és imádkozva.

„Az európai népek Klaus barát életszentiségétől ihletve találják meg a békéhez vezető utat!” – kívánta Jenny Donno asszony, aki ráirányította a figyelmet Klaus barát nagyra is aktuális szellemiségére.

A remete felhívása a belső békére, amely nélkül a közösségben nem lehetséges az egység, nagyon sokatmondó üzenet az egységre törekvő szerzetesek számára.

A szív ökumenizmusa

A szervezet 50 évének felidézése révén a résztvevők megerősödtek abban, hogy találkozóikat – ahol egyik egyház sem felsőbbrendűbb a másiknál – folytatják. Ezekon a találkozókön valóban megvan a „szív ökumenizmusa”, az az ökumenikus szellem, ami egymástól és legfőképpen Krisztustól tanul.

„A hét befejeztével hálát adunk, és bátran megújítjuk elkötelezettségünket a keresztyének egysége mellett, meg vagyunk győződve arról, hogy az a teológiai kutatás révén éppúgy előrehalad, mint a megélt testvériség és a közös imádság révén” – hangzott el a találkozó összefoglalójában.

Az Eucharisztia és az ima áll a megszentelt életet élő közösségek szívében, így ennek a találkozóknak is ez adta a tenge-lyét. Közösen vettünk részt a különböző liturgiákon, ezek a pillanatok egyszerre jelentettek nagy örömet, de egyben szenvedést is, mivel az eucharisztikus közösség még nem teljes. Ugyanakkor sokan biztosak abban, hogy a felekezetek közös

áldozása (interkommúnió) iránti vágyuk nem csupán emberi törekvés révén valósul majd meg, hanem a Szentlélek által.

A szentírásolvasás és az elmélkedés szintén szép és mélyreható közös program-pont volt. Ezekon a találkozókön Isten Igéjének középpontba állítása, a meghallgatás, a csend, a megosztás és az ima szellemében a közösség olyan forrása, amely minden fájdalmat enyhít.

Barátság Krisztusban

Az élő és imádságos teológiai reflexió révén a szerzetesek tudatos szolgálatot vállalnak az egész Egyház ökumenikus útján. A találkozó során a „három mindig összefonandó szál”: a testvéri élet, az ima és a teológiai elmélkedés gyönyörű egyensúlyban volt, ami valóban átforgalmazó kegyelem.

A résztvevők a kommunikációs eszközök, a kölcsönös látogatások és az ima révén tartják a baráti kapcsolatokat. Alig várják a következő találkozót, melyet várhatóan 2024-ben rendeznek meg egy ortodox helyszínen.

(Martin Hoegger svájci evangélikus lelkész cikke nyomán.)

Szemináriumok labdarúgó- tornája

IDÉN A GÖRÖGKATOLIKUS PAPNEVELŐ INTÉZET RENDEZTE A SZEMINÁRIUMOK ÉVES LABDARÚGÓ-BAJNOKSÁGÁT.

A szokásosnál is nagyobb volt idén a tét a görögök számára, hiszen nemcsak rekordként, de jelenleg is regnáló bajnokként szálltak versenybe a megmérettetésen. Öt csapat: a budapesti Központi, az esztergomi, győri, egri és gyulafehérvári szeminaristák próbálták idén letaszítani őket a trónról az újfelhértói sportcsarnokban.

November 11-én, pénteken este a nyíregyházi szeminárium kápolnájában vecsernyével vette kezdetét a torna, a szertartást Fülöp metropolita vezette. A közös vacsora után sorsolással döntötték el a szombati párosításokat.

A szombati nap teljes mértékben a fociról szólt, de minden mérkőzés közös imádkozással vette kezdetét. A torna mérkőzései alatt „Hajdú B. Lacus”, azaz a sokak által ismert Obbágy Lacus atya szakkomentátori minőségben és színvonalon gondoskodott nemcsak a tájékoztatásról, hanem a jó hangulatról is.

A nyitómérkőzést a Központi Szeminárium játszotta az esztergomiakkal. A ki-egyenlített mérkőzésen a kapusoké volt a főszerep: mindkét gárda hálóra parádés védekekkel segítette csapatát. Ahogy felpörgött a játék, úgy lendültek bele a fővárosiak, akik kétgólos előnnyel várhatták a második félidőt. Az esztergomiak élénkebben kezdtek és uralták is a második játékrészt, de nem tudták feltörni az ellenfél védelmét. Mindkét csapat többször is közel állt a gólszerzéshez, húsz másodperccel a vége előtt végül a lelkesen küzdő esztergomiak megérdemelt góllal szépítettek. Röviddel a sípszó előtt egy visszapattanó labdával egyenlíthettek is volna, ám a budapestiek végig kiválóan védő kapusa jó helyen állt és védett. Az eredmény nem változott: Budapest 2:1-re nyert Esztergom ellen.

A második meccset az egriek és a győriek játszották. Lendületesebb első félidőt láthattunk, ahol többnyire az egriek akarata

érvényesült. Egy távoli, váratlan lövéssel meg is lepték a győri kapust, 1:0. Az első félidőben nagyobb is lehetett volna a különbség, az első gólnál hibázó kapus azonban bravúrt bravúrra halmozva tartotta játékban csapatát. Fordulás után sem változott a játék képe, a győriek kapusa mindent megfogott, a másik oldalon egy gyönyörű beadás után kishíján egyenlített is a győri gárda, de a fejes kicsivel fölé ment. A gyors indításokból egyre többször veszélyeztettek a Rába-partiak, kétszer is eltalálták a kapufát. A két lécet fejelő Vasas Rafael két perccel később aztán góllá váltotta lövését. Fordult a helyzet, a győriek egyre többször veszélyeztettek, egy egész pályás lövéssel majdnem a vezetést is megszerezték. Szinte a semmiből jött az egriek feje, de ez is a felső lécen landolt. A gyors ellentámadásból a győriek góllá váltották, fordult a kocka: 2:1. Nagyon akarta az egyenlítő gólt az egri csapat, ám a sípszó végül a nagyot fordító egriek győzelmét jelentette.

A harmadik összecsapást a Központi Szeminárium játszotta a gyulafehérváriakkal, akik az eddigieknél keményebb, gyorsabb focit játszottak. Kiegyenlített játékot láthattak a nézők, négy perc után a budapestiek szereztek meg a vezetést egy okos góllal. Az erdélyiek jobban nyomtak, ám a fővárosiak mindig belepiskálták a labdába. Három perccel az első félidő vége előtt aztán egy ártatlannal tűnő labda a Központi kapujába gurult: 1:1. Vérszemet kaptak a gyulafehérváriak, gyors támadásokkal és labdaszerzésekkel érvényesítették akarataikat, amit egy perccel a vége előtt góla is váltottak, 2:1-re fordítva az állást. A második félidő is izgalmasan indult, mindkét oldal veszélyes helyzeteket alakított ki. A pestieknek kellett többször aggódnia, de egy-egy villanás őket is visszahozta a játékba. Egy okos megoldás és a szerencse is kellett a gyulafehérváriak harmadik góljához, 3:1-re alakítva az állást. Egy szabadrúgás és egy kapáslövés is alig került el az erdélyiek kapuját, a szépítés azonban nem jött össze: 3:1-re nyertek a gyulafehérváriak.

A következő mérkőzésen az egriek csapatok össze a nyíregyháziakkal, akik bajnokhoz méltóan az első két percben háromszor is majdnem gólt lőttek. Az egriek első támadásából kishíján gól született, a labda centikkel gurult a kapu mellé. A görögkatolikusok elképesztő pontossággal járták a labdát, Sajtos László kapus pedig tüpontosan fogott minden labdát. Az egriek állták a sarat, a torna talán legszebb helyzetét is kialakították, ám a nyíregyháziak kapusa a lehetetlent is elhalászta előlük. Érezték az egriek a meccs tétjét, és az első félidő vége felé többször, veszélyesen támadtak. Egy szöglet után azonban megindult a görög támadósor: hosszú indításból a két lábon járó gólvágó, Magyar Richárd közvetlen közelről vágta kapuba a labdát egy önzetlen passz után. A hátralévő percekben egyre fokozódott az iram, az egriek nem adták föl. Húsz másodperc kellett a második félidőben az első helyzethez, Magyar Ricsi közele, ollózó mozdulatát azonban olvasta a kapus. Összeszedettebben játszott a Nyíregyháza, az egriek azonban továbbra sem adták föl, de gól már nem született. Egészen addig, amíg Magyar Richárd egy

labdával nem indított, majd a visszakapott labdát hátulról, estében a kapuba kotorta. Egy félpályás lövéssel válaszoltak az egriek, Walton Péter lövését azonban fogta a nyíregyi kapus. Walton félpályás szabadrúgása ismét meglepte a görögöket, de Sajtos kapus ismét a helyén volt. A végére maradt még egy óriási nyíregyházi helyzet, de gól nem született: 2:0-ra nyert a torna favoritja, a címvédő Nyíregyháza.

A következő mérkőzésen az első meccsüket egy góllal elvesztő esztergomiak csapatok össze a kétfólos győzelmet arató gyulafehérváriakkal. Egyelőre csak kószoltgatták egymást a csapatok, egy-egy gólhelyzettel mindkét oldalon. A hatodik percben aztán az erdélyiek kapusa lábbal védett egy erős lövést, a kipörgő labda azonban olyan erővel pattant vissza egy csapattársáról, hogy az visszacsorgott a kapuba: némi meglepetésre az esztergomiak szereztek vezetést. Nem sokkal a vége előtt egy szép indítást követően kiegyenlítették a gyulafehérváriak. Az első játékrészben nem esett több gól. Két helyzete is volt az esztergomiaknak a második félidőben, a játékot azonban az ellenfél

dominálta. Hat perccel a vége előtt egy bombagóllal Kádár Viktor megszerezte a vezetést a Gyulafehérvárnak. A hórihorgas Babinszki Tamás többször lehalászta a labdát a Gyulafehérvár kapuja előtt, fejei azonban elkerülték a lécet. Hiába küzdöttek az esztergomiak, kiegyenlíteni már nem tudtak, 2:1-re nyertek az erdélyiek.

Az eddig kapott gól nélküli Nyíregyháza a Győrrel játszott utolsó mérkőzését, a tét a csoportelsőség volt. Óriási meglepetésre a győriek egy perc után egy távoli lövéssel megszerezték a vezetést: a cserekapust meglepte a hirtelen jött labda, ami a feje fölött hullt a kapuba. Technikai hiba miatt megszólalt a mérkőzés végét jelző dudu, az óra pedig megállt. A rövid üzemzavar a nyíregyháziak játékát is megzavarta, akik hirtelen újabb gólt kaptak: 2:0-ra vezetett a Győr! A kapott gólok után egykapuzni kezdtek a görögkatolikusok, Magyar Richárd estében is tökéletes passzt adott, ám csapattársa centikkel lőtt az üres kapu mellé. Formán kívül játszott a Nyíregyháza, ám Fazekas Márton félpályás szólója végén két védő között kapuba cselezte a labdát: 2:1. Föléledtek a házigazdák, egyre többször veszélyeztették a győriek kapuját. Szemerszki Mihály ritkán látott, félpályán túli bedobása a hálóőr lábáról a kapuba gurult, kiegyenlített a Nyíregyháza! A második félidő a papírforma szerint indult: villámgyors nyíregyházi támadások és kapusbravúrok jelezték, hogy a címvédő nem döntetlenre játszik. Önfeláldozóan védekezett a Győr, a házigazdák a közönség örömeire parádés passzokkal és cselekkel tartották sakkban a Rába-partiakat. Magyar Richárd többször közel állt a góllhoz, ám jobban akarta saját magáról rúgni, mint lepasszolni, próbálkozásai rendre elkerülték a kaput. Hiába diktált irgalmatlan tempót az utolsó két percben a Nyíregyháza, gól nem született. Az utolsó másodpercekben Magyar káprázatos ollózással próbálkozott távolról, de a kapus résen volt. A torna eddigi legizgalmasabb és leglátványosabb mérkőzésén 2:2-es döntetlen született. A Nyíregyháza megtartotta csoportelsőségét, Eger kiesett.

Az első elődöntőt Gyulafehérvár játszotta Győrrel. Lassan kezdtek a csapatok, kevés kontrát láthattunk, főleg a középpályán folyt a passzolgatás. Igazi helyzetet nem láthattunk. A hetedik percben Kádár Viktor szabadrúgásból még nem, a vissza-

pattanóból azonban már vezetést szerzett a Gyulafehérvárnak. Hét perccel később Kádár ismét villant: majdnem félpályás szabadrúgása a kapuba gurult a győri kapus mellett: 2:0. Nem sokat kellett várni a harmadikra, egy szép összjáték után Barna Miklós István lőtt gólt, 3:0. Egy-egy távoli lövéssel a győriek is villantak, de a labda elkerülte a kaput. A második félidő kezdőrúgását kaotikus jelenetek követték. Az erdélyiek lepasszolták a kezdőrúgást, és azonnal gólt lőttek, 4:0 – a győriek meg sem mozdultak. A győri csapat, a nézők és más csapatok szeminaristái is „megrohmozták” a bírót, hogy tisztázza a helyzetet. Az történt ugyanis, hogy az eddigi mérkőzéseken szóbeli megállapodás alapján az ellenfélnek passzolta a labdát a kezdő csapat, ezért nem mozdultak a győriek, várták a passzt az ellenféltől. A gyulafehérváriak azonban maguknak passzoltak és a kezdőkorból a kapuba bikázták a labdát. Hiába érvelt mindenki a szokás mellett, a bíró írásos szabály hiányában megadta a gólt. Három perc múlva a győriek büntetőből szépítettek, 4:1. A győriek mintha vérszemet kaptak volna, beszorították a játékot a Gyulafehérvár kapuja elé, és helyzetet helyzetre halmoztak, különösen fejjel veszélyeztették a kaput, egyszer a gólvonalról mentett a kapus. A fehérváriak kontrái is veszélyesek voltak, 45 másodperccel a vége előtt pedig a győriek lövése két kapufa között, félig a gólvonal mögött gurult, de az eredmény nem változott: a gyulafehérváriak 4:1-es győzelemmel jutottak a döntőbe, ahol a Nyíregyháza-Központi Szeminárium mérkőzés győztese várja őket.

A második elődöntőt a házigazdák kezdték jobban: fél perc alatt két kapufát is lőttek. Egy-egy kontrával a fővárosiak is jelezték, hogy nem a bronzmeccsre készülnek, a görögkatolikusok hálóőre azonban lehúzta a rolót. Kiegyenlített volt a játék, a görögkatolikusok játék mestere, Magyar Richárd mind támadásban, mind védekezésben csapata legjobbja volt. Itt is, ott is voltak villanások, többségében a nyíregyháziak támadtak, de a budapestiek kapusa állta a sarat. Egy óriási védelmi hiba után biztossá vált a budapestiek gólja, ám a támadó a kapu mellé lőtt. Egy perccel a vége előtt Horváth Ábel hatalmas góllal hozta előnybe a házigazdát: 1:0.

A második félidő óriási budapesti helyzettel kezdődött, ám Sajtos László ezt is kivédte. Az ezt követő szöglet miatti tumultusban a labda végül a nyíregyháziak kapujában landolt, 1:1. Nem örülhettek sokáig a központosok, Magyar Richárd (ki más?) labdát lopott, és pazar gólt lőtt, 2:1. Hamarosan csodaszép támadásból újra gólt szereztek – volna –, ha a budapesti kapus ki nem kotorja a gólvonalról a labdát – pedig a nagy része már a vonalon túl volt. A nyíregyháziakat ismét Sajtos mentette meg egy góltól, Magyar Richárd pedig ollózva, fekvve, csúszva is kishíján gólt lőtt a túloldalra. Egy gyönyörű összjáték után Kocsis Balázs növelte a nyíregyháziak előnyét: 3:1. Két perc múlva Magyar újra villant, de önzetlen passzából Fazekas Márton szerzett gólt, 4:1. Két perc múlva lemásolták akciójukat, a labda azonban a fizikát meghazudtoló módon a kapufa segítségével kifelé pörgött. Zörgött még párszor a budapestiek kapuja, de csak oldalról. Az eredmény nem változott, ez az elődöntő is 4:1-re ért véget.

Az ötödik helyért az egi és az esztergomi szeminárium csapatai játszottak. Lelkesen, nagy iramban kezdtek a csapatok, az első gólt az egriek szereztek szép indítás után. Két percet sem kellett várni a duplázásra, újabb két perc múlva az esztergomiak szépítettek, 2:1. Kiegyenlített lett a játék, két perccel a félidő vége előtt Horti Csanád János mindenkit meglepve a félpályán túlról egyenlített, 2:2. A folyta-

tásban az egriek több helyzetet is kihagytak, négy perccel a vége előtt aztán megszerezték a vezetést. Három perc múlva Walton Péter 4:2-re módosította az állást, majd egy büntetővel beállította az 5:2-es végeredményt. A hatodik (fejes)gólt már nem adták meg, mert a sípszó után landolt a hálóban.

A bronzmérkőzést a győriek játszották a Központi Szemináriummal. Az első percben a budapestiek szabadrúgása nem sokkal került el a kaput, a következő két percben két villámgyors támadásukat védte Brunczvik Mátyás, de a budapestiek kapusa is remekelt a másik oldalon. A hetedik perc elején Vasa Rafel bombájával megszerezte a vezetést a Győr. A fővárosiak egy csodálatos passz után ajtóablak helyzetet hagytak ki, de 3 perccel az első játékrész vége előtt Finta Zsolt szép góllal egyenlített. A második félidőt a győriek kezdték veszélyesebben, de a budapestiek hagyták ki a nagyobb helyzeteket. Mindkét kapus magabiztosan háritotta a lövéseket. A győriek álltak közelebb a gólszerzéshez, de támadásaik rendre a kapu mellett vagy a hálóór kezében értek véget. A hajrában Finta Zsolt kétszer is megzörgette a győri kapufát, a találkozó helyzetét két perccel a vége előtt a Győr hagyta ki: Fábíán András ügyes közeli lövését Rátkai István bravúrosan védte. Tíz másodperccel a vége előtt egy közeli fejest szintén bravúrral védett, így maradt a döntetlen. A bronzérmes büntetőrúgásokkal döntötték el, ebben a budapestiek bizonyultak jobbnak, így ők lettek a harmadikok.

A döntőt a torna két legeredményesebb csapata játszotta: a gyulafehérváriak és a nyíregyháziak. Igazi döntőhangulatban, a szurkolók hangos biztatása mellett, óriási iramban kezdtek a csapatok. Csattantak a kapufák, brillíroztak a kapusok. Magyar Richárd távoli lövését szerencsével fogta meg az erdélyiek kapusa, majd óriási szólót követően ismét ő védett óriásit. A mérkőzés tétjét a pályán is érezni lehetett, az első félidőben mindkét csapatnál villant a sárgalap – a tornán először. Magyar Richárd a nézők elismerését is kivívta akrobatikus mozdulataival, a labda pedig mindkét oldalon rendre célt tévesztett.

A második félidő első percében egy öngóllal vezetést szerzett a nyíregyházi szeminárium, röviddel utána növelhették volna előnyüket, ám előbb a kapus, majd a mennyezet állta útját a labdának. A következő percekben egészen elképesztő

mozdulatokkal szögezték kapujuk elé a gyulafehérváriakat, akik azonban veszélyes ellentámadásokkal jelezték: nem dőlt még el a mérkőzés. Csak úgy záporoztak a lövések, többnyire a vendégek kapuja felé, de egy szabadrúgást követően Sajtos kapusnak kellett óriásit védenie a nyíregyházi kapuban. Öt perccel a vége előtt Magyar Richárd labdaszerzése majd csodálatos szőlője után önzetlen passzt adott Pacsai Cirillnek, aki 2:0-ra növelte a görögök előnyét. A másik oldalon Sajtos László védett ismét óriásit, majd egy büntetőből szépíthetett volna a fehérvári csapat, ám a hetes kimaradt, maradt a 2:0. Egy perccel a vége előtt Kapin Jakab a beadott labdát könnyed mozdulattal helyezte az üres kapuba, beállítva a 3:0-s végeredményt. A vártnál könnyedebben nyerte meg a döntőt, és védte meg bajnoki címét a nyíregyházi Görögkatolikus Papnevelő Intézet.

A torna végeredménye:

1. Nyíregyháza
2. Gyulafehérvár
3. Központi Szeminárium
4. Győr
5. Eger
6. Esztergom

A díjak átadása előtt gálmérkőzést játszott a papok csapata és a torna legjobbjainak válogatottja. A napot szintén vecsernyével zárták. Vasárnap közös Szent Liturgia és a Szent Miklós-székesegyház megtekintése várt még a hazai és a vendég papnövendékekre.

Az Istenszülő kenyere

A budapesti Iparművészeti Múzeum késő bizánci eredetű tárgyai között két úgynevezett *panagiarion* is található. Ez a tárgytípus a napjainkban alapvetően monostorokban, szerzetesi közösségekben végzett szertartásra, a *Panagia*, vagyis a Legszentebb Istenszülő kenyere fölemelésére utal. Szokás ugyanis, hogy a monostorok ebédlőjében, a Szent Liturgia utáni étkezést követően az Istenszülő tiszteletére egy proszfora-típusú kenyérből háromszög formára kivágott nagyobb darabot különböző imádságok közben felemelnek, majd a jelen lévő testvérek között körbehordoznak, hogy mindenki csippenthessen belőle egy darabkát. Egyrészt azt a tálat nevezik *panagiarion*nak, amelyre ráhelyezik, és amelylyel felemelik ezt a kenyeret, másrészt így hívják azokat az elég kicsi méretű, nyakba akasztható, zárható, rendszerint lapos, körformájú szelencéket is, amelyekben a felemelt kenyér egy darabját helyezték, hogy nyakban is viselhessék, s hogy akár a távol lévőknek is vihessenek belőle. Ez utóbbiak közé tartoznak a múzeumi példányok is.

A szertartás eredete homályba vész, az első fennmaradt keletkezés-elbeszélés a 15. század második felére datálható liturgikus könyvekben olvasható. Itt az apostolok korára vezetik vissza, és az Istenszülő elhunytát elbeszélő hagyományfolyamba illesztik a szokás kialakulását magyarázó történetet:

A mi Urunk Jézus Krisztus feltámadása és a Szentlélek eljövetele után, de még az apostolok szétszéledése előtt a tanítványok együtt tartózkodtak, és az imádságok után együtt vacsoráztak. Ilyenkor az asztalfőn hagytak egy üres helyet, de oda is tettek egy darabot abból a kenyérből, amelyből részesültek, s ez lett a „Krisztus része”. Vacsora után, amikor felálltak és hálát adtak, ők is részesültek abból a kenyérből, amelyet Krisztus-résznek neveztek. Miután ezt felemelték, ezt mondták: „Dicsőség néked Istenünk, dicsőség néked. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek”. Aztán a „Magasztos a neve” helyett mennybemenetelig a „Krisztus feltámadt” formát használták. Ezt követte a „Magasztos a Szentháromság neve. Ó, Urunk Jézus Krisztus, jöjj segítségünkre!” fohász. És mindig így tettek, már akkor is, amikor mindegyikük más helyen hirdette az ígét, egészen az Istenszülő elhunytáig. Ekkor ugyanis felhőszárnyakon egybegyűjtettek az apostolok, hogy nyugalomra helyezték őt. Az Istenszülő temetését követő harmadik napon egy emléklakomára gyűltek össze a tanítványok. Fölkelvén az asztaltól, a megszokott módon fölemelték a Krisztus nevére félretett darab kenyeret is, mondván: „Magasztos az a név”; majd hozzátették: „Ó, legdicsőségesebb csoda!” Ekkor az Istenszülő, aki meghalt, egy fénylő angyaloktól hordozott felhőn, mint élő tűnt fel a levegőben, kiáltván: „Örvendjétek, mert én mindig veletek vagyok!” Szent Fia biztosítván őket erről az örömdetes eseményről. Az

apostolok elámultak ezen nagy csodán, az „Ó, Urunk Jézus Krisztus” helyett ezt kiáltották: „Ó, Istenszülő, jöjj segítségünkre!” Miután az Istenszülő sírjához siettek, és nem találták ott a legtisztább testet, igazán elkezdtek hinni, hogy ő újra él, és teste három nap után feltámadt, mint egykor Szent Fiáé, és hogy ő is átköltözött a mennyekbe, ahol Krisztussal együtt uralkodik örökkön örökké.

Van olyan liturgikus könyv, amelyben ezt a leírást már illusztráció is kíséri (pl. a moldvai Putna monostorából), de a 16. századtól kezdve ikonok is fennmaradtak ennek az apokrif eseménynek az ábrázolásával. Több ilyen példát ismerünk közel-keleti melkita, bazilita kolostorokból. Az egyik ikon krétai eredetű, és a 16. századból származik, az aleppói bazilita atyák monostorában őrzik (1. kép). Ezen egy szokatlan formájú, kehelyre emlékeztető fehér asztal/oltár körül állnak az

1. kép

apostolok, az „asztalfőn” már az Istenszülő látható, felette a Szentháromsággal. Az előtérben Szent Jakab, az Úr rokona, Jeruzsálem első püspöke egy kelyhet és tömjénezőt, míg Szent Péter apostol a háromszög formájú kenyeret, vagyis a *panagiát* emeli a magasba. (Így hívják és szintén háromszög formájú az a proszforadarab is, amelyet a Szent Liturgia előkészülete során, vagyis a proszkomídiában a pap kivág, és a diszkoszra, a bárány mellé helyez.)

Maga a szertartás az újabb szerkönyvekben „*A legszentebb Istenszülő kenyérének fölemelése, ha valaki útra kel*” címmel szerepel. Magyarul csupán Rohály Ferenc atya 1955-ben készített kéziratos fordításában olvashatjuk. Ebből kiderül, hogy a szertartását a Szokásos kezdet, az 50. zsoltár és a Hiszekegy elmondása vezeti be, majd az Istenszülőt magasztaló tropárok sora következik. Ezek után a szertartást végző személy „*Felemeli az Istenszülő kenyerét, és mondja:*

*Magasztos a Szentháromság neve!
Legszentebb Istenszülő, oltalmazd N. szolgálodat!
Az ő közbenjárására, Istenünk, irgalmazz nekünk, és üdvözíts minket!”*

Ezt követik Krétai Szent András szerzeményei, amely valójában a Szent Ötvened közepére írt kánonjának versei:

„Szent asztallá lett a te méhed, Isten anyja, mert rajta van a mennyei kenyér, melyből – ha valaki eszik, nem hal meg –, miként a mindenség táplálója mondta.

Tégy minket méltóvá ajándékaidra, Istenszülő Szűz! Nézd el vétkeinket, és adj gyógyulást mindenkinek, aki híven fogadja áldásodat, Szepültelen!”

További Istenszülő énekek (Tebenned örvendez, Mint bátor hadvezérnek stb.) eléneklése után az elbocsátóval zárul a „fölemelés”.

Úgy tűnik, hogy a középkorban ezt a szertartást nemcsak papok és szerzetesek, hanem világiak is végezheték. Arra is van adat, hogy a császári udvarban, bizonyos étkezések után mindenki elimádkozták ezeket a szövegeket, és a kenyeret felemelték. Ezzel, a világiak között elterjedt gyakorlattal függhet össze, hogy a 11. századtól kezdve ismertek olyan *panagiarionok*, amelyek a felemelt kenyér egy kis darabja tárolására és hordozására is alkalmasok voltak. Arra is van adat, hogy ebből a kenyérből olyanok is részesülhettek, akik az Eucharisztia vételétől valamilyen oknál fogva el voltak tiltva. Ebben az időszakban amúgy szinte mindenki nagyon ritkán áldozott, így ezek a kenyerek, a Szent Liturgia után kiosztott antidorral együtt, fokozottan nagy jelentőségre tettek szert a szent áldozásban ritkán részesülő hívek között is.

A nyakban viselhető *panagiarionok* egyik szép példája az Iparművészeti Múzeum orosz földről származó példánya (ltsz. 69.933, átmérője: 5,5 cm) (2–3. kép). A tárgy Fehér István gyűjteményéből került közgyűjteménybe, eredete ismeretlen. A szépen megmunkált, ezüsből öntött darab két elemének belső oldala aranyozott is. Az egyik elem külső oldalán Krisztus keresztre feszítése, belső oldalán pedig a Szentháromság látható, míg a másik rész külső oldalán az Örömhírvétel, belül pedig az Istenszülő a jellel, két angyaltól kísérve jelenik meg. A domborműveket feliratok, főképp liturgikus szövegek kísérik, míg az egyik külső köriratban a készítés dátuma, a világ teremtésétől számított 7149. év szerepel, amely a Krisztus utáni 1641. évek felel meg. Az orosz földön készült *panagiarion* nemes anyaghasználatát és finom megmunkálását az sejteti, hogy egy gazdag világi emberé, vagy egy fontosabb egyházi tisztséget betöltő személyé lehetett.

A másik – igaz töredékes – darab a gyűjteményben más anyagból és máshol készült (ltsz. 57.600.1, Átm. 7,8 cm). (4–5. kép, Soltészné Haranghy Ágnes) A nyolcszögletű, tányérszerű fafaragványnak eredetileg egy méretben, formában egyező párdarabja is volt, amellyel összecukható *panagiariont* alkottak. A funkciónak köszönhetően tárgy ikonográfiája részben kötött.

2. kép

3. kép

Az egyik felén, amely a budapesti darab esetében hiányzik, az Istenszülő ábrázolása szokott szerepelni, amelyet a kenyéremelés során énekelt egyik himnusz övez. A másik darab állandó eleme az ószövetségi Szentháromság, amelyet szintén egy liturgikus szöveg vesz körül (Krétai Szent András fentebb idézett első verse). A két központi jelenet további ábrázolásokkal is bővíthet, amint a budapesti példány is mutatja.

A nyolcszög alakú faragvány középső medalionjában az ószövetségi Szentháromságot látjuk: a megterített kerek asztal körül három angyal ül, Ábrahám és Sára pedig fől szolgálnak nekik. A központi kompozíció és a külső kerek keret közötti sávot öt részre osztották. A középtengelyben, egy kis négyszögletes mezőben két arkangyal tartja a keresztfát, amelytől jobbra a Keresztre feszítés, balra pedig a Föltámadás jelenete látható. A két alsó mezőben az Úrszínváltás, illetve a két főapostol, Péter és Pál

kapott helyet. Utóbbiak egy, az egyházat szimbolizáló templom-modellt tartanak a kezükben. A tárgy külső oldalát tányérszerűen faragták ki, amelynek „talpán” egy kis medalion alakú képmezőben a Szentlélek galambja trónon áll. Ez az ábrázolás az ún. hetoimaszia, az előkészített trón, Krisztus második eljövételére utal. A tárgy a Balkán valamelyik görög kultúrájú monostorában készülhetett a 18. század végén vagy a 19. század elején.

2017 tavaszán, nagyböjt második szombatján, az áthoszi Szimonosz Petrasz monostorban a Szent Liturgiát követő ebédet a *panagia* felemelésének szertartása követte, amelyen személyesen is részt vehettünk, és a kenyérből is részesülhettünk. Nagy élmény volt, hogy egy, a múzeumi tárgyakhoz kapcsolódó, számomra mindaddig teljesen ismeretlen szertartásba bekapcsolódhattunk, de még nagyobb élmény volt, hogy az Istenszülő áldása egész utunk során elkísért.

4. kép

5. kép

Rangos elismerést kaptak a hodászi szociális intézmény munkatársai

Fülöp Attila, a Belügyminisztérium gondoskodáspolitikáért felelős államtitkára a szociális munka napja alkalmából Budapesten tartott ünnepségen díjakat adott át a kiemelkedő szociális munka értékeléseként. **Pro Caritate** díjat tizenöten, **Idősekért** díjat hárman, **Esélyteremtésért** díjat négyen, **Szociális Munkáért** díjat tízen vehettek át, továbbá átadtak miniszteri elismerő okleveleket is november 18-án.

Lippainé Szabó Katalin, a Szent Miklós Ápoló-Gondozó Otthon Hodász intézményvezetője Szociális Munkáért díjat kapta meg az ünnepségen. November 14-én tartották a nagyari Luby-kastélyban a Felső-Tisza Vidéki Gyermekjóléti és Szociális Intézményfenntartó Társulás intézménye és a fehérgyarmati Városi Szociális Központ megyei ünnepségét a szociális munka napja alkalmából, mely eseményen az Élet Forrás Egyesület által alapított Assisi Szent Ferenc-díjakat is átadták. A díjakat Fülöp Attila gondoskodáspolitikáért felelős államtitkár, Seszták Oszkár, a Megyei Közgyűlés elnöke, Vinnai Győző és dr. Tilki Attila országgyűlési képviselők, valamint Kiss Hedvig, az Élet Forrása Egyesület elnöke nyújtották át.

Az Assisi Szent Ferenc-díjjal kitüntetettek között volt **Szabó Zoltán**, a hodászi intézmény szociális munkatársa.

*Szívvel gratulálunk az elismerésekhez,
és a Jóisten áldását kérjük további szolgálatukra!*

150 éve történt: két karácsony a jég fogságában

TÖRTÉNET, AMELY
A „BOLDOG
BÉKEIDŐKBEN”
A MONARCHIÁNAK
EREDMÉNYT ÉS
HÍRNEVET HOZOTT.
OLVASNI PERSZE MÁS,
MINT ÁTÉLNI...

AZ EXPEDÍCIÓ

Az Északi-sarkon a 19. század első felében nem járt senki, ám az emberi kíváncsiság ezt a vidéket is elérte: az 1860-as évektől felgyorsult az északi sarkvidék kutatása. A németek úgy vélték, hogy a földrajzi pólus vidékét (akár tenger, akár szárazföld legyen ott) a Norvégiához tartozó Svalbard (más néven Spitzbergák) és az Oroszországhoz tartozó Novaja Zemlja sziget közötti Barents-tengeren át lehet a legkönnyebben megközelíteni, mivel a Golf-áramlás miatt a nyílt víz nyáron messze felnyúlik a Jeges-tengerbe. Ám gazdasági ok is hajtotta az Északi-sarkvidék felfedezését: megtalálni egy jégmentes átjárót Európa és a Távol-Kelet között, hogy azon kereskedelmi útvonalak épülhessenek ki. 1648-ban Szemjon Ivanovics Gyezsnyov orosz, majd 1728-ban Vitus Bering dán felfedező a Bering-szoroson áthajózva bebizonyították, hogy nincs szárazföldi híd Észak-Amerika és Ázsia között (a legkisebb távolság mindössze 82 km), ez csak fokozta a felfedezések igényét.

Német biztatásra Ferenc József is elhatározta, hogy expedíciót küld észak felé, melynek kimondott célja az Észak-Amerikába (konkrétan a néhány éve, 1867-ben megalakult Kanadába) vezető északi átjáró megtalálása, földrajzi felfedezések, és esetlegesen az Északi-sark meghódítása.

1871 júniusától októberéig Julius von Payer és Karl Weyprecht egy előexpedíciót tettek egy Isbjörn nevű bérelt norvég vitorláshajón. Ennek során a 73° 40'

északi szélességi fokig jutottak el. Az előexpedíció sikeres volt: igazolta, hogy a melegvízű Golf-áramlásnak köszönhetően nyáron felolvad az összefüggő tengeri jégtábla, és megnyílik az út észak felé.

Ezek után már csak a felfedezőút finanszírozására volt szükség. A vállalkozás teljes költsége 222 600 forint volt, amelyből magyar részről mindössze 7 518,21 forint folyt be; ezt Zichy Ödön, az Esterházy és a Széchenyi család, valamint magyar bankok adták össze.

A nagy útra a legénység a Tegetthoff gőzessel indult el 1872. június 13-án a németországi Brémából, ahol építették. (Ebben az időben az osztrák-magyar hajógyárak még nem tudtak ekkora tengerjáró hajót építeni.) A hajó 220 tonna tömegű, 38,34 méter hosszú volt, és egy 75 kW-os gőzgép hajtotta. Az útra 130 tonna szenet vitt magával, amely 1200 óra hajóútra volt elegendő mennyiség.

A 23 tagú legénységben egyetlen magyar vett részt, dr. Kepes Gyula, aki a hajóorvos volt.

A Novaja Zemlja sziget északi részén lévő Nassau-foknál a terv szerint még kaptak egy komoly élelmiszer-utánpótlást az előexpedícióról ismert Isbjörn hajótól, majd folytatták útjukat észak felé. Ám még aznap, 1872. augusztus 21-én a Tegetthoff jégtáblák közé fagyott, és a jég közé fagyva, irányíthatatlanul sodródott tovább a 80. szélességi fokig. Október 13-

án a jégtáblák a gőzös alá és fölé nyomultak, amely így az oldalára borult. A matrózok azonnal kiraktak mindent a jégre, és felkészültek a hajó elhagyására. Néhány óra múlva azonban a jég szorítása csökkent, a hajó nem roppant össze, azonban a jég fenyegetése hónapokig nem szűnt meg, és magatehetetlenné tette a hajót. A matrózok állandó készenlétben álltak arra várva, mikor kell a hajót elhagyni, a két mentőcsónakot élelmiszerral és kőszénnel töltötték fel. De a helyzetet tovább nehezítette az állandó sötétség: a nap október 19-én nyugodott le, és csak a következő év február 16-án kelt fel újra. A jégtáblák közé fagyott hajó folyamatosan északkelet felé haladt, míg a szélirány meg nem változott, onnantól fogva északnyugat felé haladtak. Ám a hajót még 1873 nyarán sem sikerült kiszabadítani a 10-12 méter vastag jégtáblák közül.

1873. augusztus 30-án a jég közé fagyott hajótól északnyugatra a matrózok szárazföldet pillantottak meg, mire az egész legénység örömjongásban tört ki. Ám a sarki tél még hónapokig meggátolta, hogy partra lépjenek. Csak 1874. március 10-én szállhatott partra a legénység egy része (7 fő) három kutyával. Kettejük alatt beszakadt a jég, magával rántva a szánt és a kutyákat. A társaik ki tudták őket menteni, így a szerencsétlen esetet mindnyájan túléltek a rakománnyal együtt. Ez az eset azonban nem állította meg őket: észak felé haladva lassanként felfedezték, hogy a szigetcsoport Svalbarddal (Spitzbergákkal) azonos méretű lehet, melyet észak-déli irányban tengerszoros választ ketté, és északon elérték a Jeges-tengert. A felfedezett szigetek és tájegységek azonnal neveket is kaptak, a teljes szigetcsoport elnevezése pedig Ferenc József-föld lett.

„Most következett az ünnepélyes pillanat, az újonnan felfedezett föld megkeresztelése. Mint minden keresztelési ünnepélynél a bor kimaradhatatlan kellék, úgy itt is elkerülhetetlen. A törzs és a legénység tehát poharakkal felszerelve megjelen, a háromszor »Hurrá« kiáltással végbemegy a keresztelés – s az ismert világ ezen perc óta »Ferenc József császár-földdel gazdagabb« – számolt be a nagy pillanatról Dr. Kepes Gyula.

Az expedíció második évében már többen betegeskedtek (mivel az emberi testet természetserüleg megterheli a két évig tartó folyamatos, olykor extrém fagy), Otto Kirsch hajógépész tüdőbajban meghalt, őt ott, a Ferenc József-földön temették el. Temetése után a hajóról lehozták a felszereléseket, élelmiszereket, és azokat szánra rakva, a Tegetthoff gőzöst hátrahagyva 1874. május 20-án megindultak dél felé. Három csónakjukat is a szánon vitték. Három hónap gyaloglás után, augusztus 13-án elértek a jégmező szélére, és megpillantották Novaja Zemlja északi havas hegyeit. Csónakra szálltak, és a Novaja Zemlja sziget felé eveztek, ahol az Isbjörn hajó korábban élelmiszert rakott le az expedíció céljára. Ám az áramlás elhajtotta a csónakokat a sziget egy másik része felé, így az élelmük rohamosan fogyott – emiatt a kutyáikat is kénytelenek voltak agyonlőni, holott korábban az életüket mentették meg. Abban bíztak, hogy a közelben esetleg norvég vagy orosz halászhajókra bukkananak, amelyek meg tudják őket menteni. Augusztus 22-én és 23-án heves viharok tomboltak, a csapat rövid időre szétszakadt. Augusztus 24-én, amikor már csak tíz napra való élelmük maradt, egy orosz

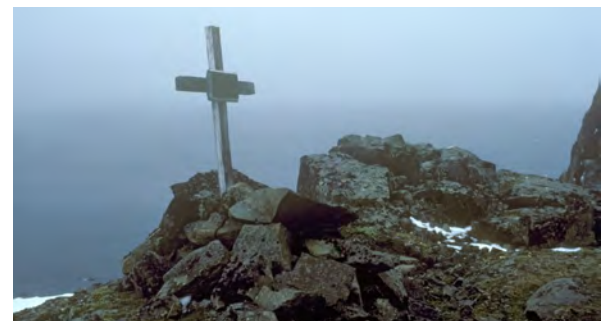

Az expedíciónak embertelen körülményeket kellett kibírnia kezdetleges eszközökkel felszerelve. A sarki télben a mínusz 50 °C-os hideg átlagos volt, ezen a hőmérsékleten a légénység minden élmeiszere csonttá fagyott. A kenyér haraphatatlaná és törhetetlenné vált, a vaját és a zsírt vésővel és baltával kellett feldarabolni, hogy a főzéshez használni tudják. Telente a hőmérő higanyszála hetekre megfagyott. Élelmüket főképp az elejtett jegesmedvékből nyerték: az egész expedíció alatt 67-et ejtettek el, de főkére is vadásztak. A fókahúst és fókazsírt – undorukat leküzdve – gyakran nyersen voltak kénytelenek megenni a túlélés érdekében. A személyzet meteorológiai méréseket végzett, vizsgálták a jégmezők mozgását, illetve felderítés és vadászat céljából kutyaszánnal kisebb-nagyobb utakat tettek meg a jégtablákon.

bálnavadászahajót pillantottak meg, ami felvette az expedíció tagjait és a norvégiai Vardø kikötőjébe vitte őket. II. Sándor cár parancsára az északon járó orosz hajóknak egyébként is keresniük kellett az eltűnt sarkkutatókat. A felfedezőút 812 napig tartott. A kis halászfaluból néhány óra alatt telegráffal értesítették Bécsét és Budapestet szerencsés megmenekülésükről és fölfedezésük sikeréről. Innen már könnyű hajójútkuk volt Hamburgba, onnan

pedig vonattal mentek tovább. A bécsi pályaudvaron pazar ünnepi fogadtatásban részesítették az expedíció tagjait. Dr. Kepes Gyula hajóorvos erőn felül látta el feladatát: az ételadagokat úgy számolta ki, hogy a skorbut ne üthesse fel a fejét, és előírta a mindennapos testmozgást. Az expedíció a rendkívül zord sarkvidéki körülmények között is, két év alatt mindössze egy ember halálát könyvelhette el.

Az osztrák-magyar felfedezőút az északkeleti átjárót nem találta meg, ehelyett felfedezett egy teljesen új szigetcsoport az Északi-sark közelében. A magyar részvétel a hajóorvos személyében és a pénzbeli támogatásban nyilvánult meg, valamint hazánk addigi szegényes tengerhajózási történelmét emelte jelentősebb szintre. Az északkeleti átjáróra végül az Adolf Erik Nordenskiöld vezette svéd- finn expedíciónak sikerült ráakadnia 1878-1880-ban.

Otto Kirsch sírja

KARÁCSONY A ZORD FAGYBAN – Dr. Kepes Gyula naplójából

Az expedíció folyamán tehát két karácsonyt töltött a legénység összezárva. Az első még eseménytelenebb volt, hiszen a jégtáblák közé fagyott hajó tehetetlen sodródásának idejével telt, a megmenekülésnek néha-néha már reménye nélkül is. A második karácsonyon jégkunyhót emeltek a jégtáblákból, így tartották meg az ünnepet. Dr. Kepes Gyula a második karácsonyukról a következőket jegyezte fel:

„Ama néhány boldog emlékű perc között, melyeket a magas észak tájain tett hosszú és fáradtságteljes utazásunk alatt a végzet számunkra engedett, a karácsony ünnepe áll első helyen. A fagyasztó légkörben megmerevült tagjaink ismét fölengedtek az ünnepi öröm melegénél, s bárha el voltunk zárva az egész világtól, s arra, hogy valóban szorongatott helyzetünkben egyhamar kiszabadulhassunk, még csak kilátásunk sem volt, az egész kis család mégis a legzavartalanabb boldogságban úszott. Azok a sok ezer kicsinyek a távol hazában 1873. dec. 24-ének reggelén, a második karácsony előnapján, melyet a Tegetthoff fedélzetén töltöttünk, aligha várták vidámban és feszültebb kíváncsisággal, ama meglepetéseket, a melyeket a nevezetes nap számukra hozni fog, mint az a 24 ember, kiknek élete vagy halála egyetlen jéghegytől, talán egyetlen jégdarabtól függött.... Vidám dalokat énekelve és egymásnak bátorító szavakat kiáltozva, tizenöt lépésnyire a jég által fogva tartott Tegetthoff-tól, a matrózok éppen az utolsó jéggöröngyöt tették föl ama jégpalotára, melyet kizárólag e nagy ünnep tiszteletére építettek. Az összehordott jégdarabokból már több nap óta szeldelték a szép, szabályos alakú téglákat, és a vizes hó segítségével, amelynél jobb ragaszt kívánni sem lehet, csakhamar fölépítették a gyémántként csillogó és ragyogó jégpalotát. Az ajtókon titkolózó alakok járkálnak ki s be, bundáik alatt kis csomagokat rejtegetve s hol a hajóhoz menve, hol meg visszatérve, hogy aztán épen úgy titkolózva, mint előbb, ismét tovaijanjanak... A nap vége felé közeledett.

A matrózok legtisztességesebb ruhájukba öltöztek, s ünnepélyes bevonulást rendeztek a palotába. Pont hét óraker lépett a társaság a terembe. Itt valóban tündéres látvány tárult eléjük. A lobogókkal, zászlókkal és tarka szövetekkel díszített és körülszegélyezett falak óriási drágakövek gyanánt csillogtak és fénylettek a hónapok óta összegazdálkodott gyertyadaraboktól és olajlámpácskáktól.

A terem közepén hosszú, tiszta fehér abrosszal terített asztal állt, melynek közepén karácsonyfa emelkedett. Igaz, hogy mindaz hiányzott róla, mi jogot adhatott volna neki arra, hogy fának nevezzék: az ünneppel oly bensőleg összefűződött, reményt hirdető fenyőfa tülevelének még csak nyoma sem volt látható rajta, de az ügyes díszítők az élő fává alakított fadarabokat oly gazdagon be tudták kék, vörös, fehér és zöld papírral borítani, hogy egy kevés képzelő tehetséggel akár fenyőfát is gyaníthatott az ember a sok tarkaság alatt. E száraz ágakon függtek a Bécs és Póla nagylelkű hölgyeitől külön e célra följajánlott ajándékok: 50 darabból álló szivarcsomagok, mindenféle kolbászok és csokoládé. A fa körül 18 teríték állt sonkával és frissen sült kenyérrel s a tányérok mellett is ajándékok: tajték-pipák, szivarszิปkák, pénztárcák néhány ezüst forinttal, zsebórák s különféle fajú papramorgókkal telt palackocskák, mely utóbbiakat az asztal körül csoportosult matrózok a legpompásabb ünnepi ajándék gyanánt fogadták... A parancsnok, kit a matrózok hatalmas éljenekkel fogadtak, beszédet tartott, mely az ünnepélyre vonatkozott; azután az ajándékokat kisorsolták. A tiszték még egy ideig a legénységgel társalogtak és azután a Tegetthoff-hoz tértek vissza, hogy a szent

ünnepet maguk is megüljék. Mikor a házból kiléptek, a béke szent éjének ünnepére az ég is oly nagyszerű és csodálatosan szép sarkfényt gyűjtött meg, amely mintegy teremtve látszott arra, hogy a kemény megpróbáltatásnak kitett matrózok már-már kialuvó reményét újabb lángra lobbantsa.

A hajó kajütjébe érve, melyet Maróla matróz – a kormányosok e mintaképe – a legpompásabban földíszített, kölcsönös szerencsekívánatokat váltottak egymással e szép ünnepélyhez s azután asztal mellé telepedtek, amely most valóban lucullusi jelleggel bírt, mert minden teríték-nél – nyolc vala, mert Carlsen szigonyász és Lusina sajkamester szintén vendégekkül voltak meghívva – egy egész palack bor állt, ami ránk nézve a legnagyobb ritkaság volt s az ismert ünnepi étkeken kívül borsóhurka és csokoládé, sőt egy-egy almás rétes is állt rendelkezésünkre, amely valóban becses ajándékkal Orel barátunk lepelt meg bennünket. Vidám beszélgetés közben két óra oly kellemesen tölt el, hogy kétségbeejtő helyzetünkről egészen megfeledkeztünk. Vacsora után a tiszték közül néhányan még kirándulást tettek a jégpalotához, melyben a matrózok még mindig együtt mulattak s a távol hazában élő rokonok és jó barátok egészségére gyakran koccintgatták össze erősen fölelegyített szeszes italokkal telt poharikat... Tizenegy óra tájban a kis csapat visszatért a Tegetthoff-ra. Nem is gyanítá, hogy az utolsó vidám órák voltak, melyeket az imént átéltek, mert csakhamar megkezdődtek a borzasztó jégnyomások s velők együtt a szorongattatások és terhes gondok ideje is.”

A FERENC JÓZSEF-FÖLD MA Ma már tudjuk, hogy a szigetcsoport 191 kisebb-nagyobb szigetből áll, és a két meteorológiai bázis meteorológusait, valamint a Nagurszkoje katonai bázis legénységét kivéve lakatlan. A szigetcsoport a földrajzi Európa legészakibb része, mindössze 900 km-re a Föld forgástengelyét jelentő Északi-sarkponttól. Az Osztrák-Magyar Monarchia nem jelentette be igényét a szigetcsoportra – mivel a mélyen vallásos és hithű katolikus Ferenc József királyunk elutasította a mások kirablásán alapuló gyarmati politikát –, ezért a szigeteket később mind Norvégia, mind Oroszország magának követelte. Utóbbi 1926-ban hivatalosan is saját birtokának nyilvánította a területet, és mivel a válaszul útnak indított két norvég hajó elakadt a jégben, a szovjet jégtörő legénysége hamarabb érkezett meg náluk. A szovjet kormány 1932-ben annektálta a területet, és katonai bázisokat létesített. A terület a Szovjetunió széthullása óta, 1991-től Oroszországhoz tartozik. Katonai és tudományos kutatási célokból néhány szigeten megtelepültek. Az idelátogatás külön engedélyhez kötött. Vlagyimir Putyin elnök 2017. március 29-én látogatást tett ott.

Alternatív közgazdaságtan és szemlélet a mai korban, avagy a túlélés egyetlen esélye

A Katolikus Egyház egyszerre szakrális hit – és cselekményrendszer manifesztációja, valamint intézmény, amely gazdálkodik, humán erőforrás – menedzsmenttel bír, formálja környezetét és ezért felelősséggel bír. A cikk azzal a céllal született, hogy a Katolikus Egyház tanítása szemszögéből, „madártávlatból” adjon tömör képet ökonómiai szituációról. Szinte mindegyik bekezdését folytathatnánk önálló tanulmányként. A magántulajdon jogosságának a levezetése nemcsak a teológia technicus terminusával ütközik számos akadályba. A Biblia mint az európai kultúra alapját megtestesítő, az európai és angolszász szociológia attitűd alapvető nyomvonalát kijelölő irodalmi mű szavai alapján **Istenünk a teremtett világgal való gazdálkodásra hívta meg az embert** (Ter 1,28) és nem a környezetszennyezésre, minél nagyobb profit hajsolására. Ugyanakkor az észszerű, a fenntartható fejlődéssel, a jó érzéssel sem ütköző nyereséghányad megállapítása nem könnyű. Annyi bizonyos, hogy torzítatlan, mindenki számára nyitott, szabad információ-áramlással biztosított, úgynevezett szabad, kompetitív piacon számviteli profitról beszélhetünk ugyan, de normálprofitról nem, hiszen az árat maga a piac szabja meg, ennek az árnak és a költségeknek a különbsége a vállalkozó, a termelő munkájának, képességének az ellenértéke. Ez mind a hipotetikus szabadpiacra vonatkozik, amelyet, leginkább Anglia közelített meg érintőlegesen a 18. század végén és a 19. század elején.

Azonban a valóság merőben más. A piacokat átszövik a természetes és a nem természetes monopóliumok, monopozóniumok, kartellek; az információkhoz való hozzáférés nem teljesen szabad és ingyenes. Mindez a piac torzulását vonja maga után, azaz egyre többször jelenik meg „zérusösszegű játék”, **a tábor nyertesekre és vesztesekre tagozódik**. Az olló folyamatosan, egyre jobban nyílik. Ezek megoldására keresi a megoldást az állam. (Az állam nem etikai kérdés, azaz nincs jó vagy rossz állam, ahogyan azt Anthony de Jasay is írja „Az állam” című művében. Ahhoz, hogy el tudjuk dönteni, hogy az állam jó vagy sem, léteznie kellene létező alternatívájának, de az alternatívája valójában nem más, mint maga az anarchia vagy az utópisztikus állam elhalása után bekövetkező olyan altruista társadalom, ahol mindenki jogkövető, és annyit fogyaszt, amennyire épp szüksége van. Az anarchia minden formája kerülendő, nem tényleges helyettesítő. A „Good Governance”, „a jó kormányzás” elve már érvényesíthető, és meg is kell valósítani.)

Azt ma már biztosan kijelenthetjük, **hogy pandémia nélkül is egy világgazdasági válsággal találtuk volna magunkat szembe**. Az állami intervenció halaszthatatlan szubsztanciájának lehetünk szemtanúi. Amennyiben a válságot nem ellenségként, hanem a gazdaság fejlődésének „megtisztulásának” természetes jelenségeként értelmezzük, úgy érthető és logikailag levezethető ennek jelenlegi szükségszerűsége. Az informális társadalom, az új technológiák, valamint a megváltozott munkaerőpiac hatásának eredőjeként lehetünk elszenvedői egy újabb recesszióknak. A járvány egyszerre mélyítette ennek súlyosságát, de egyben segítette is orvosolni azt. Felgyorsította a gazdaság alkalmazkodását, a munkaerőpiac átalakulását; kvázi, katalizátorként működött. A kormányzatok különböző lépésekre szánták el magukat. Az, hogy melyik minősülhet majd adekvát válasznak, még korai lenne prognosztizálni. Annyi bizonyos, hogy a többi visszaesést produkáló korszakhoz hasonlóan, relatíve magasabb inflációval számolhatunk, amelynek következtében, a beruházási kedv felélénkül, a tőke kihelyezése igényének emelkedésével együtt. Ezen két reakció várhatóan a kamatok realisabb „beárazását” is maga után vonja.

A kormányzatoknak egy optimális fiskális – monetáris mix hatékony szerkezetének megválasztása is kihívást jelent. A 2008. évi válság (horizontálisan és vertikálisan is nagyobb kiterjedésűnek bizonyult, mint az 1933. évi) idején az OECD ajánlása kifejezetten az aktív állami szerepvállalás és a fogyasztási típusú adók rátájának megnövelése volt. Fontos, hogy a fiskális politikát a válság lecsengésekor korlátozzák, a piac indokolatlan torzulásának elkerülése végett.

Állami beavatkozás és kontroll nélkül mára már nem működhet hatékonyan a gazdaság. Erre hívja fel a figyelmet a közgazdaságtan segédtudományában, a matematikában használatos „játékelmélet”, amely levezeti, hogy a maximum egyharmad arányú állami tulajdonra, szabályozásra szükség van a társadalmi optimum eléréséhez. Természetesen, ez az arány növelhető egy olyan korszakban, amikor az aszimmetria, a torzulás olyan nagyságrendűvé vált, mint napjainkban. Idáig minden jóérezű szakembernek és nem szakembernek el kellene jutnia, nevezzük őket keresztényeknek vagy más vallásúaknak, kereszténydemokratáknak avagy szociáldemokratáknak. Joseph E. Stiglitz, a Nobel-díjas közgazdász, aki maga is a Világbank elnöke volt, úgy fogalmaz, hogy a jelenben, az Adam Smith által képviselt szabadpiac és a „láthatatlan kéz” vezérlése mítosz. Egy olyan válságot, inflációt „termelt” ki a **túlfűtött, féktelen fogyasztás,**

a pazarlás, a profitmaximalizálás, amellyel még nem találkozhattunk. Most nem a keresleti oldalon van az infláció oka, hanem a kínálati oldalon, azaz nem a túlkereslet hajtja fel az árakat, hanem a kínálat hiánya. Okoskodásnak tűnhet, de nem az. Első vizsgálatra a végeredmény ugyanaz, a kereslet nem talál elég kínálatot. Tovább vizsgálva a helyzetet azt kapjuk, hogy ez a kínálati hiány az alapvető, a mindennapjainkat meghatározó termékeinket érinti, egy teljesen megváltozott fogyasztási struktúrában. Mindebből következik az is, hogy a hagyományos, monetarista, antiinflációs gazdaságpolitika vélhetően hatástalan lesz. Egyre jobban körvonalazódik egy új világ, új gazdaság iránti igény. Markánsan mutatkozik meg, hogy a közgazdaságtan fogalmait a kornak megfelelő, adekvát válaszokat adó tartalommal szükséges kiegészíteni, sőt újradefiniálni. Évezredünkben már nem annyira utópisztikus egy altruista, a visszafogott fogyasztást, a csak a környezetet annak adaptációs határáig terhelő, reverzibilis eljárásokat felvonultató termelés víziója. Górcső alá kell vennünk a tőke- és pénzpiacokat is. Anno kinyilváníthattuk, hogy az áru- és az egyéb irányultságú tőzsdék a leghatékonyabb alappillérei a kereskedelemnek. Mondhattuk ezt akkor, amikor a tőke- és pénzpiac jóval közelebb állt a valódi értékteremtéshez, a termeléshez, a szolgáltatásokhoz. Nyilvánvaló, hogy egykor a tőzsdéken koncentrált az információ, az allokáció is a leginkább rentábilis módon zajlott. Mi változott meg? A citált tőke- és pénzpiac. Azáltal, hogy fokról fokra távolodott el az érték képzésétől, elkezdett „saját életet” élni. Olyat, ahol pénz teremt pénzt, elsődlegest, másodlagosat, harmadlagosat (derivatív termékek), fedezet nélkül. Ezen pénzteremtés az elején még szükséges volt a burjánzó nemzetközi kereskedelem végett, és kontrollálható volta megnyugtatóan hatott. Mindez gazdaságtörténet már. A határidős és a hozzá hasonló piacokon **a pénz által fialt pénz, amennyiben fedezet nélküli, csak inflációt és recessziót gerjeszt,** gerjeszthet. Területén az állami, tőkepiaci felügyeleti reguláció sokkal erősebb és áthatóbb szabályozása adhatja meg a gyógyírt. Az adósság, **az adósok „teremtése”, az esztelen hitelkihelyezések,** majd e termékek felvásárlása **óriási hatalmat adott** az univerzális bankokká avanszálódott **pénzintézeteknek.** Mindezt olyan módon, hogy a pénzpiac felelőtlen „játékának” árát a termelésben, a terciér szektorban (szolgáltatás) aktívan résztvevőkkel fizetetik meg, dobják oda áldozatul, uralják le azokat. A procedúra megalkotta saját világát, ahol maga az élet is virtuális, mint a tőke és a pénz kereskedelme. Kettésza-

kadt világunk olyanná kezd válni, mint amilyenek *Szent Ágoston* Isten Városáról írt szenzációs művében jellemzi a hasonló képződményeket. Az idejétmúlt tőzsdék alternatívájaként jöttek létre tőzsdén kívüli (OTC) piacok, mint a forex is. Az OTC piac azt jelenti, hogy a kereskedelem gyors, olcsó és a csere konkrét hely nélkül történik.

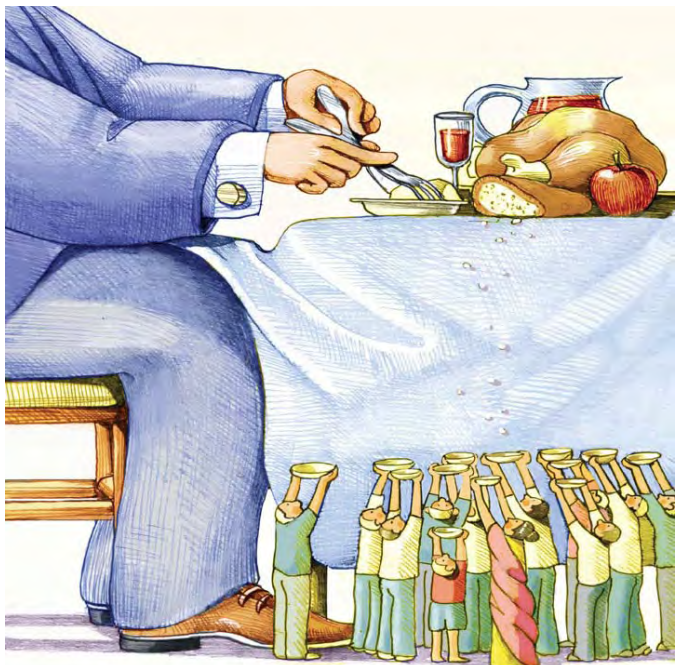
Az Oroszország elleni szankciós játszmában szintén tetten érhető az **extraprofit utáni vágy**. A gáz szükségletén nyugvó iparágaknak égető szüksége van gázra, a tőzsdéken csillagászati magasságokba lökték ezen energiahordozó és vegyipari alapanyag árát. Döntés előtt áll világunk: szabadon hagyja garázdálkodni a tőkepiac cápáit, avagy direkt szabályozókkal maximált szinteket állít be. Azok a liberalizmus fogságába esett liberálisok (paradoxon, de ismert jelenség), akik az intervenciót a kompetitív piac elleni támadásként értékelik, súlyos szakami hibát követnek el. Az előzőekben jeleztük, ez már nem szabadversenyos piac, hanem torzult piac, amely esetben még maga Adam Smith is az állami beavatkozás elkerülhetetlensége mellett érvelt; és arról se feledkezzünk meg, hogy a monetaristák jegybanki, piaci típusú intervenciója mögött is jogszabályi felhatalmazás áll. Egy normál piacon ezek az attribútumok és hatásai meg sem jelenhetnek volna. Az elmúlt évtizedek analizálásakor minden kétséget kizáróan kijelenthetjük, hogy speciális szociológiai, ökonómiai rendszerrel állunk szemben. **Az Oroszországgal szembeni „büntetések” kimenetele is kérdéses**, minden más állítás csak hipotetikus feltevés, a történelem igazolása során állja majd meg a helyét, vagy minősül tévesnek. Az ismertetett irányok, annak korunkban megnyilvánuló nemzetközi és hazai következményei a torzult piac után kikényszerítették a **deformálódott, amorf társadalmat** is. **Virtuális terünkben a hagyományos értékek háttérbe szorultak**, olyanok, amelyeket nemcsak keresztény közösségek vallottak magukénak. Például az idősek tisztelete, amit már az ókori görög városállamok is hangsúlyoztak. Létünk dimenziójában a maradandót felváltotta az esetleges, az időszak; a felelősséget az egyén felmentése, a család szeretetét az atomizált világkép és az egocentrikusság.

Senecát idézve tesszük fel a kérdést: *qui prodest?* Azaz kinek áll ez érdekében? A magányos, a magára hagyatottság érzetével létező **egyén** a félelem karmai között vergődik, és pillanatok alatt válik irányíthatóvá, alkalmazkodik a tönkretétel felé tántorgó környezetéhez, kiszolgáltatottsága révén **az aranyborjú hú katonája lesz, Krisztus katonája helyett**. Sokszor hallhatjuk, hogy nehéz a helyzetünk. Nagyszüleinké, szüleinké nem volt az? Dehogynem, csak nekik volt tartásuk és olyan értékrendjük, amely kvázi egy etikai „origót” is jelentett, ez segítette a túlélést, a fejlődést.

Magától értetődő, hogy **a változástól nem félnünk kell, hanem megvizsgálunk azt**. Jó vagy nem, ahogyan azt *Pál apostol* is vallja. Jó az, ami a közérdeket szolgálja. Persze, *Kenneth Arrow* Nobel-díjas matematikus-közgazdász matematikailag igazolt tétele óta tudjuk, hogy a közjó, a közjavak preferenciasorrendje egyszerű. Mindez nem a közjó, a közjavak esetlegességét mutatja, hanem csak annak a sorrendjét, tehát van értelme a társadalmi jószágok meglétének. Ezeknek hiánya épít fel, okoz egy olyan közösséget, mint korunké, amiben a társadalmi olló egyre nagyobbra nyílik, amiben a születés helye, a világra jövetelkor társadalmi pozíció determinálja a várható élethosszt, az életminőséget és az oktatás, az egészségügy szolgáltatásaihoz való hozzáférés minőségét, a sorsa dől el pillanatok alatt, hamis ismervek felhasználásával. Az **esélyegyenlőség** nívója a **minimálisra** esett vissza, a kasztrendszerű berendezkedés irreverzibilis minőségében, de ellene tenni erkölcsi kötelességünk: a világon – így Magyarországon is – minden embert azonos jogok illetnek meg. Az esélyegyenlőség, az igazságosság és az etikai elveken alapuló cselekvés nem okoz automatikusan devolúciót a gazdaságban. Éppen ellenkezőleg: még kihasználatlan erőforrásokat, fogyasztókat vonna be. Mintaként említhetjük itt a rabszolgák, illetve a jobbágyok felszabadítását. A teremtett világ megóvása, a környezetvédelem többek között maga egy versenyfokozó, innovációkat generáló gazdaság szabályozási eszköz.

Evidencia, hogy a tolerancia is hatalmas érték, Megváltónk is bővebben volt e kiemelkedő és nemes erénynek, **de az elfogadás nem a helytelen, a rossz támogatásával azonos**. Eljutottunk odáig, hogy **inkább engedünk bármit, mintsem diagnosztizáljuk, keressük kiváltó okait**, és ezután keressük meg a megfelelő, az adott problémához leginkább illeszkedő kimenetel mikéntjét. **A dicséret is elvesztette súlyát**, mivel már nem az elvárható teljesítményt meghaladó teljesítményért jár, hanem szinte bármiért, fő, hogy az egyén tévesen érezze jól vagy rosszul magát egy képzeletbeli világban. Jogos kérdésként merülhet fel, hogy a gazdagság, a felesleg elbitorlása akadályozza-e szívünk meg-

nyílását a szeretetre, az egymás iránti tiszteletre. *Jézus Krisztus* egyértelmű választás elé állítja a gazdag ifjút, ha igazán követni szeretné őt. A bibliai epizód konkrét válasz, ha Urunk kijelentéseit komolyan vesszük, és azokat az életünkben is szeretnénk „megélni”, a magunkénak érezni. Igen, **a felesleg tulajdonlása nem más, mint másoknak kárt okozni, vagy lehetőség arra, hogy mások javára fordítsák**, és ezzel Isten munkatársává fejlődni. Ez egyedül a többlettel bíró döntésén múlik. Bármilyen elmélet szerinti államnak kötelessége a károkozást felszámolni, következményeit elhárítani.

Noha a kimenetel és a konfliktus generálta hatások egzaktan nem prognosztizálhatók, összefoglalás helyett az alábbi, az előzőekben taglalt feladatokra, gondokra adott lehetséges gazdasági, szociológiai és etikai javaslatok és válaszok adekvát megoldást kínálnak, kínálhatnak a jelenlegi helyzetre, képesek lehetünk befolyásolni a nem kívánatos formákat, eredményeket:

- A korrekt, iránymutató gazdaságpolitika, szigorú szabályozórendszer megalkotása, megválasztása, alkalmazása.
- A jó kormányzás és a takarékos kormányzás elvének érvényesülése.
- Aktív jegybanki intervenció.
- Az állami szerepvállalás optimalizálása.
- Monetáris fegyelem, korrekt antiinflációs mechanizmusokkal, a hiteltörlesztési moratórium hosszútávú hatásainak kezelésével.
- A piac minél kisebb torzítása, a korrekt verseny fokozása.
- A monetáris-fiskális mixben az összetevők arányának helyes megválasztása.
- A barterkereskedelem megerősítése.
- A kínai tőkeexport megugrásának és az orosz rubel irreális megerősödésének megakadályozása az ökonómia módszereivel.
- Ultimarációként a hitelpiac helyett az EKB, a FED, a Világbank kedvezményes kamatozású hiteleinek a felhasználása, igazságos szerződés alapján.
- A gazdasági válság veszteségeinek minimalizálása, a jegybankok (például, Magyarországon az MNB) megfelelő, innovatív alapú reakciói az infláció elszabadulásának kivédése érdekében.
- Az alternatív nyersanyag- és gázellátási csatornák gyors kiépítése.
- Ideiglenes, áthidaló földgázbeszerzési módozatok megtalálása, segítségükkel a gáztározók feltöltése nyár folyamán.
- A már sokszor említett nyári időszaknak köszönhetően csak a vegyipar szorul leginkább a földgázra, így a diplomáciai tárgyalások eredményesebbek lehetnek Oroszországgal.
- Az 1973. évi olajárrobbanás által kiváltott, a környezetvédelemre és az energiatakarékosságra fókuszáló szakpolitikák érvényre juttatása, az ehhez kötődő, új műszaki (technológiai), gazdasági forradalmak adta lehetőségek kiaknázása.
- Az oktatás, az egészségügy rapid fejlesztése.
- Az esélyegyenlőség mint érték szem előtt tartása.
- Helyes normarendszer kiépítése (minták, több hittan és erkölcsstan oktatása civil szervezetek segítségével).
- Az atomizált társadalom helyett a szolidaritás, az egymásra utaltság, a család fontosságának a hangsúlyozása.

Zárszóként álljanak itt Ferenc pápa, a Michele Zanzucchi szerkesztésében kiadott *Hatalom és pénz (A társadalmi igazságosság Ferenc pápa szerint)* című könyvhöz írt előszavának első sorai: „A gazdaság létfontosságú szerepet játszik minden társadalomban. Nagymértékben meghatározza az emberek életét, sőt halálát is, jelentősen hozzájárul az emberhez méltó vagy méltatlan létehez. Ezért fontos helyet kap az egyház reflexiójában is, az egyház ugyanis olyan személyként tekint a férfiakra és nőkre, mint akik azt a feladatot kapták, hogy a munka révén és a javak és szolgáltatások létrehozása, terjesztése és használata által is együttműködjenek Isten tervével.”

A szerző okleveles közgazdász, a Magyar Közgazdasági Társaság tagja.

Az evangélikus lelkipásztor, Lloyd C. Douglas (1877–1951) az egyik legnépszerűbb amerikai író. **És köntösökre sorsot vetettek** című, 1942-ben megjelent, újszövetségi korban játszódó történelmi regénye Jézus halála és feltámadása után játszódik. Címe utalás arra, amikor a kereszten szenvedő Megváltó köntösére a római katonák sorsot vetettek (Mt 27,35; Mk 15,24; Lk 23,34; Jn 19,23–24), s azzal beteljesedett a Zsoltárok könyvének jóvendőlése: „Elosztották maguk között ruháimat, és köntösökre sorsot vetettek” (Zsolt 22,19). A főszereplő Marcellus Gallio római katona. Ő az, akihez a sorsvetés után a názáreti Jézus köntöse kerül. (Mt 27,35) A regényben miután megkapja, azonnal felpróbálja a köntöst, és váratlanul elindul benne valami, aminek még nem látja a következményeit. A különös köntössel és korábbi tulajdonosával kapcsolatos események nem hagyják nyugodni. Rabszolgájának, a művelt görög Demetriusznak köszönhetően útnak indul, hogy kiderítse, mi az igazság. Az ő életéről, megtéréséről és az egyház kezdeti időszakaszáról szól ez több mint 700 oldalas regény, melyben a szerző a saját stílusában beleszó néhány Jézushoz kapcsolódó szentírási történetet is. Lloyd Douglas regényéből Henry Koster 1953-ban **A köntös** címmel látványos és nagysikerű filmet készített Richard Burtonnal és Jean Simmons-szal a főszerepben.

Zakeus történetét is elmeséli. Miután Jézus megjelent Galilea különböző helyein, mindenütt emberek sokasága követte. A helybeliek elhajították a kapájukat, kiszaladtak az útra, és maguk is csatlakoztak a tömeghez. Néha egy egész hétre vagy még hosszabb időre is elmentek hazulról. Vállalták, hogy a szabadban hálnak, éheznek és fáznak, hisz akkora volt az elragadtatásuk. Semmi sem számított, csak hogy az Isten fia közelében legyenek. Amikor Jézus Jerikóba érkezett, találkozott egy Zakeus nevű emberrel. Kegyetlen zsidó vámos hírében állt, akinek nincs egy barátja sem, hisz az emberek titkolt gyűlölettel tekintenek rá. De nem így az Emberfia. Ő olyan tekintettel nézett rá, ami erőt adott Zakeusnak ahhoz, hogy

könnyű szívvel, négyszeresen térítse meg az okozott kárt azoknak, akiket megrövidített, sőt vagyona felét is szétosztotta a szegények között. De Jézus tekintete a bénáknak is erőt adott, hogy eldobják mankójukat. József Attila így fogalmazta meg a **Gyermekké tettél** című versében: „*Reám néztél s én mindent elejtettem.*” Az evangéliumok tanúsága szerint Jézusnak gyakran egy-egy pillantása is elég volt ahhoz, hogy az emberek azonnal kövessék. Az első tanítványok, Péter, András, Jakab és János (Mt 4,18–22; Mk 1,16–20) vagy Máté (Mt 9,9) elhívása is egy tekintettel indult.

Kiemelt szerepet játszik a történetben Marcellus rabszolgája, Demetriusz. Előkelő családból származik, és múltbéli tapasztalatai miatt már nem hisz az istenekben. Utoljára akkor imádkozott Zeusshoz, amikor a hódító római katonák feldúlták otthonát. A főisten nem segített, Demetriusz anyja pedig aznap öngyilkos lett. Attól kezdve soha nem imádkozott többet, s nem is érdeklik az istenek. Azt vallja, hogy a világ dolgait „gonoszok és örültek” igazgatják, és az egész világ örült. Ha van is valamilyen felsőbb hatalom, az is megátalkodott. Demetriusz lelke mélyén mégis vágyódik egy erős, igazságos és hatalmas istenre, aki megakadályozza a jogtalanságokat és megvédi a gyengéket.

Megtérése előtt Marcellus megkérdezi a már Krisztus-hívő rabszolgáját, Demetriuszt: „*Hiszed, hogy Krisztusnak van egy országa, ahol majd befogadnak?*”

„– *Ez a hit – válaszolta Demetriusz – nem olyan, mint egy házra szóló szerződési irat, amelynél fogva teljes birtokjoggal élhet valaki a házban. Inkább egy szerszámkészlethez hasonlít, amellyel az ember házat építhet magának. A szerszámok annyit érnek, amennyit csinál velük. Ha leteszi, értéktelenek, amíg újra kézbe nem veszi.*”

Lloyd C. Douglas még egy gyönyörű eszmefuttatást leír a hitről. Marcellust, a pogány vallásban nevelkedett és

több istenhitben meggyökerezett katonát az átélt tapasztalatok mélyen „kísértik” az igaz hitre, ő mégis minden erejével próbál ellenállni ugyanúgy, ahogy a természet is fellázad az ellen, ami megbénítja ösztönös, de szabályszerű működését. Egy fa, hogy fényre jusson, lassan, csendesen és észrevétlenül éveket hadakozhat egy fallal, amit át akar törni anélkül, hogy látható eredményt érne el. Egy nap azonban a falon rést tör magának, sőt idővel talán le is omlasztja, de nem azért, mert egyszerre természetfeletti erőre tenne szert, hanem mert a fényre törekvésének kitaró munkája célba ér. Az évekig fal mögé zárt fa egyszer csak kiszabadul, s a természet diadalmaskodik. A római tribunus így értelmezte a benne történő folyamatokat, és ebben meg is nyugodott. Olyannyira találónak érezte ezt a hirtelen eszébe jutott hasonlatot a fáról és a falról, hogy megpróbálta élete más területein is alkalmazni.

Átlag pogány emberként ez a különös élménye arra készítette, hogy hinni kezdjen a természetfölöttiben. Mégis az értelem, ha lehetősége nyílik normális működésének folytatására, ismét szembeszáll az ilyen megmagyarázhatatlan, az értelem és logika számára tarthatatlan felfogással. A józan ész számára termé-

szetellenes, hogy állítólagos túlvilági erők bolondja legyen. Bármily meggyőzőek is tudnak lenni a természetfölötti erők mellett szóló bizonyítékok, az emberi lélek – önmagától és akaratlanul is – elveti az ilyen típusú gondolatokat, hiába tolokodnak azok újra és újra elé, mint ahogy a fa gyökere is mindegyre nyomja a kemény falat. Végül a fal, ha lassan is, de ledől.

Bár Jézus nem a szó klasszikus értelmében központi szereplője a regénynek, a történeteken keresztül megértjük küldetését és üzenetét: Isten minden embert üdvözíteni akar. Timóteusnak írt első levél így írja: „*aki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság ismeretére*” (I Tim 2,4). Az Atyával egylényegű Fiúnak is ez a legfőbb vágya, s ezért imádkozik így a főpapi imájában: „*Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok*” (Jn 17,24). Ő nem akar egyedül lenni az Atyánál, hanem arra vágyik, hogy minél többen, sőt mindenki ott legyen vele a Menygyei Atya dicsőségében, hisz ezért lett emberré, ezért vállalta a kereszthalált, és ezért alapította egyházát: hogy mi mind üdvözljünk.

Apollo-17

– VISSZATÉRÉS ISTEN NEVÉBEN

AHOGYAN 2018-BAN, AZ APOLLO-8 HOLD-KÖRÜLREPÜLÉSÉNEK 50. ÉVFORDULÓJÁN ÍRTUNK RÓLA, A HOLD MEGHÓDÍTÁSA ISTENNEL KEZDŐDÖTT, AZ UTOLSÓ APOLLO-KÜLDETÉS SORÁN ISTENNEL IS FEJEZŐDÖTT BE. ENNEK VAN AZ IDÉN AZ 50. ÉVFORDULÓJA.

Előzmények

John Fitzgerald Kennedy amerikai elnök 1961. május 25-én célul tűzte ki, hogy – a szovjeteket megelőzve – még az évtized vége előtt az Amerikai Egyesült Államok embert juttasson a Holdra. A szovjetek ugyanis egészen az amerikai holdraszállásig az űrkutatásban mindenben előrébb jártak:

– **Első űrrepülés:** Jurij Gagarin a Vosztok-1 űrhajón 1961. április 12-én, szemben Alan Shephard űrgrásával 1961. május 5-én, ami ráadásul csak parabolapályán történő űrgrás volt. (Vannak elméletek, miszerint nem Gagarin járt először a világűrben, hanem Vlagyimir Iljusin és mások, de azokat a kudarck miatt nem hozták nyilvánosságra a szovjetek. Mások szerint Gagarin valójában nem is járt a világűrben.)

– **Első űrhajósnő:** Valentyna Tyereskova (1962. március 3., Vosztok-6 űrhajó), ezzel szemben az amerikaiak több mint 20 évvel később küldtek az űrbe nőt, az űrsiklóprogram keretében (Sally Ride, 1983. június 18., a Challenger második küldetése).

– **Első űrséta:** Alekszej Leonov (1965. március 18.), amerikai: Ed White (1965. június 3.).

A cél tehát a szovjetek megelőzése volt, és az Apollo-programmal is sietni kellett, hiszen a szovjetek terveiben is szerepelt a Hold meghódítása: a Zond-program. Ennek keretében 1968 márciusában egy személyzet nélküli, lényegében Szozuz űrhajót (amely a Zond-4 nevet viselte) eljuttattak a Holdig és vissza a Földre. 1968 szeptemberében a következő Zond (Szozuz) űrhajó (majd három további) pedig már teknősöket is vitt a Hold köré és vissza.

A gyorsaság, a befektetett pénz, az űrtechnológia fejlesztése és a sok gyakorlás – az Apollo-1 tragikus kudarca ellenére is – végül meghozta az eredményét: 1968 karácsonyán az Apollo-8 űrhajó három űrhajóssal a fedélzetén elérte és megkerülte a Holdat, majd visszatért a Földre. Az űrhajósok – az egész emberiségnek szóló ajándékként – a teremtéstörténetet olvasták fel a Bibliából.

A Hold körül kerítő parancsnoki egység

Apollo-program

Az amerikaiak 10 küldetést terveztek, de végül csak hatszor szálltak le a Holdon, hat különböző helyszínen. Ezek voltak az Apollo-11, 12, 14, 15, 16 és 17 küldetései. (Az Apollo-13 sikeres kudarcról lett híres: a Hold felé tartó úton robbanás történt, az űrhajósok élete végig hajszálon függött, végül sikerült élve hazahozni őket; a témát mozifilmben is feldolgozták.)

Bár az Apollo-8 berepülése után Neil Armstrong és Buzz Aldrin első leszállásánál (Apollo-11) hiányzott Isten említése („Békével jöttünk az emberiség nevében”; „Kis lépés ez egy embernek, de nagy lépés az emberiségnek”), az utolsó Hold-expedíciókor már nem maradt ki.

Apollo-17

Richard Nixon elnök úgy gondolta, hogy az Amerikai Egyesült Államok sikeresen teljesítette a Hold meghódítását, ezért szűkebbre vette a NASA költségvetését. Ezért az utolsó három tervezett Hold-misszió már nem valósulhatott meg.

Az utolsó Apollo-küldetés legénysége Eugen Cernan parancsnok, Harrison Schmidt geológus, holdkomp-pilóta és Ronald Evans parancsnokimodul-pilóta voltak. A küldetés rekordok sorozatát hozta: 12 nap és majdnem 14 óra repülési idő, 22 óra holdfelszínen töltött idő, 36 kilométer holdjáróval megtett távolság és 115 kilogrammnyi összegyűjtött holdközet. Érdekes még az éjszakai fellövés is.

A személyzet

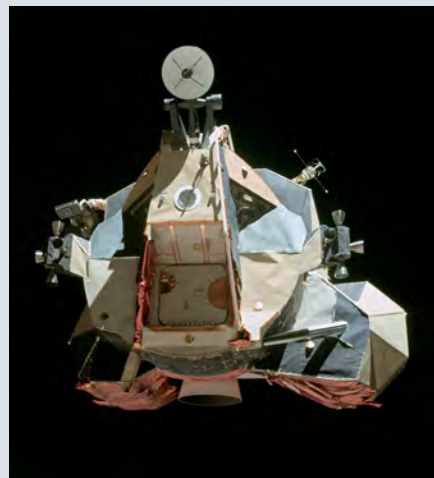

Tracey sziklája

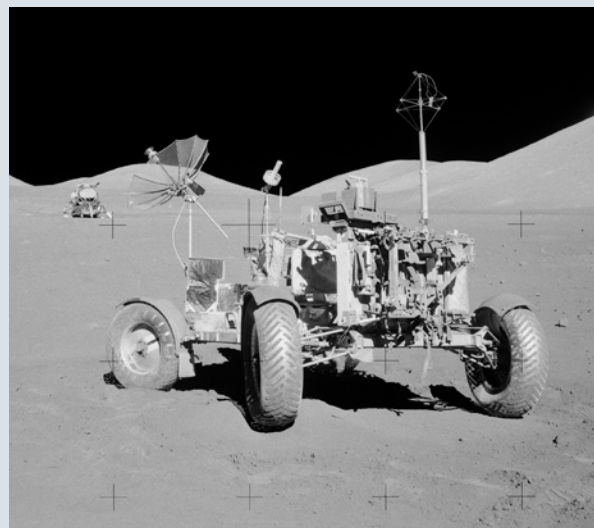
Cernan és Schmidt három holdsétát tettek. A harmadik holdséta végeztével a holdkomp lábáról levettek egy takarólemezt, amely egy plakettet rejtett, s amely a Holdon maradt. Ennek üzenetét Cernan parancsnok rádióadásban olvasta fel:

„Az ember itt fejezte be a Hold első felfedezését, az Úr 1972. évében. Talán a béke szelleme, amellyel érkezünk, át fogja hatni az egész emberiség életét.”

Miután az összegyűjtött mintákat bepakolták a holdkomp visszatérő egységébe, és az űrhajósok maguk is beszálltak, Cernan parancsnok egy utolsó mondattal zárta le a Hold felfedezését:

„És mi elhagyjuk a Holdat a Taurus-Littrow-n, elhagyjuk, ahogy érkezünk, és Isten akaratából vissza fogunk térni békével és az egész emberiség reménységével.”

Miután a holdkomp újra összekapcsolódott a Hold körül keringő Apollo-17 űrhajóval, és a Föld felé vették az irányt, Nixon elnök rádióüzenete következett, Isten segítségét kívánva a hazaúton:

„Amint a Challenger elhagyja a Hold felszínét, tudatában vagyunk nemcsak annak, amit hátrahagyunk, de annak is, ami még előttünk van. Az álmok, amelyeket az emberiség előrevetít, úgy tűnik, mindig megvalósulnak, ha elég erősen hiszünk bennük, és elég szorgalmasan teszünk értük. Egykor megigézve álltunk a csillagok alatt, ma pedig elérjük őket. És ezt nemcsak azért tesszük, mert az ember végzeté álmodozni a lehetetlenről, vagy merni a lehetetlent, majd megtenni a lehetetlent, hanem mert az űrben, ahogy a Földön is, új válaszok születnek és új lehetőségek az emberi létezés javítására, kiterjesztésére. Talán ez az utolsó alkalom ebben az évszázadban, hogy ember jár a Holdon, de az űr felfedezése folytatódni fog, az űrkutatásból való haszonszerzés folytatódni fog, és új álmok születnek, amelyeket követhetünk, arra az alapra építve, amit most megtanultunk. Ezért ne tévesszük el a jelentőségét, vagy ne menjünk el annak fenségessége mellett, aminek tanúi voltunk. Mindig is volt néhány esemény, amely tisztán jelezte a történelem előrehaladását egyik korszakról a másikra. Ha megértjük ezt az utolsó Apollo-repüléskor, akkor igazán megérinthez bennünket »néhány igazán fényes dolog«. Gene Cernannek, Harrison Schmittnek és Ron Evansnek kívánjuk, hogy Isten segítségével mihamarabb szerencsésen érjenek haza a jó öreg Földre.”

Az Apollo-program további sorsa

A Hold-expedíciókra szánt utolsó három Apollo-űrhajó legyártása már megkezdődött, így azokkal kezdeni kellett valamit, ám a NASA lényegesen kevesebb pénzből gazdálkodhatott.

A szovjetek elvesztették ugyan a Holdért folyó küzdelmet, ám a Szaljut űrállomás-programjukkal ismét lekörözték az amerikaiakat, ez az utóbbiakat is versengésre sarkallta. Kidolgozták ezért a Skylab-programot: maga az első (és mindmáig egyetlen) amerikai űrállomás kapta a Skylab nevet, az oda űrhajósokat vivő Apollo-űrhajók pedig a Skylab-2, Skylab-3 és Skylab-4 nevet. Így megvalósult az utolsó három Apollo-küldetés is, igaz, már nem a Holdra. A Skylab egyébként méreteiben sokkal nagyobb űrállomás volt, mint a Szaljut-6 és a Szaljut-7. (A Szaljut-6 űrállomáson töltött egy hetet

Farkas Bertalan első magyar űrhajós három szovjet asztronautával.)

1974-ben és 1975-ben némileg enyhült az Egyesült Államok és a Szovjetunió feszült, hidegháborús viszonya, és megvalósulhatott (első ízben) egy űrkutatási együttműködés. Ehhez az amerikaiak legyártották az (amúgy már nem tervezett) utolsó Apollo űrhajót és egy zsilipegységet, amely segítségével össze tudtak kapcsolódni a szovjet Szojuz űrhajóval. 1975. július 17-én létrejött az űrrandevú, és a három amerikai és két szovjet űrhajós egy 44 órás közös programban vett részt. Tudományos jelentősége viszonylag kevés, szimbolikus tartalma annál több volt az első sikeres nemzetközi űrrepülésnek.

Ma pedig...

Az emberi nagyravágyás sohasem látszik megállni. Ma már a Marsot akarjuk elérni emberekkel, és bármi áron, de életet akarunk találni a Naprendszerben (Mars, Europa Jupiter-hold, Enceladus Szaturnusz-hold, Titan Szaturnusz-hold, Vénusz felső légköre). Arról viszont hallani sem akar a fejlett világ egy része, hogy bizony a magzati élet is élet... Istenről pedig rég nem beszélünk – az űrkutatást illetően sem...

„De amikor eljön az Emberfia, gondolkodjatok, talál hitet a földön?” (Lk 18,8)

A Szentföld érdekességei XIX.

A Szentföld állatvilága 4.

IVANCSÓ BAZIL

RÓKA

A Szentföldön két róka faj is él: a nálunk is elterjedt és jól ismert vörös róka, valamint a sivatagi éghajlathoz, szárazsághoz és nagy meleghez jól alkalmazkodott sivatagi róka. Egymással szaporodni nem képesek, lévén szó két külön fajról.

Jézus példabeszédeiben két helyen kerül elő: először egy írástudó akarja követni Jézust, bárhová is megy, mire Jézus szűkszavúan figyelmezteti: „A rókáknak odújuk van, az ég madarainak fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtsa fejét” (Mt 8,20; Lk 9,58). A továbbiakat nem tudjuk, követte-e Jézust vagy sem – legalább lazábban, ahogyan a hetven tanítvány. A másik alkalom, amikor Jézus rókát említ, azt Heródes Antipász királyra teszi. A történet egyedül Szent Lukács evangéliumában olvasható. S ezáltal képet kapunk arról is, hogy bár Jézus sokat korholta a farizeusokat a zsidó törvények megtartásának kökemény erőltetése miatt (amely sok esetben szeretetlenséghez vezetett), ennek ellenére mégsem minden farizeus gyűlölte őt. Lehetséges, hogy a tisztább lelkűek elgondolkodtak a tanítása felől, és magukba szálltak. Egy alkalommal ugyanis épp néhány farizeus figyelmeztette Jézust, hogy Heródes Antipász meg akarja őt ölni, ezért jobban teszi, ha elmegy a környékről (vö. Lk 13,31). Ám erre ő így felelt: „Menjete, mondjátok meg annak a rókának: nézd, ördögöt űzők és betegeket gyógyítok ma és holnap. Csak harmadnap leszek készen. De ma, holnap és holnapután még tovább kell járnom

utamat, mert nem veszhetsz el próféta Jeruzsálemben kívül” (Lk 13,22–33). A róka itt negatív értelemben szerepel, hiszen éjszakai vadászként sok kárt tett az ókori zsidó emberek baromfiudvaraiban is.

A mi vörös rókánk a legelterjedtebb rókafaj, megtalálható egész Európában (még a sarkkörön túl is), Közel-Keleten, teljes Ázsiában (Délkelet-Ázsián és Indonézián kívül), Kanada teljes területén és az Egyesült Államok jelentős részén. A Szentföldön a bundáját nem cseréli, hiszen a telek ott nem hoznak fagyot. Üregét általában nem maga ássa, hanem borzok által elhagyott üregekbe költözik, vagy maga szorítja ki onnan a borzokat. Barlangokba és más természetes üregekbe is szívesen beköltözik, vagy akár romokba, omladékokba, kőrákosokba is. Ügyes vadász: tápláléka az egerek, pockok, üregi és mezei nyúl, özgida. Nemcsak a földön fészkelő madarak tojásait és fiókáit eszi meg, hanem a repülni tudó madarakat is ügyesen becserkész. Jól úszik, ezért a vízi mada-

Még mindig van miből folytatnunk a sorozatunkat, hiszen a Szentföldön sok más állatfaj él, mint nálunk, a mérsékelt európai égvöben. Ebben a részben is előkerülnek bibliai állatok, akár vadon élők, akár háziak. Jézus is sok helyütt mintázza a példabeszédeit az állatokról, ahogyan azokat az evangéliumokból jól ismerjük.

rak fészkei sincsenek tőle biztonságban, a kotló hattyúkat is megfojtja. Amikor nem jut elegendő húshoz, akkor sáskákat, cserebogarakat, lárvákat, gilisztákat, érett gyümölcsöt is fogyaszt. Februárban pázrik, a rókaanya 4-7 kölyköt hoz a világra, akik újszülötként még nem vörös-fehér-fekete színűek, hanem egyöntetű szürkék. A kölykök nagyon lassan fejlődnek: összetapadt szemhéjjal, fejhez lapult fülekkel jönnek világra, szemeik legkorábban a 14. napon nyílnak ki. Egy-másfél hónapos korukban merészkednek először a szabadba. Egy éves korukban kezdik tanulni a vadászatot, és késő ősszel válnak el anyjuktól.

Számunkra érdekesebb a **sivatagi róka**. A legkisebb termetű rókafaj, mindössze 0,7-1,6 kilogramm, testhossza 24-41 centiméter, farka 18-31 centiméter hosszú és fekete végű, marmagassága a 20 centi-

métert sem éri el. Fülei 15-20 centiméter hosszúak, és a talaj alatt mozgó zsákmány észrevételéhez szükségesek, valamint hőleadásra is szolgálnak. (Két dolog figyelhető meg ugyanis az azonos állatok fajain: minél hidegebb éghajlat felé haladunk, annál nagyobb lesz a testtömeg, hogy tartsa a testhőt; a fülek pedig annál kisebbek lesznek, hogy ne távozzon el a testhő nagy felületen.) Bundája világos krémszínű és bolyhos, mely védi az erős napsütéstől. Talpán vastag bunda van, így a forró homok nem égeti meg a talpát, és tompítja lépései zajját. Orrán és szemöldöktájékon hosszú szőrű bajusza van. A többi rókaféltől eltérően a sivatagi rókának nincs szagmirigy („ibolyamirigy”) a farka tövében, továbbá csak 32 kromoszómával rendelkezik (a rókafajok esetén ez a szám 35-39). A sivatagi róka csapatokban él, ami szintén eltér a rókafélék életmódjától. Az európai vörös rókától eltérően családi közösségeket alkot: több rókacsalád él együtt, saját maguk által ásott üregben, az üreg emiatt nagyon tágas: a 120 m³-t is elérheti, és 10-15 bejárattal rendelkezhet. Az üregeket kemény homokba ássák, hogy a szél ne tudjon bennük kárt tenni, és ne is omoljanak be. Ha a környék élelmiszerforrásai kimerülnek, a kolónia továbbköltözik, majd az élelmiszerforrások helyreállása után visszatér. Kisebberincesekre vagy gerinctelenekre vadásznak (mindig éjszaka, amikor már enyhül a forróság), de táplálékuk majdnem felét termések, levelek és gyökerek teszik ki, amelyből fedezhetik vízszükségletüket. Bár kolóniában élnek, egyedül vadásznak. A párzási időszak télen kezdődik, és 50-53 napig tart, amely után mindössze 2-4 kölyök születik, csupán 50 grammal. Szemük 2 hetesen nyílik ki, és a többi rókához képest hosszabb ideig szopnak, három hónapos korukig. Ivaréretté 6-9 hónaposan válnak. A természetben 10, állatkertekben 12 évig élnek.

Antoine de Saint-Exupéry világhírű regisművében, *A kis hercegen* szereplő rókát, a kis herceg legjobb barátját is a sivatagi róka ihlette. 1935 végén Saint-Exupéry egyik társával kényszerleszállást hajtott végre Egyiptomban, a Szaharában, ahol több ízben látott apró termetű sivatagi rókákat, de már korábban, 1928-ban, Nyugat-Szaharából is egy olyan levelet írt hűgának, amiben

azt mondja, nagyon szereti ezeket a kis állatokat. A regényben a kis herceg panaszkodik is a pilótának, hogy a rajzain a rókának túl hosszúak a fülei.

KUTYA

Az elsőként házasított állat, ősenek, a farkasnak a megszelídítése feltételezések szerint Kr. e. 10 000 – 100 000 évvel ezelőtt történhetett, vagyis a középső kőkorszak és az újkőkorszak között.

A Bibliában több helyütt feltűnik (pl. Zsoltárok, Tóbiás könyve). Üdvöztök három alkalommal beszél róla. Először a hegyi beszédben: „Ne vessetek szent dolgot ebeknek, s ne szórjátok gyöngyeiteket sertések elé!” (Mt 7,6). Másodszor a kánaáni pogány asszony leányából látszólag vonakodik kiüzni az ördögöket: „Nem helyes, ha elveszik a gyerekek kenyerét, s a kutyáknak dobják” (Mt 15,26; Mk 7,27). A harmadik példa csak Szent Lukács evangéliumában olvasható, a szívtelen dúsgazdag emberről és a koldus Lázárról szóló példabeszédben: „Csak a kutyák jöttek és nyalogatták sebeit.” (Lk 16,21).

Ezzel szemben Izraelben csak egyetlen fajtát tenyésztettek ki: a kánaán-kutyát, (röviden kánaán) melynek története meglehetősen szokatlan. 1938-ban a palesztinai brit mandátumterületen az Izrael függetlenségéért küzdő Haganah zsidó paramilitáris szervezet részére aknakereső kutyákból álló különítményt hoztak létre a Közel-Keleten nagy számban található páriakutyákból (elvadult házikutyák), mert ők tudtak leginkább megbirkózni a kedvezőtlen éghajlati adottságokkal. A páriakutyák házasítási programjának eredményeként alakult ki a modern kánaán. Az 1948-as izraeli

függetlenségi háború során a kánaánok már jobbnak bizonyultak a gépi detektoroknál is. 1965-től Európában és Amerikában is megindult a fajta tenyésztése. Eredetének köszönhetően kevés gondoskodást igényel, bölcs, nyugodt temperamentummal rendelkezik. Éber, vigyázó, odaadó kutya, továbbá nagyon hangos és kitartó, kíváncsi, hűséges és szereti a családját. Nagyon területiális, ezért általában házőrzőnek használják. Rövid bundája minimális karbantartást igényel, szereti a tisztaságot. Általában egészséges, a legtöbb kutyafajttal ellentétben nem hajlamos a betegségekre. Értelmes, nevelhető fajta, szobatisztaságra is könnyű nevelni. Kitűnően reagál a pozitív, motivációs nevelésre.

Az izraeliek őrzési feladatokat bíztak a kánaánra, alkalmazták aknakeresőként a háborúban, valamint futárként, de még vöröskeresztes segítőként is. Ugyanakkor, ha egyszerűen házőrzésre használják, azt is nagyon élvezzi, és jeleskedik benne. Ennek oka, hogy ez a fajta rendkívül kifinomult hallással és szaglással rendelkezik, és akár jelentős távolságból is képes észlelni a közeledő behatólókat. Mindig éber. Emellett viszont igényli a dédelgetést. Amikor gyerekek vagy háziállatok között nevelkedik, odaadó családi kutya lesz belőle. Hőmérséklet-szabályozó bundájának köszönhetően szélsőséges időjárási körülmények között is lehet tartani. Tökéletes őrzem, és ha azt akarja, hogy figyeljenek rá, elkezd csaholni, vonyítani vagy morogni, amikor viszont hallgat, megjelenése tökéletesen méltóságteljes.

TŰZHAL, CSIKÓHAL, MEDÚZÁK

Izraelnek hosszú és tagolatlan (egyenes) partszakasza van a Földközi-tengeren. A tagolatlanság és a sekélység már az ókori időkben is hátrányt jelentett a tengerhajózásban. De ez az oka annak is, hogy a zsidók Jézus idejében csak a Genézreti-tóból fogtak halakat, a Földközi-tengerből nem.

A Szezei-csatornát 1869-ben adták át, noha az ókori fáraók is (III. Szenuszert, II. Nékó, II. Ptolemaiosz), illetve Traianus római császár ásattak már csatornát a Vörös-tenger Szezei-öblét és a Nílus folyót összekötve (tehát így, a Níluson

keresztül kötötték össze a Vörös- és a Földközi-tengert, nem a mai nyomvonalon). A Szezei-csatorna megépítését egyértelműen a kereskedelem egyszerűsítése és gyorsítása hajtotta, és ez a terv be is vált. Ám abba akkoriban senki nem gondolt bele, hogy mekkora környezeti károkat okoz vele az emberiség saját magának és a bolygónak.

Az átadás óta eltelt több mint 150 év alatt mintegy négyszáz új faj jelent meg a Földközi-tengerben, köztük több mérgező medúza, agresszív tüzhal, vagy a rendkívül erős mérgező ezüst csikóhal. A beáramlás jelentősen erősödött 2015 óta, amikor Egyiptom megnyitotta az új Szezei-csatornát, ezzel megkétszerezve a teherforgalom kapacitását. Sok földközi-tengeri ország bírálta a fejlesztést, de mindhiába. Az Indiai- és a Csendes-óceánból származó, újfent megjelent tengeri élőlények az izraeli partokat lepték el a legnagyobb mértékben. Bella Galil izraeli tengerbiológus az AP hírügynökségnek elmondta: a károk nagy része nem orvosolható, és sürgős cselekvésre szólított fel, hogy az invazív halak és rákfélék beáramlásának hosszú távú hatásait minimalizálják. Úgy fogalmazott: a csatorna

kiszélesítésével és kimélyítésével a nem honos fajok „mozgó akváriumát” hozták létre, és ha az invázió akadálytalan marad, az ember számára barátságatlaná válhatnak a mediterrán parti vizek. Izrael mérges medúzák soha nem látott hullámmával néz szembe, ezek a csalánozók károkat okoztak a parti erőművekben és elijesztették a turistákat és a strandolókat. Más mérges fajok – köztük az Indiai-óceánban és a Csendes-óceán nyugati részén őshonos tüzhalak – állandó kolóniákat hoztak létre. A jelenséget a „fel nem ismert veszélyek történelmi példájának” nevezte. A tengerbiológus a rendkívül erős mérgező ezüst csikóhal megérkezését tartja a leginkább aggasztónak. Szerinte az izraeli vizek halainak fele és rákjainak mindegyike már az invazív fajok közé tartozik, de a beáramlás már elérte Spanyolországot is. A nem honos élőlények komolyan fenyegetik a helyi fajokat, legalább annyira, mint a klímaváltozás, a vízszennyezés vagy a túlhalászat. Kipusztítják az őshonos kagylókat, rákokat, halakat.

Szomorú (de nem egyetlen) példa ez arra, hogy az ember csak a saját maga hasznát és egyre nagyobb remélt jólétét képes nézni, ha gazdasági kérdésekről van szó, a környezeti károkat pedig nem méri fel, legfeljebb utólag.

NAGY ÁMBRÁSCET

Alkonyati zsolozsmánk állandó része a 103. zsoltár, mely a teremtés dicsérete. Ebben a cet is szerepel, mely a kék bálna utáni legnagyobb emlős:

„Ez a nagy és tágas öblű tenger, ott az úszók, melyeknek száma nincs; a kicsiny állatok a nagyokkal. / Ott járnak a hajók; a cethal, melyet alkottál, hogy játsszék abban.”

Izraelnek ma két tengere van: a Földközi-tenger 273 km hosszú partszakaszon és a Vörös-tenger, mindössze 15 km partszakasszal. A Vörös-tengeri szakaszon található Eilat üdülőváros, itt a könnyűbúvárok számára mesés és varázslatos a tenger élővilága, de Eilatba valóban csak üdülni járnak a vagyonos turisták (ugyanis elég drága hely), a szentföldi zarándokcsoportoknak ez nem célpontjuk. (Messze van Jézus életének helyszíneitől, és hosszú az utazás busszal a Negev-sivatagon keresztül.) Az ókori időkben azonban még csak a Földközi-tenger volt az övék, s némi (bár nem sok) tapasztalatot szereztek az élővilágáról. Így például ismerték a hatalmas cetet, de nem tudták róla, hogy emlős. Így került a Bibliába Jónás története is. (Jónás könyvét a teljes terjedelmében a nagyszombati vecsernyés Nagy Szent Bazil Liturgián olvassuk fel.)

Jézus épp Jónás története kapcsán vetíti előre a saját sírban nyugvását és feltámasztását:

„A gonosz és hűtlen nemzedék jelet kíván, de nem kap más jelet, mint Jónás prófétáét. Amint ugyanis Jónás próféta három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld szívében három nap és három éjjel.”

(Mt 12,39–40; vö. Lk 11,29–30)

Fekete István: RORÁTE (1949)

Olyanok ilyenkor a csillagok, mint az álmos gyerek szeme. Kicsit hunyorognak. És még nem tudják: sírásra vagy nevetésre nyílnak-e, avagy aludjanak tovább. Hát, csak pislognak.

Enyhe az idő, a szél csak a kerítések mellett lézeng, ámbár elég hűvösen. Az ablakok néhol nézik már a hajnalt, néhol nem, és a csizmák nem kopognak a gyalogjárón, inkább csak cuppognak.

Néhol egy halk szó, néhol az se. Néhol csak árnyak járnak. Néhol kis lámpások imbolyognak és mutatják, hova kell lépni. Ámbár hiszen sár van mindenütt.

Az ég még sötét. A tegnap gondja, mintha még aludna, a mai még nem ébredt fel. S a falu csak tiszta önmagát viszi a hajnali misére.

Ajtó nem csattanik, kiáltás nincs.

A külső mozgás bekúszik a templomba s megnyugszik. Suttog egy kicsit, vár, s amikor már a gyertyák lángja is meggyúlik a varakozástól, felkiált az időtlen vágy: „Harmatozzatok égi Magasok!”

Mise végére egészen bemelegedett a templom, szinte otthonos lett. Legalább is így érezte ezt Baka Máté az alszgeből, de így érezte ezt Hosszú Illés is ugyanonnan. Ámbár, ha tudták volna, hogy most egy véleményen vannak, aligha érezték volna, nagy harag volt ugyanis a két öreg között. Kitartó, régi harag. Formája sem volt már, nem is emlékeztek, ló volt-e az oka vagy asszony, mindenestre ragaszkodtak hozzá, mint beteg szilva a fához.

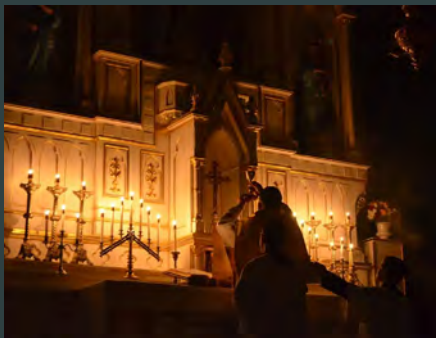
És most bóbiskolva várják, hogy kiürüljön a templom. Az ajtóban még mozgás, hát csak ülnek tovább, sőt Illés a lábát is kinyújtja, mert úgy kényelmesebb. Illés nem szereti a tolongást. De egyébként is ráér. Félszemmel odapislant Mátéra, hogy alszik-e már, mozdul-e már, de Máté nem mozdul. Amilyen kutya, kónok ember volt világéletében, azt várja

– gondolja Illés – hogy én menjek előbb. De abból nem eszel! Pedig már a gyertyát is eloltotta a dékán. Azaz a harangozó, szóval a sekrestyés.

Azután: csend.

Illés gondol erre, gondol arra, állat behúzza a meleg nyakravalóba, és a szeme szép lassan lecsukódik.

– Nem! – ijed meg. – Ezt igazán nem szabad – s Mátéra néz, aki úgy látszik, elaludt.

Hö-hö-hö. Ez hát a híres? – mosolyodik el magában. Pedig három évvel fiatalabb. Nem nagy idő, az igaz, de mégis csak fiatalabb. Aztán meg, milyen sárgák a fülei. Na, akár a halotté.

Uram Isten! Csak nem lett vele valami?

Harag ide, harag oda – a rothadt szilva is lepottyanik egyszer a fáról – csendben odamegy Mátéhoz, és kicsit borzongva megérinti a vállát.

– Hallod-e, te! Máté!

Máté felhorkan:

– Hö?! Mi? – és néz Illésre, mint a csodára.

– Te vagy az, Illés?

– Én hát. Hát mondok megnézlek, mert olyanformán ültél, hogy ...

És nézi egymást a két öreg.

A templomban meleg csend, a köszentek elmosolyodnak.

– Kicsit megszedültem – hazudja Máté. De áhítattal. Mert tele van a szíve. Szereti most Illést így közel látni. Már elmúltott.

– Há no! Hál Istennek, akko menjünk.

És egymás mellett kicsoszognak a templomból.

Mi volt ez, Szentatyám? – néz fel egy pufók kis angyal Szent Péterre, ahogy az ajtó becsukódott. Olyan meleg lett a szívem egyszerre.

Két ember kibékült – mondja a főszent. És melegen sóhajt.

– Hjjj! Csoda! – suttogja a kis angyal.

– Hát bizony. A mai világban ...

– És most mit csinálnak?

– Nézz utánuk, fiam!

A két öreg közben Illés háza elé ér. Az utca üres, a kémények lágy selymet füstölnek a reggelnek, s a kertekben puhán békét álmodnak a fák.

– Gyere be, Máté, rég voltál nálunk – mondja Illés. Lángost süttött a lánynom...

A kis angyal kérdően néz a főszentre:

– Mi az a „lángos”, Szentatyám?

A toronyban ekkor hetet ütött az óra. S e földi hangtól megmerevedtek újra a szobrok, de a mosolygás mintha ott maradt volna az arcukon.

H. VARGA ÉSZTER

Helyek a Krisztussal és egymással való találkozásra

KÖZÖSSÉGI HÁZAKAT SZENTELTEK HAJDÚDOROGON

Közösségi házakat alakított ki a hajdúdorogi önkormányzat és a Hajdúdorogi Főegyházmegye a hajdúdorogi szegregált területeken. Az épületeket Fülöp metropolita atya áldotta meg.

Éppen négy évvel ezelőtt alakult ki egy kis üde színpont a hajdúdorogi roma telepen: az Istenszülőt ábrázoló úti ikonnal és gyümölcskerttel gazdagodott a Balogh Sándor utca. E területen „nőtt ki” ez év végére egy mintegy 40 négyzetméternyi közösségi tér, ami mellé férfi és női mosdó, valamint zuhanyzást és mosást lehetővé tevő helyiségek is létesültek. A Hajdúdorogi Főegyházmegye és a Hajdúdorogi Görögkatolikus Parókia kiemelten fontosnak tartja a szegregátumban élők közösségi és hitéletének előmozdítását. Ennek érdekében Magyarország Kormánya és a Sója Miklós Nyitott Ház Szövetség támogatásával történt meg a fejlesztés 27 millió forintból.

A szövetség támogatásának köszönhetően közösségi és hitéleti programokat is szerveztek, valamint négy éven keresztül szociális földprogram valósult meg a telepen.

A debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium diákjai pedig társadalmi felelősségvállalási programja révén látogatták a telepen élőket, melynek meg is lett az eredménye: egy fiatal hölgy, Farkas Ramóna 2022 szeptemberében a Debreceni Egyetem hallgatója lett. Tőle volt hallható az ünnepség elején a Szeretethimnusz, majd Fülöp metropolita atya kérte Isten áldását a közösségi ház eredményes működésére.

HAJDÚDOROGI FŐGYZHÁZMEGYE

Épületek megáldásakor Zakeus története hangzik el, s ennek kapcsán kezdte elmélkedését Fülöp metropolita azzal, hogy gondolkozunk el azon: vajon kik az egyház tagjai? A válasz nem is olyan könnyű, hiszen Krisztus másképpen tekint az emberre, első sorban nem a „klubtagok” vagy a „naplóba bejegyzettek” tartoznak hozzá.

Ha megkérdezték volna a Krisztus korabelieket, hogy ez a Zakeus a Mesterhez tartozik-e, egyértelmű lett volna a válasz: nem! Az egyik legbűnösebb, másokat kihasználó zsidó ember volt ő, ám valami mégis ott volt a szívében, mert amikor meghallotta, hogy a közelében jár Jézus, mindenképpen látni akarta, valami vonzotta hozzá. Felmászott a fára, onnan próbálta meglátni Jézust, aki észre is vette ezt a gyarló embert.

„Zakeus gyere le!” – szólította nevén azt a valakit, aki „nem tartozott a csapatba”, Krisztus követői közé, ennek ellenére Jézus észrevette, hogy valami ’megmoccan’ a szívében. – Ez az apró mozzanat elég volt Jézusnak, ahhoz, hogy szállást kérjen tőle, majd megáldotta, megszentelte Zakeust, akinek meg is változott az élete, helyre akarta hozni azt a sok rosszat, amit korábban tett – világított rá metropolita atya. S hozzátette: nekünk is, keresztényeknek, híveknek, papoknak Jézusnak ezzel a tekintetével kell körbenéznünk s észre kell vennünk az elbújó, távolra került embereket, a bűnöseket, akik „nem tartoznak a csapatba”, nem követik a szabályokat, az előírásokat, de a tekintetekben meg kell látni, hogy a szívében valami megmozdult. Nevükön kell őket szólítani, mert akit nevén szólítanak, annak máris megnyílik a szíve. Az Isten ismeri ezeket az embereket, s ha hiteles krisztuskövetők vagyunk, akkor nekünk is ismernünk kell őket.

HAJDÚDOROGI FŐGYZHÁZMEGYE

Fülöp metropolita atya köszönetet mondott azoknak a szakembereknek valamint Budai János diakónus atyának és Dalanics Zoltán parókus atyának, hogy Krisztus tekintetét, szeretetét el tudják hozni a „távol lévőknek, a csapatba nem tartozóknak”, akiknek ha szívük vágyik Krisztusra, akkor nekünk mindent meg kell tennünk, hogy oda is találjanak, és Jézus beköltözzön a házukba.

A főpásztor végezetül elmondta: nem lakóhely, hanem a találkozás helye lesz a most megáldott épület, ahol a környéken élők tudnak egymással és Jézussal találkozni az Istenszülő tekintete előtt.

KATAR NÉLKÜL IS KATARZISBAN – radaron a magyar futballválogatott 2022-es éve

Néhány héttel ezelőtt éppen elkaptam egy esti órában a júniusi angol-magyar válogatott futballmérkőzés ismétlését, és képzelmek: hihetetlen, de megint 4-0-ra győztünk! Az angol szurkolók megint kifütyülték nemzeti himnuszunkat, de a pályán megint tökéletes választ adtunk. Sallai Roland újra duplázott, Nagy Zsoltnak megint elsült a lába, s Gazdag Dániel újfent átépöccintette Ramsdale felett a lasztit, miközben Ádám Martin csereként beállva adott két gólpasszt, Gareth Southgate sportszerűen gratulált a történelmi vereségük után minden magyarnak, Willi Orbán meg újra próbára tette Dibusz Dénest: ha már az angolok nem veszélyeztetnek, legalább ő megnézi, a kapuban áll-e még Dini, vagy esetleg kávászünetet tart a büfében. De a Ferencváros kesztyűse megint bravúrral védte csapattársa felszabadításnak szánt fejését... Minden, mint szűk félévvel ezelőtt. És én ugyanúgy mosolyogtam minden egyes magyar gólnál, mint akkor.

Ez a meccs bekerül majd a történelemkönyvekbe és a magyar futball-sikereket zengő legendáriumokba; nekünk – akik szüleinktől, nagyszüleinktől hallottunk az Aranycsapatról, s felvételtől nézhettük a régi nagy idők meccseit és góljait – ez a 4-0 a 6-3. Hogy az angolok nem vették komolyan a meccset? Igen, szerintem is titkos vágyuk volt a vb-felkészülés jegyében közel száz éve nem látott súlyos vereséget szenvedni hazai pályán a lesajnált magyaroktól... Én '87-es születésű vagyok, s egy olyan generációnak a gyermeke, amely még nem látta vb-n a fociválogatottat, s csaknem 29 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a létszám-bővítésnek is köszönhetően legalább egy Európa-bajnokságon a mieinknek szurkolhassunk. 2015 óta merhet újra nagyot álmodni a magyar futballszurkoló, s bár egy-egy döcönő azért még utunkba akad Andorra vagy éppen Albánia személyében, kétségtelen, hogy jó úton indult el a magyar labdarúgás. A 2022-es év pedig, ha figyelembe vesszük a Ferencváros Európában véghezvitt bravúrait is, talán kijelenthetem, eddigi rövid életem legszebb magyar futballsikereit hozta.

Igen, ez alighanem így van. Mi nem láttuk futballozni Puskás Ferencet, Hidegkuti Nándort, Bozsik Józsefet, Albert Flóriánt, Bene Ferencet, Göröcs Jánost, Fazekas Lászlót, Nyilasi Tibort, Töröcsik Andrást, de még Détári Lajost sem, így nekünk, a húszas, harmincas éveikben járó fiataloknak a XXI. századi hősök maradtak. Ha az ezredforduló környéki magyar állapotokra gondolok, három olyan név jut eszembe, akik az újkori magyar sikereknek nem voltak már részesei, de a maguk idejében szerintem nemzetközileg is elismert klaszsisok. **Dárdai Pál** klublegenda lett Berlinben (előbb játékosként, majd edzőként, idén 25 év után szakított a Herthával...). **Lisztes Krisztián** a Bundesliga-győztes Werder Bremennek volt oszlopos tagja, de egy szörnyű sérülés sajnos tönkrevágta a karrierjét, amiben még több lehetett volna. **Huszi Szabolcs** pedig évekig szintén meghatározó játékosa volt a német bajnokságnak, de ő meg a magyar válogatottból nem kért – nyílt levélben támadta az MLSZ-t és mondta le a válogatottságot, pedig lehet, hogy még a 2016-os Eb-csapatban is helyet kaphatott volna. Abban az együttesben, amiben szintén voltak Eu-

rópa-szerte elismert játékosaink: **Király Gábort** sem csak a mackónadrágjáról ismerték, **Juhász Roland** évekig a belga bajnokság egyik legjobb középphátvédje volt, **Gera Zoltánt** pedig nem véletlenül hívták Angliában a Mágikus Magyarok; ott két klub szurkolótáborát is gyorsan meghódította alázatával és játékaival. Ők már a múlt, hiszen mindhárman visszavonultak a jól sikerült 2016-os Eb után, s idén ősszel csatlakozott hozzájuk a magyar labdarúgás elmúlt évtizedének másik két emblemikus alakja is: **Szalai Ádám** és **Dzsudzsák Balázs**.

Dzsudzsák esete azért érdekes, mert ő 2019. november 19-e óta nem játszott a válogatottban, de mégis most beszélünk a búcsújáról. Azon a sötét őszi estén 2-0-ra kikapott Walesben egy Eb-selejtezőn a **Marco Rossi** vezette csapat, egy hitehagyott, motiválatlan csapat benyomását

is keltve; az a játék annyira kiábrándító volt, hogy még a maestro fejében is megfordult, hogy lemond posztjáról. Három év távlatából nem mondhatok mást: öreg hiba lett volna. Rossi maradt, néhány, addig kulcsembernek számító játékosnak azonban akkor „lefőtt a kávé”, Dzsudzsák mellett például Baráth Botond és Pátkai Máté is távol került a nemzeti csapattól. A walesi kudarc után nagyon sokáig nem lépett pályára a válogatott, hiszen 2020 tavaszán beütött a koronavírus-járvány első hulláma, így a tavaszra tervezett Eb-pótselejtezők őszre kerültek, amikor a magyar válogatottnak a Nemzetek Ligája B divíziójában is rengeteg dolga akadt. S talán itt kell kezdenünk, ha meg akarjuk fejteni az ideai sikereink titkát. 2020 ősze kulcsfontosságú dátum a magyar futball életében, s nemcsak azért, mert Bulgária idegenbeli, majd Izland hazai legyőzése miatt jegyet váltottunk a részben hazánk által is rendezett Európa-bajnokságra (a járványhelyzet miatt sajnos zárt ka-

puk mögött rendezték a kijutásról döntő meccset, pedig képzeltük, mekkora hangulat lett volna a zsúfolt Puskásban Szoboszlai Dominik 92. percben szerzett győztes gólja után), hanem azért is, mert meneteltünk a Nemzetek Ligájában. Amiről sokáig nem értettük, hogy miért jó, hogy mi értelme, s hogy egyáltalán mi az, mégis, a tavalyi Eb-s részvételünket, az ideai életre szóló futballélményeinket és a viszonylag könnyű Eb-selejtezős csoportunkat is neki köszönhetjük... 2020 őszén nem mi voltunk az esélyesei a törököknek, a szerbeknek és az oroszoknak is felvonultató kvartettnek. És mégis, egyetlen vereséggel abszolválva a csoportot, a törököket oda-vissza legyőzve feljutottunk az A csoportba.

Én olyannak képzeltem a „magaslati levegőt”, mint amit a jégkorong válogatottunk

néha átél; hogy egyszer-egyszer kijut az A divíziós vb-re, ott túl sok sikerélmény nem éri, de világklasszis válogatottak ellen játszhat, majd visszaesik az alsóbb osztályba, és vígan éli tovább az életét. Nos, amikor kisorsolták mellénk az angolokat, az olaszokat és a németeket, hasonló érzések keríthettek volna bennünket hatalmukba, ha nem lettünk volna már túl a tavalyi Európa-bajnokságon, ahol bizonyítottuk, hogy a világ legjobbjai ellen is helyt tudunk állni. A legnehezebb csoportellenfeleket kaptuk akkor Portugália, Franciaország és Németország személyében, s nem, hogy egyik ellenfelünk sem futballozott le minket, a franciák és a németek ellen is pontot szereztünk, s utóbbiakat kis híján ki is ejtettük a csoportkörben. Az őszi világbajnoki selejtezőkön aztán gyorsan elillant ez az eu(ro)fória, főleg, miután az albánoktól oda-vissza kikaptunk. De az angoloktól a Wembleyben például pontot csentünk, a lengyelek ellen is szereztünk négy pontot, így azért én erősnek éreztem azt a rengeteg borúlátó, gyalázkodó és cinikus megjegyzést, amit akkor a futballválogatott kapott. Persze a tények nem hazudnak: az albán elbánt velünk (kétszer is...), s ezt bánhattuk, mert így a vb-részvétel sajnos ezúttal sem jött össze...

Idén aztán az esélytelenek nyugalomával kezdhettük a Nemzetek Ligája A divízióját, ahol jó szokásunkhoz híven megint a legkeményebb csoportba kerültünk, a tavalyi Eb-döntő két résztvevője, az angol és az olasz, valamint a német válogatott mellé. Mi lehetett előzetesen a célunk? Hogy ne verjen mindenki bucira bennünket, esetleg szerezzünk egy-két bravúrpontra, és hogy ne legyen zárt kapus az olaszok elleni utolsó meccs, amire én nagyon sze-

rettem volna elmenni... Ha már az első, angolok elleni meccset egy tavalyi büntetés miatt szurkolók nélkül kellett lejátszanunk. Illetve kellett volna, de az MLSZ leleményes volt, ismerte az apróbetűs paragrafusokat is a szabálykönyvből, így közel harmincezer gyerek (és az ő felnőtt kísérőik...) szurkolhattak Gulácsiéknek. Amellett, hogy ez valószínűleg a nebulók számára is életre szóló élményt jelentett, a játékosokat is felpannolta, s remek játékkal, **Szoboszlai Dominik tizenegyesgóljával meg is vertük az angolokat!** Ki gondolta ezt? Három nappal később, bár a második féldőben nem játszott rosszul a csapat, az első félidei gyengébb játék és a védelmi megingások következtében 2-1-re kikaptunk Olaszországban, de túl sok idő nem volt a sebeket nyalogatni, mert jöttek a németek: gyors gólváltás volt a meccs elején, a végén pedig pontosztokodás. **Három meccs után 4 pont, szerintem senki nem gondolta, hogy ebben a csoportban osztanak nekünk lapot** – ami nem sárga vagy piros... Ám a java még csak ezután következett: **Wolverhamptonban kiűtöttük az angolokat, akik a 6-3 óta nem szenvedtek ilyen súlyos vereséget hazai pályán.** Ezt a mérkőzést legalább egyszer minden magyar embernek (és nem csak a futballszerező társadalomnak) látnia kell... Szeptemberben még két meccs várt ránk, és ott tartottunk, ha a németek és az olaszok ellen szerzünk egyetlen pontot (vagy az angolok elveszítik mindkét meccsüket...), biztosan bent maradunk az A Ligában!

Nem bíztunk semmit a véletlenre és az angolokra: inkább megvertük Lipcsében a németeket! De mindezek előtt, váratlanul, derült égből villámcsapásként érkezett a bejelentés: Szalai Ádám a két Nemzetek Ligája találkozó után visszavonul a válogatottól.

Ez a sokkoló hír valószínűleg nem könnyítette meg a felkészülést, de aztán Lipcsében meszeszerűen indult minden. **Sza-**

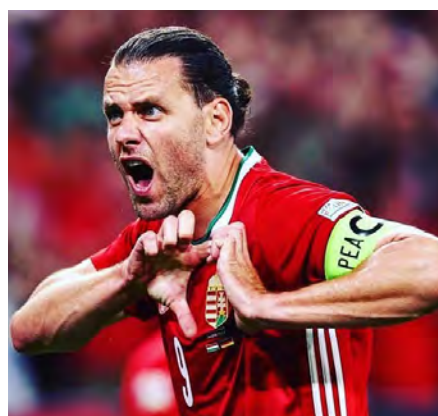
lai Ádám Szoboszlai Dominik szögletét tanítanivaló módon, sarokkal juttatta a Manuel Neuert helyettesítő Marc-André ter Stegen kapujába a 17. percben. Csodálatos gól volt, amit az UEFA honlapján az egész játéknap legszebb találatának választottak. És a sors igazságot szolgáltatott: a sokszor falábúnak, ügyetlennek és körülményesnek titulált Szalai Ádám akrobatikus mozdulattal, kiváló helyzetfelismeréssel, a másodperc tört része alatt hozott döntéssel szerzett góllal fejezte be válogatott karrierjét. Úgy, ahogyan elkezdte: San Marino ellen 40 (!) méterről ívelt a kint álló kapus felett a hálóba, második válogatott gólját szerezve. Az sem volt csúnya, és ez sem volt az... E gólt látva egyetlen kérdésem maradt csupán: ki az a Zlatan Ibrahimovic??? **Győztünk Németországban, így nemcsak az vált biztossá, hogy bent maradunk az A divízióban, de az is, hogy nem végezhettünk a másodikkal rosszabb helyen a csoportunkban.** Sőt: Olaszország ellen egy döntetlen is elég lett volna ahhoz, hogy megnyerjük a csoportot és a négyes döntőbe jussunk.

Az olaszok elleni záró találkozóra (ami így Szalai Ádám búcsúja is volt a válogatottban) édesapámmal és a húgommal mentem ki, s már a meccs előtt nagyon megható élmény volt, ahogy hatvanezer torokból zúgott az Ismerős arcok slágerre, a Nélküled. A játékosok kivonultak a gyepre, Szalai Ádámot köszöntötte Csányi Sándor MLSZ elnök, miközben a lo-

csolórendszer beindult; ők ott a gyepen áztak, míg a lelátón hahotáztak – valóban muris jelenetek voltak. A himnuszok viszont már nem voltak azok. **Az olaszt végigtapsolta a magyar tábor (nagyon sportszerű gesztus volt, ami alighanem Marco Rossinak szólt), a magyar Himnusz alatt pedig Szalai Ádám látványosan a könnyeivel küszködött.** A mérkőzés sajnos nem kezdődött annyira jól, a tét rányomta a bélyegét a teljesítményünkre, s a védelem nagyon csúnyán összehozott egy gólt az olaszoknak. Utólag már csak mosolyogni tudok azon (akkor érthető módon nem volt őszinte a mosolyom...), hogy a 26. percben harsant a B közép, s a szurkolótársak felé intézte a kérést: „Álljatok fel!” Szót fogadtunk, és felálltunk, fél perccel később pedig a magyar válogatott is középkezdéshez, mert gólt kaptunk. Elég lett volna ezt a bakiparádét ülve megcsodálni... A második féldíő elején körbelövődöttük az olasz kaput, de Donnarumma nagyon jól védett, s a második olasz gól lezárta a meccset, 2-0-ra kikaptunk. **Az olaszok 11 ponttal zártak, így megnyerték a csoportot, és bejutottak a négyes döntőbe. A magyarok 10, a németek 7, az angolok 3 pontot szereztek a csoportban. Mi a németektől 4, az angoloktól 6 pontot elvettünk.** Gyenge az az érvelés, hogy ez a sorozat senkit nem érdekelt, csak mi vettük komolyan, hiszen ez a néhány meccs a németek és az angolok számára a vb-re való felkészülést szolgálta. Melyik válogatottat gondolhattuk ezek után favoritnak Katarban? Se a német, se az angol csapat nem volt meggyőző, sőt, a mieink elleni 0-4 után még Gareth Southgate állása is veszélybe került... Tényleg tét nélküli meccsek voltak ezek?

Szalai Ádám méltóságteljes visszavonulása után felkavarta az állóvizet, amikor kiderült: **Dzsudzsák Balázs három évvel ezelő utolsó válogatottbeli meccse után kap egy búcsúmérkőzést.** A hír elterjedésekor ez inkább tűnt a válogatottsági rekord megdöntésére irányuló törekvésnek, mint egyfajta búcsúmérkőzésnek, amin a lényeg, hogy az egykori csapatkapitány elkészíthessen a pályán a szurkolóktól, még ha így is akarták ezt kommunikálni. Dzsudzsák Balázs és Király Gábor egyaránt 108 válogatottsággal álltak, és mindketten rekorderek voltak. Azzal, hogy a Nyírlugosról származó balszélső három éve nem volt kerettag, a tavalyi Eb-n és az idei Nemzetek Ligájában is nélküle szere-

pelt eredményesen a csapat, azt gondoltuk, az ő története a nemzeti csapatban már véget ért. Az igaz, hogy 12 éven át tartó hű szolgálatot és 49 csapatkapitányként megvívott mérkőzést nem lehet csak úgy elfelejteni, ahogy azt a válogatott karriert sem, amibe rengeteg minden belefért. A teljesség igénye nélkül: második válogatott meccsén a vb-címvédő olasz védők megbolondítása, 3 gólpassz egy hollandok elleni meccsen, a finnek

elleni utolsó perces gól, a románok elleni csodaszép szabadrúgás Bukarestben, na meg persze a két megpattanó gólja a portugálok ellen a 2016-os Eb-n... Ezeket átgondolva, bár nagyon furcsa, hogy ilyen körülmények között és ennyi kihagyás után került rá sor, én azt gondolom, megérdemelte Balázs ezt a búcsúmeccset. Klubkarrierjére sok mindent mondhatunk, hihettük azt, hogy néha a pénz motiválta egy-egy igazolásánál, s talán nem mindig hozott jó döntést, de a válogatottban sosem alibizett, a szívét-lelkét kitette a pályára, a legkínosabb szituációkban is a kamerák elé állt nyilatkozni, s olyan öltözői beszédet mondott a norvégok elleni pótszelejtezőn, ami nagyon hosszú várakozás után egy Eb-részvételt ért. Ezek miatt pedig minden elismerést megérdemel Nyírlugos egyetlen díszpolgára (a búcsúmeccsen részesült a kitüntetésben), aki a görögök ellen debütált 2007 júniusában, a következő évben ellenük rúgta első gólját is, majd most Görögország ellen is búcsúzott. Mint a mesében. A befejezés is mesészerű lett: a hosszú sérüléséből visszatérő **Kalmár Zsolt** beállt a hosszabításban, majd első labdaérintéséből gyönyörű győztes szabadrúgásgólt szerzett. Ezt Dzsudzsák vagy Szoboszlai sem rúgta volna meg jobban... Így kell beállni, és így kell egy szinte tökéletes évet lezárni!

S hogy milyen lehet a következő esztendő? Azt hiszem, van okunk bizakodásra! Főleg az Eb-selejtezős csoportunkat látva, ahonnan bőven meglehet a továbbjutás. Hogy nem kaptunk igazán „nagyágyút” a selejtezőkre, az annak köszönhető, hogy minket is a „nagyágyúk” közül húztak ki. A sikeres Nemzetek Ligája szereplésnek hála először kerültünk az első kalapba, s bár a második kalapból Anglia vagy Fran-

ciaország érkezhettek volna, megúsztuk őket. Jön viszont Szerbia, Montenegró, Bulgária és Litvánia. Óva intenek mindenkit attól, hogy picit is lenézzék bármelyik csoportellenfelünket! A **szerbek** ott voltak a vb-n, s vannak topklubokban futballozó klasszisaik: **Filip Kostic** és **Dusan Vlahovic** a Juventusban játszik, **Sergej Milinkovic-Savic** a Lazio vezére, **Aleksandar Mitrovic** a Fulhamben termeli zsákszámra a gólokat, **Dusan Tadic** az Ajax csillaga... És a sort még folytathatnám, de nem akarok senkit megijeszteni... Talán nem lesz 1-7 és 0-5, mint a '98-as vb-pótselejtezőjében Jugoszlávia ellen, de azért ne írjuk le ezt a csapatot! Ők a legesélyesebbek a csoportelsőségre, nem mi! **Montenegróról** elég legyen annyi, hogy eddig háromszor játszottunk velük, de megverni még nem sikerült őket – két vereség és egy döntetlen a mérlegünk ellenük. Hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy 2020-ban, az izlandiak elleni pótselejtező előtt hogy megszenvedtünk **Bulgáriában**: ha Gulácsi nem véd többször bravúrosan, lehet, hogy kikapunk a bolgároktól. Elvileg a **litvánoktól** kéne a legkevésbé tartanunk, de én emlékszem már a XXI. századból olyan meccsre, amikor leikszeltek velünk... Nagyon veszélyes ám ez a csoport! Nincs tipikusan nagyágyú, mint amilyen ellenfelek ellen tekintélyt parancsoló eredményeket ért el a nemzeti tizenegy az elmúlt másfél évben, de senki ellen nem mehetünk biztosra. Azt láttuk már, hogy az óriások ellen milyen jól tudunk futballozni. Most már azon van a sor, hogy a törpék ellen is megtanuljunk. Mert az örök kételkedők és szkeptikusok nem a franciák elleni 1-1-ből vagy az angolok elleni 4-0-ból indulnak ki, hanem az albánok elleni 0-1-ből, amiből tavaly sajnos kettő is becsúszott... Jó esélyeink vannak a továbbjutásra, sőt, akár a csoportelsőségért is versenyben lehetünk, de csak ugyanolyan szerényen és alázatosan játszva lehetünk eredményesek, mint ennek előtte.

Ahhoz azonban minden összetevőnek és „tartozéknak” klappolnia kell! **Marco Rossi** hatalmas fába vágta a fejszéjét, amikor a balga belga, George Leekens gyors bukása után elvállalta a válogatott szövetségi kapitányi posztját – tiszteletbeli magyar lett belőle, aki éneklie a Himnuszunkat, aki tele van érzelmekkel, kiváló taktikai érzékkel áldotta meg a Jóisten, és

látjuk rajta, hogy nagyon szereti Magyarországot, s a munkája az élete. Az egyik legjobb dolog, ami történhetett a magyar futballal az elmúlt évtizedben, hogy ő idetévedt. A válogatottnak van egy 5-6 tagból álló magja, a gerinc, akikre támaszkodhat a kapitány: a kapuban **Gulácsi Péter**, a védelemben **Willi Orbán** és újabban **Szalai Attila**, középen **Nagy Ádám**, a két szélén **Szoboszlai Dominik** és **Sallai Roland**. Közülük Gulácsi Péter 32 éves, Willi Orbán 30, a többiek fiatalabbak, tehát még évekig húzóember lehet mindenki. Willi Orbán egyébként szerintem egy főnyeremény volt Magyarország számára, a németek verhetik a fejüket a falba, hogy lemondtak róla... Szalai Attilával tökéletesen megértik egymást, aki szerintem nem sokáig marad Törökországban, mert a Fenerbahcénál magasabban jegyzett klubban a helye. Orbán mellett volt még két honosítás az elmúlt években, ami tökéletesen bevált: **Loic Nego** és **Callum Styles** is nagy hasznára van a nemzeti tizenegynek. Az NB1-ből négy játékos is kulcsszereplője volt a közelmúlt válogatottjának: **Nagy Zsolt** idén a németek és az angolok hálóját is bevette, **Fiola Attila** megalkuvást nem tűrő, csupa szív játékaival tűnik ki szinte minden meccsén (tavaly a franciák ellen az Eb-n gólt is szerzett), **Botka Endre** pedig több poszton is stabil teljesítményre képes. Klubtársa, a kapus **Dibusz Dénes** a Fradiban nyújtott pazar teljesítménye után megérdemelte, hogy idén több lehetőséget kapjon. A fiatalok

közül **Schäfer András** beépült egy Bundesliga csapatba, **Kerkez Milos** berobbant Hollandiában, a nemzetközi porondon is letette már a névjegyét, és 19 éves kora ellenére nagyon éretten futballozik, **Németh András** pedig csereként beállva góllal mutatkozott be a válogatottban. Jó opció lehet Szalai Ádám hosszú távú pótlására, mint ahogy reményteljes jövő várhat a szintén támadó **Vancsa Zalánra** és **Dárdai Palkóra** is – miközben az Egyesült Államokban **Gazdag Dániel**, Dél-Koreában pedig **Ádám Martin** vált 2022-ben közönségkedvencé. Van csatárfronton is merítési lehetősége Rossi mesternek, bár az biztos, hogy Szalai Ádámhoz hasonló kaliber nem születik minden nap szeretett hazánkban.

Mielőtt még nagyon belelendülnék, és elkezdenék egy regényt írni a Fradi bámulatos őszi nemzetközi kupaszerepléséről is, zárom soraimat. De hadd legyünk büszkék: Katar nélkül is katarzisban lehetünk idén, de azért célozzuk meg az USA – Kanada – Mexikó által szervezett és immár 46 csapatos 2026-os világbajnokságot!

HAJRÁ MAGYARORSZÁG!

További sportcikkek
egy görögkatolikus pap tollából:

lacusatya.blog.hu

„ÉLET A LÉLEKBEN” szeminárium indul Budapesten

Az „Élet a Lélekbén” szeminárium egy tanfolyam, ami a keresztség és a bérálás megújítását jelenti. Hatékonyágát az előadásokat követő, kiscsoportokban (6-8 fő) történő kooperatív munkaforma és az otthoni, egyéni elmélkedések segítik elő.

Cél a résztvevőket elvezetni a Szentlélek erejének megtapasztalásához, és általa bátor, tanúságtévő, keresztény életmód kialakításához. – *Iuvenescit Ecclesia (2016), 5.*

A KÉPZÉS HELYSZÍNE:

Budapest XI. kerület, Bartók Béla út 19. – Szent Imre-kápolna

KÉPZÉSI IDŐ:

2023. január 12-től május 25-ig, kéthetente csütörtökön, 18:30-tól 21:00-ig. Ezt kiegészítve, egyéb napokon, különböző keleti keresztény egyházakhoz is szervezünk látogatóprogramokat.

Ha a résztvevő őszintén dönt Jézus mellett, HÁROM NAGY FELFEDEZÉSRE JUT a képzés folyamán:

1. A katolikus egyház közösségi dimenziója életet erősítő és szép.
2. A hit hozzásegít az igazi belső örömhöz, a lelki békéhez és a belső egyensúly megteremtéséhez.
3. A Szentléleknek fontos szerepe van a keresztény ember életében.

SZERVEZŐK: Dél-budai Görögkatolikus Szervezőlelkésség; Paraklétosz Közösség

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ a **QR-kód beolvasásával** megnyíló, online jelentkezési felületen található.

VÁRUNK!

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2023. JANUÁR 6.

„Ama első pünkösöd óta a Szentlélek éltető, megvilágosító és megszentelő jelenléte Krisztus egyházában nem szűnt meg, hanem továbbra is nyilvánvaló és hangsúlyos maradt. [...] Ő az, aki őrzi az egyház teljességét, a keresztény egyetemességét, az ökumenét; és aki az emberi hibák folytán szétszakadt egyházat végül is újra egységre fogja vezérelni.” – dr. Berki Feriz: *A keleti egyház pneumatológiájának jellegzetességei* (Debrecen, 1978.)

A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITUDOMÁNYI FŐISKOLA KÉPZÉSI KÍNÁLATA A 2023/2024. TANÉVRE

TEOLÓGUS SZAK: osztatlan képzés, világi hallgatók számára 10 félév (nappali és levelezőtagozaton), míg papnövendékek számára 12 félév (nappali tagozaton).

OSZTATLAN HITTANÁR–NEVELŐTANÁR SZAK: Egységes, osztatlan mesterszak, 4+1 év (nappali és levelezőtagozaton egyaránt), amelynek elvégzése után a hallgatók pedagógusvégzettséget igazoló diplomát kapnak. A kimenet: általános- és középiskolai tanári végzettség.

A szakot egyszakos, illetve a Nyíregyházi Egyetemen és a Miskolci Egyetemen együttműködésben közismereti tanár szakkal párosítva kétszakos képzésben is indítjuk.

A hittanár–nevelőtanár szak mellé a Nyíregyházi Egyetemen vendéghallgatói státuszban választható közismereti tanár szakok:

1. magyar nyelv és irodalom
2. történelem
3. ének-zene
4. rajz és vizuális kommunikáció.

Ebben az esetben a hallgatók a 4+1 év végén kétszakos tanári diplomát kapnak, mellyel elhelyezkedési esélyeik jelentősen nőnek.

A Miskolci Egyetemen együttműködésben a következő közismereti tanárszakok választhatók a hittanár–nevelőtanár szak mellé: magyartanár, történelem és állampolgári ismeretek tanára, földrajztanár, angolnyelv és -kultúra tanára, németnyelv és -kultúra tanára, etikatanár, mozgóképkultúra- és médiaismeret-tanár. A képzés a meghirdetéstől függően 4+1 és 5+1 éves képzésben is végezhető. A képzésre jelentkezőknek (egyszakos és kétszakos képzés esetén is) szakmai alkalmassági vizsgán kell megfelelniük. A kétszakos képzés csak nappali, az egyszakos nappali és levelező munkarendben is indul.

FONTOS:

A kétszakos képzésre a felvi.hu oldalon kell elektronikus formában benyújtani a jelentkezést, ugyanis az ezen képzésre történő felvételi a központi felvételi eljárás része!

KÁNTOR SZAK: 6 félév (nappali tagozaton). Azok jelentkezését várjuk, akik a görögkatolikus egyházközségekben kántori feladatok ellátására szeretnének vállalkozni. A kántor szak az alapos zenei, teológiai és egyházismereti képzés mellett az egyéni zenei adottságok fejlesztésének lehetőségét is kínálja.

OSZTATLAN HITTANÁR–NEVELŐTANÁR SZAK: rövid képzési ciklussal (bármilyen tanári, gyógypedagógus, tanító és óvodapedagógus, teológus diplomával rendelkező jelentkező számára) idén is meghirdeti intézményünk, levelező tagozaton. A képzési időt a korábbi végzettség függvényében számítják ki.

JELENTKEZÉS ÉS FELVÉTELI:

A jelentkezést a levelező tagozatos képzésekre, valamint a nappali tagozatos teológia, kántor, egyszakos hittanár–nevelőtanár képzésre közvetlenül a főiskolára kell elküldeni az intézménytől igényelhető saját jelentkezési lapon, a kért mellékletekkel ellátva. A jelentkezési lap letölthető a főiskola honlapjáról is (www.szentatanaz.hu).

A kétszakos hittanár–nevelőtanár–közismereti tanár szakos képzésre jelentkezők a központi felvételi eljárás keretében adhatják be jelentkezésüket. Elektronikus úton (e-felvételi) a www.felvi.hu honlapon keresztül lehet csak jelentkezni. Kérjük, hogy az állami jelentkezési lap mellett az intézményi jelentkezési lapot is töltsék ki és adják le a Tanulmányi Osztályn.

A **papnövendéknek** jelentkezők esetében a Hajdúdorogi Főegyházmegyei Hivatal (4025 Debrecen, Petőfi tér 8., Kocsis Fülöp érsek-metropolitának címezve) vagy a Miskolci Egyházmegyei Hivatal (3503 Miskolc, Pf. 111, Dr. Orosz Atanáz megyéspüspöknek címezve), illetve a Nyíregyházi Egyházmegyei Hivatal (4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 5., Szocska A. Ábel megyéspüspöknek címezve) címére várják a főiskola saját jelentkezési lapját és a főpásztorhoz címzett kérvényt.

Nappali tagozatra jelentkezés esetén a jelentkezési lapokat **2023. február 15-ig**, levelezőtagozatra jelentkezés esetén pedig **2023. május 30-ig** várjuk.

Bővebb felvilágosítás a főiskola Tanulmányi Osztályán kérhető: **Nyíregyháza, Bethlen G. u. 13-19., telefonon: +36 42 597 600** vagy e-mailben: tanulmanyiugyek@szentatanaz.hu.

A jelentkezési lapok ismeretében minden jelentkezőt egyénileg értesítünk a felvételi, illetve a pályaalakmassági vizsga időpontjáról.

KÖZOKTATÁSI VEZETŐ ÉS PEDAGÓGUS SZAKVIZSGA

2023 februárjában újra indítja főiskolánk a **közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga** továbbképzési szakot, levelező tagozaton.

A szakra a jelentkezési határidő: **2023. január 20.**

A JELENTKEZÉS FELTÉTELE:

a) alapképzésben (BSc/BA), mesterképzésben (MSc/MA) szerzett pedagógus végzettség és szakképzettség, továbbá pedagógus munkakörben eltöltött 3 éves gyakorlat

vagy

b) egyetemi/főiskolai szintű pedagógusi végzettség és szakképzettség, továbbá pedagógus munkakörben eltöltött 3 éves gyakorlat.

A szak csak önköltséges formában végezhető, melynek összege: 150 000 Ft/félév.

A képzés ideje: 4 félév.

Szakirányú továbbképzésben megszerezhető szakképzettség neve: szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető.

Foglalkoztatók

Katicabogár gyöngyből

Hozzávalók: nagyobb szemű piros és fekete gyöngy, kb. 45 cm hosszú harmincas damil, egy darab kapocs.

Elkészítés:

1. sor: 3 fekete gyöngy a damil közepére. A továbbiakban szembe fűzünk.
2. sor: 4 fekete gyöngy
3. sor: 2 piros, 1 fekete, 2 piros gyöngy
4. sor: 1 piros, 1 fekete, 1 piros, 1 fekete, 1 piros, 1 fekete, 1 piros gyöngy
5. sor: 4 piros, 1 fekete, 4 piros gyöngy
6. sor: 1 piros, 1 fekete, 2 piros, 1 fekete, 2 piros, 1 fekete, 1 piros gyöngy
7. sor: 4 piros, 1 fekete, 4 piros gyöngy
8. sor: 1 piros, 1 fekete, 1 piros, 1 fekete, 1 piros, 1 fekete, 1 piros gyöngy
9. sor: 2 piros, 1 fekete, 2 piros gyöngy

Az utolsó sorban eldolgozzuk (elcsomózzuk) a damilt. A katicabogár fejére erősítjük a kapcsot, és kész van, díszítheted vele az iskolatáskádat, karkötődet, vagy lehet nyakláncon medál is.

Karácsonyfadísz nemezgolyókból

Hozzávalók: színes gyapjú, szappan, langyos víz, színes cérna, szalagok, gombok, tű, varrócérna.

Elkészítés: a gyapjúból golyókat nemezünk szappan és meleg víz segítségével. Szépen formázzuk, hogy egyforma golyókat kapjunk. Egy díszhez hat golyót készítünk, de lehet akár több is, ha nagyobbat szeretnénk. Hagyjuk őket megszáradni, és egymás után, egy tű segítségével felfűzzük egy cérnaszálra. A cérna két végét összekötjük dupla csomóval úgy, hogy még egy kis akasztót is hagyunk rajta. A szalagból masnit kötünk, és egy gomb segítségével a cérnához erősítjük úgy, hogy odavarrjuk. Kész is van a karácsonyfadíszünk!

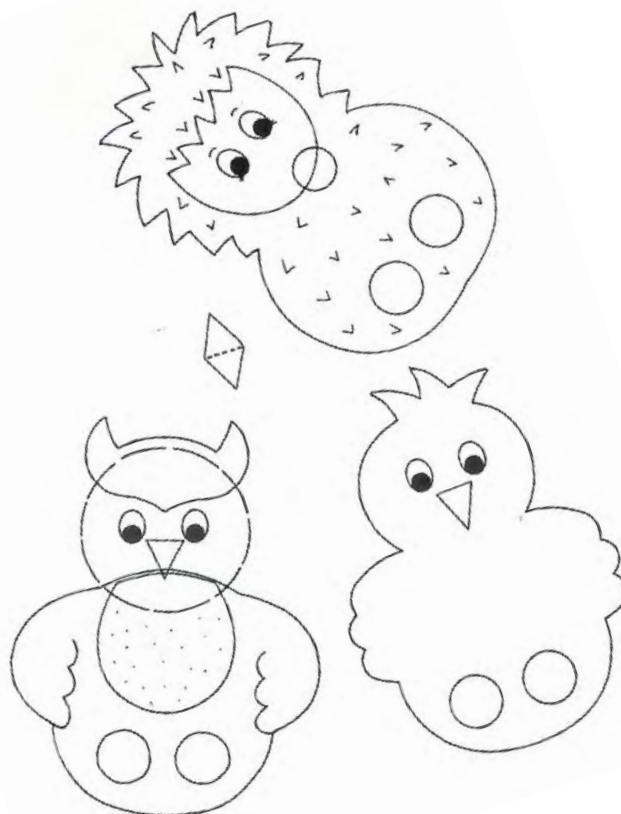
Ujjbábok papírból

Hozzávalók: filctoll vagy festék, ecset, állatfigurás sablonok, olló, ragasztó.

Elkészítés: kivágjuk a sablonokat és az ujjak helyének a lyukakat rajta. Kifestjük az állatkákat megfelelő színekkel. A csőrüket a helyükre ragasztjuk.

Ezzel a bábok elkészültek. Bújtasd a lyukakba a mutató- és a középső ujjadat, ezek lesznek a bábok lábai! Máris életre keltethed őket!

A három fa legendája

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy hegycsúcs, ahol három kis fácska állt, és arról álmodozott, mi lesz majd belőlük, ha megnőnek.

Az első fácska vágyakozva nézett fel a csillagokra, amelyek úgy szikráztak fölötte, akár a gyémánt. „Szeretnék kincsesláda lenni!” – kiáltott fel. „Beborítva arannyal és telve gyönyörű drágakövekkel. Én leszek a legcsodálatosabb kincsesláda az egész világon!”

A második tekintetével követte a kis patakot, ami szokott útján csörgedezett a tenger felé. „Jó volna büszke hajónak lenni” – sóhajtotta – „átszelni a viharos tengert, hatalmas királyokat vinni egyik parttól a másikig! Belőlem lesz a legerősebb tengerjáró az óceánokon!”

A harmadik kicsi fa lenézett a völgybe. Férfiak és nők sietősen tették a dolgukat a forgalmas kisvárosban. „Én egyáltalán nem akarok elmozdulni erről a helyről” – mondta. „Szeretnék olyan magasra nőni, hogy amikor az emberek megállnak, hogy megnézzenek, felemeljék tekintetüket az ég felé, és Istenre gondoljanak. Én leszek a legmagasabb fa a Földön!”

Múltak az évek. Eső jött és sütött a nap, s a három kis fa nagyra és magasra nőtt.

Egy szép napon három favágó ballagott fel a hegyoldalon. Egyikőjük megpillantotta az első fát, és azt mondta: „Csodálatos ez a fa! Éppen erre van szükségem.” És a fa eldőlt a fényesen csillogó fejsze csapásai alatt. „Most lesz belőlem az a szép kincsesláda” – gondolta a fa – „csodás kincseket kapok majd.”

A másik favágó a második fát szemelte ki. „Ez a fa erős. Pontosan ilyen kell nekem.” És eldőlt a második fa is a fejsze ütéseire. „Végre átszelem a tengert!” – gondolta. „Büszke hajó leszek, királyoknak való!”

A harmadik fa úgy érezte, hogy egy pillanatra a szíve is megáll, amikor az utolsó favágó ránézett. Ott állt egyenesen és magasan, büszkén mutatva az égre. De a favágó nem nézett fel oda. „Nekem bármelyik fa megteszi” – mormogta.

Az első fa egy asztaloshoz került. De az öreg asztalos nem gondolt kincsesládára. Gyakorlott kezei alól egy jászol került ki. A szép fa nem gyémánttal és drágakövekkel lett tele, hanem fűrészporral és szénával az éhes állatok számára.

A második fa mosolygott, amikor a favágó elvitte a hajóépítőhöz. De nem valami nagy és erős tengerjáró hajó készült belőle, hanem a fűrészelés és kalapácsolás után egy egyszerű halászbárka állt a víz partján. Mivel túl kicsi és gyenge volt ahhoz, hogy tengerre szálljanak vele, ezért egy tavon hajóztak rajta egyik parttól a másikig. Mindennap átható halbűz töltötte be, és lassan beivódott a hajó deszkáiba, gerendáiba.

A harmadik nagyon meglepődik, amikor a favágó gerendákra hasította, és otthagya egy farakásban. „Soha nem akartam más lenni, csak állni a hegytetőn, és Isten felé mutatni.”

Sok-sok nap telt el és sok-sok éjszaka. A három fa már majdnem elfelejtette egykori álmát.

De egy éjjel egy fénylő csillag gyúlt ki éppen a fölött az istálló fölött, amelyekben a jászol állt. Vándorok érkeztek, és egy fiatal nő fektette gyermekét a jászol puha szalmájára. „Bárcsak jobb helyet készíthetnék neki!” – sóhajtott fel a férfi, aki mellette állt. Az anya megszorította a kezét, és mosolygott. A csillag rásütött a fényes és erős fára. „Ez a jászol a legjobb hely neki” – mondta az asszony. És az első fa rájött, hogy most nála van a világ legnagyobb kincse.

Évek múltán egy este fáradt utasok szálltak fel a halászhajóra. Egyikük azonnal elaludt, ahogy a hajó kifutott a tóra. Éjjel hirtelen feltámadt a szél, és a víz fölött hatalmas vihar kerekedett. A hajó hánycódott az óriási hullámok tetején. Tudta, hogy nem elég erős ahhoz, hogy az utasokat ilyen nagy szélben és esőben ép-ségben a partra vigye. Ekkor felébredt a fáradt vándor. Felállt, kinyújtotta karját és annyit mondott: „Csend!” – és a vihar elült. Olyan gyorsan, mint ahogy kezdődött. A második fa tudta, hogy a leghatalmasabb király volt ott azon az éjszakán.

Egy péntek reggel előhúzták az utolsó fából készült gerendákat is a rég elfelejtett rakásból. Összeácsolták, majd egy tomboló és gúnyolódó tömegben hurcolták keresztül. Megborzongott, amikor néhány katona egy ember kezeit szögezte gerendáihoz. Rútnak és kegyetlennek érezte magát. De vasárnap reggel, amikor a Nap sugaraival fellármázta a levegőt, és a Földről az öröm áradt, tudta a harmadik fa, hogy Isten szeretete mindent megváltoztatott.

Ez tette gyönyörűvé az első fát. Ettől lett erős a második.

És ha valaki valamikor a harmadik fára gondolt, annak Istenre kellett gondolnia.

Játékkuckó

Bogozd ki! A játékosok négy fős csapatokat alkotnak, és mindegyik csapat kap négy, egymástól különböző színű gombolyagot és egy széket. Ezután a csapatoknak egy percük van, hogy a gombolyagokat a szék lába köré tekerjék úgy, hogy közben a széket tilos felemelni, és nem szabad a fonálra csomót kötni. Az egy perc leteltével a játékvezető megállítja a játékot, és meghatározza, hogy melyik csapat melyik másik székhöz megy át. Minden egyes csapattag kiválaszt egy színt, s azt a gombolyagot neki kell újra feltekernie. „Rajt”-ra mindegyik csapat elkezd kibogozni és letekerni az egy másik csapat által jól összetekert gombolyagokat a szék lábáról. A kibogozás közben tilos a széket felemelni és a fonalat elszakítani. A játékot az a csapat nyeri, akinek elsőként sikerül kibogozni és feltekerni a négy különböző színű gombolyagot.

Simon mondja... A játék elején minden játékos a játékvezetővel szemben helyezkedik el. A játékvezető különböző parancsokat mond a játékosoknak. Például: ugráljanak fél lábon, fussanak a szoba sarkába, fogják be a fülüket stb. De természetesen nem mindig szabad engedelmességni a játékvezető parancsának. A parancsot csak akkor kell végrehajtani, ha a játékvezető így kezdi: „Simon mondja, hogy...”. Amennyiben nem így kezdi, akkor a parancsot nem szabad végrehajtani. Aki hibázik, az kiesik a játékból. Az nyer, aki utoljára marad: ő lesz a következő Simon.

A játékban sok múlik a vezető leleményességén, ugyanis tőle függ, hogy mennyire tudja becsapni a játékosokat. Például: nagyon gyorsan adja ki a parancsot; vagy ő maga is csinálja, amit mond, és a többiek véletlenül akkor is követik, ha nem kéne; vagy úgy fogalmazza meg a parancsot, hogy „Simon mondja, hogy NE emeld fel a bal kezed!”

Nindzsa Kijelölünk egy rajtvonalat, majd a játékosok – egy kivételével – felsorakoznak a vonal mögött. Néhány méterrel eljünk, háttal áll a megmaradt játékos. A feladat, hogy a többiek észrevétel nélkül, halkán, mint egy nindzsa, lopakodjanak a háttal álló játékoshoz. Amikor ő hirtelen megfordul, a többieknek rögvést mozdulatlanná kell válniuk. Akinek ez nem sikerül, kiesik. A végső cél megérinteni a háttal álló játékos vállát. Akinek ez sikerült, helyet cserélhet vele.

Találós kérdések

Varázsbotja nincsen neki,
de a tájat eltünteti.
Mikor „leszáll”, azt sem tudod,
merre van a pisze orrod. *(köd)*

Nincsen kezem, nincsen fejem,
Csak palástom, s hosszú nyelem.
Napsütésben itthon hálók,
de ha esik, utcán járok. *(esernyő)*

Aranyméz lajtorja
égtől a földre,
felkúszol, lecsúszol
kedvet töltve:
-arcodat befutja
mennyi repkény. *(napfény)*

A szobában van, mint egy vár,
rajta széles, régi zár.
Bent magasra tornyosodva,
félsötétben polca, odva
mindent, mindent rejteget:
ruhát, blúzt, ingeket,
sálat, sapkát, kesztyűket,
zoknikat és cipőket.
Tudod már, hogy mi lehet? *(szekrény)*

Fejem gombóc, orrom répa,
mégse vagyok ehető,
a kalapom lyukas fazék,
könnyen le is vehető. *(hóember)*

Állandóan szép vagyok,
de büszke biz' nem vagyok.
Karácsonykor ragyogok,
rám Jézuska mosolyog. *(fenyőfa)*

M E S E K U C K Ó

Őszi mese

Egy szép őszi napon Süni Soma elégedetten tekintett végig éléskamrájának polcain.

– Remek nyarunk és ősünk volt. Ennyi tartálékot még soha nem sikerült eltennem – állapította meg vidáman, mivel a kicsi kamra zsúfolásig volt piros almával, zamatos körtével és illatos szőlővel.

– Talán meg se bírok ennyi gyümölcsöt enni – gondolta magában, és tovább szorgoskodott.

Éppen még egy láda almát szuszakolt be a már meglévők mellé, amikor Ugri nyuszi érkezett látogatába.

– Úgy látom, neked is nagyszerű termésed volt. Én is most pakoltam tele a kamrámat, és mondhatom, alig férek el a rengeteg sárgarépától és káposztától, nem is beszélve az óriási zellereimtől. Talán rá is fogok unni erre a finomságra.

– Nahát, én is pont ezen gondolkodtam az előbb! – mondta a süni.

– Mondd csak, mi lenne, ha cserélnénk? Én adnék neked gyümölcsöket, te pedig adnál nekem zöldséget. Így mind a ketten jól járnánk, és nem unnánk rá hamar a téli tartálékainkra.

– Ez aztán a pompás ötlet! – lelkesedett a nyúl, s már épp haza akart rohanni pár zellerért, amikor az egyik fa tetejéről Rágcsa, a mókus ugrott eléjük.

– Hallottam, hogy miről beszélgettetek. Az a helyzet, hogy én is jó termést takarítottam be. Alig férek a sok diós-, mogyorós- és makkoszsáktól. Nem csereberélhetnék veletek én is?

– Miért is ne? – mondta a süni. – Bár nekem még jobb gondolatom támadt! Mivel az összes erdőlakó több gyümölcsöt és zöldséget szüretelt, mint amennyit meg bír enni, ezért talán legjobb lenne, ha mindenki mindenkivel cserélgetne. Talán mások is örülnének ennek a lehetőségnek – folytatta, majd papírt vett elő, amelyre hatalmas betűkkel felírta;

„Minden erdőlakónak! Holnap az erdei tisztáson csereberét rendezünk. Akinek fölösleges gyümölcse, zöldsége van, hozza el, és cserélje olyan termésre, amilyenre szüksége van!”

Lett is nagy izgalom a felhívásra, s másnap reggel a tisztás csak úgy nyüzsgött a sok erdőlakótól, akik lábából, zsákokból, szekerekről kínálták bőséges terméseiket. Soma almát és körtét vitt, Ugri rengeteg káposztát, a mókus pedig természetesen mogyorót. A vaddisznó egy zsák gesztenyét, a hörcsög búzaszemmet, a rigó áfonyát hozott, de akadt ott napraforgómag, sütőtök, sőt még izletes eperlekvár is. Mire dél lett, mindenki elégedetten pakolta össze a terméseiért elcserélt portékákat.

– Ezt jól kigondoltad! – fordult Ugri Somához, miközben a szekereire pakolászott. – Van most már gesztenyém, gombám, makkom, és almát is kaptam.

– Nekem pedig sikerült szert tennem sütötökre és áfonyára – örvendezett a süni. – Így aztán nem kell aggódnunk amiatt, hogy ráununk a csemegékre.

– Úgy bizony – helyeselt a nyuszi. – S mivel mindenki elégedett, talán jövőre is megismételhetnénk az erdei csereberét.

Így is lett. Ezentúl az erdő lakói minden ősszel kicserélték fölösleges élelmüket egymás között, s valamennyien változatos termékekkel teli kamrával várták a hosszú téli napokat.

GARAY ZSUZSANNA

KARÁCSONY

*Már égnek a fehér gyertyák,
lázasan lobog a láng,
feldísztik a kis szobát,
ahogy a fényük táncot jár.*

*Minden tiszta már és ragyog,
benevetnek a csillagok.*

*S nincsen más csak áldott csend,
fenyő-illatú ünnepest.*

*A díszes tál már az abroszon,
a sok ajándék az asztalon.
Középen karácsonyfa áll,
valakire, valamire vár.*

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Fohász

Uram, nem csodákért és látomásokért fohászokodom,
csak erőt kérek a hétköznapiakhoz.
Taníts meg a kis lépések művészetére!
Tégy leleményessé és ötletessé, hogy a napok sokféleségében és
forgatagában idejében rögzítsem a számomra fontos felismeréseket
és tapasztalatokat!
Segíts engem a helyes időbeosztásban!

Ajándékozz biztos érzéket a dolgok fontossági sorrendjében,
elsőrangú vagy csak másodrangú fontosságának megítéléséhez!
Erőt kérek a fegyelmezettséghez és mértéktartáshoz, hogy ne csak
átfussak az életen, de értelmesen osszam be napjaimat, észleljem
a váratlan örömeket és magasztokat!

Őrizz meg attól a naiv hittől, hogy az életben mindennek simán kell mennie!
Ajándékozz meg azzal a józan felismeréssel, hogy a nehézségek,
kudarok, sikertelenségek, visszaesések az élet magától adódó
ráadásai, amelyek révén növekedünk és érlelődünk!

Küldd el hozzám a kellő pillanatban azt, akinek van elegendő
bátorsága és szeretete az igazság kimondásához!
Az igazságot az ember nem magának mondja meg,
azt mások mondják meg nekünk.

Tudom, hogy sok probléma éppen úgy oldódik meg,
hogy nem teszünk semmit.
Kérek, segíts, hogy tudjak várni!
Te tudod, hogy milyen nagy szükségünk van a bátorságra.

Add, hogy az élet legszebb, legnehezebb, legkockázatosabb
és legtörékenyebb ajándékára méltók lehessünk!

Ajándékozz elegendő fantáziát ahhoz, hogy a kellő pillanatban
és a megfelelő helyen – szavakkal vagy szavak nélkül –
egy kis jóságot közvetíthessék!

Őrizz meg az élet elszalasztásának félelmétől!
Ne azt add nekem, amit kívánok, hanem azt, amire szükségem van!
Taníts meg a kis lépések művészetére!

NEVELŐSZÜLŐ MUNKATÁRS KERESTETIK

HAJDÚ-BIHAR, JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK ÉS FEJÉR MEGYE
ELLÁTÁSI TERÜLETEN

A Hajdúdorogi Metropolitai Egyház fenntartásában álló
SZENT PÉTER ÉS PÁL GÖRÖGKATOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT

(Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye)
SZENT ANNA GÖRÖGKATOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT
(Hajdúnánás és a környező települések)

SZENT ISTVÁN GÖRÖGKATOLIKUS GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT
(Fejér megye)

nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyba keres családjukból kiemelt,
nehéz sorsú gyermekeken segíteni vágyó, a gyermekneveléssel együtt járó
kihívásokat vállaló személyeket.

Mit jelent nevelőszülőnek lenni?

A nevelőszülők családjukból kiemelt, nehéz sorsú gyerekeket fogadnak be saját háztartásukba, és gondozási, nevelési feladat ellátása mellett jelentősen hozzájárulnak a gyermek sorsának alakulásához, sikeres felnőtté válásához. A nevelőszülőség hivatás, ami sok türelmet és szeretetet igényel. A nevelőszülőség számos lehetőséget, örömforrást rejt magában, azonban felelősséget is jelent.

Milyen díjazás jár a nevelőszülőnek?

A nevelőszülők foglalkoztatási jogviszonyban állnak, és munkájukért fizetést kapnak, emellett a gondozott gyermekek számától és szükségletétől függően jogszabály által meghatározott, a gyermekek ellátására fordítandó nevelési díjban és ellátmányban is részesülnek. Emellett egyéb külön juttatásokat is kapnak a fenntartó vagy munkáltató döntése alapján (például: iskolakezdési támogatás, első felruházási támogatás, ünnepekhez kötődő juttatások, utazási kedvezmények stb.).

Ki lehet nevelőszülő?

Aki a következő feltételeknek megfelel:

- ❖ Legalább 8 általános iskolai végzettség (a mi rendszerünkben egy belső szabálynak megfelelően csak azokat a jelentkezőket tartjuk alkalmasnak, akik alapfokú tanulmányaikon túl legalább valamilyen szakképesítéssel is rendelkeznek – házaspárok esetében csak az egyik félre vonatkozik)

- ❖ Egészségügyi alkalmasság (ezt háziorvos, szükség esetén szakorvos igazolja)
- ❖ Megfelelő lakáskörülmények (családtagonként legalább 6 m² személyes tér, tiszta, világos, jól fűthető, funkcionálisan berendezett, összkomfortos lakás)
- ❖ Büntetlen előélet
- ❖ Nem áll cselekvőképességet érintő gondnokság és támogatott döntéshozatal hatálya alatt
- ❖ Pszichológiai alkalmasság (a gyermekvédelmi központok pszichológusai állapítják meg)
- ❖ 24. életévét betöltötte
- ❖ Házastársa előzetes írásbeli hozzájárulása a nevelőszülői tevékenység végzéséhez
- ❖ Vállalja a 60 órás nevelőszülői tanfolyam és később a Központi Oktatási Program elvégzését

A nevelőszülői vállaláshoz szükséges képzést intézményeink térítésmentesen biztosítják.

HOL LEHET JELENTKEZNI?

**Hajdúdorogi Főegyházmege
Gyermekvédelmi Fenntartói Iroda**

4025 Debrecen, Petőfi tér 8.

+36 30 106 1880

gyermekvedelem@hd.gorogkatolikus.hu

**Szent Péter és Pál Görögkatolikus
Gyermekvédelmi Központ**

4025 Debrecen, Petőfi tér 9.

+36 30 010 6112

gorkat.gyvk@szt.peterpalgyvk.hu

**Szent Anna Görögkatolikus
Gyermekvédelmi Központ**

4080 Hajdúnánás, Perczel M. u. 12.

+36 20 226 8496

gorkat.gyvk@szt.annagyvk.hu

**Szent István Görögkatolikus
Gyermekvédelmi Központ**

8000 Székesfehérvár, Tüzér u. 6.

8000 Székesfehérvár Berényi út 102.

+36 30 106 1892

gorkat.gyvk@szt.istvangyvk.hu

Június 12. Ábel püspök szentelte fel a teljes külső felújításon átesett encsencsi görögkatolikus templomot. A felújítás az állami és egyházmegyei támogatás mellett a maroknyi encsencsi közösség hozzájárulásával valósulhatott meg.

Június 14. Ünnepeles keretek között adták át a Miskolci Egyházmegye és a város együttműködésében felújított Akropolisz Szabadtéri Színpadot, mely Borsod-Abaúj-Zemplén megye legnagyobb szabadtéri színpada. A megújult színpadot és nézőteret mindhárom püspökünk megáldotta.

Június 15. Hálaadó Szent Liturgiával ünnepelte megalapításának 20. évfordulóját a Miskolci Görögkatolikus Általános Iskola.

Június 15. Tizenkilenc csapat mérte össze főzési tudományát Szakolyban, a kilencedik Fakanálforgató versenyen, melyen szociális és gyermekvédelmi intézmények indultak a legfinomabb étel címért.

Június 16. Színes programokkal teli találkozóval zárták a tanévet és nyitották meg a vakációt a Szent Zotikosz Gyermekvédelmi Intézmény gondozottjai Abaújszántón.

Június 17. Börtönkönyvtár létesült a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben, melyet Hajdú Miklósról, az intézet egykori börtönlelkészéről neveztek el.

Június 19. Ábel püspök áldotta meg a Nyíregyháza-Örökösföldön található görögkatolikus templom új, mészkőből faragott ikonosztázióját.

Június 25. Mintegy hatszáz pedagógus vett részt Máriapócon a pedagógusok tanévzáró hálaadó búcsúján.

Június 26. Ikonosztáziót, új lobogókat és templomajtókat, felújított parókia-káplánlakást szentelt meg Ábel püspök Nyírlugoson a Szent Péter és Pál apostolok ünnepéhez kötődő templombúcsún.

Július 2. Tizedik alkalommal szervezett családi napot a Miskolci Egyházmegye. Az edelényi Szent Miklós Görögkatolikus Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskolában tartott programon több mint háromezren vettek részt.

Július 2. Idén is megtartották Máriapócon a motorosok búcsúját. A templom előtti főtéren közel kétszáz kétkerekű sorakozott fel.

Július 3. Debrecen-Csapókert görögkatolikus templomában, búcsúi Szent Liturgia keretében Kocsis Fülöp metropolita diakónussá szentelte Gedeon Tamás alszerpapot.

Július 5. Orosz Atanáz miskolci megyéspüspök által vezetett Szent Liturgián adtak hálát az Ózd-susai Szent Anna Szeretetotthon alapításának 25. évfordulója alkalmából az intézmény dolgozói, lakói.

Július 7. A Nyíregyháza-jósvárosi görögkatolikus templomban vettek végső búcsút Beregi István görögkatolikus áldozópaptól. A tiszteletbeli esperest a nyíregyházi temető papi sírkertjében helyezték örök nyugalomra.

Július 9. A miskolci székesegyházban vettek végső búcsút Kormos Illés atyától. Földi maradványait az Irotai temetőben helyezték el.

Július 11–16. Csaknem hetven görögkatolikus család részvételével tartották meg a görögkatolikus Családtábort Balatonföldváron.

Július 13. Együttműködési megállapodást kötött a Mathias Corvinus Collegium és a miskolci Görögkatolikus Roma Szakkollégium a nehéz sorsú, tehetséges fiatalok támogatása céljából.

Július 23–24.

Augusztus 6.

Augusztus 8.

Augusztus 5.

Augusztus 7.

Augusztus 15.

Július 20–23. „Alkossunk neki segítőtársat, aki hozzá illő” (Ter 2,18) mottóval szervezték meg Tiszaújváros-Máriapócs útvonalon a 22+ gyalogos zarándoklatot.

Július 23–24. Az Illés-napi búcsúra érkeztek Máriapócsra a Miskolci Egyházmegye zarándokai. Az egyházmegye papjai és hívei együtt imádkoztak a Kárpátaljáról érkezett gyalogos zarándokkal.

Július 25–28. Zsolozsmás tábort tartottak Irotán. A program alatt közös szertartásokon, zsoltaólvásáson, elmélkedéseken vettek részt a táborozók.

Július 31. Megújult a bátorligeti görögkatolikus templom. A munkálatok befejezését a közösség a Nyíregyházi Egyházmegye főpásztorával együtt ünnepelte.

Augusztus 1. A napkori görögkatolikus templomban ünnepelték meg Márku László, ötven éve felszentelt görögkatolikus áldozópap aranyisméjét. László atya 17 esztendőn keresztül szolgált az egyházközségben.

Augusztus 5. A három hierarcha szentelte fel a Kenethozókról elnevezett női monostor kápolnájának oltárát Sajópálfalán.

Augusztus 6. A templom búcsúünnepén szentelték meg a megújult templomkülsőt, valamint a helybeliek és környékeliek adományából teljessé vált ikonosztáziót Csengerben.

Augusztus 6. A templombúcsú alkalmával szentelte meg Atanáz püspök a Szirmabesenyői Görögkatolikus Parócia új, a templomkertben felépített közösségi terét.

Augusztus 6. Úrszínváltás ünnepén Jeviczki Ferenc atya pappá szentelésének 25. évfordulóját ünnepelték Tiszaújvárosban, ahol Ferenc atya több mint egy évtizede szolgál áldozópapként.

Augusztus 6. A debreceni főszékesegyházban emlékeztek meg Kapin István atya pappá szentelésének 25. évfordulójáról.

Augusztus 6. Diakónust szenteltek Hajdúböszörményben. Simon Péter alszerpap lett az egyház szolgálója.

Augusztus 7. A nyírteleki görögkatolikus templom felszentelésének 25. évfordulóján a Szent Liturgia megkezdése előtt Ábel püspök atya megszentelte a Magyar Kormány támogatásával kívülről felújított templomot.

Augusztus 7. Püspöki Szent Liturgiát tartottak Mucsonyban. A szertartást követően Atanáz püspök megszentelte a felújított templomtornyot és parókiát.

Augusztus 8. Kiskántorok találkozóját és képzését tartották Edelényben, a Szent Gábrriel Ifjúsági Centrum és Kollégium épületében. A fiatalok szakképzett énektanárok és kántorok vezetésével az Istenszülőt dicsőítő énekekkel foglalkoztak.

Augusztus 11–13. Kántortábort szerveztek Makón. Az alkalom nemcsak a liturgikus éneklés terén szerzett ismeretek bővítésére, de az ország különböző területén élő kántorok találkozására, egymás hagyományainak megismerésére is lehetőséget adott.

Augusztus 14. Templombúcsút tartottak Kányban. A Miskolci Egyházmegye egyházközségének templomába a búcsúi ünnepén névtelen felajánlásból Szent Pantaleimon, ingyenes orvost ábrázoló ikon került.

Augusztus 15. Búcsúi ünnepet tartottak a Miskolci Egyházmegye székesegyházában a templom fölszentelésének 100. évfordulóján.

Augusztus 19–21.

Szeptember 3.

Szeptember 5.

Augusztus 28.

Szeptember 4.

Szeptember 10.

Augusztus 19. A Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesült Grunda János atya, a Nyíregyházi Egyházmegye oktatásügyi tanácsadója a görögkatolikus oktatási és nevelési intézményrendszer kialakítása és fejlesztése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként.

Augusztus 19–21. Az Ózdi Görögkatolikus Parókia szervezésében Bogácson tartották meg a VI. Generációs Családtábort. A program célja, hogy a különböző nemzedékek tagjai családias hangulatban, közösségben töltsenek el néhány napot.

Augusztus 20. Fülöp metropolita Debrecenben, az Attila téri főszékesegyházban áldozópappá szentelte Domokos Zsoltot.

Augusztus 23. Határon túli magyar fotósok képeiből nyílt kiállítás a Miskolci Görögkatolikus Általános Iskola aulájában. A megnyitón Atanáz püspök is köszöntötte az egybegyűlteket.

Augusztus 27. Házasságának és papi szolgálatának hatvan évéért adott hálát id. Jeviczki Ferenc atya a rákosmenti templomban.

Augusztus 28. Szilárd emeritus püspök atya Nyírkarászban szentelte diakónussá Pásztor Richárdot.

Augusztus 28. Tizedik alkalommal tartották meg Sajópfalán a ruszin nemzetiségűek országos búcsúját.

Augusztus 31. Fülöp metropolita felszentelte a nyíradonyi Szent Mihály Görögkatolikus óvoda új épületszárnyát. A szentelést követően a helyi görögkatolikus templomban tartotta központi tanévnyitóját a Hajdúdorogi Főegyházmegye.

Szeptember 1. Tanévkezdő imaórát tartottak a máriapócsi bazilikában a Dudás Miklós Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola pedagógusai és diákjai. Szintén a kegyhelyen tartotta tanévnyitóját a nagykállói Korányi Frigyes Görögkatolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium.

Szeptember 3. Ábel püspök megszentelte a belső felújításon átesett piricsei görögkatolikus templomot.

Szeptember 3. Felújított templomban ünnepelték az idei templombúcsút Abaújszolnokon. Az ünnepi liturgia előtt Atanáz püspök három gyermeket keresztelt meg, a körmeneten pedig megszentelte a templom falait.

Szeptember 4. Megszentelték a nyíregyházi Szent Miklós-székesegyház új, Németország-ból érkezett harmadik harangját.

Szeptember 4. Több éves felújítási és korszerűsítési munkálatok után szentelte újra Ábel püspök a pátyodi Istenszülő születése-templomot.

Szeptember 4. Fölszentelésének 5. évfordulójára újabb ikonokkal és kökeresztrel lett gazdagabb a szikszói templom tere, melyet az ünnepi liturgiát megelőzően Atanáz püspök áldott meg.

Szeptember 5. A Katolikus Karitászt Legyen öröm az iskolakezdés! segélyakciójának részeként dr. Oláh Tamás, a Nyíregyházi Egyházmegyei Karitászt igazgatója adta át a Sója Miklós Görögkatolikus Általános Iskola vezetőségének a Renomé Print kft. és a soproni Határok Nélkül Alapítvány által felajánlott iskolatáskákat és tanszereket.

Szeptember 10. Pappá szentelésének 50. évfordulóját ünnepelte dr. Szarka János atya Nyíregyházán, a jóságárosi templomban.

Szeptember 12. Szent Liturgiával ünnepelték az intézmény alapításának 25. évfordulóját a sátoraljaújhelyi Szent Anna Szeretetotthonban.

Szeptember 12. Miskolcon talált otthonra a Görögkatolikus Papnevelő Intézet előkészítő évfolyama. Az épületet a Görögkatolikus

Szeptember 13–15.

Szeptember 18.

Szeptember 27–30.

Szeptember 18.

Szeptember 19.

Október 1.

Metropólia elöljárói szentelték meg. A propedeutikus évfolyam elöljárójának Orosz István atyát nevezték ki.

Szeptember 13. A nyíregyházi Szent Miklós-székesegyházban tartották a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola tanévnyitó ünnepségét.

Szeptember 13–15. Ötödik alkalommal rendezett nemzetközi patrisztikus konferenciát a Szent Atanáz-főiskolán, melynek témája az első niceai zsinat és annak háttere volt.

Szeptember 14. A Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén a miskolci székesegyházban Atanáz püspök diakónussá szentelte Dudás György alszerpapot.

Szeptember 15. Idén Kisvárdán tartották meg a kispapok és papok focibajnokságát. Az évente megrendezett focikupán a papok csapata győzött.

Szeptember 18. Máriapócsán megtartották a katolikus cigány közösségek zarándoklatát.

Szeptember 18. Negyedszázados jubileumot ünnepeltek a Nyíregyháza-kertvárosi görögkatolikus templomban. A templom felszentelésének és az önálló egyházközség megalapí-

tásának huszonöt éves jubileumát a hívekkel együtt ünnepelte Ábel püspök is.

Szeptember 18. Atanáz püspök megszentelte a pályázati forrásból felújított templomot Gadnán.

Szeptember 18. Templombúcsút tartottak a Nyírlugosi Görögkatolikus Egyházközség szabadságtelepi filijában. Az ünnepi liturgia végén Kiss Zsolt esperes megszentelte a templom új liturgikus eszközeit.

Szeptember 19. Befejeződött a Görögkatolikus Múzeum építése Nyíregyházán. A munkálatokat a kivitelező cég ünnepélyes kulcsátadással zárta le.

Szeptember 23–25. Felszentelésének 30. évfordulóját a Miskolc-Avasi Isteni Ige templom és Szent Jánosról elnevezett görögkatolikus kápolna, melyről háromnapos programsorozat és búcsúünnepség keretében emlékezett meg a közösség.

Szeptember 24. Új ikonokkal, zászlókkal, emléktáblával gazdagodott a Szent Kereszt felmagasztalásának címünnepére szentelt rohodi görögkatolikus templom, melyeket a búcsúünnep alkalmával szenteltek meg.

Szeptember 25. A mátészalkai belvárosi görögkatolikus templom búcsúünnepén dr. Papp Tibor főhelynök atya megáldotta az Istenszülő oltalmára keresztelt, közelmúltban felújított istenházát.

Szeptember 27–30. Rómába zarándokoltak a debreceni püspökök. A három keresztény felekezet vezetője Ferenc pápával is találkozott.

Szeptember 29. Negyvennyolc idős és beteg részesült a betegek kenetében Nyírcsádon, ahol hagyomány, hogy a búcsúünnep előtt ünnepélyesen adják fel a szentséget az arra rászorulóknak.

Október 1. Atanáz püspök diakónussá szentelte Marczi András alszerpapot az ózdi templomban.

Október 1. Az egyházközség fennállásának 75. évfordulóját ünnepelték az Istenszülő oltalmára szentelt templomban Kálmánházán.

Október 1. Búcsúünnepet tartottak Budapesten a Rózsák terei görögkatolikus templomban. Erre az alkalomra érkezett a templomba az Istenszülő ereklyéje és a Szent Korona másolata.

Október 2.

Október 9.

Október 20-23.

Október 7.

Október 16.

Október 26.

Október 2. Ábel püspök a Penészleki Görögkatolikus Egyházközség búcsúünnepén áldotta és szentelte meg a felújított közösségi házat.

Október 3. GörögkatolikusOK a Csereháton címmel rendeztek kiállítással egybekötött konferenciát a Baktakéken, melynek központi témája a helyi görögkatolikus egyházközség története volt.

Október 4. A Familiaris Consortio Egyesület szervezésében görögkatolikus ökumenikus imaórát tartottak a Rózsák terén Fülöp püspök vezetésével.

Október 7. A 72 óra kompromisszumok nélkül országos akcióhoz kapcsolódva műanyag flakonoktól és szeméttől tisztították meg a Szinva patak egy szakaszát a miskolci fiatalok a Miskolci Egyházmegye Görögkatolikus Ifjúsági Irodája szervezésében.

Október 7. Testvérkapcsolati megállapodás született Csíksomlyó és Máriapócs között. A szerződést Timár Asztrik ferences szerzetes, a csíksomlyói kegytemplom igazgatója és dr. Mosolygó Péter, a máriapócsi kegyhely igazgatója írta alá a XII. Mária-út-konferencia keretében.

Október 7-9. Tizenegyedik alkalommal szervezték meg az apák zarándoklatát. A résztvevők Debrecen és Máriapócs között mintegy 55 kilométert tettek meg gyalog.

Október 9. A görögkatolikus templom felépítésének 100. évfordulóját ünnepelték Szabolcsveresmarton. A jubileumi Szent Liturgia után átadták és megszentelték az egyházközség fenntartásában működő fényeslitkei munkahelyi bölcsődét.

Október 9. Atanáz püspök diakónussá szentelte Molnár Ádám alszerpapot szülőfalujában, Sajópálfalán.

Október 11. Szentmártoni Mihály SJ atya, egyetemi tanár kapta idén a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola legrangosabb elismerését, a Szent Atanáz-díjat.

Október 15. Görögkatolikus búcsút tartottak Mátraverebély-Szentkúton. A Szent Liturgiát a jelen lévő hívek családjaiért és a metropoliai gyűlésért ajánlották fel, hogy a Szentlélek vezesse a tanácskozáson részt vevők szándékát.

Október 16. Ábel püspök szülővárosában, Mátészalkán szentelte pappá Csizma Balázs Richárdot.

Október 16. A kegykép hazajövetelének emlékére tartottak búcsút Sajópálfalán. Miskolcra már kilencedik alkalommal gyalogszerrel indultak a zarándokok a Szűzanya köszöntésére.

Október 16. Alapításának ötödik évfordulóját ünnepelte az angliai magyar görögkatolikus közösség. A hívek Szent Liturgiával emlékeztek meg az alapítókról, jótevőkről és mindenkiről, aki valaha a misszióhoz tartozott.

Október 18. A Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat vezető munkatársai részére tartottak imaórával és előadásokkal kísért lelki napot Debrecenben.

Október 20-23. Megtartották a Görögkatolikus Metropólia nagygyűlését, melyre az ország minden pontjáról érkeztek papok és világiak egyaránt.

Október 22. A Csengeri Esperesi Kerület hit-tanosai számára szerveztek találkozót Porcsalmán a görögkatolikus papok és segítők. Az első alkalommal megtartott rendezvényre közel hetven gyermek érkezett a kerületből.

Október 26. Útmenti keresztet szentelt Ábel püspök a kisvárdai Szent György Görögkatolikus Általános Iskola épülete előtt. A szertartás után a plusz egy csoporttal bővü-

Október 30.

November 12.

November 20.

November 6.

November 13.

November 27.

lő Angyalkert Görögkatolikus Óvoda új csoportházát is megszentelték.

Október 28. Ábel püspök áldotta meg a megújult nyírlugosi Szent Péter és Pál Görögkatolikus Általános Iskolát, ahol napelemes rendszert építettek ki, nyílászárókat cseréltek és szigetelést is került az épületre.

Október 30. A parókia udvarán álló felújított keresztet és új közösségi házat szentelt Atanáz püspök Alsóregmecen.

November 6. Fülöp metropolita által vezetett búcsú Szent Liturgián adtak hálát Bedőn a görögkatolikus templom és parókia felújításáért.

November 6. Atanáz püspök és Ternyák Csaba érsek részvételével tartották meg a katolikus közösségek megújult, közös használatú templomát Arnóton.

November 11. Kisbuszt adományozott a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) a Karácshalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum. Ez a második jármű, amivel az MKPK segíteni igyekezett a kárpátaljai intézménynek.

November 12. A Görögkatolikus Papnevelő Intézet rendezte meg idén a katolikus szemináriumok szokásos éves labdarúgó-bajnoksá-

gát, melyen hat intézmény csapata vett részt. A nyíregyházi szeminárium csapata megvédte bajnoki címét.

November 12. A Metropólia főpásztorai szentelték fel az újonnan épült templomot Nyékládházán. A település a Mályi Szervezőelkészítés fliája.

November 13. Ábel püspök Aranyszájú Szent János ünnepén Újfehértón szentelte görögkatolikus áldozópappá Gémes Pétert.

November 13. Fülöp metropolita atya szentelte meg a felújított kispesti templomot a lelki hajlék búcsúünnepének keretében.

November 13. Hajdúdorog főterén Fülöp metropolita atya megáldotta, majd meggyújtotta az első szál gyertyát a település adventi koszorúján, ezzel jelezve, hogy elkezdődött a karácsonyi várakozás időszaka.

November 14. A szociális munka napját ünnepelték Máriapócon. Az ünnepi rendezvényen a Nyíregyházi Egyházmegye szociális intézményeinek több mint kétszáz munkatársa vett részt. A fenntartó 38 személyt részesített idén püspöki dicséretben.

November 20. Felújított és újonnan kialakított épületek megáldására került sor a Hodászi Görögkatolikus Parókián. Pályázati forrásokból kívül-belül felújították a templomot, újrafedték a tetőhéjazatot, és egy közösségi házat is kialakítottak.

November 24. A Nyíregyházi Egyházmegye éves papi rekollekcióját tartották Máriapócon. Az alkalmon Ábel püspök azoknak a papoknak és civileknek adott át kitüntetések, akik jelentős feladatot vállaltak az ukrajnai háború elől menekülők megsegítésében.

November 27. A templom búcsúünnepén szentelte meg Ábel püspök az új, egykoron parókiaépületből átalakított közösségi házat Jánkmajtison.

November 27. Felszentelésének tizenegyedik évfordulóján úti ikonnal, új padokkal és sztaszidionokkal gyarapodott a görögkatolikus templom Miskolc-Szirmán.

December 2. Elhunyt Legeza József atya, aki újraindulása, 1991 óta tagja a Görögkatolikus Szemle szerkesztőségének.

December 3. Püspökeink fölszentelték az új Debrecen-tócsókerti görögkatolikus templomot.

Angyalka

Feketén készülődött a karácsony. Reggel óta szünet nélkül csorgott az eső, s a kisváros csatakos utcáin hideg köd tapadt a házfalakhoz. Az emberek föltűrt gallérral, morcosan siettek, s ázott, ócska ruháikban még soványabbaknak és éhesebbeknek látszottak, mint máskor.

A rendőrség épületében rosszkedvű homály uralkodott. A főnök indulatosan csapkodta az ajtókat egész nap, s az írnek behúzott nyakkal hajolt az asztala fölé, csak lopva mert néha a faliorára pislogni. Iszonyú lassan mászott az idő.

Öt perccel négy előtt a főnök kilépett a belső irodából. Kabát volt rajta és kalap.

– Kimegyek levegőzni, Krájnik – morogt rá az írakra. – ha ötig nem jövök vissza, hazamehet. Jelentés?

A sovány írnek buzgó igyekezettel szökött fel székéről.

– Semmi fontos főnök úr. Az öreg Garami két hete nem jelentkezett...

A hatalmas rendőrfőnök hangja úgy csattant a nyaka közé, mint a mennydörgés.

– És ezt csak most jelenti? Behozatni a vén bitangot! Büntetőcellába vele! Tán azt hiszi a vén semmirevaló, hogy amiért törvényszéki bíró volt annak idején, most nem kell engedelmessé válnia a törvénynek? Majd megtaníttuk! Ahelyett, hogy hálás

lenne, amiért kiengedték a munkatáborból, s megúsza annyival, hogy hetenként egyszer jelentkeznie kell! Most már az is sok neki! Mihelyt bejön a járőr, küldje ki utána! Érti?

– Igenis – hebegte az írnek, s a főnök haragtól fújtatva kidübörgött az irodából.

Az ajtót döngve csapta be maga után.

Kint esett az eső. A hatalmas úr föltúrta kabátján a gallért, s lassú léptekkel megindult az utcán. A ködszagú, nyirkos levegő jólesett, s ahogy zsebre dugott kezekkel, maga elé bámulva haladt, megpróbált nem gondolni semmire. Arra sem, hogy karácsony van. A múltira sem. Semmire. De a léptei súlyosak voltak, s vállait valami nyomta láthatatlanul.

Ázott kis olcsó ruhában sovány leányka haladt előtte az utcán, vállán karácsonyfát cipelt.

Alig lehetett több tíz esztendősnél. Nagy volt számára a fenyő, s nehéz, alig vonszolta magát alatta. Harisnyátlan, vörösre fázott lábán nagy elnyűtt munkásbakancsot viselt.

Időnként megállt, letette a fát, és kékre fagyott kezeit szájához emelte. A rendőrfőnök lassan utolérte, és megállt mellette.

– Kinek viszed azt a fát? – kérdezte haragosan.

A leányka ijedt szemekkel nézett föl reá. Szemei kékek voltak és nagyok.

– Haza, nagyapóhoz rebegte félénken. – Nagyapó beteg. A temető szélén vágtam. Nem szabad?

– Miért ne lenne szabad... – morogta a főnök bosszúsan.

Valami furcsa, megmagyarázhatatlan érzés fogta el, ahogy azokba a kék szemekbe nézett.

– Hol laktok?

– A Rigó utcában.

A hatalmas ember körülnézett. Üres volt az utca, és félig már sötét. Hirtelen lehajolt és megmarkolta a fát.

– Majd én viszem – dűnyögte valami furcsa szégyenkezéssel a hangjában – nehez neked.

A kislány ámulva nézett föl reá, a szeme ragyogott.

– Milyen jó ember maga!

– Gyere! – morogta a főnök, és megindult a Rigó utca felé, vállán a fenyővel. Szó nem esett közöttük egész úton. Egy ház előtt a leányka megállt.

– Itt lakunk – mondta – hátul...

A főnök is megállt, és a fenyőt letette maga mellé a falnak támasztva. Szótlanul nézték egymást egy pillanatig.

– Köszönöm, hogy olyan jó volt... – kezdte a leányka bizonytalanul, de a

rendőrfőnök legyintett. Szinte gorombán mondta:

– Ne köszönj semmit. Csak emlékezettél valakire, ennyi az egész. Nekem is volt egyszer egy kislányom, olyan, mint te...

A goromba hang furcsán ellágyult, s a leányka csodálkozva nézett föl a nagy erős emberre.

– Hol van most?

– Meghalt.

Csönd volt a szó után, mély és sötét csönd. csak az esőt lehetett hallani, ahogy alácsorgott a háztetőről.

– Akkor az égben van – szólalt meg a kislány tárgyilagosan.

– Ott van az én apukám is, meg anyukám is. Biztosan együtt vannak ott most, és az ő kislányuk, a maga kislánya ott fönt... Nem jön be? – kérdezte hirtelen. – nagyapó örvendene, s én is...

Segíthetne nekem földízíteni a karácsonyfát... Aztán énekelnék egy kicsit, ahogy karácsonykor szokás...

A nagydarab ember lehajtotta a fejét, és egy pillanatra félrefordult. Mintha egy könnycseppet törölt volna ki a szeméből.

Aztán lehajolt a fenyőfáért.

– Gyerünk hát! – mondta, és a hangja furcsa volt, mély és halk, és egészen más, mint azelőtt...

A leányka kinyitotta a kaput, és előrement. Megkerülték a házat.

– Még azt sem tudom, hogy mi a neved – szólalt meg a rendőrfőnök, mikor a hátsó ajtóhoz értek.

– Angyalka – felelte a kislány, és kezét rátette a kopott kilincsre.

– Így szólítanak az emberek. Egyébként Rozi a nevem, csúnya név, ugye? Legyünk csöndesen, hátha nagyapó alszik...

Óvatosan kinyitotta az ajtót és belesett. – Jöjjön! – suttogta halkán. Aztán elakadt a szava és egy pillanatilag döbbenve nézett.

– Valami baj van? Beteg talán? A rendőrfőnök halálos sápadt volt, és reszketett. S a szemei... a szemei olyanok voltak, mint aki kísértetet lát.

– Beteg? – ismételte meg a leányka ijedten a kérdést. A rendőrfőnök megrázta a fejét, és szótlanul belépett a nyitott ajtón, vállán a karácsonyfával. A szegényesen berendezett szűk kis szobában egy árva villanykörte égett, fénye hideg volt és kietlen. A szoba sarkában ócska vaságyon, fehér hajú, sovány öregember aludt a falnak fordulva.

A főnök odatámasztotta a fenyőfát a fal mellé.

– Nincs tűzrevalótok, – kérdezte dörmögve, és állával a sarokban álló pléhkályha felé bökött. A leányka betette az ajtót.

– Van egy kevés, de takarékoskodni kell vele – súgta. A szekrény alól előhúzott egy fából készült karácsonyfatalpat, és az asztalra tette.

– Ide tesszük a karácsonyfát, jó?

A főnök föltette a fenyőfát a talpra. A leányka kinyitotta a szekrényt, és elővett egy papírdobozt.

– Amíg nagyapó alszik, földízítjük a fát – súgta és odatette a dobozt az asztalra. Használt karácsonyfadísz volt benne. A szekrényajtó nyirkosságára az öregember ott az ágyon megmozdult, köhögni kezdett, majd nehézkesen átfordult a másik oldalára. Szemei lassan megnyíltak, és keresve tapogatták végig a szobát. Aztán megakadtak a rendőrfőnökön, és nem mozdultak többet.

Nagyapó – újságolta a kislány lelken-dezve – ez a jó bácsi segített nekem hazahozni a fát!

Nagyon jó bácsi, nagyapó, neki is van

egy leánykája fönt az égben, ahol anyuék vannak, és én behívtam, hogy legyen velünk karácsony estéjén... Ugye jól tettem nagyapó?

– Jól tetted, Angyalka – felelte az öregember halkán, anélkül, hogy levette volna szemét a rendőrfőnök arcáról. – tessék leülni rendőrfőnök úr...

Köhögés rázta meg, görcsös, csúnya köhögés.

A rendőrfőnök néhány pillanatilag döbbenve nézte hamuszürke arccal. Aztán lassan odament az ágyhoz.

– Nem tudtuk, hogy beteg, Garami úr – mondta halkán. – Hívatott orvost?

A volt törvényszéki bíró megrázta a fejét a gyűrött párnákon.

Kár nekem az orvos – hörögte – tudom én azt. Az idő eltelt fölöttem. Mindannyiunk fölött eltelik egyszer.

Ebben az egyben nincs különbség közöttünk...

A köhögés miatt alig lehetett megérteni a szavait. A rendőrfőnök lassan leült az ágy melletti székre, és arcát a tenyereibe hajtotta. Csönd volt, csak a beteg ziháló hörgése hallatszott, s az ezüstpapír-lánccocskák halk nesze, ahogy a kislány ott az asztal mellett egymás után aggatta őket a karácsonyfára.

– Három gyertyavégem is van még! – szólalt meg boldog, csilingelő hangon, mikor befejezte a díszítést.

– Csak átszaladok Sánta nénihez gyertyafáért, s aztán boldog karácsony lesz, és énekelünk!

Alig csukódott be az ajtó, a beteg megszólalt megint. Rekedten, akadozva:

– Meghalni... nem rossz... az olyanak, mint én vagyok... csak... azt tudnám... Angyalkával mi lesz? Mi lehet belőle a maguk világában... rendőrfőnök úr? ... Az Angyalkából?...

A rendőrfőnök néhány percig hallgatott. Amikor megszólalt, a hangja komoly volt és szelíd:

– Nekem is volt egy leánykám – mondta. Angyalkának hívtuk őt is. Ekkora volt éppen, amikor... amikor meghalt. A háború vitte el...

– Sok mindent elvitt a háború – felelte a beteg.

– A családomat – mondta a főnök, és a hangja keserű volt.

– Az enyémet is... csak ő maradt. Angyalka. Kinek maradt? – tette hozzá a kérdést zihálva. – nekem, aki elmegeyek?...

Aztán csönd volt a két magányos ember körül a szobában. Az emlékek árnyéka ránehezedett a csöndre, sötét, fekete, vérbe fagyott árnyékok, s az asztal közepén álló árva kis karácsonyfán didergett az ócska ezüstdísz. Könnyű, futó léptek hallatszottak kint, s a rendőrfőnök hirtelen fölkapta a fejét.

– Miatta ne aggódjon, Garami úr – mondta sebesen, s a hangja rekedt volt és fojtott.

– Angyalka az én leányom lesz, örökbe fogadom...

Az ajtó megnyílt.

– Itt a gyufa! – csilingelte örömtől lelkesen a kislány.

– Most meggyújtom a gyertyákat, nézzék!

A csöndben hallani lehetett a gyufa sercegését. Az öregember feje lassan megmozdult, s egy kép felé fordult a falon. Katonatisztet ábrázolt a kép.

– Ez volt az apja – motyogta halkan.

– A rendőrfőnök ránézett a képre, aztán lehajtotta a fejét.

– Magának ellensége volt... – suttogta a beteg lázas szája.

A három kis gyertyacsonk apró, sárga lánggal égett a karácsonyfán.

Félénk, szomorú kis lángok voltak, de égtek mégis.

– Most énekeljünk! – szólalt meg a kislány a karácsonyfa mellett.

A rendőrfőnök fölállt.

– Kezdd el, Angyalka! – mondta szelíden.

Mikor a rendőrfőnök durván berúgta a Garami-lakás ajtaját, döbbenne torpant meg a küszöbön.

A hatalmas és félelmetes rendőrfőnök ott állt összetett kezekkel egy olcsó kis karácsonyfa előtt, mellette egy vézna, csillogó szemű leányka, és együtt énekeltek a karácsonyi dalt. Az ének elakadt, a leányka szeme nagyra nyílt, ijedtre, az egyenruhák gombjai hidegen csillogtak.

– Tegyétek be az ajtót! – mordult rá a rendőrfőnök az őrjáratra. – nem látjátok, hogy karácsony van?

– Aztán intett. – Énekeljete!

Ezüstös tiszta csengéssel emelkedett föl Angyalka hangja a fűtetlen, szegényes szobából, föl, föl a magasságos ég felé, s néhány pillanatig egyedül szálldosott, mint egy árva, Istenhez menekülő galamb. De aztán lassan, tompán, mintha mély és sötét pincéből jött volna, követni kezdte énekét a férfiak dörmögő hangja is, s a dal hömpölygött, áradt, nőtt, emelkedett, míg végül is egyetlen hatalmas zsoldtárrá forrva betöltötte a szobát s az egész sötét, hideg világot.

S a három kis pislákoló gyertyavég fénye szelíden csillant meg a marcona férfiak megkönnyesedő szemeiben. A beteg vénember ott hátul az ágyban lehunyta a szemeit.

Valami mégis megmaradt – suttogta halkan –, az emberi szív.

Köszönöm, Isten...

FERENC PÁPA IMÁJA

A SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS ÜNNEPÉN SZŰZ MÁRIÁHOZ

Szeplőtelen Anyánk, ma köréd gyűlik Róma népe.
A lábad elé helyezett virágok
az eltérő városi környezetekből,
kifejezik szeretetüket és odaadásukat irántad,
aki mindannyiunk felett örködsz.
És Te látod és szívesen fogadod
azokat a láthatatlan virágokat is, amelyek
invokációk, megannyi néma könyörgés,
néha elfojtottak, rejtettek, de nem előtted, aki Anya vagy.
Két év után, amely során egyedül jöttem el,
hogy hódoljak Neked hajnalban,
ma visszatérek Hozzád ennek az egyháznak
és városnak a lakóival együtt.
Elhozom minden közel és távol álló
gyermeked köszönetet és könyörgését.
A mennyből, ahová Isten befogadott Téged,
sokkal jobban látod a földi dolgokat, mint mi;
de Anyaként meghallgatod fohászainkat,
hogy Fiaid irgalommal teli Szíve
elé terjeszd azokat.
Először is számtalan férfi és nő
gyermeki szeretetét hozom el Neked,
nemcsak keresztényekét,
akik a legnagyobb hálát táplálják irántad
a kegyelemmel és alázattal teli szépségedért:
mert annyi sötét felhő közepette
a remény és a vigasztalás jele vagy.
Elhozom Neked a gyermekek mosolyát,
akik megtanulják a nevedet képed előtt,
édesanyjuk és nagymamáik karjaiban,
és akik kezdik megérteni,
hogy nekik is van Mennyei Édesanyjuk.
És amikor az életben megtörténi, hogy azok a mosolyok
teret engednek a könnyeknek,
milyen fontos, hogy megismertek Téged,
hogy megkapták édesanyjai ajándékodat!
Elhozom Neked az idősek és öregek háláját:
életükkel kifejezett köszönetüket,
amelyet emlékekből, örömeikből és bánatokból szöttek,
valamint az eredményekből, amelyeket tudják, hogy
a Te segítségével sikerült elérniük,
kezüket a kezedben tartva.
Elhozom Neked a családok,
apák és anyák gondjait, akik gyakran küzdenek
a megélhetés biztosításával, és nap mint nap
kisebb-nagyobb kihívásokat kell megoldaniuk.
Különösen a fiatal párokat bízom Rád,
hogy Rád és Szent Józsefre tekintve
bátran haladjanak előre az életben
bízva Isten Gondviselésében.
Elhozom neked a fiatalok álmait és szorongásait,
Akik nyitottak a jövő felé, de visszatartja őket egy kultúra,
amely tárgyakban gazdag és értékekben szegény,

információval telített és az oktatás terén hiányos,
meggyőző a megtevésben és könyörtelen a csalódásban.
Kegyelmedbe ajánlom kiváltképpen a gyermekeket,
akiket a leginkább érintett a járvány,
hogy apránként folytathassák
szárnypróbálgatásukat
és felfedezzék újra a magasan repülés örömét.
Szeplőtelen Szűz, szerettem volna
elhozni Neked
az ukrán nép hálaadását
a békéért, amelyet régóta kérünk az Úrtól.
ehelyett még mindig éléd kell tárnom
e meggyötört földről a gyerekek, az idősek,
az apák és anyák, a fiatalok könyörgését.
De valójában mindannyian tudjuk
hogy velük vagy és mindenkivel, aki szenved,
ahogy a Fiaid keresztje mellett álltal.
Köszönjük, Édesanyánk!
Rád tekintve, aki nem vétkezett,
higgyünk és reménykedjünk továbbra is,
hogy a szeretet legyőzheti a gyűlöletet,
hogy az igazság legyőzheti a hazugságot,
hogy a megbocsátás legyőzheti a sértéseket,
hogy a béke legyőzheti a háborút.
Úgy legyen!

MEGJELENT

ANDREW LOUTH: MODERN ORTODOX GONDOLKODÓK (4500 Ft)
RANIERO CANTALAMESSA: KÉT TÜDŐ, EGYETLEN LÉLEGZET (1800 Ft)

a Görögkatolikus Metropólia kiadásában,
a Keleti teológia, bizánci lelkeség sorozat első köteteiként.

Kapható kegytárgyboltjainkban:
Budapesten, Debrecenben, Máriapócsán, Miskolcon és Nyíregyházán.

www.gorogkatolikus.hu